

SUSE Linux

UŽIVATELSKÁ PŘÍRUČKA

1. vydání 2003

Copyright ©

Toto dílo je duševním vlastnictvím společností SUSE CR, s.r.o a SUSE Linux AG.

Je možné ho kopírovat jako celek nebo jeho části při dodržení povinnosti uvést na každé kopii toto upozornění o autorských právech.

Všechny programy, obrázky a informace uvedené v těchto materiálech jsou pečlivě kontrolovány, ale ani tak není možné zcela vyloučit výskyt případných chyb. Z tohoto důvodu nejsme s to nést žádné záruky jakéhokoliv druhu za případné vzniklé škody spojené s používáním této příručky. Autoři, překladatelé, ani SUSE CR, s.r.o., resp. SUSE Linux AG neposkytují žádné záruky a nenesou odpovědnost za případné škody vzniklé používáním těchto manuálů nebo programů zde uvedených uživatelům samotným nebo třetím stranám.

Všechny názvy produktů jsou bez záruky volného používání a může se jednat o registrované obchodní značky. SUSE CR, s.r.o. se obecně řídí informacemi výrobce. Jiné, zde uvedené, produkty mohou být obchodními značkami stávajících výrobců.

Případné poznámky a komentáře směrujte na adresu suse@suse.cz

Autoři: Jörg Bartsch, Klára Cihlářová, Jörg Dippel, Carsten Fischer, Viviane Glanz, Stefanie Haefner, Holger Hetterich, Petr Kania, Johannes Meixner, Matthias Nagorny, Siegfried Olschner, Marcus Schäfer, Arvin Schnell, Adrian Schröter, Gabriele Strattner, Rebecca Walter

Překladatelé: Klára Cihlářová

Odborná Markéta Bernášková, Antje Faber, Dennis Geider, Roland Haidl,

korektura: Daniela Hviždová, Jana Jaeger, Edith Parzefall, Peter Reinhart, Marc Rührschneck, Thomas Schraitle, Martin Sommer, Rebecca Walter

Vnitřní Manuela Piotrowski, Thomas Schraitle

úprava:

Sazba: L^AT_EX

Obsah

Úvod	1
I Instalální podpora	5
Instalační podpora	7
Bez registrace vám nejsme s to poskytovat instalační podporu! . . .	8
Postup registrace	9
Rozsah instalační podpory	12
II Základní informace	15
1 Přejít na Linux	17
Pár slov o Linuxu	18
Co to je distribuce?	18
Start a ukončení SuSE Linuxu	19
Klávesnice	20
Soubory a adresáře	20
Prostředí	22
Uživatelé, hesla a přihlášení	25
Spuštění grafického prostředí z textové konzole	30
Programy	31

III	Konfigurace	33
2	KDE – Pracovní plocha pro začátečníky i profesionály	35
	Předpoklady	36
	Historie KDE	36
	Co je nového v KDE 3.1.4	36
	Instalace KDE	37
	Instalace pomocí YcST	37
	Úvod do KDE	38
	KDM	38
	Vlastnosti KDM	38
	První spuštění	39
	Nápověda	40
	Správce pádů aplikací KDE	41
	Základy práce s KDE	42
	Pracovní plocha KDE	42
	Titulkový pruh	43
	Pruh úloh	44
	Panel	44
	Přehled vybraných aplikací KDE	48
	Editor nabídek	48
	Správa disku	50
	Kuickshow	51
	Prohlížeč DVI, PostScriptu a PDF	51
	KSnapshot	52
	ČKD aneb často kladené dotazy	53
	Další informace	55

3 Konfigurace KDE 3.1.4	57
Ovládací centrum KDE	58
Moduly Ovládacího centra KDE	59
Bezpečnost a soukromí	60
Internet a síť	61
Komponenty KDE	64
Místní zvyklosti a zpřístupnění	66
Periférie	68
Pracovní plocha	70
Správa napájení	72
Správa systému	73
Vzhled a motivy	75
YaST2 moduly	79
Zvuk a multimédia	80
Vytváření a modifikace asociací souborů	82
Základy	82
Vytvoření nového MIME typu	83
Úprava existujících MIME typů	84
Přístup k souborům na počítači s OS Windows	84
Vzdálené sdílení pracovní plochy a myši	85
Konfigurace vzdáleného sdílení obrazovky a myši	86
Vytvoření pozvání	87
Přístup k cizí ploše	87
4 Grafické prostředí GNOME	89
Přechod na GNOME2	90
Spuštění GNOME	91
GNOME a správce oken	91
Nápověda	91
Konfigurace GNOME	91
GConf	91
Nastavení prostředí	91

Panely	94
Nautilus	95
Konfigurace pracovní plochy	96
Navigace	96
Konfigurace Nautilu	97
Vybrané applety a aplikace	97
Applety	97
File Roller	98
Aplikace	98
Další informace	98
 IV Internet	 99
 5 KInternet a KPPP	 101
KInternet	102
Spuštění programu	102
Konfigurace	102
Připojení	102
Význam ikon programu KInternet	104
kppp	105
Spuštění programu	105
Konfigurace	105
Účtování	113
Připojení	114
 6 KMail	 115
První kroky	116
Základní nastavení	116
Identity aneb legitimujte se, prosím	116
Síť aneb tudy, prosím	117
Nastavení pro pokročilé	121
Používáme KMail	123

Hlavní okno	123
Okno s novou zprávou	125
Vytvoření zprávy	125
Přílohy	125
Kontrola pravopisu	126
Čtení dopisů	127
Pořadače se zprávami	127
Vlákna	128
Adresář	128
Filtry	129
Pravidla filtru	129
Příklady filtrů	129
POP filtry	130
Vícero poštovních schránek	131
Šifrování emailů pomocí PGP nebo GnuPG	131
Požadavky pro PGP a GnuPG	133
Nastavení šifrování v KMailu	133
Podepisování zpráv	134
Posílání veřejných klíčů	134
Dešifrování zpráv	134
Obdržení veřejného klíče	134
Použití cizích veřejných klíčů – šifrování zpráv	135
Další informace	135
7 Prohlížeče v Linuxu	137
Konqueror	138
Mozilla	138
Galeon	139
Opera	140
Links	142
Textové prohlížeče	145
Závěrem	146

8 Konqueror	147
Spuštění Konqueroru	148
Krátký popis základního okna	148
Základy práce s Konquerorem	150
Nápověda	150
Různé módy zobrazení	150
Dělení oken	151
Používání záložek – Tabbed Browsing	152
Konqueror jako správce souborů	152
Pohyb v Konqueroru	152
Navigační panel	153
Odstraňování souborů a adresářů	153
Vícenásobný výběr souborů	154
Hledání souborů	154
Přejmenování souborů	155
Používání filtrů	155
Prohlížení zabalených souborů	156
Vytvoření galerie obrázků	156
Rozbalovací menu a pravé tlačítko myši	156
Konqueror jako webový prohlížeč	157
Zobrazení webových stránek	157
Ukládání webových stránek a obrázků	157
Rozšířené hledání na Internetu (klíčová slova)	158
Záložky – sbírka vašich oblíbených	158
Java a JavaScript	159
Cookies	159
Proxy	160
Konqueror jako prohlížeč souborů	160
Další zdroje informací	160

9	Prohlížeč Mozilla	161
	Okno prohlížeče Mozilla	162
	Hlavní panel	163
	Navigační panel	164
	Osobní lišta (Personal Toolbar)	165
	Postranní lišta	165
	Práce s panely	165
	Nastavení	166
10	Prohlížeč Galeon	169
	S Galeonem na Internetu	170
	Galeon – optimalizace pro web	171
	Používání karet	171
	Inteligentní záložky	171
	Nastavení	172
	Další informace	172
V	Kancelář	173
11	OpenOffice.org – univerzální kancelářský balík pro Linux	175
	Předpoklady	177
	Nahrazení StarOffice programem OpenOffice.org	178
	Novinky v programu OpenOffice.org	178
	OpenOffice.org Quickstarter	178
	Instalace pomocí programu YaST	180
	Instalace programu OpenOffice.org	181
	Oprava OpenOffice.org	181
	Přehled jednotlivých aplikací	181
	Písmo	182
	První kroky	182
	Kde najdu nápovědu?	182
	Jak převedu dokumenty z MS Office 97/2000 do formátu OpenOffice.org	183

Jak změním nastavení?	183
Textový editor a zpracování textu	183
Vytvoření textu s použitím průvodce	183
Psaní textu bez průvodce	185
Jak vložit tabulku	188
Jak vložit obrázek	188
Tabulkový procesor a práce se sešity	189
Změna atributů buňky	189
Příklad pro Calc: Měsíční výdaje	190
Vytváření grafů	191
Další příklad: Import tabulek	192
Kreslení pomocí Draw	193
Kreslení grafických prvků	194
Impress pro tvorbu prezentací	195
Vytvoření prezentace pomocí průvodce	195
Vložení snímku	195
Šablony	196
Konfigurace tiskárny	197
Odinstalování OpenOffice.org	197
12 Adresář KDE – spracování kontaktů	199
Okno adresáře KDE	200
Vytvoření nového kontaktu	200
Vytvoření distribučního seznamu	201
Prohledávání dat	202
13 Plánování s KOrganizerem	205
Spuštění programu KOrganizer	206
Nastavení programu KOrganizer	206
Lišta nástrojů	207
Kalendář	208
Události	208
Úkoly	209

Kategorie	209
Účastníci	210
Tisk	210
Kniha adres	210
Práce s myší	210
Nápověda	211
14 Evolution	213
Spuštění programu	214
Konfigurace programu Evolution	215
Importování pošty z jiných prohlížečů	220
Pracovní prostředí	220
Přehled	221
Příchozí	221
Kalendář	221
Úkoly	221
Kontakty	221
Mail	221
Konfigurace	221
Upozorňování a další nastavení	222
Odesílání emailů	222
Složky	222
Filtry	223
Virtuální složky	223
Kalendář	224
Vkládání událostí	224
Schůzky	224
Kontakty	224
Vložení kontaktu	224
Seznam kontaktů	224
Zpracování kontaktů	225
Přístup k adresářům	225
Konfigurace LDAP přístupu	226
Další informace	226

15 Textový editor KWrite	227
Základní informace	228
Hlavní panel	228
Nabídka Soubor	229
Úpravy	230
Pohled	231
Záložky	231
Nástroje	232
Nastavení	232
Nápověda	233
Kate	234
16 Acrobat Reader – prohlížeč PDF souborů	235
Spuštění programu	236
Otevření PDF dokumentu	237
Navigace v dokumentu	237
Tisk dokumentu	238
Vytváření PDF souborů	238
 VI Multimédia	 239
17 Skenovací program Kooka	241
Proč Kooka?	242
Úvodní obrazovka	243
Menu	244
Hlavní nabídka	244
Panel nástrojů	244
Naskenování obrázku	245
Naskenování výběru z obrázku	246
Ukládání	247
Rady pro skenování	247
Jaké dpi nastavit?	247
Jak správně nastavit kontrast a jas?	248
Moiré?	248

18 K3b - vypalovací program pro KDE	249
První spuštění	250
Nastavení	251
Vytvoření datového CD	252
Vytvoření datového DVD	252
Vypalování médií	252
Vytváření hudebního CD	254
Kopírování CD	254
Další informace	255
19 Digitální fotoaparáty v Linuxu	257
Připojení fotoaparátu	258
Konqueror	258
Program gtKam	259
Instalace programu gtKam	259
Nastavení a používání programu gtKam	259
Digikam	260
Další informace	261
20 Grafický editor GIMP	263
Grafické formáty	264
Vektorová grafika	265
Používáme GIMP	265
Instalace	265
Nástroje	266
Nabídka na liště	266
Ikony nástrojů	267
Nástroje výběru	268
Nástroje transformace	268
Kreslicí nástroje	269
Vrstvy	272
Režimy	272
Typy a triky	274

Příprava fotografií k tisku	274
Speciální efekty	275
Vkládání textu	275
Korekce červených očí	276
Retušování	279
Další informace	279
21 Zvuk v Linuxu	281
Směšovače	282
gamix	282
alsamixer	282
KMix – směšovač prostředí KDE	283
GNOME-Mixer-Applet	285
amix – směšovač pro textovou konzoli	285
Přehrávače	285
kscd – přehrávač AudioCD	285
Načtení AudioCD v Konqueroru	286
WorkMan	286
GNOME-CD-Player-Applet	286
XMMS – přehrávač formátů MP3-, WAV-, OGG- a streamů	286
FreeAmp – přehrávač formátů MP3-, OGG- a streamů	287
Vytváření zvukových souborů	287
KRec	287
NoteEdit	287
Rádio	288
kradio	288
MIDI	288
timidity++ – softwarový wavetable syntetizér	290
KMid	292
KMidi – timidity v KDE	293

22	Filmy a TV	295
	TV	296
	motv – televize	296
	AleVT – teletext	297
	MPlayer – přehrávání DVD a filmů	298
VII	Přílohy	299
A	Klávesové zkratky	301
	Psaní zvláštní znaků	301
	Klávesové zkratky prostředí KDE	301
B	Přípony souborů	303
C	Slovník pojmů	311

Úvod

Uživatelská příručka se věnuje popisu a nastavení programů, se kterými uživatelé přicházejí velice často do styku. Veškeré informace o nastavování operačního systému SUSE Linux naleznete v Příručce pro správce systému, kde je také popsán způsob, jakým se operační systém instaluje. Tato příručka však obsahuje popis pouze velmi malého množství všech aplikací, které jsou součástí SuSE Linuxu a zde uvedené informace nemusí být zcela vyčerpávající.

Nejdůležitější zdroje informací

Hlavním problémem jakéhokoliv uživatele je: **kde najde odpověď**. Zde jsou uvedeny některé z informačních zdrojů, které vám mohou pomoci:

- Systém nápovědy, který obsahuje SUSE Linux s názvem **SuSE Help**. Spustit ho můžete např. pomocí menu v KDE nebo příkazem `susehelpcenter` z příkazové řádky
- Nainstalujte si českou a anglickou verzi databáze instalační podpory (SDB). Obsahuje ji balík `sdb_en`, resp. balík `sdb_cz`
- Když používáte příkazovou řádku, pak používejte **manuálové stránky**, např. `man man`
- **Dokumentaci** k většině programů naleznete v adresáři `/usr/share/doc/název_balíku/`
- Používejte internetové zdroje (`sdb.suse.cz`, `hardwaredb.suse.de`) a vyhledávače, např. `http://www.google.com`

Novinky v uživatelské příručce

Zde je přehled nejdůležitějších změn, které nastaly v této příručce od jejího posledního vydání. Nově jsou zařazeny následující kapitoly:

- Přepracované základy práce v systému Linux v kapitole Přechod na Linux
- Přepracovaná kapitola o připojení digitálních fotoaparátů
- Zcela nová kapitola věnující se adresáři prostředí KDE
- Zcela nová kapitola věnující se programu KOrganizer
- Zcela nová kapitola věnující se Mozille
- Zcela nová kapitola věnující se Galeonu

V této příručce se používá následující typografická konvence:

Zápis	Význam
YqST	Název programu
/etc/passwd	Název souboru nebo adresáře, odkazu apod.
PATH	Proměnná prostředí s názvem PATH
192.168.1.2	Hodnota proměnné
ls	Názvy příkazů
user	Označení uživatele
earth:~ # ls	Zadávání příkazu ls v konzoli uživatele root na počítači earth
newbie@earth:~ > ls	Zápis příkazu ls v konzoli uživatele newbie v domovském adresáři na počítači earth
C:\> fdisk	DOSová výzva s příkazem fdisk
(Alt)	Tuto klávesu stiskněte, další klávesa, kterou je třeba stisknout je oddělena mezerou
(Ctrl) + (Alt) + (Del)	Klávesy, které je třeba stisknout zároveň jsou oddělovány znaménkem '+'
"Permission denied"	Systémová hlášení
'Instalovat/Odebrat balíky'	Menu, tlačítka, záložky apod.
☞ <i>Startování</i>	Odkaz na Slovník pojmů v příloze

Část I

Instalační podpora

Instalační podpora

V případě problémů s instalací naleznete podrobné informace na našich internetových serverech:

<http://portal.suse.com>

<http://sdb.suse.de/cz>

<http://sdb.suse.de/en>

Zde jsou také dodatečné informace, které nemohly být zahrnuty do příruček v době tisku.

Informace o podporovaném hardwaru:

<http://cdb.suse.de/>

Pokud se vám nepodaří nalézt potřebné odpovědi na otázky, pak se můžete obrátit na instalační podporu SuSE. Podrobné informace o rozsahu a způsobu poskytování instalační podpory naleznete v Příručce správce systému.

SUSE CR · Drahobejlova 27 · Praha 9, Česká republika

Instalační podpora:	+420 296 542 389
	Po–Čt 9–12 a 13–16, Pá 9–12
WWW:	http://www.suse.cz
Email:	suse@suse.cz (informace)
Podpora:	support@suse.cz

Bez registrace vám nejsme s to poskytovat instalační podporu!

Pokud dosud nejste naším registrovaným uživatelem, ponecháváme si právo neodpovědět vám na váš dotaz — jinak bychom při případném návalu dotazů poškozovali uživatele řádně registrované.

Na obalu instalačních médií najdete registrační kód. Tento kód je jedinečný a slouží nám pro ověření pravosti vaší verze distribuce SuSE Linuxu.

Pokud na našich stránkách vyplníte registrační formulář, станete se naším registrovaným uživatelem, a mimo jiné tak získáte i nárok na instalační podporu.

Poznámka

Protože je registrační kód a tím i nárok na podporu svázán s verzí produktu, žádáme vás, abyste registrovali *každou* zakoupenou verzi SuSE Linuxu, a to i pokud se jedná o aktualizaci anebo o distribuci přímo u nás nainstalovanou. Při žádném nákupu totiž neprobíhá automatická registrace.

Poznámka

Postup registrace

Abychom vám registraci maximálně ulehčili, dovolili jsme si připravit pro vás postup registrace. Registrace produktu společnosti SuSE se skládá ze dvou kroků. Prvním je 'vytvoření účtu' na stránce . Druhý krok je pak samotná registrace produktu. Pokud jste si již účet na našem portálu vytvořili, můžete samozřejmě první část přeskočit a rovnou si své produkty zaregistrovat.

Vytvoření účtu na portálu SuSE:

- V libovolném prohlížeči si otevřte stránku .
- Abyste mohli produkt společnosti SuSE zaregistrovat, musíte si nejdříve vytvořit konto. Dialog vytvoření konta vyvoláte kliknutím na odkaz 'sign up here'
- Zobrazí se vám stránka s informacemi o pravidlech používání SuSE portálu. Zaškrtněte 'Yes, I accept the Terms of Use' a pokračujte kliknutím na tlačítko 'Continue with Selection of Account Type'
- Na následující stránce si můžete vybrat ze dvou typů účtů.
 - ▷ 'Register Business-Account' – zaškrtněte v případě, že k účtu bude přistupovat více uživatelů s různými uživatelskými jmény.
 - ▷ 'Register Private-Account' – zaškrtněte, pokud se jedná o váš účet jen pro osobní potřebu.

Po volbě typu účtu pokračujte stisknutím tlačítka 'Continue with Entry of Account Data'. Jestliže nechcete ve vytváření účtu dále pokračovat, stiskněte 'Cancel'

- V tomto dialogu zadáte všechny důležité informace. Položky označené hvězdičkou jsou povinné a pokud se chcete na portálu zaregistrovat, musíte je vyplnit. Jedná se o položky:
 - ▷ 'Street' – do tohoto pole napište ulici a číslo popisné, kde bydlíte nebo sídlí vaše společnost
 - ▷ 'ZipCode' – do tohoto pole napište PSČ
 - ▷ 'City' – do tohoto pole napište obec, kde bydlíte nebo kde sídlí vaše společnost
 - ▷ 'Country' – vyberte z rozbalovacího seznamu 'Czech Republic'
 - ▷ 'Login' – do tohoto pole napište své přihlašovací jméno

- ▷ 'E-Mail' – do tohoto pole napište svou emailovou adresu
- ▷ 'Language' – z rozbalovacího seznamu vyberte jazyk, ve kterém si přejete komunikovat
- ▷ 'Salutation' – pokud jste žena, zvolte Mrs., pokud muž, vyberte Mr.
- ▷ 'Given Name' – do tohoto pole napište své jméno
- ▷ 'Name' – do tohoto pole napište své příjmení

Jestliže si nepřejete posílat na vámi zadanou emailovou adresu žádné informace od naší společnosti, odškrtněte políčko 'Newsletter'. Pokud je necháte zaškrtnuté, budeme vám zasílat informace o novinách od společnosti SuSE. Po vyplnění všech položek stiskněte tlačítko 'Continue with Check of the Data'.

- Pokud vyplníte všechny políčka správně, obdržíte přehled svých údajů. Jestliže jste některý zadali nesprávně, můžete se vrátit stisknutím tlačítka 'Safe Data and Create Account'
- Po potvrzení dat dojde k vytvoření účtu. Heslo k účtu vám dojde na v předešlém dialogu zadaný email.

Po vytvoření účtu vám na váš email zadaný při vytváření účtu dojde heslo k účtu. Email bude vypadat asi takto:

Hello Test.

Welcome to the SuSE Linux Portal.

You can now enter the SuSE Linux Portal
with the following password:

Password: xxxxxx

Best regards
SuSE Linux Portal Team

Soubor 1: Automatická odpověď po vytvoření účtu

V řádce Password: xxxxx místo křížků najdete své heslo.

Registrace produktu:

- Na stránce se přihlaste do portálu. To uděláte tak, že do pole 'Login Name' napíšete své uživatelské jméno, které jste si zvolili při vytváření účtu, a do pole 'Password' napíšete heslo, které jste obdrželi na svůj email.
- Po přihlášení se vám rozvine v levém pruhu nabídka 'My SuSE'. Zde klikněte na odkaz 'Product Registration'.
- Klikněte na odkaz 'Activate Product'.
- Do pole 'Registration Code:', které se objeví v následujícím dialogu, zadejte registrační číslo svého produktu a stiskněte tlačítko 'Check'.
- Pokud jste zadali správné registrační číslo, objeví se informace o registrovaném produktu. Jestliže si tento produkt přejete zaregistrovat, stiskněte 'Activate'

Aktivace produktů trvá delší dobu. U produktů s maintenance jsou aktivovány do druhého dne. Přehled registrovaných produktů kdykoliv získáte volbou 'Product Registration' v nabídce 'My SuSE'.

Rozsah instalační podpory

Úkolem instalační podpory je pomoci vám uvést do provozu základní součásti SuSE Linuxu. Vzhledem k počtu našich uživatelů a značnému rozsahu dané problematiky to znamená určité omezení na přesně vymezená témata. Problémy, se kterými vám pomůžeme, jsou tyto:

- Instalace typické pracovní stanice nebo laptopu s jedním procesorem, minimálně 64 MB RAM a 2 GB volného místa na disku.
- Změna velikosti jednoduchého oddílu Windows 9x/ME (FAT32).
- Instalace z interní mechaniky IDE, SCSI CD nebo DVD-ROM.
- Instalace na první nebo druhý IDE disk (/dev/hda nebo /dev/hdb) popř. čistě SCSI systém bez RAIDového pole.
- Nastavení duálního startování SuSE Linuxu a Windows nainstalovaných na jeden disk.
- Integrace standardní myši, klávesnice a touchpadu. Podpora nezahrnuje mapování multimediálních klávesnic a speciálních klávesnic pro jiné OS.
- Nastavení grafické karty rozpoznané programem YaST2. Podpora nezahrnuje 3D akceleraci.
- Instalace zavaděče do MBR (Master Boot Record) prvního disku nebo na disketu.
- Nastavení připojení pomocí podporované PCI ISDN karty, modemu, nebo DSL zařízení.
- Podpora pro řešení problémů v instalaci Standardní systém
- Upgrade systému na novou verzi z předcházející verze. Upgrade ze starších verzí není podporován.
- Update jádra z oficiálních RPM verzí společnosti SuSE.
- Manuální nebo automatická instalace aktualizací (YOU) z FTP serveru ftp.suse.com or nebo z některého z oficiálních mirrorů.
- Pomoc při problémech s řešením hardwarových konfliktů podporovaných zařízení.

Témata, která zde nejsou uvedena, nejsou součástí instalační podpory. Dotazy na ně proto nejsme povinni zodpovědět.

Prosíme tedy o pochopení, pokud vás někdy budeme nuceni odkázat na odpovídající dokumentaci (manuálové stránky, soubory README, databázi technické podpory).

Tip

V případě kontaktu prostřednictvím e-mailu napište své registrační číslo na první řádku dotazu. Výrazně tím urychlíte odpověď na svůj dotaz.

Tip

Část II

Základní informace

Přechod na Linux

V této kapitole se zaměříme na ty uživatele, kteří vidí Linux poprvé. V několika částech se tak pokusíme podat nejdůležitější informace, které si většina uživatelů klade při prvním setkání s Linuxem.

Pár slov o Linuxu	18
Start a ukončení SuSE Linuxu	19
Klávesnice	20
Soubory a adresáře	20
Prostředí	22
Uživatelé, hesla a přihlášení	25
Spuštění grafického prostředí z textové konzole	30
Programy	31

Pár slov o Linuxu

Historie Linuxu

V průběhu 80. a v první polovině 90. let ovládaly trh, kromě sálových počítačů, drahé pracovní stanice, které většinou používaly unixový operační systém a byly používány pro komerční účely. Vedle nich pak existovaly malé osobní počítače, které byly vyráběny ve velkých sériích a tedy za příznivější cenu. Pokusy o spojení výhod unixových počítačů (stabilita a vysoký výkon) s cenově dostupnějšími PC proběhly již v 80. letech, jejich výsledkem měl být operační systém podobný UNIXu pro osobní počítače. V roce 1991 (k dispozici byl již procesor Intel 80386) uveřejnil finský student Linus Torvalds na Internetu svůj vlastní návrh pro operační systém podobný UNIXu, který nazval Linux. Rozhodující pro úspěch Linuxu bylo, že jeho jádro (nebo-li kernel) bylo již od začátku zcela zdarma. Díky tomu se na jeho dalším vývoji mohla podílet široká komunita vývojářů z celého světa. Díky uveřejnění zdrojových kódů a licence, pod kterou je tvořeno si nikdo nemůže přivlastnit práva na Linux. Tím je i do budoucna zaručeno, že nikdo nebude moci vyžadovat platby za používání tohoto jádra operačního systému (to se ale samozřejmě nevztahuje na komerční aplikace, které jsou v Linuxu používány).

Co to je distribuce?

Samotné linuxové jádro je sice neobyčejně šikovný kus softwaru, ale pokud byste potřebovali napsat jednoduchý text nebo nakreslit obrázek, nebylo by vám k ničemu. Existuje však celá řada programů, které v kombinaci s jádrem tyto funkce umožní. Jde jak o programy stejně jako Linux otevřené a zdarma, tak čistě komerční. Distribuce je tedy linuxové jádro spolu s množstvím dalších programů.

Skutečnost, že existuje operační systém GNU Linux, umožňuje každému, kdo má dost času a znalostí, vytvořit si vlastní distribuci. Zní to velmi jednoduše, ale vytváření distribuce vůbec není jednoduchá věc. Musíte vědět, které programy a v jakých verzích dát dohromady, vše překompilovat a přidat program, který distribuci umožní instalovat na další počítače. A tak se objevily komerční distribuce, které si můžete koupit již sestavené, s dokumentací pro instalaci a další instalační podporu.

Obrázek 1.1: Logo distribuce SuSE

Start a ukončení SuSE Linuxu

V případě, že je SUSE Linux jediný nainstalovaný operační systém na počítači, začne se spouštět sám hned po zapnutí počítače. Pokud máte na počítači více operačních systémů, objeví se nabídka, kde si můžete vybrat, který operační systém bude spuštěn.

Poznámka

Nabídka s nainstalovanými operačními systémy se bude zobrazovat zhruba 8 sekund. Pokud do této doby nevyberete jeden z operačních systémů, spustí se ten, který je nastaven jako výchozí. Jestliže vám nevyhovuje volba výchozího operačního systému nebo nastavení dobu čekání, požádáte svého administrátora o změnu.

Poznámka

Vypnutí počítače můžete provést buď při odhlašování z prostředí KDE volbou položky 'Vypnout počítač' nebo v přihlašovacím dialogu. V textovém režimu může počítač vypnout pouze administrátor.

Počítač můžete vypnout také vytážením ze zdroje, v takovém případě se však jedná o „podpásovku“ pro operační systém a pokud v systému pracuje vzdáleně i jiný uživatel, pak ho to jistě nepotěší, když mu smažete minimálně část dat, se kterými pracuje. Navíc je to dost razantní zásah a může dojít teoreticky i k poškození souborů nebo dat na diskových oddílech.

Vypnutí systému je otázkou pár kliknutí myší, tak proč toho nevyužít.

Klávesnice

V Linuxu se zvláštní znaky z anglické klávesnice nedají psát pomocí klávesy (Alt) a jejich číselného kódu. Nejde však o žádnou tragédii, protože psaní těchto kláves je řešeno jiným způsobem. Česká linuxová klávesnice totiž mimo českých znaků obsahuje také znaky z anglické klávesnice, takže po stisknutí určitých přepínacích kláves získáte plnohodnotnou anglickou klávesnici. Psát se dají i jednotlivé znaky bez nutnosti přepínání celé klávesnice stisknutím pravé klávesy (Alt) a příslušné klávesy (pro horní znaky je nutné navíset stisknout ještě (↑)).

V grafickém prostředí včetně KDE a dalších se můžete přepnout do anglické klávesnice současným stiskem pravé a levé klávesy (↑). Zpět do české se vrátíte stejným způsobem (tj stisknutím klávesy (↑)).

V textové konzoli se do anglické klávesnice přepnete stisknutím klávesy Pause. Zpět do české se dostanete stejným způsobem.

Jestliže máte v prostředí KDE nastaveno více klávesnic, používá se pro přepínání klávesová zkratka (Ctrl) + (Alt) + (k). Jestliže Vám tato kombinace nevyhovuje, lze ji změnit v ovládacím centru KDE.

Určité zvláštní znaky jsou již tak zažitě, že mají zcela vlastní klávesovou zkratku. V našem regionu se jedná především o znak zavináče, který v české klávesnici můžete napsat pomocí současněho stisknutí kláves:

(Alt) + (v)

Druhým důležitým znakem je symbol měny Euro. Ten napíšete stisknutím kláves:

(Alt) + (e)

Soubory a adresáře

Všechny adresáře v linuxu začínají v jediném adresáři, který se nazývá **kořenový adresář**. Je to základní adresář a všechny ostatní jsou jeho podadresáři. Obrazně tedy můžeme říct, že to je kořen, ze které se pak větví celá stromová struktura adresářů v Linuxu. Tento adresář označujeme lomítkem /. Jeho podadresáře jsou např. /home, /usr nebo /home/novak.

CD, DVD, ..

Připojení do kořenového adresáře se týká také CD, CD-R a DVD mechanik, disků a diskových oddílů a jiných úložných zařízení. Z jiných ope-

račních systémů možná znáte tato zařízení jako A:, C:, nebo D:. V Linuxu se tato písmena nepoužívají, protože „floppy disk“, se připojuje na `/media/floppy/` a CD mechanika je `/media/cdrom/`, není třeba používat nějaká písmena.

Ve většině linuxových distribucí nelze k CD, DVD diskům, disketám a dalším podobným nosičům přistupovat okamžitě po vložení do mechaniky. Nejdřív musíte médium **připojit**.

Pro připojování datových nosičů se používá příkaz `mount` (např. `mount /media/cdrom` nebo `mount /media/floppy`). Když ho použijete bez parametru, tak vypíše aktuálně připojené nosiče.

Odpojení datového nosiče pak provedete příkazem `umount` (např. `umount /media/cdrom` nebo `umount /media/floppy`). V KDE při stisku ikony CD nebo diskety se toto provádí skrytě, ale jinak je to to samé.

Tip

Samozřejmě i Linux umožňuje automatické připojování nosičů. Ne u všech zařízení však funguje spolehlivě. Jestliže byste ho rádi vyzkoušeli, požádejte svého administrátora, aby vám nainstaloval a nakonfiguroval `automount`.

Tip

Domovský adresář

Adresáře v adresáři `/home` se nazývají **domovské adresáře**. Jmenují se tak, protože obsahují data jednotlivých uživatelů systému. Pokud máte na počítači např. uživatele s uživatelskými jmény `tux` a `penguin`, najdete v tomto adresáři podadresáře `tux` a `penguin`. Uživatel `penguin` se dostane pouze do adresáře `penguin` a uživatel `tux` pouze do adresáře `tux`. Tak je všem uživatelům zajištěno maximální soukromí. Toto uspořádání zároveň zajišťuje maximální bezpečnost pro data uživatelů.

Důležité adresáře

V Linuxu existují některé důležité adresáře. Následující výčet obsahuje jenom ty nejdůležitější.

`/home`

Domovský adresář jednotlivých uživatelů. Zde se nacházejí všechna vaše data, nastavení pro jednotlivé programy (abyste třeba měl ze-

lené pozadí v textovém editoru) a vše ostatní, k čemu máte povolen přístup.

/root

Domovský adresář superuživatele.

/usr/ (statická data)

Z tohoto adresáře si bere mnoho adresářů, dokumenty, informace a pomocné texty.

/bin a /sbin (spustitelné programy)

V těchto adresářích je mnoho systémových programů, které se používají již při startu systému.

/opt (volitelný software)

Komerční programy nebo velice rozsáhlé aplikace, které nejsou přímo součástí systému – např. KDE, Netscape, Mozilla atd.

/etc (konfigurační adresář)

Zde jsou umístěny soubory, které obsahují konfiguraci celého počítače. Je zde např. možné získat informace o internetovém spojení, startu počítače nebo jednotlivých programech.

/boot (adresář pro start systému)

Soubory a programy, které jsou třeba ke startu systému, např. je zde umístěno jádro systému.

ostatní

Kromě toho existují i další adresáře, které obsahují informace o systému a připojených zařízeních:

/lib a /usr/lib (knihovny), /var (proměnná data), /proc (procesy), /media (výměnné datové nosiče jako jsou diskety nebo CD)

/dev (všechna připojená zařízení jako je tiskárna, pevné disky, klávesnice atd.)

Prostředí

V Linuxu můžete používat textové nebo grafické prostředí.

Textové prostředí

Textové prostředí se v linuxovém a unixovém prostředí nazývá *Textová konzole*. V textové konzoli je k dispozici pouze příkazový řádek a k ovládání potřebujete znát příkazy příkazové řádky.

Pokud máte standardní instalaci, která se spouští rovnou do grafického prostředí, můžete se na textovou konzoli dostat současným stisknutím kláves **(Alt) + (Ctrl) + (F1)**. V SuSE Linuxu máte k dispozici celkem šest textových konzolí. První grafické konzoli odpovídá klávesa **(F1)**, druhé již normální **(F2)** atd. až do klávesy **(F6)**. Sedmá konzole je vyhrazena pro grafické prostředí.

Poznámka

Pojmy grafická konzole a grafické prostředí neznamenaají stejnou věc. Grafická konzole je normální textová konzole, která se od normální textové konzole liší jen tím, že je trochu barevnější.

Poznámka

Po přepnutí na textovou konzoli uvidíte uvidíte přihlašovací prompt:

```
login:
```

Zpět do grafického prostředí se vrátíte současným stisknutím kláves **(Alt) + (F7)**.

Možná někdy budete chtít zadat příkaz příkazové řádky v grafickém prostředí. Samozřejmě vám nic nebrání přepnout se na textovou konzoli, přihlásit se a zadat svůj příkaz, ale mnohem rychleji svůj příkaz zadáte v emulátoru textové konzole. Jeden z nich se například skrývá pod ikonou monitoru mušle na liště v prostředí KDE. Klikněte na ikonu a do okna můžete v klidu a bez dalšího přihlašování napsat svůj příkaz.

Tip

Někdy rychle potřebujete něco udělat, ale na vašem jediném počítači je přihlášeno vaše dítě a rozhodně se nemíní odhlašovat. Jediné, co vám dovolí, je použít v rychlosti nějaký program. Ale co čert nechce, potřebujete třeba něco změnit ve svém domovském adresáři. V Linuxu stačí v emulátoru napsat příkaz: `su VaseUzivateleJmeno`

Systém se zeptá na vaše heslo a po jeho zadání jste již v systému přihlášení pod svým jménem. S pomocí několika příkazů uděláte, co potřebujete, a zase předáte vládu nad počítačem potomkovi. Ale pozor, nezapomeňte po dokončení své práce zadat příkaz: `exit`

Tímto příkazem se odhlásíte.

Tip

Grafické prostředí

Grafické prostředí se v linuxovém a unixovém prostředí nazývá *X Window* (nebo zkráceně *Xka*).

Nejdůležitější součástí je *X server*, ten má na starosti kontrolu obrazovky, klávesnice a myši. Stará se tedy třeba o zobrazování textu nebo o kreslení čar. Všechny další programy, které využívají grafické prostředí, používají právě *X server*. Tyto programy tedy označujeme jako *Xkové aplikace*, aby bylo jasné, že používají grafické prostředí.

Další důležitou součástí *X Window* je *správce oken*. Toto je také samostatná součást systému, která se stará o správu oken. *X server* a správce oken mezi sebou komunikují třeba v případě, kdy je třeba otevřít další okno.

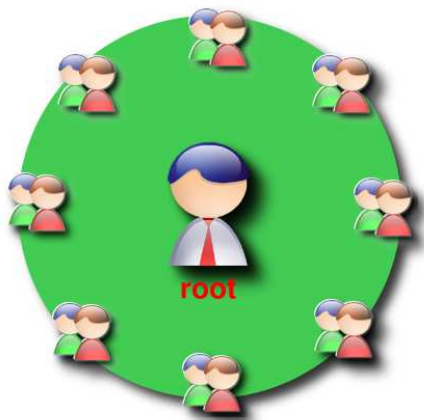
Velkou výhodou rozdělení *X serveru* a správce oken je to, že si uživatel si může vybrat dle své chuti a není omezen na používání jednoho správce oken. Správci oken jsou např. *fwm2* nebo *WindowMaker*.

Někteří správci pracovní plochy do sebe pak integrovali různé programy, kterým udělili stejný vzhled a podobné ovládání a staly se pracovní plochou. A sem patří i KDE, které také obsahuje správce oken (*kwin*).

Při přihlašování se do systému si můžete zvolit, který správce oken bude spuštěn.

Uživatelé, hesla a přihlášení

Na linuxovém počítači může pracovat více uživatelů najednou. To samozřejmě neznamená, že se budou dva uživatelé dívat na jeden monitor a psát všemi čtyřmi na klávesnici, ale že uživatel na jiném počítači může prostřednictvím sítě přihlásit například na počítač někoho jiného. Linux je tedy víceuživatelský systém.

Obrázek 1.2: Uživatelé v Linuxu

Uživatelé

Možnost práce více uživatelů na jednom počítači s sebou nese pro systém celou řadu rizik. Představte si, že máte nainstalovanou nějakou zajímavou hru, ale jinému uživateli se tato hra vůbec nelíbí a prostě se ji rozhodne smazat. Aby se takovým tahanicím a ještě horším problémům předešlo, jsou možnosti uživatelů zasahovat do systému omezeny. Jediný, kdo může provádět změny v nastavení je administrátor, kterému se říká **root**.

V Linuxu tedy máme dva základní typy uživatelů:

- roota
- ostatní uživatele

Root je tedy uživatel spravující počítač s Linuxem. Na rozdíl od ostatních uživatelů má nad systémem takřka neomezenou moc. A *superuživatel* je správcem tohoto pískoviště. Root se mu říká proto, že může zapisovat do kořenového adresáře a jeho podadresářů. Běžný uživatel tedy i při nejlepší vůli nemůže poškodit Linux jako systém, maximálně si může smazat svá data a adresáře, ale nepoškodí ani ostatní uživatele.

Můžete zde mít vytvořen účet vy, vaše žena/přítelkyně/přítel nebo i váš pes, ale každý si budete pracovat na vlastním pískovišti v *domovském adresáři* (např. `/home/rex` bude domovský adresář pro vašeho vlčáka).

Přihlašovací jméno

Přihlašovacímu jménu se v Linuxu říká také **login**. Jde o jméno uživatele, pod kterým se přihlašuje do systému. Skládá se obvykle z malých písmen a číslic a nebývá delší než osm znaků. Každý uživatel má své vlastní uživatelské jméno. Znamená to, že pokud počítač používají dva uživatelé, kteří mají stejné jméno, např. Jan Novák, musí mít každý jiné přihlašovací jméno. Třeba `novak01` a `novak02`.

Heslo

Když tedy počítač ví, kdo se chce přihlásit, musíte ho ujistit, že jste to opravdu vy – a k tomu slouží heslo. Při vytváření nového účtu pro uživatele správce systému přiřadí uživateli i heslo. Toto heslo si můžete kdykoliv změnit. Heslo si můžete změnit buď přímo v textové konzoli nebo třeba v prostředí KDE.

Změna hesla

Pokud chcete změnit heslo, musíte se nejdřív přihlásit. Pak stačí zadat příkaz: `passwd`

Systém vás požádá o zadání starého hesla a pak dvakrát za sebou o nové heslo. Pokud si vyberete heslo, které nevyhovuje bezpečnostním pravidlům, upozorní vás.

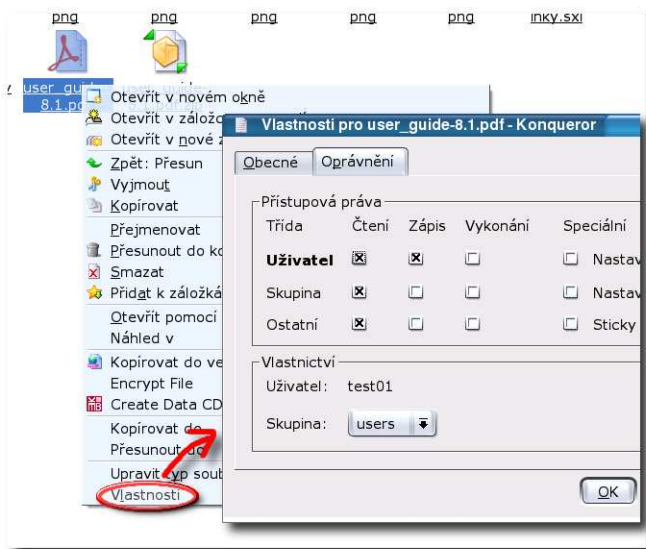
Poznámka

Jestliže jste své heslo zapoměli, obraťte se na svého administrátora.

Poznámka

Uživatelská práva

Na základě uvedení vašeho uživatelského jména a hesla nenastaví počítač pouze váš domovský adresář, ale také i přístupová práva k různým souborům a adresářům. Přístupová práva je množina vlastností, které má v Linuxu každý adresář a soubor. Jde o informace, který uživatel může např. soubor číst či ho spouštět. To znamená, že mnoho důležitých, např. konfiguračních souborů v `/etc` si budete moci prohlédnout, ale upravovat je může pouze správce systému. Systémové soubory a adresáře jsou pro běžného uživatele pouze pro čtení a nebo k nim nemá přístup vůbec.

Obrázek 1.3: Nastavení práv v prostředí KDE

Jestliže normální uživatel nemá nad systémovými soubory téměř žádnou moc, situace se mění v případě adresářů a souborů v jeho domovském adresáři. Stačí, když na adresář či soubor, kterému chcete přenastavit práva, kliknete v Konqueroru pravým tlačítkem a zvolíte 'Vlastnosti' a pak záložku 'Oprávnění'.

Přihlášení se do systému

Pokud chce uživatel pracovat na počítači, který podporuje práci více uživatelů, musí se nejdříve přihlásit, tj. zadat své přihlašovací jméno a příslušné

heslo.

Upozornění

Normální uživatel může v systému měnit práva pouze u svých adresářů a souborů.

Upozornění

Přihlášení v grafickém režimu

Pokud jste nainstalovali standardní instalaci a nakonfigurovali grafické prostředí, nabídne vám SuSE Linux grafické přihlášení.

- **Zadání uživatelského jména**
Okno přihlášení umožňuje vybrat si uživatele z okna na levé straně. Pokud své uživatelské jméno znáte, můžete je samozřejmě napsat rovnou do pole 'Uživatel'
- **Zadání hesla**
Do pole 'Heslo' napište své heslo
- **Výběr typu relace**
V položce 'Typ relace' můžete nastavit, jaké grafické prostředí chcete používat
- **Spuštění**
Po vyplnění uživatelského jména, hesla a typu relace potvrďte své nastavení stisknutím tlačítka 'Start' nebo stiskněte klávesu Enter

Upozornění

Systém si vaši volbu typu relace zapamatuje a při příštím přihlášení jí hned po zadání uživatelského jména automaticky nastaví.

Upozornění

Okno přihlášení obsahuje také tlačítka:

- **Vyčistit** – Smaže nastavení v polích 'Uživatel' a 'Heslo'
- **Nabídka** – Restart X serveru
- **Ukončení ...** – Pokud je to dovoleno, lze pomocí této nabídky ukončit nebo restartovat počítač

Přihlášení v textovém režimu

Když se např. pomocí kombinace kláves (**Ctrl**) + (**Alt**) + (**F1**) přepnete na textovou konzoli, uvidíte přihlašovací prompt:

```
login:
```

Zde napíšete své uživatelské jméno a stisknete (**Enter**). Přihlašovací prompt se změní na:

```
password:
```

Zadejte své heslo a stiskněte (**Enter**).

Pokud bylo přihlašovací jméno i heslo správné, jste přihlášení do systému.

Odhlášení se ze systému

Odhlášení z grafického prostředí

V K menu se zcela dole nachází položka 'Odhlásit "Jmeno uživatele"'. Po jejím zvolení obrazovka ztmavne a objeví se okno, kde si můžete zvolit z akcí:

- Přihlásit se jako jiný uživatel
- Vypnout počítač
- Restartovat počítač
- Přihlásit se jako jiný uživatel
Odhlášení provedete volbou 'Přihlásit se jako jiný uživatel' a potvrzením tlačítkem 'OK'. Vaše sezení se ukončí a objeví se přihlašovací okno.
- Vypnout počítač
Pokud chcete počítač vypnout úplně, označte volbu 'Vypnout počítač' a potvrďte volbu stiskem 'OK'.
- Restartovat počítač
V případě že chcete pouze počítač restartovat, označte volbu 'Restartovat počítač' a potvrďte volbu stiskem 'OK'.

Upozornění

Po potvrzení volby 'Vypnout počítač' se ukončí všechny běžící programy a počítač se vypne. Pokud by se sám nevypnul, tak počkejte až se na monitoru objeví hlášení:

```
Master Resource Control: runlevel 0 has been reached
```

a můžete ho vypnout ručně. Kdybyste ho vypnuli dříve, může dojít ke ztrátě dat.

Upozornění

Odhlášení z textové konzole

Z textové konzole se odhlásíte příkazem:

```
exit
```

Po zadání tohoto příkazu se ukončí vámi spuštěné programy a objeví se přihlašovací prompt.

Ukončení běhu počítače a restart může v textové konzoli provést jen administrátor.

Spuštění grafického prostředí z textové konzole

Někdy je výhodné nastavit počítač tak, aby se nespouštěl do grafického režimu, ale nabízel pouze režim textový. To však neznamená, že nemůžete pracovat v grafickém prostředí.

Grafické prostředí spustíte po přihlášení do systému příkazem:

```
startx
```

Upozornění

Grafické prostředí se spustí jen za předpokladu, že je správně nakonfigurováno. Jestliže se příkaz startx ukončí s chybovým hlášením, je nutné upravit konfiguraci grafického prostředí. Konfiguraci grafického prostředí provádí uživatel root pomocí programu SaX2.

Upozornění

Po zadání tohoto příkazu se spustí KDE, které je nastavené jako výchozí grafické prostředí pro SuSE Linux. Pokud chcete pracovat v jiném prostředí, musíte nejdřív říct systému, v jakém. Pro GNOME to uděláte tímto příkazem:

```
export WINDOWMANAGER=gnome
```

Pak teprve zadejte příkaz:

```
startx
```

Programy

Spustitelné programy nemají v Linuxu žádnou příponu, podle které by se daly jednoduše odlišit od ostatních souborů. Zda se jedná nebo nejedná o spustitelný program si rozhoduje sám Linux. Soubory, které jsou odhaleny jako spustitelné programy, pak např. v prostředí KDE budou symbolizovány ikonou ozubeného kola.

Obrázek 1.4: Ikony formátů souborů

Programy můžete spouštět několika různými způsoby. Pokud se program nachází v nabídce, stačí ho vyhledat a spustit. Dále můžete program spustit

z příkazové řádky nebo v okně spouštění programů, které v KDE vyvoláte současným stisknutím kláves (Alt) + (F2).

Programy určené pro jiné operační systémy

Naprostá většina operačních systémů mezi sebou není binárně kompatibilní. Znamená to, že program určený pro jeden operační systém spustíte pouze na tomto operačním systému a na žádném jiném spustit nepůjde. Kupodivu to nutně neznamená, že se musíte se svými starými programy se změnou systému rozloučit. Linux totiž nabízí celou řadu emulátorů. Je jich dokonce tolik, že nebylo možné všechny umístit do distribuce :-).

Samozřejmě se může stát, že se vám program určený pro jiný systém nepodaří spustit. V takovém případě máte stále ještě možnost zakoupit některé z komečních řešení, které umožňuje běh jiného operačního systému přímo v prostředí Linuxu.

Část III

Konfigurace

KDE – Pracovní plocha pro začátečníky i profesionály

Pracovní plocha KDE je standardním prostředím pro SUSE Linux. Pro lepší přehled a pochopení tohoto produktu bychom vás rádi informovali o mnoha možnostech, které KDE přináší.

Nastíníme zde historický vývoj KDE, nahlédneme na inovace, které přináší verze 3.1.4, a předáme vám několik tipů jak instalovat, provozovat a úspěšně používat KDE aplikace na vašem systému.

Zde naleznete veškeré informace, jak používat KDE co nejefektivněji.

Historie KDE	36
Co je nového v KDE 3.1.4	36
Instalace KDE	37
Úvod do KDE	38
Správce pádů aplikací KDE	41
Základy práce s KDE	42
Přehled vybraných aplikací KDE	48
ČKD aneb často kladené dotazy	53
Další informace	55

Předpoklady

Tato kapitola předpokládá, že máte nainstalovaný SUSE Linux a správně nastavený X server. Navíc by vám neměla být zcela neznámá terminologie jako root, mount a podobně. Jestliže máte stále problémy, obraťte se prosím na odpovídající kapitoly v Příručce správce systému.

Další tip: KDE je založeno na plně fungujícím prostředí X Window System, ostatně jako všechny ostatní desktopy na Linuxu. Důkladná konfigurace vám ušetří do budoucna spoustu starostí.

Historie KDE

Historie KDE zní jako moderní pohádka z Hollywoodu: Bývalý student informatiky z německého Tübingenu zahájil vývoj v současné době nejpopulárnějšího grafického prostředí pro X Window System: KDE.

Ten student se jmenoval Matthias Ettrich a určitě v té době nepředpokládal, že se oznámení „K Desktop Environment“ v diskuzních skupinách setká s takovým živým ohlasem.

Brzy poté vyšla první verze KDE a stala se populárnější a známější. Následující vylepšení a opravy dovedly KDE k většímu počtu uživatelů.

Dnes jsou po celém světě stovky vývojářů KDE, kteří se snaží, aby KDE bylo ještě lepší, efektivnější a snáz použitelné. Díky jejich nadšení máte právě v rukou verzi 3.1.4.

Co je nového v KDE 3.1.4

Místo toho, abychom zacházeli s detailním popisem všech vylepšení v KDE 3.1.4 příliš do hloubky, se zde soustředíme jen na nejvýznamnější změny:

- *KMail*: vyšší bezpečnost díky podpoře S/MIME, PGP/MIME a X.509v3
- *KOrganizer*: nový plugin pro podporu MS Exchange 2000 serveru, podpora LDAP adresářů, podpora standardu iMIP používaného např. aplikacemi Domino Lotus, Outlook, Evolution
- *Plocha*: možnost sdílení plochy s jinými uživateli

- *Konqueror*: možnost otevřít v jednom okně více stránek v záložkách, download manager
- *Multimédia*: základ video systému je nyní založen na Xine
- *Hry*: nové hry Kolf (2D golf), Atlantik (hra na způsob Monopolů), Megami (Blackjack) a Klickety (hra na způsob Same)
- *Web*: součástí KDE se stal webový editor Quanta Plus podporující HTML 4.0, CSS (Cascading Style Sheets), JavaScript (EMCAScript) včetně DTD managementu a PHP

Instalace KDE

Pokud jste nenainstalovali „minimální systém“, anebo jste se sami nerozhodli odstranit balíky KDE, váš systém SUSE Linux by již měl obsahovat KDE. V tomto případě můžete tuto kapitolu klidně přeskočit.

Upozornění

Instalaci balíků může provádět jen uživatel root.

Upozornění

Instalace pomocí YaST

Instalaci prostředí KDE provedete následujícím způsobem:

1. Otevřete konzoli, přihlaste se jako uživatel root pomocí příkazu `su`
2. Založte do odpovídající mechaniky první CD SUSE Linux
3. Spustíte program YaST (nezapomeňte povolit rootovi přístup k vašemu grafickému serveru příkazem `xhost +`)
4. V úvodní obrazovce klepněte na sekci 'Software' a zvolte 'Instalovat/Odebrat balíky'
5. YaST2 vám zobrazí seznam všech sérií a balíky, které můžete nainstalovat z instalačního média
6. Nastavte Filtr v levém horním rohu na 'Výběr'
7. Zaškrtněte nabídku 'Prostředí KDE'

8. Zvolením položky 'Instalovat' se vybrané balíky nainstalují a váš systém bude aktualizován

Zbytek proběhne automaticky. Váš systém KDE je nyní kompletní a připraven k používání.

Úvod do KDE

Vítejte v KDE! Pojdme se ponořit do barevného světa KDE! Profesionálové mohou tuto sekci přeskočit, zatímco pro začátečníky by tyto informace mohly být užitečné.

KDM

V Linuxu se o chování grafického prostředí stará správce grafického prostředí. Správce se stará například o přihlášení do grafického sezení nebo o obnovení grafického prostředí při odhlášení uživatele. Díky němu se tedy nemusíme nejdříve přihlašovat v textové konzoli a z ní si pak ručně spouštět grafické prostředí. Standardní správce se jmenuje XDM (X Display Manager). XDM však neposkytoval takové pohodlí, jaké si vývojáři KDE představovali, a proto má prostředí KDE vlastní display manager, který se jmenuje KDM (KDE Display Manager).

Upozornění

KDE vyžaduje plně funkční X Window System. Tudíž je velice důležité, abyste jej předem správně nakonfigurovali pomocí programu SaX2, což je nástroj pro expertní konfiguraci grafického prostředí. Jeho popis je uveden v Příručce správce systému.

Upozornění

Vlastnosti KDM

KDM mimo vysokého pohodlí umožňuje také nastavit nabídky, které uživatel bude mít při přihlášení.

V KDM např. můžete určit, kterým uživatelům je povoleno vypínat počítač. Na výběr máte z možností:

‘root’: Pouze správce systému root

‘všichni’: Všichni (Pozor! Toto znamená všichni včetně vzdálených uživatelů)

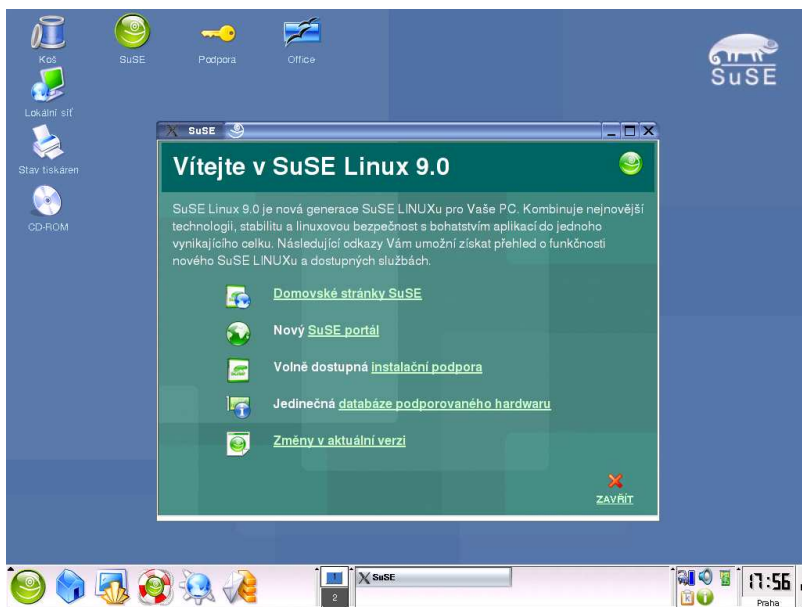
‘nikdo’: Nikdo

‘lokální’: Pouze lokální uživatelé

Nastavení KDM provedete pomocí Ovládacího centra KDE. Podrobnější informace najdete v kapitole věnované konfiguraci KDE.

První spuštění

Když poprvé spustíte KDE, uvidíte uprostřed obrazovky okno s logem KDE a informacemi o právě probíhajících činnostech při spouštění. Po načtení úvodní sekvence se objeví průvodce prostředím KDE. Ručně můžete tohoto průvodce spustit kdykoliv později, zadáte-li po stisknutí klávesové kombinace **(Alt) + (F2)** příkaz `SuSEgreeter`.

Obrázek 2.1: Prostředí KDE při prvním spuštění

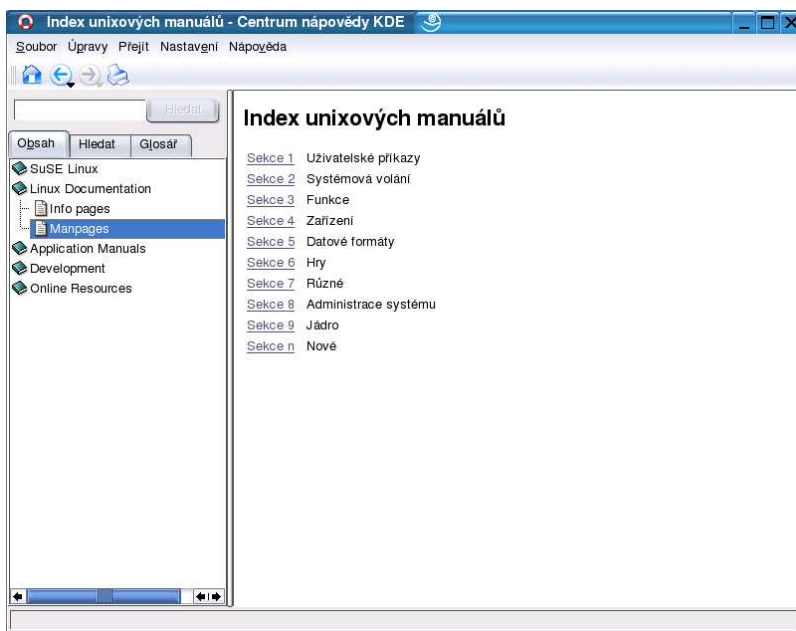
Po spuštění se také automaticky nabídne okno programu Kpgp, který slouží pro vytváření GPG klíčů. Více se o GPG dočtete v kapitole věnované poštovnímu klientovi KMail.

Nápověda

V případě, že se v KDE příliš neorientujete a potřebujete nápovědu, můžete kdykoliv stisknout klávesu (F1), anebo zvolit položku z nabídky 'Nápověda' → 'Obsah'. Tímto se spustí Centrum nápovědy KDE, kde obdržíte cenné rady k právě prováděné činnosti nebo aplikaci.

Tato klávesa (F1) je samozřejmě dostupná v každé aplikaci KDE.

Po spuštění Centra nápovědy uvidíte na levé straně dvě záložky, 'Obsah' a 'Hledat', kterým se budou věnovat dvě následující sekce.

Obrázek 2.2: Centrum nápovědy KDE

Obsah nápovědy

'Obsah' zahrnuje různé dokumenty, které patří do systému KDE samotného, a dále také například manuálové a info stránky.

Kliknete-li například na položku ‘Manuály aplikací’, zobrazí se vám struktura podobná hlavní nabídce KDE (K menu). Tudy se dostanete přímo k dokumentaci jednotlivých aplikací KDE, které se následně zobrazí v pravé části okna. Vlastní dokumentace je prezentována jako hypertextové HTML dokumenty, mezi kterými se lze pohybovat pomocí odkazů a tlačítek „Zpět“ a „Vpřed“.

Kromě dokumentace KDE si zde můžete prohlížet i tradiční nápovědu unixových programů, jako jsou „manuálové stránky“ (položka ‘Prohlížet manuálové stránky’) a „info stránky“ (položka ‘Prohlížet info stránky’). Seznam manuálových stránek je z historických důvodů rozdělen na deset sekcí.

1	uživatelské příkazy	6	hry
2	systémová volání	7	různé
3	knihovní volání	8	administrace systému
4	speciální zařízení	9	jádru
5	formáty souborů	n	nové

Tabulka 2.1: Sekce linuxových manuálových stránek

Po kliknutí na požadovanou sekci uvidíte její položky. Rychlejším způsobem vyhledání konkrétní manuálové stránky je zadání křížku (#) a jejího jména do políčka „Umístění“ v aplikaci Konqueror, anebo alternativně do dialogu rychlého spouštění, který se vám objeví kdykoliv po stisku klávesové zkratky (Alt)+(F2).

Tip

Většina dialogových oken a modulů v Ovládacím centru poskytuje tzv. „Rychlou nápovědu“. V titulkovém pruhu se vyskytuje tlačítko s malým otazníkem, které naznačuje, že je tato funkce dostupná. Vyvoláte ji kliknutím na toto tlačítko a poté na některou položku v dialogu. Alternativním způsobem je stisknutí klávesové zkratky (Shift)+(F1).

Tip

Správce pádů aplikací KDE

Jestliže některá aplikace zhavaruje, je aktivován Správce pádů aplikací KDE. Zde můžete zjistit, co bylo příčinou tohoto pádu a pokud jste vývo-

jář, může vám pomoci i vygenerovaný backtrace.

Navíc můžete poslat email vývojářům, kde můžete vysvětlit, co vedlo k pádu. Je asi zbytečné připomínat, že byste neměli vývojáře obtěžovat s chybami aplikací nepatřících do KDE.

Základy práce s KDE

V KDE máte spoustu možností změnit si nastavení svých aplikací, jejich vzhled, nabídky, ovládací lišty a mnoho dalších aspektů. S popisem těchto možností se setkáte v následujících sekcích.

Prostředí KDE se skládá z těchto částí:

- Pracovní plocha KDE
- Titulkový pruh
- Pruh úloh
- Panel

Tip

Všechny části prostředí KDE se dají dále nastavit. Nastavení můžete provést buď pomocí Ovládacího centra KDE nebo pomocí kontextového menu, které vyvoláte kliknutím pravým tlačítkem myši na vybranou část prostředí KDE. Více informací o Ovládacím centru KDE najdete v kapitole věnované konfiguraci KDE.

Tip

Pracovní plocha KDE

Pracovní plocha je základním stavebním kamenem KDE. Najdete zde různé ikony, které umožňují přístup k zařízením jako CD-ROM, ZIP nebo disketa; zástupce svých oblíbených aplikací a adresářů a další. Plocha je vlastně speciálním adresářem ve vašem domovském adresáři, který se většinou jmenuje Desktop. Veškeré soubory uložené v tomto adresáři budou také na ploše zobrazeny.

Titulkový pruh

Jestliže jste se už setkali s předchůdcem KDE 3.1.4, např. *KDE 1*, určitě si všimnete, že se titulkový pruh mírně změnil:

Obrázek 2.3: Titulkový pruh okna KDE

Kliknutím pravého tlačítka myši na titulkový pruh (anebo stiskem klávesové kombinace **(Alt) + (F3)**) se dostanete ke kontextové nabídce tohoto okna, která vám poskytne další funkce:

‘Přesunout’

Okno bude následovat pohyby myši, anebo kurzorových kláves, dokud nestisknete klávesu **(Enter)**, anebo libovolné tlačítko myši

‘Velikost’

Změní horizontální a vertikální velikost okna

‘Minimalizovat’

Redukuje aktuální okno. Aplikace se neuzavře, ale je minimalizována do pruhu úloh, odkud ji můžete opětovným kliknutím obnovit

‘Maximalizovat’

Zvětší okno na maximální velikost. Zpět na původní velikost se dostanete opětovným stiskem tohoto tlačítka

‘Zasunout’

Okno je zmenšeno pouze na velikost titulkové lišty. Do původní velikosti jej obnovíte například dvojím kliknutím na tento pruh

‘Vždy na vrchu’

Udrží okno stále v popředí, takže ho žádné jiné nepřekryje

‘Uložit nastavení’

Uloží současnou pozici a atributy okna.

‘Nastavit...’

Spustí modul z Ovládací centra, pomocí kterého si můžete změnit vzhled titulku okna (např. jeho tlačítka) a chování oken jako takových. Přejete-li si změnit vzhled ostatních prvků uvnitř okna, obraťte se na kapitolu *Styl* na straně 77

‘Na pracovní plochu’

Zvolte si jednu pracovní plochu, kam chcete toto okno přesunout, anebo na ‘Všechny pracovní plochy’

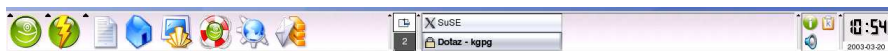
‘Zavřít’ Uzavře aktuální okno

Vzhled titulkového pruhu si lze kdykoliv přizpůsobit, a to pomocí položky ‘Nastavit’ → ‘Dekorace okna’.

Pruh úloh

S pomocí pruhu úloh se lze snadno přepínat mezi běžícími aplikacemi. Implicitně je tento pruh nastaven tak, že zobrazuje pouze aplikace na současné pracovní ploše. Chcete-li ale, aby zobrazoval veškeré aplikace (i ty na ostatních plochách), přejděte do Ovládacího centra, vyberte kategorii ‘Vzhled a chování’ → ‘Pruh úloh’ a zaškrtněte políčko ‘Zobrazovat všechna okna’.

Máte-li v některé aplikaci neuložená data, v pruhu úloh se zobrazí malá ikona s disketou napravo od ikony aplikace, viz. obrázek *Pruh úloh* na této straně.

Obrázek 2.4: Panel KDE s pruhem úloh uprostřed

Panel

Panel, nebo také někdy ovládací lišta, obsahuje mimo jiné hlavní nabídku KDE (K Menu), odkazy na často používané aplikace a nejrůznější applety. Obsahuje také přepínač pracovních ploch – každá z nich může mít své jméno (nebo pouze číslo). Přejete-li si nastavit tento přepínač, podívejte se prosím dále v této knize na kapitolu *Vzhled a motivy* na straně 75. Vpravo na konci panelu se obvykle vyskytuje tzv. „systémová část panelu“ a hodiny.

Pozici panelu lze jednoduše změnit přetažením levým tlačítkem myši za nějaké volné místo a upuštěním nad požadovanou hranou obrazovky. Tlačítka lze na panel pohodlně přidávat přetažením levým tlačítkem myši z Konqueroru, anebo z hlavní nabídky KDE. Podobně je lze přesouvat, a to pomocí prostředního tlačítka.

Dále zde popíšeme jednotlivé části panelu a dále potom ‘K Menu’ v kapitole *Hlavní nabídka KDE* na následující straně na straně 46.

‘Pruh úloh’

První dvě položky se vztahují k současné ploše:

- ‘Uspořádat okna přehledně’ přehledně rozmístí okna otevřených aplikací (výhodné, pokud pracujete pouze s několika okny)
- ‘Uspořádat okna do kaskády’ přeskládá okna tak, že se jejich titulky budou postupně překrývat

Další položky jsou rozděleny podle pracovních ploch. První je název plochy a pak otevřené aplikace na této ploše. Kliknutím na odpovídající položku ji aktivujete.

‘Zobrazit pracovní plochu’

Dočasně minimalizuje veškerá otevřená okna na aktuální ploše. Opětovným kliknutím obnovíte okna do jejich původního stavu

‘Můj adresář’

Otevře váš „domovský adresář“ pomocí Konqueroru

‘Terminál’

Otevře konzolovou relaci (okno s příkazovou řádkou)

‘Ovládací centrum’

Umožní vám kompletně nastavit svoje prostředí KDE. Více informací o Ovládacím centru získáte v kapitole *Ovládací centrum KDE* na straně 58

‘Nápověda’

V případě, že se dostanete do potíží, můžete kdykoliv stisknout klávesu (F1) anebo stisknout toto tlačítko. Objeví se Centrum nápovědy KDE s odpovídající pomocí. O tomto tématu se můžete dozvědět více v kapitole ?? na straně ??

‘Kate’

Pomocí tohoto tlačítka spustíte Rozšířený editor KDE. Na rozdíl od jednoduchého editoru KEdit, Kate umožňuje mimo jiné i například zvýrazňování syntaxe pro jazyky jako C, C++, Java, HTML, Perl atd. Je zvláště vhodný pro programátory

‘KMail’

Spustí emailový program KDE, „KMail“. Další informace o této aplikaci naleznete v kapitole *KMail* na straně 115

Hlavní nabídka KDE

V hlavní nabídce KDE (tzv. K menu) naleznete důležité aplikace. Jsou uspořádány podle určitých kritérií, např. Internet, Grafika, Hry atd. Většina názvů aplikací by měla být samovysvětlující. Pokud hledáte nějakou aplikaci a nevíte, jak se přesně jmenuje, potom je víc než pravděpodobné, že ji najdete právě zde. Mimo to umožňuje 'K menu' samozřejmě i přidávání vlastních aplikací (např. z Gnome), prohlížení záložek, 'Rychlé prohlížení' disku a mnoho dalších užitečných vlastností.

Tip

Pořadí i jednotlivé položky a kategorie v hlavní nabídce lze jednoduše změnit v 'Editoru nabídek'. Více v kapitole *Editor nabídek* na straně 48.

Tip

'Hledat soubory'

Spustí dialog se třemi záložkami: 'Název/Umístění', 'Rozsah dat' a 'Upřesnit'. Do políčka 'Název' můžete zadat buďto název jednoho souboru anebo pomocí masky (*,?) odpovídající vzorek. Potom vyberete počáteční „bod“ hledání ze seznamu 'Kde hledat' a můžete spustit vyhledávání pomocí tlačítka 'Najít' vpravo nahoře. Přejete-li si upřesnit podmínky hledání (data, typ souboru, obsažený text), můžete tak učinit na druhé a třetí záložce. Vyhledávání zastavíte pomocí tlačítka 'Stop'.

'Můj adresář'

Spustí Konqueror a otevře váš domovský adresář.

'Nápověda'

Zde obdržíte veškeré informace (nejen) o KDE. Více viz kapitola ?? na straně ??.

'Ovládací centrum'

„Centrální nervový systém“ KDE – přejete-li si cokoli přizpůsobit svým potřebám, zde najdete, co potřebujete. Více informací v kapitole *Ovládací centrum KDE* na straně 58.

'Záložky'

Pro rychlý přístup k souborům, webovým stránkám, FTP archívům apod. V tomto menu si můžete záložky prohlížet, volat, ale i sami upravit.

‘Nedávné dokumenty’

Zobrazí seznam nedávno otevřených dokumentů v aplikacích KDE. Tlačítko ‘Promazat historii’ tyto položky smaže.

‘Rychlé prohlížení’

Dává vám možnost procházet následující adresáře bez toho, abyste museli spouštět Konqueror: váš domovský adresář a kořenový adresář. Spolu s těmito adresáři máte možnost přistupovat přímo k vaší CDROM anebo disketové mechanice.

‘Spustit...’

Otevře okno, kam můžete zadávat příkazy, URL, vyhledávací řetězce a podobně. Stejného efektu dosáhnete pomocí klávesové zkratky (**Alt**) + (**F2**).

‘Nastavit panel’

Kliknete-li zde, otevře se vám podnabídka s těmito položkami:

‘Přidat/Odebrat’

V této nabídce naleznete tato tlačítka: ‘Applet’, ‘Tlačítko’, ‘Rozšíření’ a ‘Speciální tlačítko’. Z těchto si můžete vybrat kompletní menu anebo jednotlivé položky a přidat si je do panelu.

‘Velikost’

V podnabídce ‘Applet’ naleznete tzv. applety – mini programy, které se spustí přímo v panelu. Více informací o nich naleznete na straně 48.

‘Nastavení...’

Zde lze nadefinovat vzhled, velikost, orientaci a další aspekty vašeho panelu. Informace o nastavení panelu najdete v kapitole *Panel* na straně 44 a o Editoru nabídky v kapitole *Editor nabídek* na následující straně.

‘Velikost’

Zde lze nakonfigurovat velikost panelu na jednu z přednastavených velikostí anebo si lze vybrat vlastní.

‘Nápověda’

Spustí již zmiňované Centrum nápovědy.

‘Uzamknout pracovní plochu’

Po kliknutí na tuto položku se obvykle spustí šetřič obrazovky a obrazovka se uzamkne. Tímto zabráníte ostatním uživatelům používat klávesnici a myš, pokud se vzdálíte od svého počítače. Pokud chcete obrazovku odblokovat, budete vyzváni k zadání svého hesla, bez něhož není žádný jiný uživatel schopen váš počítač po tuto dobu používat.

‘Odhlásit se’

Ukončí aktuální relaci KDE. V závislosti na tom, jaký jste si nastavili způsob přihlašování, budete vráceni zpět na konzoli (příkazovou řádku) Linuxu, anebo do ‘KDM’ (grafický správce přihlášení). Z konzole se zpět do grafického prostředí dostanete pomocí příkazu `startx`.

Applety – mini programy

Panel však není pouze lišta s tlačítky – umí toho daleko víc. Tak například umožňuje „pohltit“ do sebe applety – mini programy, které běží přímo v panelu. Příkladem takového appletu mohou být například hodiny, které vidíte u pravého okraje panelu.

Přejete-li si přidat další applet do panelu, přejděte do hlavní nabídky KDE, zvolte ‘Nastavit panel’ → ‘Přidat’ a v podnabídce ‘Applet’ si vyberte požadovaný applet.

Každý applet má svou místní nabídku, pomocí které lze applety přesunout na jiné místo v panelu, odstranit, nakonfigurovat apod. Tuto nabídku vyvoláte stisknutím pravého tlačítka na „úchytku“ daného panelu nebo kliknutím na malou šipečku nahoře v úchytce appletu.

Přehled vybraných aplikací KDE

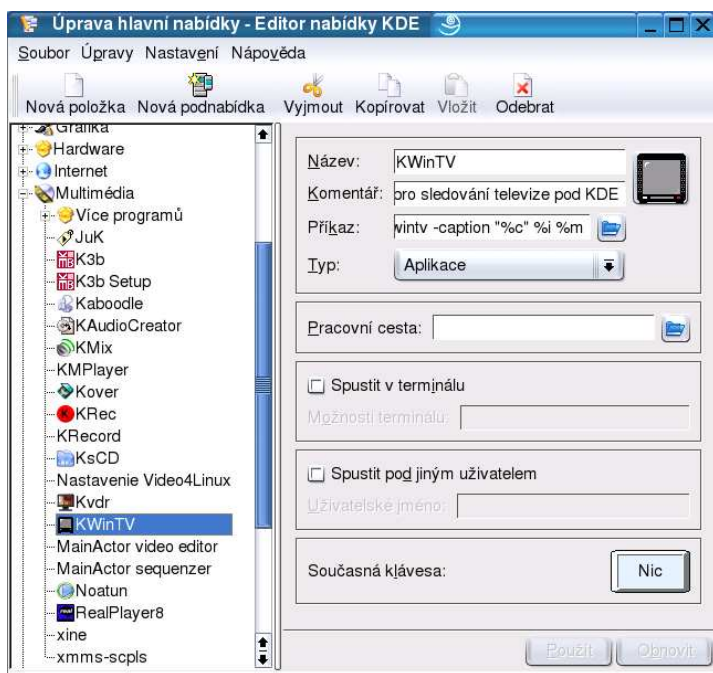
V KDE existuje spousta aplikací – proto vám alespoň pro začátek představíme ty, o kterých si myslíme, že by vám mohly být užitečné.

Editor nabídek

Veškeré aplikace, které mají co do činění se správou systému anebo s Linuxem samotným, se nacházejí v nabídce ‘Systém’. Jednou z nejdůležitějších pro KDE je určitě ‘Editor nabídek’, pomocí kterého si můžete přizpůsobit položky v hlavní nabídce. To znamená jednotlivé programy, jejich ikony atd.

Po spuštění naleznete na levé straně stejnou stromovou strukturu, jako má samotná hlavní nabídka na pravé straně, a poté konfigurační možnosti pro aktuální položku.

Na záložce ‘Obecné’ lze nastavit tyto základní vlastnosti:

Obrázek 2.5: Editor nabídek KDE

‘Název’

Jméno vaší položky v menu.

‘Komentář’

‘Příkaz’

Zde zadejte příkaz, který se spustí vybráním této položky.

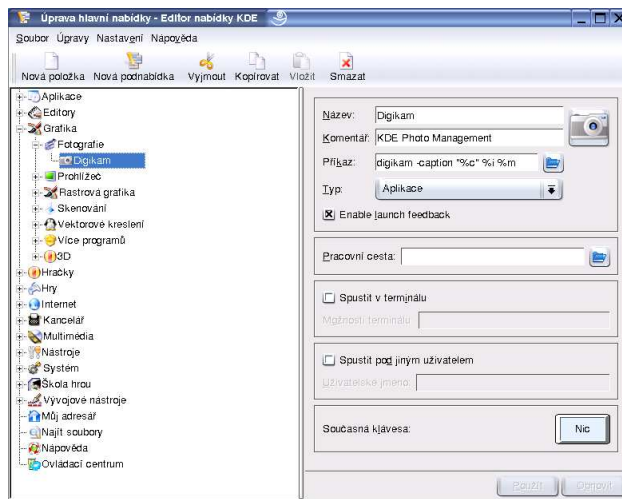
‘Typ’

V současné době si můžete vybrat mezi typem „Application“ (aplikace) anebo „Link“ (odkaz na aplikaci).

Dále lze na této položce přiřadit globální klávesovou zkratku (užitečné zejména tehdy, používáte-li více klávesnici než myš). Samotné přiřazení se provede po stisknutí tlačítka ‘Změnit’.

Správa disku

Obě systémové aplikace kdf a kwikdisk vám pomohou jednoduše a rychle připojit, anebo odpojit dané zařízení.

Obrázek 2.6: Přehled zařízení v kdf

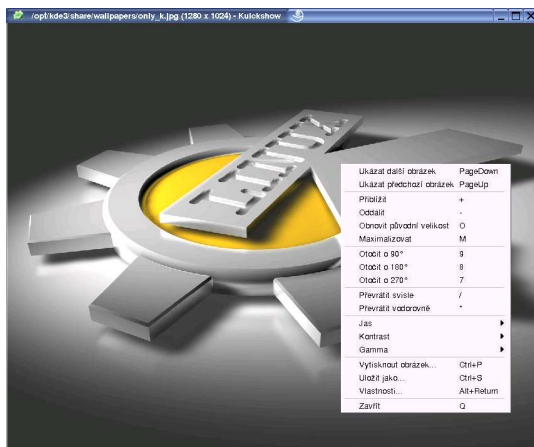
- kwikdisk je „applet“, tzn. že se spustí v panelu. Jakmile kliknete na jeho ikonu pravým tlačítkem, otevře se kontextová nabídka se seznamem přípojných bodů. Přejete-li si grafický přehled, klikněte na položku ‘Spustit KDiskFree’.
- kdf a KDiskFree vám zobrazí přehled disků tak, jak jej obdrží ze souboru /etc/fstab anebo pomocí příkazu df.

Okno obsahuje ikonu zařízení, typ, velikost, bod připojení, dostupné místo, procento obsazeného prostoru a grafické zobrazení zaplnění.

Když kliknete na některou z položek, objeví se kontextová nabídka. Tímto způsobem můžete toto médium připojit (‘Připojit zařízení’) anebo odpojit (‘Odpojit zařízení’). Položka ‘Otevřít správce souborů’ spustí Konqueror s výpisem odpovídajícího adresáře.

Kuickshow

Program Kuickshow umožňuje prohlížet obrázky, ale také je třeba roto-
vat, zrcadlit, anebo nastavit jako obrázek na plochu. Mimo jiné také umí
zařadit několik obrázků do seznamu a potom je promítat jako slideshow
(‘Obrázky’ → ‘Promítání Zapnout/Vypnout’).

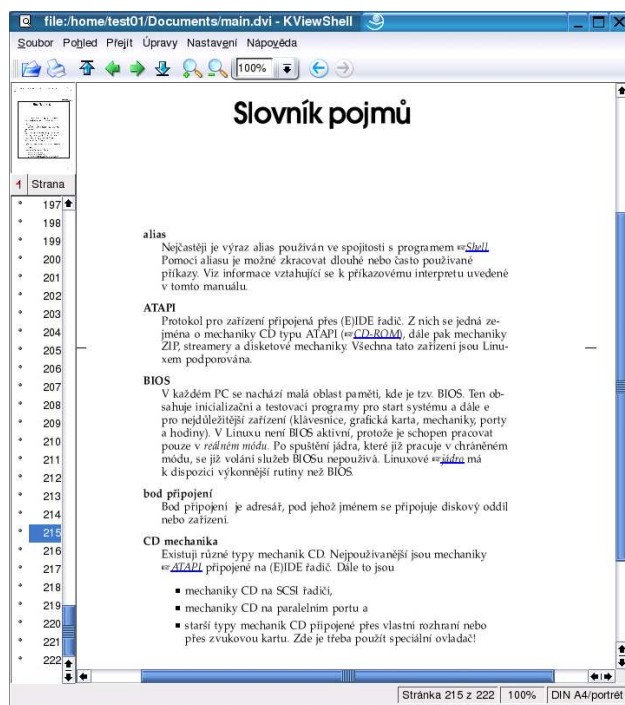
Obrázek 2.7: Kuickshow: grafická aplikace

Prohlížeč DVI, PostScriptu a PDF

DVI a PostScript jistě patří mezi nejdůležitější formáty ve světě Li-
nuxu. V prostředí KDE si je můžete prohlížet pomocí těchto dvou aplikací:
kdvi a kghostview.

Obě dvě aplikace jsou vysoce intuitivní, takže byste neměli mít s jejich po-
užíváním žádné problémy. Obrázek *Prohlížeč DVI, PostScriptu a PDF* na
následující straně ukazuje okno aplikace kdvi.

Jednou z výborných vlastností těchto aplikací je, že je lze plně integrovat
do prohlížeče Konqueror, tudíž potom není nutné je samostatně spouštět
a otevírat požadovaný dokument. Vyzkoušejte si sami v Konqueroru klik-
nout třeba na nějaký PDF soubor...

Obrázek 2.8: Prohlížeč DVI dokumentů

KSnapshot

Jistě vás už někdy napadlo udělat si obrázek nějaké aplikace nebo svojí pracovní plochy a poslat jej třeba vašemu kamarádovi. Teď máte možnost – v programu ksnapshot najdete zdatného pomocníka. Najdete ho v hlavní nabídce KDE ('Nástroje' → 'Desktop' → 'KSnapshot').

Po svém spuštění udělá ksnapshot „fotografii“ pracovní plochy a nabídne vám ji v malém náhledu. Do políčka 'Jméno souboru' zadejte název souboru a stiskněte tlačítko 'Uložit'.

Chcete-li uložit pouze konkrétní okno, můžete zaškrtnout políčko 'Sejmout pouze okno obsahující ukazatel'; přejete-li si učinit ještě v daném programu nějaké akce, můžete sejmutí obrazovky zpozdit pomocí parametru 'Prodléva'. Pak už jenom stačí stisknout tlačítko 'Sejmout' a poté 'Uložit'.

Obrázek 2.9: Tvorba screenshotů pomocí ksnapshot

ČKD aneb často kladené dotazy

1. Jak se dostanu ke svému CD nebo DVD?

Na pracovní ploše se nachází ikona s obrázkem CD disku. Vložte svoje CD nebo DVD do mechaniky a klikněte levým tlačítkem na tuto ikonu na ploše. CD bude připojeno a jeho obsah se zobrazí v nově spuštěném okně Konqueroru.

2. Na mé ploše není ikona CD. Jak ji vytvořím?

Klikněte pravým tlačítkem na plochu a z nabídky 'Vytvořit nový' vyberte 'Jednotka CDROM'. V dialogu, který se objeví, na poslední záložce vyplňte odpovídající 'Zařízení' a potvrďte stiskem 'OK'.

3. Lze umístit panel také na jinou stranu obrazovky?

Samozřejmě – nejjednodušším způsobem je přetáhnout jej levým tlačítkem myši k libovolné hraně pracovní plochy.

4. Chci další pruh úloh. Jak na to?

Kliknutím pravého tlačítka myši na volnou plochu panelu vyvoláte kontextovou nabídku, z které postupně zvolíte: 'Přidat' → 'Rozšíření' → 'Externí pruh úloh'.

5. Jak do panelu přidám programy a další položky?

Zde jsou dvě možnosti:

- (a) Pomocí pravého tlačítka opět vyvoláme nabídku Panelu, vybereme 'Přidat' → 'Tlačítko' a nyní už byste měli vidět strukturu podobnou hlavní nabídce KDE (K Menu), ze které si můžete vybrat požadovanou aplikaci, anebo celou podnabídku (pomocí položky 'Přidat tuto nabídku').
- (b) Programy nebo celé adresáře lehce přidáte do panelu pomocí přetáhnutí myši z Konqueroru nebo jiné podobné aplikace, která podporuje metodu táhni a pusť (Drag'n'Drop).

6. Ráda bych se dozvěděla více o svém systému. Kde najdu tyto informace?

Mnoho informací naleznete přímo v Ovládacím centru v sekci 'Informace'. Pokud požadujete detailnější zprávy, například o stavu paměti nebo sítě, dobře vám poslouží aplikace 'Správa systému', kterou spustíte příkazem `ksysguard` nebo ji najdete v hlavní nabídce, sekce 'Systém'.

7. Jak zobrazím soubory PDF nebo PostScript?

V KDE k tomuto účelu slouží aplikace KGhostview. Více informací k tomuto tématu naleznete v sekci *Prohlížeč DVI, PostScriptu a PDF* na straně 51.

8. Jak se dají prohlížet obrázky?

V základní instalaci je hned několik grafických programů – nejlepší z nich je asi 'Kuičshow', který vám vřele doporučujeme. Podporuje nejvíc grafických formátů a je opravdu „kuick“ ;-). Ostatní najdete v nabídce 'Grafika'.

9. Jak přehraji své MP3 (a další zvukové soubory)?

Přehrávač multimédií `noatun` zvládne všechny zvukové formáty¹.

10. Můžu si poslechnout i obyčejné zvukové CD?

Samozřejmě, v sekci 'Multimédia' naleznete program Přehrávač zvukových CD. Ovládá se podobně, jako jste zvyklí z audio přístrojů, a navíc vám i vyhledá názvy skladeb na Internetu.

11. Jak se připojím na Internet?

Pokud se připojujete pomocí modemu (telefonní linky), naleznete odpovídající program v hlavní nabídce KDE, sekce 'Internet': 'kppp'.

¹Aspoň to jeho autoři tvrdí :-)

12. Existuje pro KDE nějaký FTP klient?

Existují samozřejmě i specializované programy na stahování souborů (např. KMagó nebo KBear), ale pro začátek si jistě vystačíte s dobře známým Konquerorem, který podporuje třeba i obnovení přerušovaných souborů a další vymoženosti.

13. Jak si mohu přehrát filmy?

Filmy ve formátu mpeg1, avi nebo DVD (nekódovaná nebo mpeg2) lze přehrát programem gmpayer. Tento program podporuje celou řadu formátů. Spustíte ho příkazem **(Alt) + F2** a do otevřeného okna napíšete gmpayer.

WarnungProgram gmpayer lze spustit i automaticky kliknutím na ikonu filmu v Konqueroru.

14. Jak si mohu přečíst své emaily?

V prostředí KDE se nachází poštovní klient KMail. Konfiguraci a používání tohoto programu je v této knize věnována vlastní kapitola.

Další informace

Potřebujete-li více informací o KDE, můžete je nalézt na těchto místech:

http://czechia.kde.org/	České stránky KDE
http://czechia.kde.org/konqueror	Vše o aplikaci Konqueror
http://i18n.kde.org	KDE a internacionalizace
http://www.kde-look.org	Motivy pro vaši pracovní plochu
http://artist.kde.org	Kliparty, ikony atd.
http://lists.kde.org	Archiv poštovních konferencí
http://multimedia.kde.org	KDE a multimedia
http://games.kde.org	Hry pro KDE
http://bugs.kde.org	Databáze chybových hlášení KDE

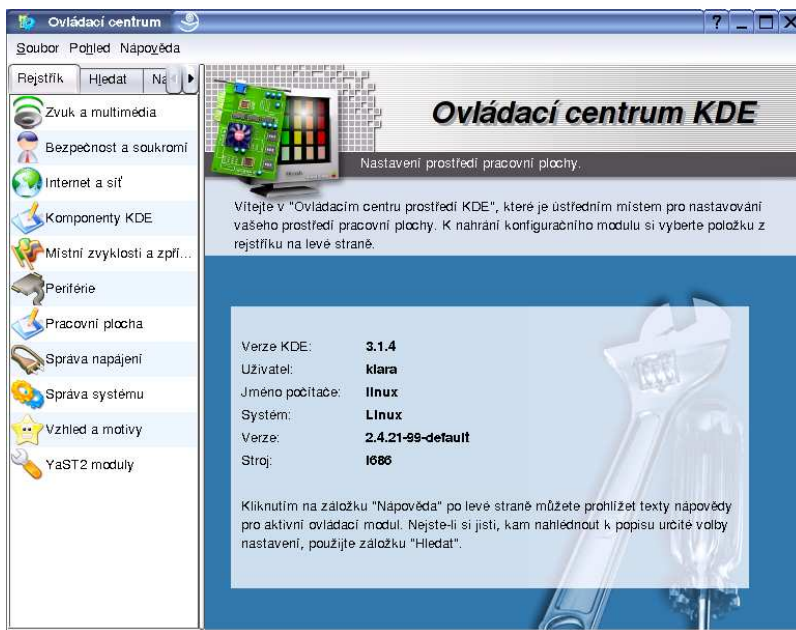
Konfigurace KDE 3.1.4

O skvělých možnostech KDE jste si již pravděpodobně udělali obrázek sami. Abyste si mohli celé prostředí KDE 3.1.4 nastavit dle svých potřeb, provedeme vás po možnostech Ovládacího centra. Většina z nich je jednoduchá na pochopení, tudíž zde nebudeme do detailu rozebírat všechny moduly – spíše si ukážeme ty nejvýznamnější z nich. Navíc vám poskytneme obecný přehled, abyste si popřípadě dokázali sami poradit dále.

Ovládací centrum KDE	58
Moduly Ovládacího centra KDE	59
Vytváření a modifikace asociací souborů	82
Přístup k souborům na počítači s OS Windows	84
Vzdálené sdílení pracovní plochy a myši	85

Ovládací centrum KDE

Ovládací centrum KDE je srdcem tohoto prostředí. Nastavíte zde vše, co se týká jeho vzhledu a chování.

Obrázek 3.1: Ovládací centrum prostředí KDE

Do Ovládacího centra KDE se dostanete tak, že kliknete na jeho ikonu v panelu nebo přes K menu, položka 'Ovládací centrum'.

Okno je rozděleno na levý a pravý sloupec. V levém se nachází přehled jednotlivých modulů, v pravém pak odpovídající konfigurační okno.

Ovládací centrum obsahuje následující položky nabídky:

'Soubor' Má pouze jednu položku: 'Ukončit'.

'Pohled'

Zde si můžete zvolit režim zobrazení: 'Pohled s ikonami' nebo 'Stromový pohled'. Vyzkoušejte si a uvidíte rozdíl.

'Nápověda'

Obligátní menu s nápovědou (standardní pro celé KDE)

V části s moduly je možný výběr ze tří záložek:

‘Rejstřík’

Obsahuje seznam modulů.

‘Hledat’

Zde si můžete zadat funkci, kterou si přejete na prostředí aplikovat a vyvolat příslušný dialog kliknutím na nabídku ve „Výsledcích“.

‘Nápověda’

Vyvolání menu s nápovědou (standardní pro celé KDE) :-)

Moduly Ovládacího centra KDE

Seznam modulů Ovládacího centra KDE najdete v záložce ‘Rejstřík’. Ovládací centrum KDE obsahuje tyto moduly:

- Bezpečnost a soukromí
- Internet a síť
- Komponenty KDE
- Místní zvyklosti a zpřístupnění
- Periférie
- Pracovní plocha
- Správa napájení
- Správa systému
- Vzhled a motivy
- YaST2 moduly
- Zvuk a multimédia

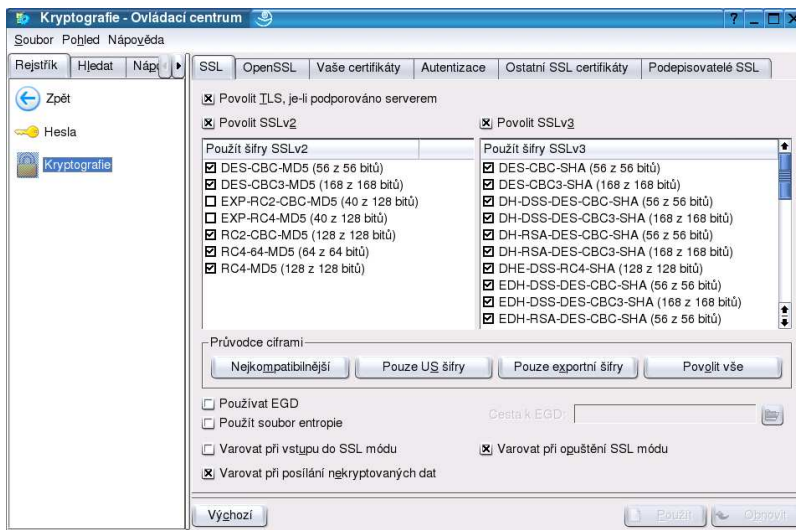
Poznámka

Může se stát, že některé moduly ve svém Ovládacím centru KDE nenajdete. V takovém případě nemáte nainstalované balíky, které tyto moduly obsahují.

Poznámka

Bezpečnost a soukromí

Každý systém je jen tak bezpečný, jak bezpečným ho nastavíte. Zde můžete ovlivnit práci s hesly a šifrováním.

Obrázek 3.2: Modul Bezpečnost a soukromí

Hesla

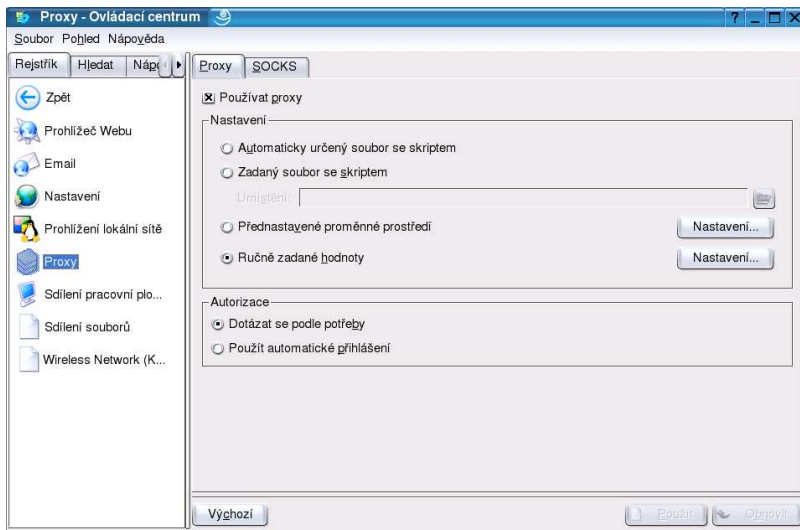
Nastavení zobrazování znaků hesla. Nejbezpečnější varianta je nezobrazovat žádné zástupné znaky.

Kryptografie

Zde můžete povolit SSL a spravovat certifikáty.

Internet a síť

Zde můžete kompletně nastavit vlastnosti, které se týkají sítě a Internetu.

Obrázek 3.3: Modul Internet a síť

Email

Chcete odesílat emaily? Tak to jste na správném místě – zde můžete zadat informace, které jste obdrželi od svého ISP.

Nastavení

Nastavení časových limitů síťových operací a režim FTP přenosů.

Prohlížení lokální sítě

Zde můžete nakonfigurovat Sambu a LISu.

‘Sdílené prostředky Windows’

Zde můžete nastavit svého klienta systému Samba.

‘LISa démon’

Nastavení démona LISa.

‘ResLISa démon’

Nastavení způsobu hledání hostitele pro démon LISa.

‘lan:/ a rlan:/’

Nastavení služeb FTP a HTTP.

Prohlížeč Webu

Nastavení konfigurace prohlížeče Konqueror.

‘CGI skripty’

Nastavení cesty k lokálním CGI programům.

‘Cache’

Zde můžete nastavit parametry pro vyrovnávací paměť.

‘Chování’

Nastavení chování, které usnadňuje práci (např. doplňování).

‘Cookies’

Tato položka obsahuje dvě záložky ‘Chování’ a ‘Správa’. V první záložce nastavíte příjem cookies, v druhé pak jejich správu.

‘Identifikace prohlížeče’

Pokud potřebujete, nastavte zde, jakým jménem se má identifikovat prohlížeč u serverů.

‘Java a JavaScript’

Tato položka obsahuje dvě záložky ‘Java’ a ‘JavaScript’. Pokud chcete Javu a JavaScript povolit, můžete to udělat zde a definovat chování pro určité domény. Spouštění Javy a JavaScriptu v jednotlivých doménách může být buď povoleno nebo zakázáno.

‘Moduly’

Jestliže chcete používat pluginy, povolte je v tomto dialogu. Konqueror umí načítat pluginy určené pro prohlížeč Netscape. Stačí, když mu k nim zadáte cestu v záložce ‘Prohledat’. Zavedené pluginy si můžete prohlédnout v záložce ‘Pluginy’.

‘Panel historie’

Nastavení limitů historie.

‘Písma’

Zde můžete nastavit vlastní písma pro webové stránky.

‘Soubory se styly’

Nastavení používání stylů. Pokud chcete, můžete si zde nastavit pro zobrazování stránek vlastní styl.

‘Webové zkratky’

Libovolné stránky je v Konqueroru možné spustit tak, že do umístění napíšete místo celé adresy jen zkratku. Tato zkratka spolu s k ní patřící adresou musí být uvedena v tomto dialogu.

Proxy

Pro zrychlení připojení k Internetu (protokoly HTTP a FTP) zde můžete specifikovat proxy server a jeho port. Konqueror a další aplikace poté nebudou přistupovat k Internetu přímo, ale prostřednictvím tohoto proxy serveru, což může v mnoha případech značně urychlit provoz. Dále zde můžete určit, pro které počítače (domény) se proxy nebude využívat.

Sdílení pracovní plochy

Tato položka obsahuje dvě záložky ‘Přístup’ a ‘Sít’. V první záložce můžete vytvářet a spravovat pozvání, která umožňují ostatním přistupovat na plochu vašeho počítače. V druhé nastavíte přiřazení portu služby sdílení pracovní plochy.

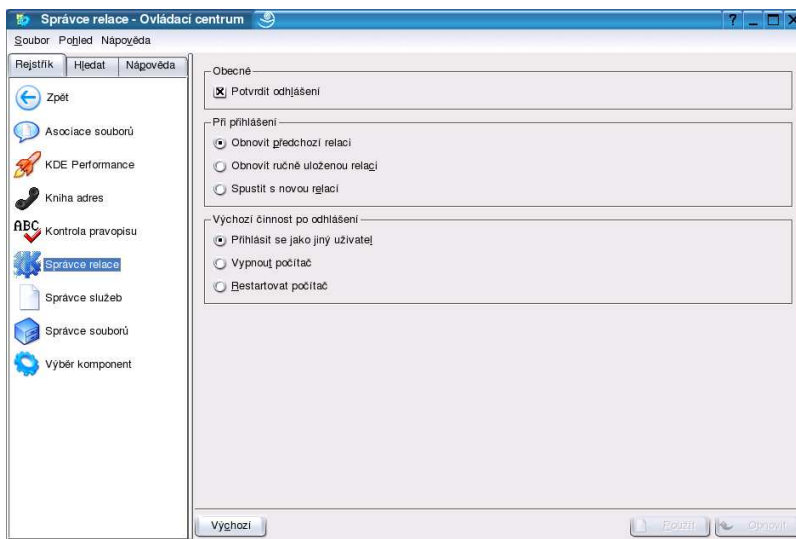
Sdílení souborů

Tato funkci může využívat jen uživatel root. Zde můžete povolit sdílení souborů.

Komponenty KDE

Asociace souborů

Modul 'Asociace souborů' je popsán v kapitole *Vytváření a modifikace asociací souborů* na straně 82.

Obrázek 3.4: Modul Komponenty KDE

Kniha adres

Zde je možné vytvořit jednu centrální knihu adres z několika zdrojů.

Kontrola pravopisu

Pokud chcete používat kontrolu pravopisu, můžete jí nastavit v tomto dialogu.

Správce relace

Pokud chcete, abyste měli automaticky při odhlašování zaštrnutou např. možnost 'Vypnout počítač', lze toto chování nastavit v tomto modulu. Nastavíte zde také výchozí chování při spuštění relace.

Správce služeb

Prostředí KDE používá celou řadu démonů. V tomto modulu ovlivníte jejich spouštění.

Správce souborů

V modulu ‘Správce souborů’ můžete specifikovat chování, vzhled, styl mazání souborů a další vlastnosti správce souborů Konqueror.

Pod položkou ‘Vzhled’ se skrývají různá nastavení ohledně písma, jejich velikosti, podtrhávání jmen souborů atd.

Na záložce ‘Chování’ si můžete nadefinovat počáteční adresář a rozhodnout se, zda budou adresáře otevírány v novém okně. Dále máte na výběr velice užitečné tipy k souborům, které se zobrazí, pokud ponecháte kurzor své myši po nějakou dobu nad ikonou souboru.

Na poslední záložce ‘Náhledy’ si lze vybrat, pro které protokoly a do jaké maximální velikosti souboru bude zobrazován náhled (miniatura).

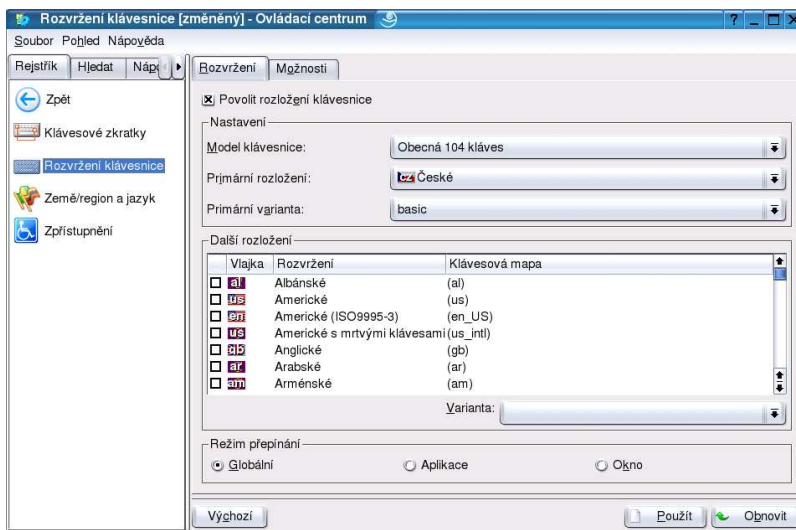
Záložka ‘Rychlé kopírování a přesun’ vám umožňuje nastavit vyrovnávací paměť s posledními kopírovanými a přesouvanými soubory tak, aby při další podobné akci byly okamžitě k dispozici.

Výběr komponent

Prostředí KDE používá jako výchozího poštovního klienta KMail, vlastní zabudovaný editor a emulátor textové konzole. Ty je samozřejmě možné zaměnit za jakékoliv jiné aplikace stejné funkce. Udělat to můžete prostřednictvím tohoto modulu.

Místní zvyklosti a zpřístupnění

Zde se skrývají vaše osobní nastavení.

Obrázek 3.5: Modul Místní zvyklosti a zpřístupnění

Klávesové zkratky

V tomto modulu lze nastavit klávesové zkratky platné pro celé prostředí KDE. Obsahuje dvě záložky 'Schéma zkratek' a 'Klávesové modifikátory'.

Rozvržení klávesnice

Prostředí KDE umožňuje používat celou řadu rozvržení klávesnic. Pokud vám nevyhovuje česká klávesnice, můžete si zde nastavit např. anglickou.

Země/region a jazyk

Jak už název napovídá, zde je to správné místo pro nastavení záležitostí, týkajících se národních zvyklostí.

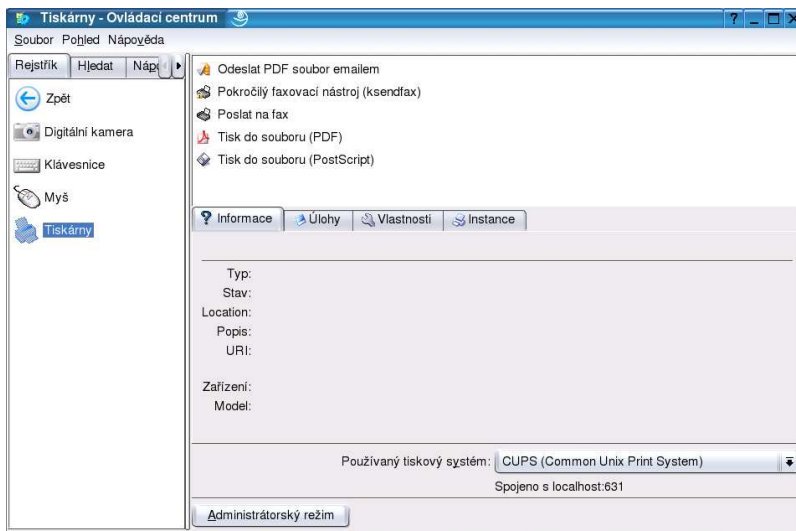
Přejete-li si nastavit další vlastnosti (formát data a času, čísel, atd.), můžete tak učinit na dalších třech záložkách: 'Čísla', 'Peníze' a 'Čas a data'. Na poslední záložce si můžete zvolit měrný systém a upřednostňovaný formát papíru.

Zpřístupnění

Tato sekce slouží zejména pro postižené lidi: lze zde nastavit ovládání myši pomocí klávesnice, upozorňování pomocí vizuálních nebo akustických signálů, ovládání klávesnice pomocí jednoho prstu a další užitečné vlastnosti.

Periférie

Zde si můžete nastavit různé aspekty chování různých periferních zařízení.

Obrázek 3.6: Modul Periférie

Digitální kamera

Pokud si přejete připojit k systému fotoaparát, stačí kliknout na ikonu fotoaparátu a vybrat spolu se způsobem připojení (USB, sériový) příslušný typ ze seznamu.

Klávesnice

V současnosti si zde můžete nastavit opakování a hlasitost stisku klávesy a nastavení klávesy NumLock při spuštění KDE.

Myš

Zde se nacházejí dvě záložky, 'Obecné' a 'Pokročilé':

'Obecné'

Na této záložce si můžete nadefinovat, jestli jste levák nebo pravák, jaké činnosti se budou provádět na jednoduché a dvojité kliknutí a

zda se budou automaticky označovat ikony, pokud nad nimi ponecháte kurzor své myši po nějakou dobu. Dále si zde můžete nastavit ‘Velký kurzor’ a ‘Vizuální odezvu při aktivaci’, což je zvlášť výhodné pro slabozraké lidi.

‘Pokročilé’

Zde si můžete nastavit prahové hodnoty pro akceleraci ukazatele myši, intervalu dvojitého kliknutí atd.

Obrazovka

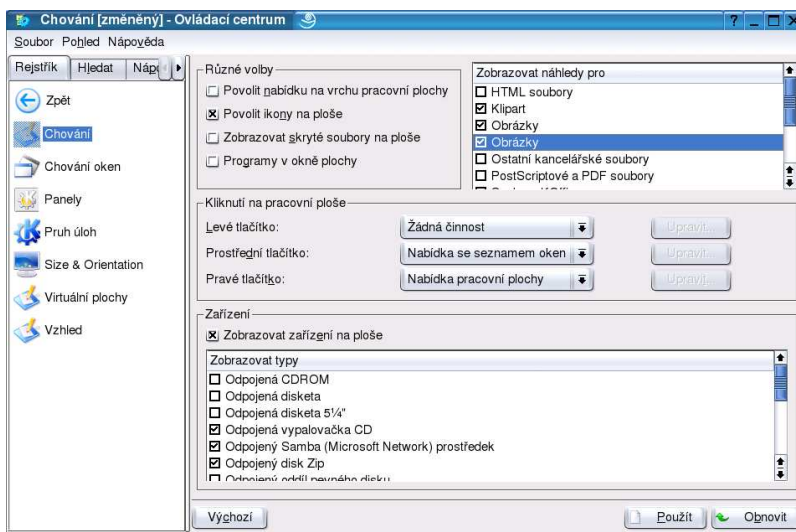
V této části můžete nastavit grafické prostředí systému. Tato funkce je dostupná pouze po zadání rootovského hesla.

Tiskárna

Zde si můžete globálně nakonfigurovat tiskový systém, nastavit jednotlivé tiskárny, spravovat tiskové fronty a mnoho dalšího.

Pracovní plocha

Zde nastavíte takové uspořádání pracovní plochy, které Vám umožní pohodlnou práci v prostředí KDE.

Obrázek 3.7: Modul Pracovní plocha

Chování

Zde můžete nastavit zobrazování náhledů souborů, nabídku ve stylu Mac OS nebo jaká zařízení si přejete zobrazovat na ploše.

Chování oken

Položka chování oken obsahuje čtyři moduly: 'Zaměření', 'Činnosti', 'Přesun' a 'Pokročilé'.

'Zaměření'

Zde si můžete nadefinovat způsob umístění oken a jejich zaměření a způsob procházení pomocí klávesnice. Blížší nápovědu k jednotlivým metodám aktivace naleznete v online nápovědě, anebo po stisknutí kombinace (Shift) + (F1).

‘Činnosti’

V tomto modulu lze určit, jak budou okna reagovat při kliknutí na různé elementy (jako titulek okna, rám okna, anebo vnitřek okna) spolu s určitými klávesami (Alt).

‘Přesun’ a ‘Pokročilé’

Zde lze nastavit různé možnosti animace (při minimalizování, zarolování), chování oken při přesunu, anebo tzv. ‘Magické hranice’.

Panely

Záložky ‘Uspořádání’, ‘Skrývání’ a ‘Nabídky’ umožňují nastavit vlastnosti panelu.

‘Pozice’

Na této záložce určujete ‘Pozice’, ‘Délka’ a ‘Velikost’ panelu.

‘Skrývání’

Zde si můžete individuálně zapnout levé či pravé skrývací tlačítko a jeho velikost. Dále zde najdete možnosti nastavení pro ruční a automatické skrývání.

‘Nabídky’

Zde si můžete povolit/zakázat různé pomocné nabídky (Záložky, Nedávné dokumenty, atd.) a dále nastavit velikost cache a položky „Rychlého spouštění“.

Pruh úloh

Nastavení chování pruhu úloh.

Virtuální plochy

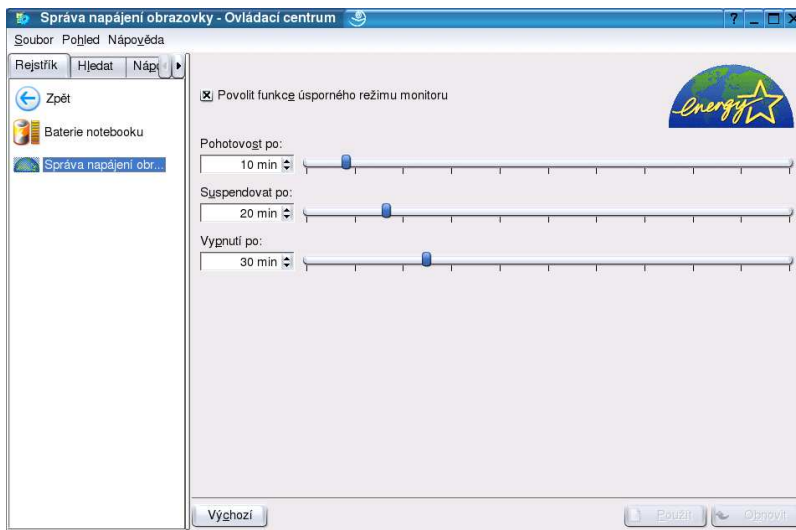
Nastavení počtu virtuálních ploch.

Vzhled

Zde můžete ovlivnit, jaké písmo a barvy se použijí na pracovní ploše.

Správa napájení

Tento modul vám umožňuje aktivovat úsporu energie u svého laptopu, ale také spořicí funkce vašeho stolního počítače (modul 'Energie').

Obrázek 3.8: Modul Správa napájení

Baterie notebooku

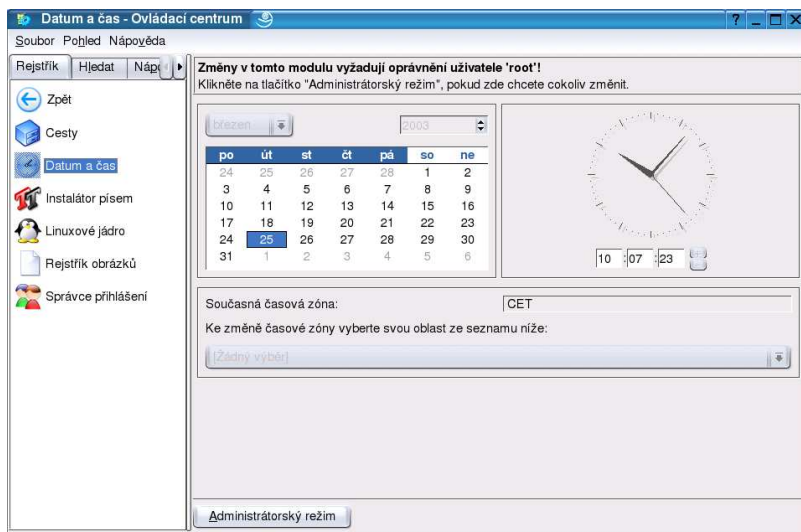
Informace o stavu baterií najdete ve čtyřech záložkách 'Baterie', 'Ovládání napájení', 'Nízký stav baterií' a 'Kritický stav baterií'.

Správa napájení obrazovky

Nastavení časových limitů pro funkci suspend a vypnutí monitoru.

Správa systému

Obsahuje moduly, pomocí kterých můžete upravovat chování systému. Pro změnu údajů ve většině z těchto modulů budete potřebovat heslo uživatele `root`. K tomuto účelu slouží tlačítko 'Modifikovat', které se nachází na místě oblibátního 'Aplikovat'.

Obrázek 3.9: Modul Správa systému

Cesty

Nastavení cest k pracovní ploše, koši, adresáři autostart a adresáři s dokumenty.

Datum a čas

Zde můžete nastavit systémový čas, datum a časovou zónu.

Instalátor písem

Do prostředí KDE si můžete doinstalovat libovolná písma. Pokud chcete, aby byla dostupná pro celý systém, musíte tento modul spouštět jako uživatel `root`.

Linuxové jádro

Informace o konfiguraci nainstalovaného jádra.

Rejstřík nápovědy

Zde lze nastavit, co všechno bude zobrazováno v nabídce nápovědy prostředí KDE. Konfigurace vyžaduje práva uživatele root.

Rejstřík obrázků

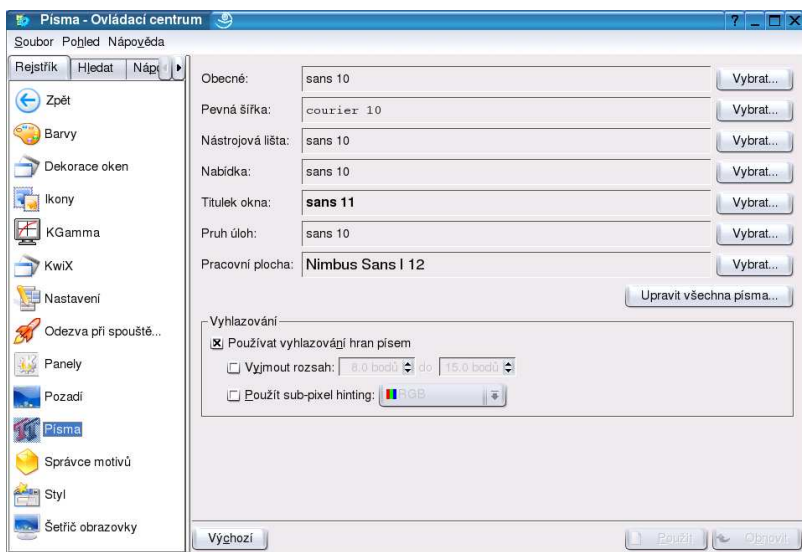
Vytvoření rejstříku obrázků na vašem počítači nebo zadaném serveru.

Správce přihlášení

Správce přihlášení nastavuje grafickou přihlašovací obrazovku, kterou vidíte, když se přihlašujete do systému (více informací v sekci *KDM* na straně 38). Můžete zde nastavit takové vlastnosti, jako je jazyk, barva pozadí, uvítací zpráva, atd. Také můžete určovat uživatele, kterým bude povoleno se přihlašovat, přiřadit jednotlivým uživatelům ikony a mnoho jiného. Modul obsahuje záložky 'Vzhled', 'Písmo', 'Pozadí', 'Relace', 'Uživatelé' a 'Pohodlí'.

Vzhled a motivy

Tato skupina obsahuje asi největší výběr konfiguračních možností pracovní plochy KDE, proto si ji popíšeme o něco detailněji.

Obrázek 3.10: Modul Vzhled a motivy

Barvy

Tento modul vám umožňuje výběr barevného schématu pro prvky vaší pracovní plochy KDE (titulková lišta okna, barva tlačítek, nabídek, atd.). Stačí pouze kliknutí na příslušný prvek v pseudo-náhledu, a poté změna barvy tohoto prvku kliknutím na barevné tlačítko v políčku 'Barva widgetu'. Na výběr máte několik již hotových schémat, pokud změníte 'Současné schéma', nabídne se vám možnost toto schéma pojmenovat a uložit (pomocí tlačítka 'Uložit schéma').

Dekorace oken

Pro dekorace okna, tj. jeho okraje a tlačítka, si můžete vybrat jeden z přednastavených motivů z první záložky 'Obecné'. Některé motivy dále podporují vlastní umístění tlačítek ('Tlačítka') a další své specifické volby, které si můžete přizpůsobit na třetí záložce.

Ikony

Tento modul obsahuje dvě záložky, 'Motiv' a 'Pokročilé'. Na první z nich si lze vybrat z dostupných motivů (předinstalovány jsou motivy „Mnohobarevné“ a doplňkově „Málobarevné“), anebo nainstalovat nový pomocí 'Instalovat nový motiv'.

Druhá záložka obsahuje nastavení velikosti, barevné hloubky a různých efektů pro ikony plochy, nástrojových lišt, panelu, atd.

Nastavení

V prostředí KDE můžete používat SuSE menu nebo klasické KDE menu. Výběr nastavíte v tomto modulu.

Odezva při spouštění aplikací

Tento modul nabízí nastavení vizuální odezvy při spouštění aplikací. Na výběr máte mezi položkami 'Zaneprázdňený kurzor' anebo 'Upozornění v panelu úloh'. Bližší informace k jednotlivým metodám naleznete opět po stisknutí tlačítek (Shift) + (F1).

Panely

V tomto modulu lze kompletně nastavit vzhled a chování panelu KDE, někdy také nazývaného „Kicker“.

Pozadí

Chtěli byste mít rozdílné pozadí pro každou plochu? Žádný problém! Pomocí tohoto modulu můžete dosáhnout toho, co chcete. Jednoduše vyberte plochu ze seznamu vlevo; napravo uvidíte malý obrázek s náhledem. Pokud si přejete mít stejné pozadí na všech plochách, aktivujte zaškrtačací tlačítko 'Společné pozadí'.

Níže uvidíte tři záložky: 'Pozadí', 'Tapeta' a 'Pokročilé'.

'Pozadí'

Zde si zvolte mód (který ovlivní další záložky) a popřípadě barvy. Svoji plochu si můžete přizpůsobit od jedné barvy, přes vzory, až k různým tapetám.

‘Tapeta’

Pokud si přejete obrázek na pozadí (tapeta) namísto barev – žádný problém! Vyberte tlačítko ‘Jedna tapeta’, v rozbalovacím seznamu ‘Mód’ si určíte typ zobrazení a pak už zbývá pouze vybrat konkrétní tapetu (ze seznamu ‘Tapeta’ nebo pomocí tlačítka ‘Listovat...’).

Chcete-li mít více tapet, které se přepínají po určité časové prodlevě, zvolte tlačítko ‘Více tapet’ a klikněte na tlačítko ‘Nastavení více tapet’.

‘Pokročilé’

Zde můžete aktivovat různé směšovací efekty, jejich intenzitu a také velikost vyrovnávací paměti.

Uvědomte si však, že čím více máte nastavených tapet, tím více tyto zabírají paměti.

Písma

Jestliže se vám nelíbí písma, které KDE používá, můžete si je snadno změnit v tomto modulu. Význam jednotlivých popisek by měl být zřejmý: ‘Obecné’, ‘Pevná šířka’, ‘Ikona na ploše’, ‘Správce souborů’, ‘Nástrojová lišta’, ‘Nabídka’, ‘Titulek okna’, ‘Pruh úloh’. Nově byla do tohoto modulu přesunuta volba ‘Používat antialiasing pro písma a ikony’, která zapne vyhlazování kostřbatých hran písem na obrazovce.

Pokud se vám nechce upravovat písma pro každou položku zvlášť, můžete si ulehčit práci tlačítkem ‘Upravit všechna písma...’.

Správce motivů

Zde můžete nainstalovat a nakonfigurovat styl prostředí KDE. Tento modul obsahuje dvě záložky ‘Instalátor’ a ‘Obsah’.

Styl

Modul ‘Styl’ shrnuje nastavení týkající se vzhledu oken, nástrojových lišt, tlačítek, atd. Na první záložce ‘Styl’ si můžete zvolit jeden z předdefinovaných stylů – vyzkoušejte si, abyste našli ten, který se vám bude nejvíce líbit (ve spodní části obrazovky se zobrazuje náhled vybraného stylu).

Druhá záložka ‘Efekty’ umožňuje nastavit efekty stylu, jako například průhlednou nabídku.

Třetí záložka ‘Různé’ umožňuje nastavit další vlastnosti stylu.

Upozornění

Změny stylu a motivu budou mít vliv na celkový vzhled vašeho prostředí KDE, včetně oken, tlačítek, barev, atd. Mějte proto na paměti, že byste si měli zvolit nejenom téma, které se vám bude líbit, ale které je i odpovídající vašemu rozlišení monitoru a celkové ergonomii práce.

Upozornění

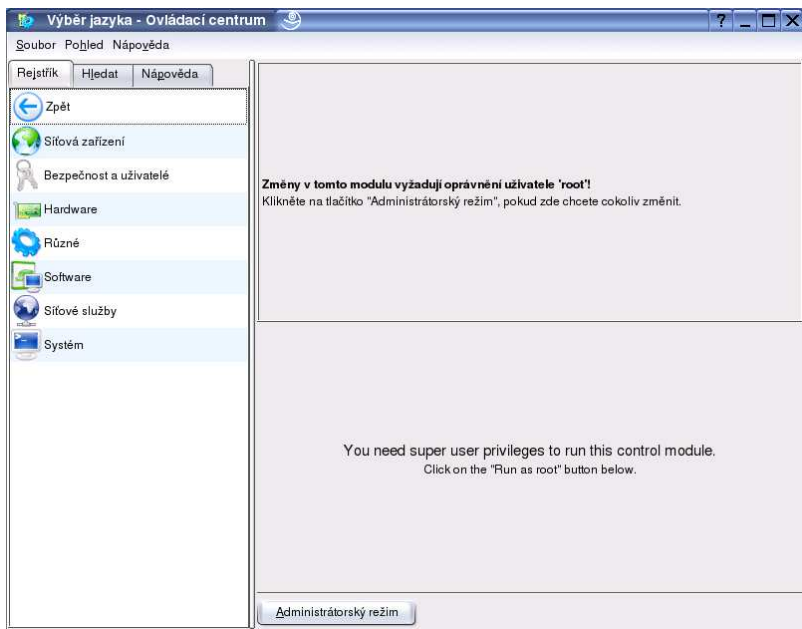
Šetřič obrazovky

Chcete-li si vybrat šetřič obrazovky, je třeba nejprve zaškrtnout tlačítko 'Povolit šetřič obrazovky' – poté se vám zpřístupní seznam všech dostupných spořičů, ze kterých si můžete vybrat kliknutím na něj. Svůj výběr si můžete vyzkoušet pomocí tlačítka 'Test', popřípadě doladit pomocí tlačítka 'Nastavit...'.

Na pravé straně vidíte malý náhled zvoleného šetřiče; dále si zde můžete nastavit interval, po kterém se spořič spustí (políčko 'Čekat'). Chcete-li navíc svou plochu uzamknout, povolte položku 'Vyžadovat heslo'. Pomocí posuvníku 'Priorita' lze pak určit, kolik procesorového času si váš šetřič zabere.

YaST2 moduly

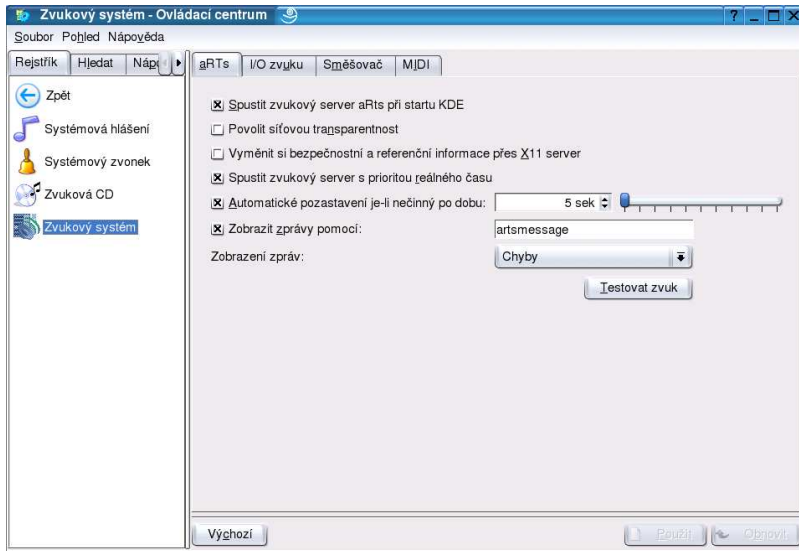
Tento modul je dostupný pouze pro uživatele root. Spouští jednotlivé konfigurační moduly programu YaST2.

Obrázek 3.11: Moduly programu YaST2

Zvuk a multimédia

V tomto modulu si můžete nastavit svou zvukovou kartu.

Obrázek 3.12: Modul Zvuk

Systémová hlášení

Chcete-li být informováni o určitých událostech, které probíhají v KDE, potom zde můžete určit, jakým způsobem o nich budete zpravováni.

Systémový zvonek

Nastavení hlasitosti systémového zvonku.

Zvuková CD

Nastavení chování přehrávačů u různých formátů zvukových CD a souborů.

Zvukový systém

Tento modul obsahuje čtyři záložky 'aRtS', 'I/O zvuku', 'Směšovač' a 'MIDI'.

‘aRTs’

V záložce ‘aRTs’ můžete kompletně nastavit zvukový server aRts. Tento program vám umožní nejen slyšet zvuky svého systému při přehrávání MP3 souborů nebo hraní her, ale i aplikování různých efektů. aRts také poskytuje programátorům snadný způsob zahrnutí podpory zvuků ve svých aplikacích.

‘I/O zvuku’

Záložka ‘I/O zvuku’ umožňuje nastavení vstupu a výstupu zvukového zařízení.

‘Směšovač’

V záložce ‘Směšovač’ nastavíte mixér prostředí KDE (např. hlasitost).

‘MIDI’

Záložka ‘MIDI’ umožňuje zvolit, pomocí kterého zařízení budou přehrávány MIDI skladby.

Vytváření a modifikace asociací souborů

Základy

KDE umí zacházet s mnoha typy souborů. At' už pracujete s obyčejným textem, obrázky, anebo zvukovými soubory, je s nimi nakládáno stejným způsobem.

Když kliknete na registrovaný typ souboru, KDE ví podle tabulky asociací (přiřazení), jak s tímto souborem zacházet.

K tomuto přiřazení se využívá takzvaných MIME typů. MIME je akronym pro Multipurpose Internet Mail Extension a byl zaveden pro používání příloh v elektronické poště.

Asociace souboru se skládá z těchto čtyř elementů:

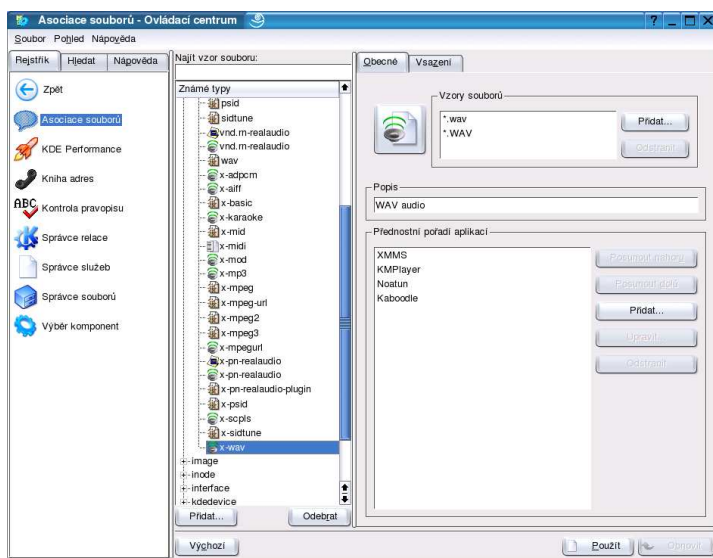
- Vzory souborů: aby byl typ souboru rozpoznán, je třeba určit vzor pro tento typ. Například soubor s příponou `.mp3` znamená zvukový soubor ve formátu MP3.
- Popis: Krátký komentář k tomuto typu, například „MPEG Layer-3 Audio“.
- Ikona: symbol, který napomáhá lepší vizuální orientaci.
- Pořadí aplikací: seznam programů, které umějí zacházet s tímto typem souborů.

Spravovat a vytvářet nové typy souborů je velice jednoduché. Odpovídající modul naleznete v Ovládacím centru ('Prohlížení souborů' → 'Asociace souborů').

Po spuštění tohoto modulu uvidíte v levé části hierarchicky seřazené typy souborů.

MIME typy zde nejsou pouze vypsány, ale seřazeny pod hlavní typ (skupinu). Například grafické soubory se nacházejí ve skupině `image`, zvukové v `audio`, textové v `text`, atd.

Tímto způsobem můžete jednoznačně definovat typ a podtyp souboru. Například formát `image/png` se vztahuje k obrázku typu PNG.

Obrázek 3.13: Dialog pro konfiguraci asociací souborů (MIME typů)

Vytvoření nového MIME typu

V této sekci si ukážeme, jak vytvářet vlastní typy souborů. Bude to formát Docbook (druh XML), který se v KDE používá pro psaní dokumentace.

Klikněte na tlačítko 'Přidat...'. V otevřeném okně vyberte skupinu, do které chcete položku přidat (v tomto případě `text`). Zadejte název `x-docbook` a klikněte na tlačítko 'OK' nebo stiskněte klávesu `[Enter]`.

Váš nově vytvořený typ se objeví ve skupině `text`. Ačkoliv je dostupný, zatím neobsahuje smysluplné údaje. Na pravé straně vidíte dvě záložky: 'Obecné' a 'Vsazení'. Začneme s první záložkou.

Do políčka 'Vzory souborů' můžete zadat různé přípony, podle kterých bude tento typ identifikován. Po kliknutí na tlačítko 'Přidat...' zadejte `*.docbook` a stiskněte `[Enter]`.

Pokud chcete přiřadit svému typu nějakou pěknou ikonku, klikněte na obrázek s otazníkem a nějakou si vyberte. Můžete si samozřejmě vytvořit svou vlastní, například pomocí programu Editor ikon (v nabídce 'Grafika').

Do políčka 'Popis' zadejte krátký popis vašeho typu souboru.

Jestliže chcete spouštět nějaký program pouze pomocí jednoduchého kliknutí myši, můžete tuto funkci upřesnit v boxu 'Přednostní pořadí ap-

likací'. Do seznamu můžete přidat i více programů s tím, že první se vždy použije jako výchozí.

Podobným způsobem na záložce 'Vsazení' můžete definovat pořadí aplikací, které budou použity pro „vsazení“ podporovaných typů v prohlížeči Konqueror – to znamená, že se pro ně nespustí nová aplikace, ale tyto dokumenty budou zobrazeny přímo „na místě“.

Jakmile skončíte s nastavováním typů souborů, klikněte na tlačítko 'Applikovat' k provedení změn.

Úprava existujících MIME typů

Jestliže již máte specifický typ souboru, ale chcete jej upravit pro své potřeby, můžete velice lehce změnit jeho nastavení přesně tak, jak je popsáno výše.

Přístup k souborům na počítači s OS Windows

V prostředí KDE je dostupný server LISa, který umožňuje přistupovat k údajům prostřednictvím prohlížeče Konqueror. LISa prohledává všechny zdroje v síti. Jejím prostřednictvím tedy můžete přistupovat nejen ke sdíleným adresářům Samby, ale také ke službám FTP-, HTTP-, SSH- a NFS-.

Upozornění

Následující postup vyžaduje superuživatelská práva. Pouze nastavení v Ovládacím centru KDE můžete provést jako normální uživatel. Pokud nemáte rootovská práva, požádejte o příslušné úpravy administrátora.

Upozornění

Ujistěte se, že máte nainstalované následující balíky:

- kdenetwork3-lisa
- kdenetwork3-lan
- kdebase3-samba

- samba-client
- a popř. také samba

Pokud tyto balíky nemáte nainstalované, doinstalujte je pomocí programu YaST.

Konfiguraci služby LISa provedete prostřednictvím Ovládacího centra KDE.

‘Síť’ → ‘Prohlížení lokální sítě’ → ‘Démon LISa’ → ‘Nastavení LISa s asistencí’.

V dialogu zaškrtněte ‘Poslat ping’. Tak počítač vyhledá i další počítače. Posílání pingu není vhodné pro rozlehlější síť.

V případě zaškrtnutí ‘Poslat NetBIOS Broadcasts’ musíte mít nainstalovaný balík samba, který obsahuje program nmblookup.

V následujícím dialogu zadejte IP adresu svého počítače a masku sítě. Pokud ji konfigurační program nenastaví sám, můžete tyto údaje zjistit z výstupu příkazu:

```
/sbin/ifconfig
```

Po konfiguraci spustíte démona LISa příkazem:

```
rclisa start
```

Pokud chcete démona spouštět automaticky již při startu, proveďte příslušné nastavení v ‘Editoru úrovní běhu’ v programu YaST2.

Po všech nastaveních můžete ke sdíleným adresářům přistupovat tak, že zadáte v prohlížeči Konqueror do umístění místo adresy `lan:/`. Zobrazí se všechny dostupné zdroje. Kliknutím na jméno počítače zobrazíte nabídku síťových služeb. Položka `smb` znamená, že se na počítači nachází sdílené soubory či adresáře.

Více informací o démonovi LISa získáte na domovských stránkách projektu <http://lisa-home.sourceforge.net>.

Vzdálené sdílení pracovní plochy a myši

Vzdálené sdílení pracovní plochy a myši je součástí Linuxu již delší dobu. Vždy však šlo o záležitost, která vyžadovala velké znalosti systému a

rozsáhlou a poměrně složitou konfiguraci. KDE však tento stav radikálně změnily. Potřebujete ukázat určitý postup někomu, kdo sedí u jiného počítače? Nevíte si s něčím rady a rádce není na dosah ruky? Nic z toho není problém. Umožněte vzdálený přístup na svou plochu

Konfigurace vzdáleného sdílení obrazovky a myši

Jako vše v KDE se i tato funkce nastavuje v Ovládacím centru KDE. V nabídce 'Internet a síť' zvolte 'Sdílení pracovní plochy'. Tato nabídka se skládá ze dvou záložek:

- Přístup
- Síť

V záložce 'Přístup' můžete vytvářet pozvání k přístupu na svou plochu a nastavit chování funkce pomocí položek:

- Povolit nepozvaná spojení – zaškrtnutím této volby povolíte přístup všem uživatelům v síti
- Oznámit službu na síti – po zaškrtnutí počítač oznámí dostupnost služby v síti
- Potvrzovat nepozvaná spojení před jejich přijetím – každé spojení bude vyžadovat váš souhlas
- Povolit nepozvaná spojení pro ovládání plochy – po zaškrtnutí budou mít všichni uživatelé po spojení možnost ovládat vaši plochu

Jestliže povolíte nepozvaná spojení, zpřístupní se pole s heslem. Zde zadejte heslo, kterým se bude muset každý při přístupu na vaši plochu prokázat.

Upozornění

Pokud nemáte k volbě 'Povolit nepozvaná spojení' zvláštní důvod, nezaškrťte ji. Výrazně tím snížíte bezpečnost svého počítače. Pokud tuto volbu přesto zaškrtnete, nezapomeňte vyplnit pole s heslem.

Upozornění

Na záložce 'Síť' můžete nastavit port služby. Tuto položku nechte beze změn.

Vytvoření pozvání

Vytvořením a zasláním pozvání umožníte přístup na svou plochu jiným uživatelům. Pozvání můžete vytvořit několika způsoby. Např. v Ovládacím centru KDE 'Internet a síť' → 'Sdílení pracovní plochy' klikněte na tlačítko 'Vytvořit a spravovat pozvání'. V následujícím dialogu si můžete vybrat ze dvou typů pozvání:

- Nová osobní pozvánka
- Nová pozvánka emailem

Následující postup se bude týkat zaslání pozvánky emailem. Emailová pozvánka není standardně nijak zakódována. Pokud ji posíláte v síti Internet, použijte šifrování.

Po volbě 'Nová pozvánka emailem' se nejdříve zobrazí varování o možném riziku spojeném se zasíláním pozvánky emailem. Potvrďte varování. Tím spustíte poštovního klienta KMail, který otevře předvyplněnou zprávu s pozvánkou. Tuto pozvánku nijak neměňte. Doplněte adresu, komu chcete pozvánku zaslat a email odešlete. Pozvánku můžete odeslat i několika uživatelům najednou.

Přístup k cizí ploše

K přístupu k cizí ploše potřebujete pozvánku. Jestliže pozvánku nemáte, požádejte o ni uživatele, jehož plochu chcete sdílet.

Pozvánka zaslaná emailem obsahuje odkaz, na který stačí kliknout a spustí se přihlášení na cizí plochu. Pokud jste se drželi doporučení výše, objeví se na ploše, kam se chcete přihlásit, upozornění. Toto upozornění umožní uživateli, jehož plochu chcete sdílet, vaše připojení buď odmítnout nebo přijmout. Může zde také povolit, zda získáte možnost kontrolovat myš a klávesnici. Vzdálená plocha se zobrazí až po potvrzení spojení.

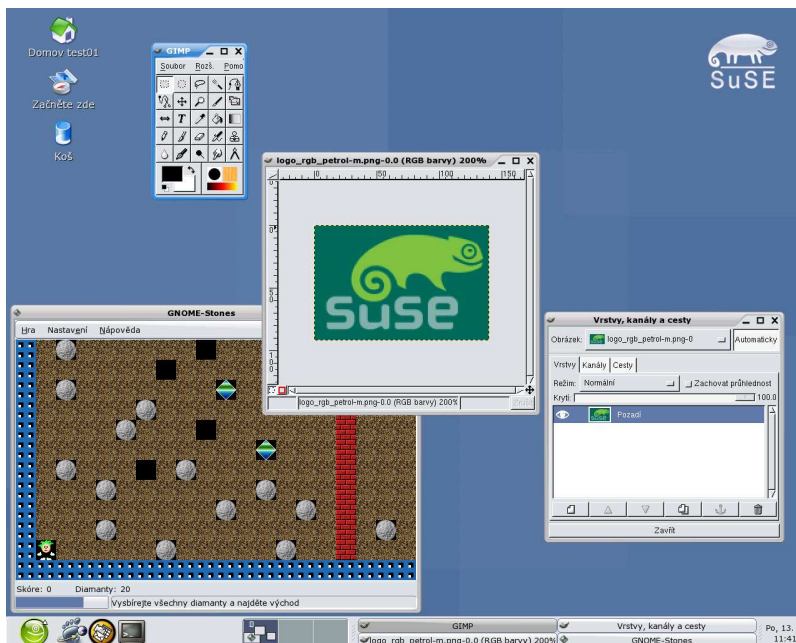
Grafické prostředí GNOME

Nová verze GNOME z něj vytvořila výbornou alternativu pro grafické uživatelské prostředí v Linuxu. GNOME (GNU Network Object Model Environment) není pouze správcem oken, ale také flexibilním a inteligentním vývojářským prostředím. Jeho cílem je sjednotit vzhled a standardizovat ovládání jednotlivých aplikací a ty pak předložit uživateli.

Přechod na GNOME2	90
Spuštění GNOME	91
Nápověda	91
Konfigurace GNOME	91
Nautilus	95
Vybrané applety a aplikace	97
Další informace	98

Přechod na GNOME2

I když je již k dispozici jádro grafického prostředí GNOME 2 a SUSE Linux obsahuje všechny dostupné programy – nejsou dosud všechny aplikace přeprogramovány. Pokud tedy vámi hledaná aplikace nebude v GNOME 2, pak ji naleznete v poslední verzi GNOME 1.x.

Obrázek 4.1: Pracovní plocha GNOME2

Takovou aplikaci můžete také používat v GNOME 2, ale není integrována do konfiguračního schématu GNOME 2.

Další informace o rozdílech mezi GNOME 2 a GNOME 1.x naleznete na stránce <http://www.gnome.org/start/2.0/releasesnotes.html>.

Spuštění GNOME

GNOME 2 prostředí můžete spustit buď při grafickém přihlášení nebo z textové konzole příkazem `startx gnome2`. Standardní konfigurace je jednotná jak pro běžného uživatele tak i pro roota.

GNOME a správce oken

GNOME neobsahuje vestavěného správce oken, jako je tomu u KDE. Místo toho si můžete správce oken zvolit. Přednastaveny jsou dva správci oken – Metacity a Sawfish2 (port Sawfish pro GNOME 2). Velkou oblibu si získává nový správce oken Metacity, který je nativně vyvíjen pro novou verzi GNOME. Je menší a rychlejší než Sawfish a obsahuje jednodušší konfiguraci.

Nápověda

GNOME obsahuje rozsáhlou nápovědu a dokumentaci. Yelp je program, který se stará o správu nápovědy pro GNOME. Přístup k dokumentaci je zajištěn tlačítkem 'Help'.

Konfigurace GNOME

Pokud vám nevyhovuje standardní konfigurace, pak máte možnost si ji upravit.

GConf

Nová verze GNOME obsahuje také novou konfigurační metodu, jejímž cílem je zjednodušení a sjednocení konfigurace aplikací. Výsledkem je, že nemusíte upravovat nastavení pro všechny aplikace, to provede GConf sám. Konfigurační editor GConf je určen pro správce systému a pokročilé uživatele.

Nastavení prostředí

Kliknutím na ikonu údržby spustíte 'Nastavení prostředí', kde můžete nastavit prostředí podle svých potřeb.

Obrázek 4.2: Ovládací centrum prostředí GNOME

Zpřístupnění

Obsahuje jedinou položku 'Klávesnice'.

1. Klávesnice
Nastavení přístupnosti klávesnice

Pokročilé

1. Databáze CD
Nastavení přístupu k CDDB databázi.
2. Fotka přihlášení
3. GStreamer
4. Panel
5. Preferované aplikace
Nastavení oblíbeného prohlížeče, textového editoru a emulátoru textové konzole

6. Sezení

Nastavení vlastností sezení

7. Typy souborů a asociace

Nastavení asociace různých typů souborů

Klávesnice

Nastavení chování klávesnice

Klávesové zkratky

Přiřazení klávesových zkratk k činnostem v prostředí GNOME

Myš

Nastavení chování myši

Nástrojové menu a lišty

Nastavení vzhledu nástrojové lišty

Okna

Nastavení stylu oken. Styl se aplikuje hned po označení v seznamu

Pozadí

Nastavení obrázku pozadí pracovní plochy

Písmo

Zde můžete nastavit písmo aplikací a plochy

Proxy sítě

Jestliže používáte proxy, nastavte je zde

Síť

Jestliže používáte proxy, nastavte je zde

Téma

Nastavené tématu prostředí GNOME. Téma se aplikuje hned po označení v seznamu

Zvuk

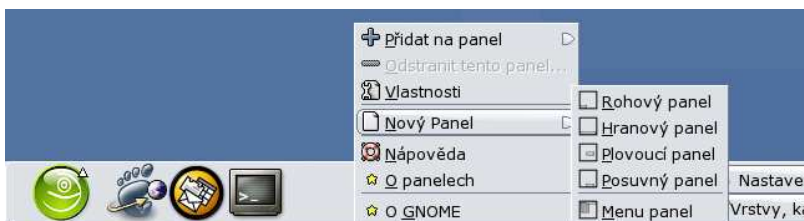
Spuštění zvukového serveru a nastavení zvuků pro události prostředí

Šetříč obrazovky

Nastavení šetříče obrazovky

Panely

V prostředí GNOME lze panely velmi snadno konfigurovat. Nabídku panelu vyvoláte kliknutím pravým tlačítkem myši na jeho plochu.

Obrázek 4.3: Nastavení panelu

Konfigurace panelu

Vlastnosti panelu lze nakonfigurovat pomocí nabídky 'Properties' v nabídce panelu. Zde si můžete například nastavit, kam si přejete panel umístit, jakou barvu pozadí má používat a zda se má skrývat.

Vytvoření panelu

V prostředí GNOME lze používat několik typů panelů:

- Corner Panel - malý rohový panel
- Edge Panel - panel na okraji plochy

- Floating Panel - malý plovoucí panel, které lze libovolně umístit na plochu
- Sliding Panel - malý panel na okraji plochy
- Menu Panel - panel ve stylu MacOS

Nový panel vytvoříte kliknutím pravým tlačítkem myši na již existující panel a výběrem nabídky 'Nový panel'. Z nabídky pak vyberte typ panelu, který chcete vytvořit.

Vložení objektů

V nabídce panelu vyberte 'Add to Panel' a z nabídky dále vyberte, jaký objekt si přejete na panel vložit.

Uspořádání panelu

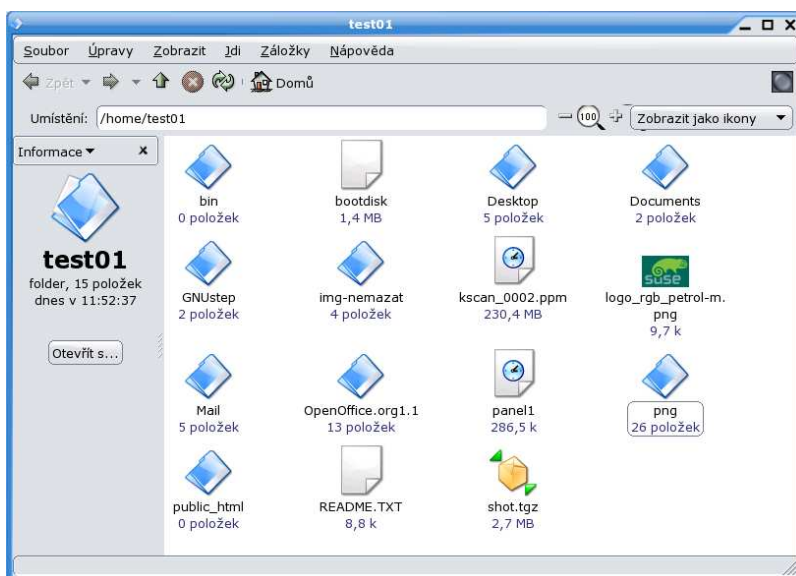
Jednotlivé objekty na panelu můžete uspořádat podle svého přání. Pomocí myši přetáhněte objekt na požadované místo. Každý objekt má také své kontextové menu, které vyvoláte kliknutím pravým tlačítkem myši na příslušný objekt. Pomocí tohoto menu můžete nastavit vlastnosti objektu.

Smazání panelu

V případě, že si již nepřejete panel dále používat, můžete ho smazat. Stačí v jeho nabídce zvolit 'Delete this Panel' a volbu potvrdit. Hlavní panel nelze vymazat.

Nautilus

Nautilus je správce souborů pro GNOME. Má taky svou ikonu na pracovní ploše. Nautilus byl pro novou verzi GNOME silně přepracován a došlo k dramatickému nárůstu jeho rychlosti. Pokud jste již Nautila odsoudili, pak byste mu měli dát druhou šanci.

Obrázek 4.4: Správce souborů Nautilus

Konfigurace pracovní plochy

Standardní konfigurace obsahuje některé užitečné ikony pro pracovní plochu. Aplikace se spouští dvojklikem a pokud chcete provádět změny ikon, jako je třeba jejich přejmenování, pak stačí kliknout pravým tlačítkem myši a zvolit odpovídající položku z menu. Ikony je také možné rovnou smazat přetažením do koše.

Odkaz na pracovní ploše vytvoříte otevřením požadovaného objektu v Nautilu, stiskem pravého tlačítka a zvolením 'Vytvořit odkaz'. Tento odkaz pak přetáhnete nad pracovní plochu a pustíte.

Nautilus pro každý typ souboru používá jinou ikonu. Pokud chcete vsoupit do adresáře nebo otevřít soubor, dvakrát na něj klikněte.

Navigace

navigace v Nautilu funguje velmi podobně jako práce s webovým prohlížečem. Nové umístění otevřete kliknutím do pole 'Umístění' a zadáním cesty k adresáři.

Konfigurace Nautilu

Nautilus přebírá základní nastavení z nastavení prostředí. Pokud byste rádi přesto něco změnili, vyberte 'Úpravy' → 'Nastavení'. Zde najdete čtyři záložky:

- Pohledy – zde můžete nastavit typ pohledu (ikony, seznam, stromový) a jeho vlastnosti
- Chování – nastavení chování
- Titulky ikon – pokud chcete upřesnit informace, které se u ikon mají zobrazovat, zde můžete provést potřebná nastavení
- Náhled – nastavení náhledu u různých typů souborů

Vybrané applety a aplikace

Applety

Slovník

Jedním z velice užitečných malých programů umístěných přímo na ploše (appletů) je slovník, který přistupuje k Internetu a zde hledá odpovídající výrazy. Přidat na panel ho můžete pomocí 'Přidat na panel' → 'Příslušenství' → 'Slovník'.

Kontrola příchozí pošty

Tento program vás bude průběžně informovat o stavu vaší poštovní schránky a případně zvukovou znělkou upozornit na příchozí poštu. Podporována je kontrola více stránek. Přidává se na plochu stejným způsobem jako slovník.

Montér

Tento zajímavý applet vám pomůže s připojováním a odpojováním mechanik. Můžete ho nakonfigurovat pro jakýkoliv bod připojení a obsahuje množství různých ikon.

Fisch

Pokud chcete mít na panelu něco pro pobavení, pak můžete vyzkoušet třeba GNOME fisch. Tato ryba jménem Wanda je plně konfigurovatelná. Poskytuje různé animace a můžete si ji libovolně přejmenovat.

File Roller

File Roller je jednoduché uživatelské rozhraní pro vytváření různých archivů. S jeho pomocí můžete archivovat různá data, která můžete do archivu přidávat i pouhým přetažením.

Aplikace

GNOME terminál

Pomocí aplikace GNOME terminál spustíte emulátor textové konzole, pomocí kterého můžete zadávat příkazy do příkazové řádky. Spustíte ho kliknutím na ikonu terminálu na hlavním panelu.

Hry

GNOME2 obsahuje celou řadu her, které jsou dostupné v menu 'Hry'. Solitaire zde naleznete jako Aisleriot.

Další informace

Podrobnější informace o pracovní ploše GNOME naleznete na následujících stránkách.

<http://www.gnome.org>

<http://www.gtk.org/>

<http://www.sunshineinabag.co.uk/>

<http://www.gnome.org/faqs/>

Domovská stránka GNOME

Domovská stránka GIMP toolkitu (GTK)

Témata pro GNOME2

Často kladené dotazy

Část IV

Internet

KInternet a KPPP

Připojení k Internetu je v dnešní době jednou z nejdůležitějších funkcí systému. V této kapitole si ukážeme, jak si připojení nakonfigurovat a jak se pak připojit.

KInternet	102
kppp	105

KInternet

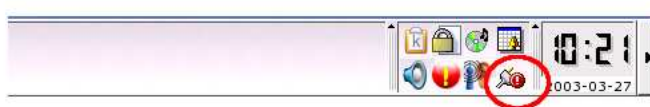
Tato malá aplikace pro KDE slouží k navazování spojení k Internetu.

Spuštění programu

Program KInternet spustíte z menu KDE 'Internet' → 'Nastavení' → 'KInternet' nebo příkazem:

```
kinternet
```

Po spuštění se program vnoří v podobě ikony zástrčky do panelu a zároveň budete otázeni, zda si ho přejete spustit při každém přihlášení do prostředí KDE.

Obrázek 5.1: Ikona programu KInternet v panelu KDE

Konfigurace

Pokud nemáte zvláštní požadavky, není nutné KInternet nijak konfigurovat. Všechny parametry nutné pro připojení si program převezme z konfiguračního programu YqST. V programu YqST můžete také nastavit, zda si budete přát používat tzv. připojení na požádání. Připojení na požádání je typ připojení, který spustí vytáčení, jakmile některá z aplikací potřebuje přístup na Internet.

Dodatečnou konfiguraci můžete provést pomocí nabídky 'Nastavení' v kontextovém menu programu, které vyvoláte kliknutím pravým tlačítkem myši na ikonu vnořenou do panelu.

Připojení

Klikněte na ikonu zástrčky. Během navazování připojení se ikona KInternetu změní na dvě zástrčky propojené bleskem. Po úspěšném připojení se objeví dvě spojené zástrčky.

Když budete chtít připojení ukončit, kliknete na ikonu spojených zástrček. Spojení je ukončeno, když se objeví jedna nepřipojená zástrčka.

Význam ikon programu KInternet

Ikona aplikace KInternet

Nepřipojeno

Přijování/Odpojování modemu

Modem připojen

Stahování/Odesílání dat

Chyba při navazování připojení

Připojování/Odpojování (připojení na požádání)

Modem připojen (připojení na požádání)

Odpojeno (připojení na požádání)

kppp

Pokud z nějakého důvodu nechcete používat program KInternet, nabízí prostředí KDE další program.

Spuštění programu

Program kppp spustíte z menu KDE 'Internet' → 'Nastavení' → 'kppp' nebo příkazem:

```
kppp
```

Po spuštění se objeví okno programu kppp.

Konfigurace

Program kppp narozdíl od programu KInternet nepřebírá nastavení od programu YaST. Před prvním připojením je proto nutné nejdříve nastavit údaje o poskytovateli. Na druhou stranu si tento program může nastavit každý uživatel sám.

Nastavení připojení můžete provést buď pomocí Průvodce nebo pomocí Standardního dialogu. Nastavení pomocí průvodce je podstatně jednodušší. Stačí znát jméno poskytovatele připojení a své přihlašovací jméno a heslo. Jestliže však budete potřebovat upravit např. init řetězce, budete muset použít standardní konfigurační dialog.

Následující postup se týká vytáčeného připojení. Nastavení kppp provedete následujícím způsobem:

1. Spustíte program kppp a klikněte na tlačítko ‘Nastavení...’

Obrázek 5.2: Program KPPP

2. V záložce ‘Účty’ klikněte na tlačítko ‘Nový’

Obrázek 5.3: Nastavení programu KPPP

Pokud máte zvláštní modem vyžadující například ruční zadání AT příkazů, věnujte pozornost také záložce ‘Modem’, kde pomocí tlačítka ‘Příkazy modemu’ můžete ve vyvolaném dialogu nastavit vlastní inicializační řetězce nebo ovlivnit hlasitost modemu.

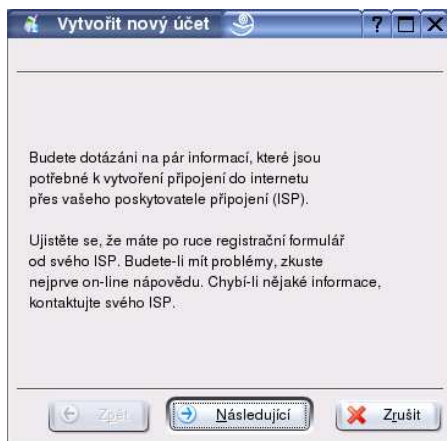
V záložce ‘Různé’ pak můžete také nastavit chování programu.

3. Zvolte 'Průvodce'

Obrázek 5.4: Výběr typu nastavení

4. Úvod 'Vytvořit nový účet' potvrďte stisknutím tlačítka 'Následující'

Obrázek 5.5: Průvodce: první krok

5. Zvolte stát a potvrďte volbu stisknutím tlačítka 'Následující'

Obrázek 5.6: Průvodce: druhý krok

6. Vyberte svého poskytovatele a pokračujte stisknutím tlačítka 'Následující'

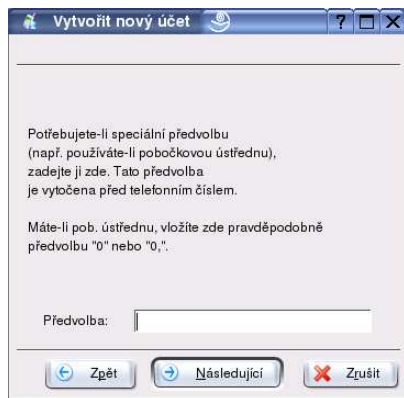
Obrázek 5.7: Průvodce: třetí krok

7. Vyplňte své přihlašovací jméno a heslo, které vám zadal poskytovatel a potvrďte stisknutím tlačítka 'Následující'

Obrázek 5.8: Průvodce: čtvrtý krok

8. Pokud je to nutné, vyplňte předvolbu. Předvolba se vyplňuje jen v případě vnitřních telefonních linek, které obvykle začínají nulou

Obrázek 5.9: Průvodce: pátý krok

9. Potvrďte své nastavení stisknutím tlačítka 'Dokončit'

Obrázek 5.10: Průvodce: šestý krok

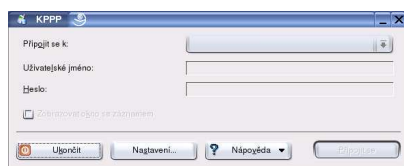
Po potvrzení nastavení připojení se v dialogu Nastavení KPPP objeví v záložce 'Účty' nové připojení. Program je nyní nakonfigurován.

Obrázek 5.11: Program KPPP s již nastaveným účtem

Pokud v Průvodci nenajdete svého poskytovatele, nastavte připojení pomocí standardního dialogu. Postupujte takto:

1. Spustíte program kppp a kliknete na tlačítko 'Nastavení...'

Obrázek 5.12: Program KPPP

2. V záložce 'Účty' kliknete na tlačítko 'Nový'

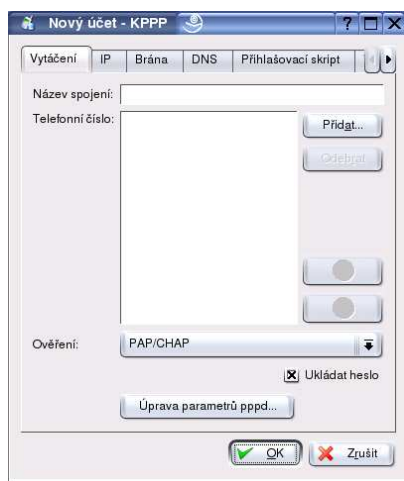
Obrázek 5.13: Nastavení programu KPPP

3. Zvolte 'Standardní dialog'

Obrázek 5.14: Výběr typu nastavení

4. V záložce 'Vytáčení' vyplňte 'Název spojení', 'Telefonní číslo' a 'Ověření'
5. V záložce 'DNS' vyplňte 'Jméno domény' a adresy DNS serverů. Pokud adresy DNS serverů neznáte, požádejte o ně svého poskytovatele připojení
6. Nastavení potvrďte tlačítkem 'OK'

Obrázek 5.15: Standardní dialog nastavení

Konfiguraci můžete samozřejmě kdykoliv po uložení upravit. Stačí, když kliknete na tlačítko 'Nastavení...', vyberete jméno připojení, které chcete upravit a stisknete 'Upravit...'.

Účtování

Jednou z velkých výhod programu kppp je propracovaná kontrola spojení včetně účtování provolaných minut.

Účtování nastavíte v konfiguraci připojení pomocí 'Nastavení...'. Zde vyberete jméno připojení, které si přejete účtovat a zvolte 'Upravit...'. Účtování nastavíte v poslední záložce 'Účtování'. Zatrhněte položku 'Aktivovat účtování' a vyberte zemi, kde se připojujete.

Takto nastavené účtování si pak můžete nechat zobrazit pomocí 'Nastavení...' → 'Zobrazit záznamy'.

Obrázek 5.16: Nastavení účtování

Připojení

Spustíte kppp a klikněte na tlačítko 'Připojit se'. Po připojení se tlačítko 'Připojit se' změní na 'Odpojit se'. Po kliknutí na toto tlačítko se pak můžete kdykoliv odpojit.

Obrázek 5.17: Dialog připojení

KMail

KMail je poštovní aplikace pro KDE. Kromě obvyklých vlastností, jako je posílání a přijímání pošty nebo podpora mnoha protokolů, disponuje KMail i možností definovat si vlastní filtry pro příchozí i odchozí poštu. To je užitečné pro oddělení důležitých pracovních emailů od méně důležitých, například od přátel či z diskuzních skupin. Emaily lze potom číst i ve volných chvílích a ty nezajímavé prostě přeskočit či úplně smazat.

První kroky	116
Základní nastavení	116
Nastavení pro pokročilé	121
Používáme KMail	123
Okno s novou zprávou	125
Čtení dopisů	127
Pořadače se zprávami	127
Vlákna	128
Adresář	128
Filtry	129
POP filtry	130
Vícero poštovních schránek	131
Šifrování emailů pomocí PGP nebo GnuPG	131
Další informace	135

První kroky

Když poprvé spustíte KMail, ve vašem domovském adresáři se vytvoří adresář `Mail`. Tento adresář obsahuje počáteční poštovní pořadače (došlá a odeslaná pošta, koncepty a koš). Pomocí položky v nabídce 'Nastavení' → 'Nastavit: KMail...' zadáme první informace, které KMail potřebuje k odesílání a přijímání pošty.

Základní nastavení

Pokud máte vlastní poštovní schránku, kterou používáte jen pro sebe, stačí mít funkční připojení k síti a správně nastavit KMail. Není nutné pomocí programu YOST konfigurovat žádný další poštovní program. Ke konfiguraci programu KMail také nepotřebujete rootovská práva. Každý uživatel si může tohoto poštovního klienta nakonfigurovat sám.

Konfigurační dialog KMailu otevřete pomocí nabídky ('Nastavení' → 'Nastavit: KMail...'). Na levé straně uvidíte jednotlivé moduly a na pravé straně jejich konfigurační okno. Nastavení identity se skládá ze šesti modulů:

- *Identity*
- *Sít'*
- *Vzhled*
- *Editor*
- *Bezpečnost*
- *Pořadače*

Ke konfiguraci funkčního klienta postačuje projít jen dva z těchto modulů, a to 'Identity' a 'Sít'.

Identity aneb legitimujte se, prosím

Nastavení v sekci 'Identity' jsou velmi jednoduchá. Klikněte na tlačítko 'Nová'. Otevře se Vám dialog nastavení 'Identity'. Označte identitu 'Výchozí' a stiskněte tlačítko 'Změnit'.

V nastavení identity najdete celkem tři záložky:

- *Všeobecný*
- *Rozšířený*
- *Podpis*

V záložce ‘Všeobecný’ zadejte do políčka ‘Jméno’ své jméno a do políčka ‘Emailová adresa’ svůj email. Pokud chcete, můžete zadat i název své ‘Organizace’.

Záložky ‘Rozšířený’, ‘Podpis’ jsou volitelné. To znamená, že je nemusíte vyplňovat. V záložce ‘Pokročilé’ se dá nastavit např. jiná než výchozí adresa pro odpovědi či PGP klíč. Záložka ‘Podpis’ umožňuje specifikovat váš podpis, který se pak připojí ke každému vámi napsanému emailu..

Sít' aneb tudy, prosím

Pro odesílání pošty se obvykle používá SMTP server a k přijímání pošty pak POP3 nebo IMAP server. Údaje o těchto serverech získáte u svého poskytovatele poštovních služeb.

Upozornění

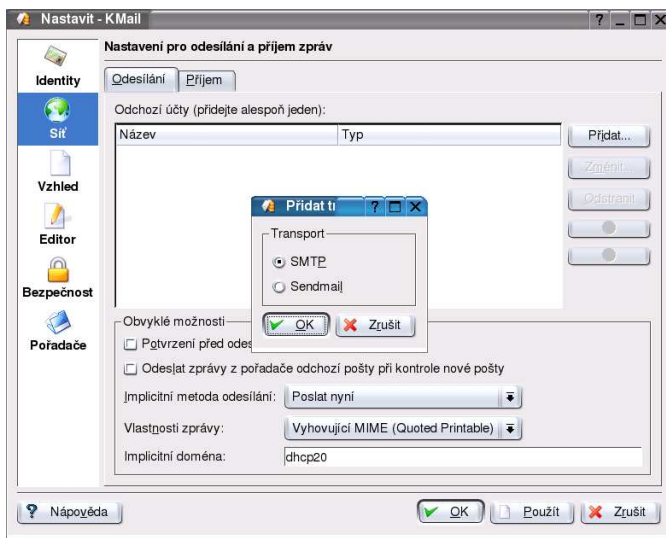
Někteří poskytovatelé poštovních služeb nemají SMTP server. V takovém případě použijte SMTP server svého poskytovatele připojení. Použití SMTP serveru poskytovatele připojení je vhodné použít také v případě, že používáte vytáčené připojení (modem).

Upozornění

Příjem a odesílání pošty nastavíte pomocí nabídky ‘Sít’, která se skládá ze dvou záložek ‘Odesílání’ a ‘Příjem’.

Odesílání pošty

1. Zvolte záložku 'Odesílání' a stiskněte tlačítko 'Přidat'. V okýnku, které se objeví, zvolte 'SMTP' a potvrďte stisknutím tlačítka 'OK'

Obrázek 6.1: Dialog způsobu odesílání

2. V okně SMTP transportu zadejte do pole 'Jméno' jméno transportu
3. Do pole 'Hostitel' adresu SMTP serveru
4. Pak zaškrtněte nabídku 'Server vyžaduje autentifikaci'. Zpřístupníte si tím pole 'Uživatel' a 'Heslo'
5. Do pole 'Uživatel' napište své přihlašovací jméno a do pole 'Heslo' pak heslo
6. Potvrďte nastavení stisknutím tlačítka 'OK'

Tip

Pokud chcete, aby si KMail heslo pamatoval, zaškrtněte položku 'Uložit SMTP heslo do konfiguračního souboru'.

Tip

Jestliže si nejste jistí volbou serveru pro odesílání pošty, zeptejte se u svého poskytovatele Internetu (ISP), anebo svého systémového administrátora.

Obrázek 6.2: Dialog nastavení odesílání

Příjem pošty

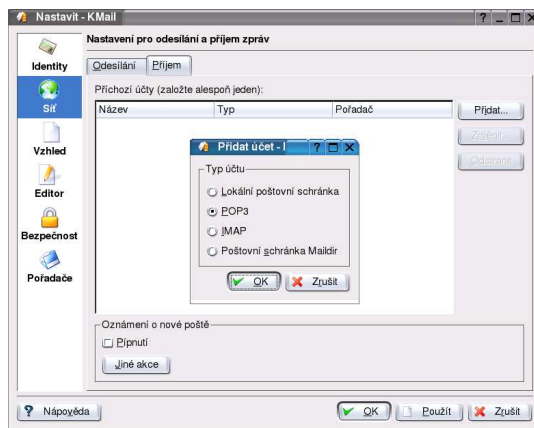
Příjem pošty z POP serveru:

1. Zvolte záložku 'Příjem' a stiskněte tlačítko 'Přidat'. V okýnku, které se objeví, zvolte 'POP3' a potvrďte stisknutím tlačítka 'OK'
2. V okně POP účtu se zobrazí dvě záložky 'Všeobecný' a 'Doplňky'. Vyberte záložku 'Všeobecný'
3. Do pole 'Jméno' zadejte jméno účtu
4. Do pole 'Uživatel' své přihlašovací jméno na POP server
5. Do pole 'Heslo' heslo k účtu POP serveru
6. Do pole 'Hostitel' jméno POP serveru
7. Potvrďte nastavení stisknutím tlačítka 'OK'

Tip

Pokud chcete, aby si KMail heslo pamatoval, zaškrtněte položku 'Uložit POP heslo do konfiguračního souboru'.

Tip

Obrázek 6.3: Dialog výběru způsobu příjmu pošty

Všechny ostatní položky jsou volitelné.

Jestliže si nejste jistí volbou serveru pro odesílání pošty, zeptejte se u svého poskytovatele Internetu (ISP) anebo svého systémového administrátora.

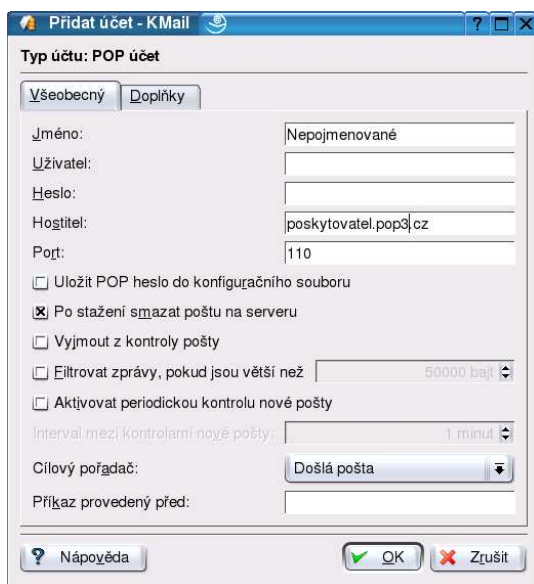
Příjem pošty z IMAP serveru:

1. Zvolte záložku 'Příjem' a stiskněte tlačítko 'Přidat'. V okýnku, které se objeví, zvolte 'IMAP' a potvrďte stisknutím tlačítka 'OK'
2. V okně POP účtu se zobrazí dvě záložky 'Všeobecný' a 'Bezpečnost'. Vyberte záložku 'Všeobecný'
3. Do pole 'Jméno' zadejte jméno účtu
4. Do pole 'Uživatel' své přihlašovací jméno na POP server
5. Do pole 'Heslo' heslo k účtu POP serveru
6. Do pole 'Hostitel' jméno POP serveru
7. Do pole 'Prefix do pořadačů' cestu k pořadačům
8. Potvrďte nastavení stisknutím tlačítka 'OK'

Tip

Pokud chcete, aby si KMail heslo pamatoval, zaškrtněte položku 'Uložit POP heslo do konfiguračního souboru'.

Tip

Obrázek 6.4: Dialog nastavení příjmu pošty

Všechny ostatní položky jsou volitelné.

Jestliže si nejste jistí volbou serveru pro odesílání pošty, zeptejte se u svého poskytovatele Internetu (ISP), anebo svého systémového administrátora.

Nastavení pro pokročilé

Konfigurační dialog KMailu ('Nastavení' → 'Nastavit: KMail...') vám nabízí širokou řadu detailů, jak si tuto aplikaci nastavit a přizpůsobit k obrazu svému. Na levé straně okna vidíte sloupec s ikonami, které představují jednotlivé kategorie možností nastavení:

'Identita'

Zde můžete zadat svá osobní nastavení, jako např. jméno, organizaci, emailovou adresu atd. Přejete-li si ke každému dopisu připojit i svůj automatický podpis, použijte položku 'Níže zadejte podpis' k přímému zadání, anebo vyberte 'Použít podpis ze souboru' a vyberte libovolný textový soubor, který se stane podpisem.

Obrázek 6.5: Konfigurační dialog programu KMail

Máte-li více než jednu emailovou adresu, můžete si přidat další „Identitu“ pomocí tlačítka ‘Nová’.

‘Síť’

Zde můžete určit způsob odesílání dopisů, tj. jestli se budou posílat pomocí programu sendmail, anebo ponecháte odesílání na nějakém SMTP serveru.

Níže zadejte identifikaci svojí poštovní schránky (nebo schránek, máte-li jich více). Aby KMail správně fungoval, je samozřejmě třeba nastavit alespoň jednu. Po kliknutí na tlačítko ‘Přidat...’ si můžete zvolit, zda se jedná o lokální poštovní schránku (v případě, že máte pevné připojení na Internet), anebo schránku typu POP3 (většina případů při připojení pomocí modemu).

V dialogu, který se objeví, vyplňte informace, které jste obdrželi od svého poskytovatele Internetu (uživatelské jméno, heslo, POP3 server).

‘Vzhled’

Zde můžete kompletně nastavit, jak bude KMail vypadat. Na záložce ‘Písma’ si zvolte preferované fonty, na záložce ‘Barvy’ si můžete zvolit vlastní barevné schéma pro různé elementy aplikace. Dále si

můžete v dalších sekcích nastavit, zda upřednostňujete HTML před čistým textem, který adresář chcete používat a další.

‘Editor’

Zde najdete možnosti nastavení pro editor nových zpráv (automatické připojování podpisu, automatické podepisování pomocí PGP, citace, atd.). Na záložce ‘Znaková sada’ byste měli správně vybrat jednu z dostupných znakových sad (doporučeno „iso-8859-2“).

‘Bezpečnost’

Emaily jsou v zásadě ne zcela bezpečné, jelikož teoreticky každý může číst vaše nezašifrované dopisy. Abyste tomuto zabránili, můžete své dopisy šifrovat tak, aby je nežádoucí osoby nemohly přečíst. K tomu je třeba mít nainstalovaný balík `gpg` (najdete jej v sérii „sec“) a vygenerovaný pár klíčů. Popis tohoto postupu můžete najít dále v sekci *Šifrování emailů pomocí PGP nebo GnuPG* na straně 131.

‘Různé’

Zde můžete nastavit chování koše, nastavení pořadačů, oznamování o příchodu nové pošty, anebo výběr knihy adres.

Používáme KMail

Hlavní okno

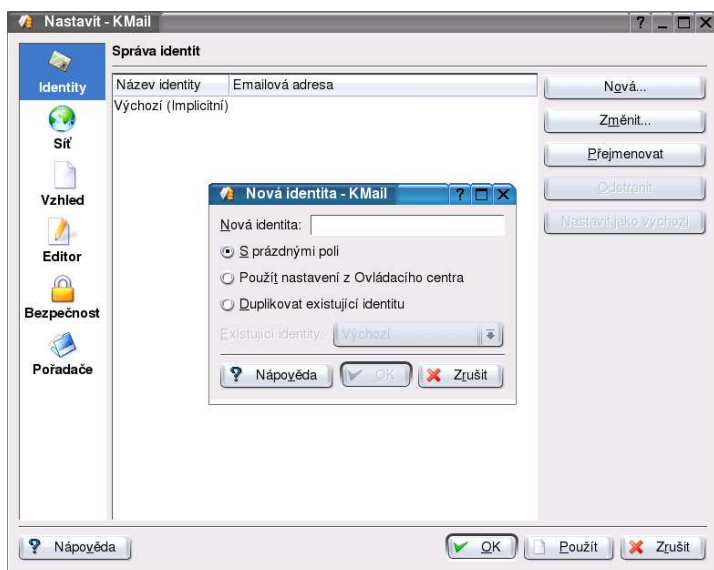
Hlavní okno aplikace se objeví poté, co KMail spustíte. Je rozděleno na tři hlavní sekce.

- Oblast s pořadači (vlevo)

Tato sekce obsahuje seznam vašich pořadačů nebo poštovních schránek. Číslo v závorce vlevo od názvu pořadače naznačuje, kolik daný pořadač obsahuje nepřečtených emailů. Jednoduchým kliknutím takový pořadač vyberete (přesunete se do něj) a zprávy, které obsahuje, se zobrazí v seznamu napravo. Stavová lišta ukazuje počet nepřečtených a všech emailů v aktuální složce. Pořadače mohou být zobrazeny ve zkrácené podobě, která zabírá pouze část levé strany, anebo v detailní podobě, která „okupuje“ celou stranu okna.

- Oblast s hlavičkami (vpravo nahoře)

V tomto panelu jsou zobrazeny samotné zprávy – vaše emaily. Záhlaví seznamu zpráv obsahuje položky jako je předmět zprávy,

Obrázek 6.6: Hlavní okno aplikace KMail po spuštění

odesílatel, datum, atd. Pokud kliknete na některou ze sekcí, budou zprávy seřazeny podle daného kritéria. Označovat zprávy můžete pomocí levého tlačítka myši spolu s klávesou **(Ctrl)** (označuje jednotlivě) nebo spolu s klávesou **(⇧)** (označuje posloupnost). Pokud kliknete pravým tlačítkem na některou ze zpráv, zobrazí se vám kontextová nabídka s přehledem činností, které lze vykonávat nad vybraným emailem.

- Oblast s vlastním emailem (vpravo dole)

Zde je zobrazena vlastní hlavička a obsah emailu. Přílohy najdete na konci dopisu v podobě ikon (podle MIME typu) s názvem souboru. Klávesami **(PgUp)** a **(PgDn)** můžete rolovat email nahoru a dolů nebo můžete jednoduše číst emaily pouze pomocí mezerníku.

Zprávy mohou být označeny různými druhy stavu. Tento příznak lze změnit v nabídce 'Zpráva' → 'Označit zprávu'.

- 'Nový' (červená tečka): nová zpráva, zatím nepřečtená
- 'Nepřečteno' (zelená tečka, modré záhlaví pořadače): při změně do jiné složky

- ‘Přečteno’ (pomlčka): přečtená zpráva
- ‘Odpovězeno’ (modrá šipka): zpráva, na kterou bylo odpovězeno
- ‘Odloženo’ (obálka): zpráva čekající v odchozí poště na odeslání
- ‘Posláno’ (zkosená obálka): odeslaná zpráva
- ‘Důležité’: vlastní označení

Okno s novou zprávou

Okno *Nová zpráva* slouží pro psaní nových emailů a můžete jej otevřít pomocí ikony s prázdným dokumentem na hlavní nástrojové liště nebo pomocí nabídky ‘Zpráva’ → ‘Nová zpráva...’.

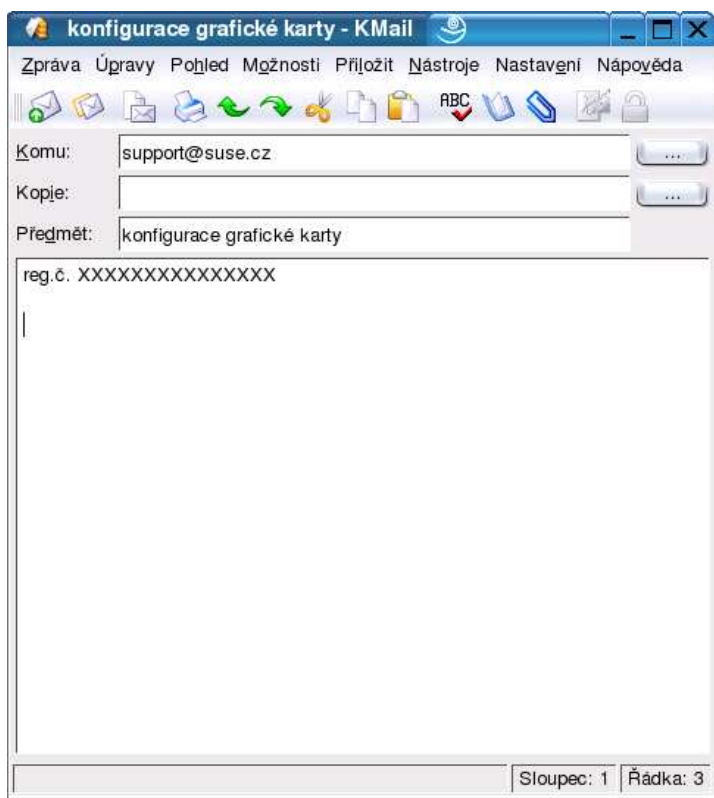
Vytvoření zprávy

Vypĺíte potřebná pole v okně *Nová zpráva*. Existuje zde řada klávesových zkratk, které vám mohou pomoci při psaní dopisů. K odeslání emailů pomocí různých identit si zvolte požadovanou identitu, kterou máte již nastavenou ze sekce *Identity aneb legitimujte se, prosím* na straně 116. Tlačítka vedle editačních políček ‘Komu’, ‘Kopie’ a ‘Slepá kopie’ mají vedle sebe tlačítko, které otevře knihu adres – nemusíte si tedy pamatovat emailové adresy. Volitelně také probíhá doplňování částečně napsané adresy přitom, jak ji píšete; seznam možných doplnění získáte po stisku klávesové zkratky (Ctrl) + (I). Dopsanou zprávu odešlete pomocí položky ‘Zpráva’ → ‘Poslat’. Zobrazení různých hlaviček si můžete přizpůsobit v nabídce ‘Pohled’.

Přílohy

Ke svému emailu můžete přiložit k odeslání různé soubory, a to jednou z následujících metod:

- Kliknutím na ikonu sponky a vybráním souborů
- Přetažením souboru z Konqueroru, anebo z pracovní plochy
- Zvolením jedné z položek nabídky ‘Přiložit’

Obrázek 6.7: Vytvoření zprávy

Dále s přílohami můžete manipulovat pomocí kontextové nabídky, kterou vyvoláte jako obvykle stiskem pravého tlačítka myši nad některou z položek tohoto seznamu.

Další z možností je přiložit některých z veřejných PGP klíčů (např. váš :-). S PGP klíči je zacházeno jako s normálními textovými přílohami – například váš veřejný PGP klíč se tedy bude jmenovat `public_key.asc`.

Kontrola pravopisu

Pravopis zkontrolujete velice jednoduše: 'Nástroje' → 'Kontrola pravopisu...'. Kontrolu pravopisu vyvoláte také kliknutím na ikonu po-

držených písmen ABC. KMail používá pro kontrolu pravopisu program KSpell, což je rozhraní k linuxovým programům ispell a aspell.

Čtení dopisů

Jednoduchým kliknutím na dopis v seznamu jej zobrazíte; pomocí nabídky 'Zobrazit' si můžete nastavit vzhled příloh a styl hlaviček. Přejete-li si na dopis odpovědět, stiskněte klávesu **R** (položka 'Zpráva' → 'Odpovědět...'). Veškeré činnosti spojené s aktuální zprávou lze nalézt v nabídce 'Zpráva', anebo kliknutím pravým tlačítkem myši v těle dopisu.

Pořadače se zprávami

Pořadače se zprávami slouží jako organizační nástroj pro vaše zprávy. Implicitně jsou všechny pořadače uloženy v adresáři `~/Mail`.¹ Při prvním startu KMailu se sem navíc přidají i tyto další pořadače:

- Došlá pošta: zde jsou uloženy nové zprávy
- Odchozí pošta: zde je připravena pošta k odeslání
- Odeslaná pošta: kopie již odeslaných dopisů
- Koš: uchovává smazané dopisy

Ačkoliv vám pravděpodobně dobře poslouží i tato výchozí sada pořadačů, může se stát, že budete potřebovat další. Zvolte tedy nabídku 'Pořadač' → 'Vytvořit...' a zadejte jeho jméno, umístění a popřípadě další vlastnosti. Nastavení již existujícího pořadače změníte přes pravé tlačítko myši, anebo z hlavní nabídky 'Pořadač' → 'Vlastnosti...'.

Tip

Pokud se účastníte diskuzí v některých mailing listech, je možné libovolný pořadač „svázat“ s adresou tohoto mailing listu.

Tip

K přesunutí zpráv z jednoho pořadače do druhého vyberte požadovaný email a stiskněte klávesu **M** nebo pomocí nabídky 'Zpráva' → 'Přesunout'

¹Vlnovka znamená v Linuxu domovský adresář.

do'. Ze seznamu, který se objeví, vyberte požadovaný pořadač. Zprávy můžete taktéž přesouvat myší pomocí metody drag'n'drop.

Přejete-li si odstranit zprávy z pořadače, klikněte na 'Pořadač' → 'Vyprázdnit'. Všechny zprávy, umístěné v tomto pořadači, budou v tuto chvíli přemístěny do Koše. Samotné zprávy nebudou fyzicky smazány, dokud nevyprázdníte koš nebo pokud nemáte nastaveno automatické vyprazdňování koše při ukončení aplikace.

Tip

Pořadače můžete čas od času také zkomprimovat, aby zabíraly méně místa na disku.

Tip

Vlákna

V KMailu můžete používat také vlákna, která seskupují emaily shodného předmětu. Stačí, když v nabídce 'Pořadač' zašrtnete 'Rozdělit zprávy podle vláken'. Rozvinovat a svinovat vlákna pak můžete pomocí nabídky 'Pohled', kde najdete např. nabídky 'Rozvinout vlákno' a 'Svinout vlákno'.

Adresář

V adresáři si můžete uložit své adresy a kontakty. Spustíte ho pomocí nabídky 'Nástroje' → 'Adresář' nebo kliknutím na tlačítko s tečkami v nové zprávě.

Novou položku do adresáře vložíte přes nabídku 'Soubor' → 'Nový kontakt...'. V okně, které se otevře, můžete doplnit všechny informace týkající se nového kontaktu.

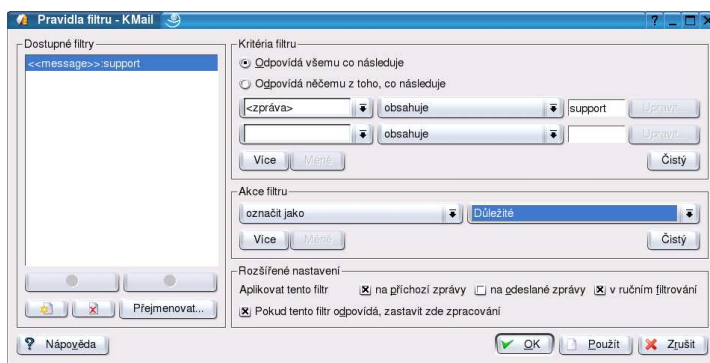
Zajímavá je nabídka 'Pohled', která umožňuje individuální nastavení zobrazení kontaktů. Standardně je nastaveno zobrazení s tabulkou. Pokud zvolíte 'Pohled' → 'Přidat pohled...', můžete si vytvořit nový pohled buď v podobě ikony, tabulky nebo karty. V zobrazení si můžete nastavit také různé filtry pomocí nabídky 'Nastavení' → 'Upravit filtry...'.

Filtry

Po nějaké době používání KMailu už vás možná přestane bavit stále třídit ručně příchozí dopisy do odpovídajících pořadačů. Filtry umožňují automatické zpracování příchozích i odchozích dopisů, ale také i ruční zpracování zvolených emailů v libovolném pořadači. Pro provedení filtru v určitém adresáři nejprve vyberte požadované zprávy a poté stiskněte klávesovou zkratku (**Ctrl**) + (**J**) nebo z nabídky 'Zpráva' → 'Vytvořit filtr'. Tímto bude na vybrané zprávy aplikován filtr. Ke smazání filtru použijte tlačítko 'Smazat' v okně 'Pravidla filtru'.

Pravidla filtru

Filtr se skládá z určitých kritérií a následných akcí. Jedno kritérium například vybere zprávy v závislosti na odesílateli, obsahu nebo příjemci. Odpovídající akcí může třeba potom být přesun do jiného pořadače, smazání zprávy, anebo přeposlání jinému člověku.

Obrázek 6.8: Dialog vytvoření filtru

Příklady filtrů

Jste-li zapsáni do diskuzní skupiny uživatelů KDE – „KDE users“, vytvořte si novou složku pro tuto skupinu (pojmenujte ji třeba 'Uživatelé KDE'). Následující kroky vám napoví, jak založit filtrovací pravidla tak, aby se vám příchozí pošta z této diskuzní skupiny automaticky po příchodu přesunula do daného pořadače.

1. Nejprve zvažte, jak jsou filtrované zprávy identifikovány. Emaily do této diskuzní skupiny přicházejí na adresu `kde-user@kde.org`, kterou tedy najdeme v polích 'To': (příjemce) anebo 'Cc': (kopie).
2. Vyberte z nabídky 'Nastavení' → 'Konfigurace filtrů...'.
3. Klikněte na ikonu 'Nové' k založení prázdného filtru.
4. Pravá strana okna je rozdělena na dvě sekce: kritéria filtru a akce filtru. Z prvního rozbalovacího seznamu vyberte 'To:' nebo 'Cc:', v druhém zvolte kritérium 'obsahuje' a do textového pole запиšte `kde-user@kde.org`.
5. Přejděte do sekce nazvané „Akce filtru“. Vyberte akci 'Přesunout do pořadače' z prvního seznamu a z druhého seznamu, který se objeví, zvolte pořadač, do kterého mají být zprávy přesunuty, pokud splní daná kritéria. V tomto případě to je pořadač „Uživatelé KDE“.

Možná budete požadovat komplexnější kritéria filtrování emailů – například budete chtít uložit pouze zprávy z této diskuzní skupiny, které napsal váš přítel Jan Novák. Zde jsou potřebné kroky:

1. Klikněte na 'Nastavení' → 'Konfigurace filtrů...' a vyberte filtr, který jste před chvílí vytvořili.
2. Přidejte jako druhé kritérium 'From:', 'obsahuje', `jan.novak@nekde.cz`.
3. Nyní jste vytvořili filtr, který přesune veškeré emaily od Jana Nováka z naší diskuzní skupiny do odpovídajícího pořadače.

Filtrovací pravidla a následné akce mohou samozřejmě být daleko složitější – záleží jen na vás. Zkušenější uživatelé jistě přivítají například možnost používání regulárních výrazů pro filtrovací kritéria.

POP filtry

Pokud používáte POP účet, můžete provádět jednoduchou filtraci emailů již na serveru. Pokud používáte vytáčené připojení, ušetříte touto jednoduchou filtrací spoustu času, který byste jinak trávili stahování emailů, které jste si nevyžádali.

1. Nejprve zvažte, jak jsou filtrované zprávy identifikovány.
2. Vyberte z nabídky 'Nastavení' → 'Konfigurace POP filtrů...'.
3. Klikněte na ikonu 'Nové' k založení prázdného filtru.
4. Pravá strana okna obsahuje kritéria filtru a akce filtru. Z prvního rozbalovacího seznamu vyberte položku, v druhém zvolte kritérium 'obsahuje' a do textového pole запиšte požadovaný obsah.
5. Přejděte do sekce nazvané „Akce filtru“. Vyberte akci 'Stáhnout poštu', 'Stáhnout poštu později' nebo 'Smazat poštu na serveru'.

Vícero poštovních schránek

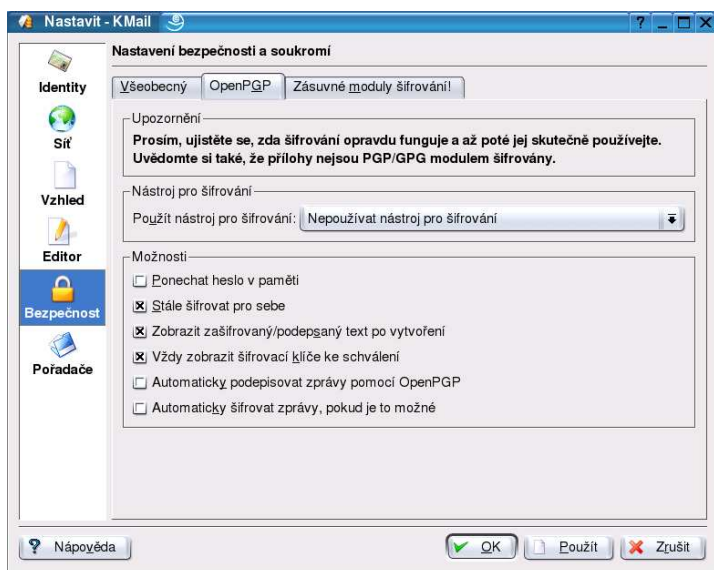
Dostáváte-li emaily z více poštovních adres nebo serverů, budete potřebovat také nastavit další schránky. Přejděte tedy do dialogu nastavení a vyberte sekci 'Sít'. Pomocí tlačítka 'Přidat' vytvoříte novou schránku; v dialogu, který se objeví, stačí většinou vyplnit pouze symbolický název tohoto účtu, adresu serveru a vaše uživatelské jméno (na tomto serveru, ne na vašem domácím počítači!). Ke kontrole pošty potom stačí zvolit daný účet z nabídky 'Soubor' → 'Zkontrolovat poštu v'. Pokud chcete zkontrolovat poštu na všech účtech naráz, tlačítko na nástrojové liště provede vše potřebné.

Podobným způsobem si můžete založit i více účtů pro odchozí poštu (neboli server, přes který budete poštu odesílat). Nejčastěji si ovšem vystačíte pouze z jedním.

Šifrování emailů pomocí PGP nebo GnuPG

Nyní vám popíšeme, jak zprovoznit šifrování a podepisování emailů v KMailu. Tato sekce je určena začátečníkům v této oblasti. Pokud jste už s používáním PGP nebo GnuPG seznámeni, můžete tuto sekci přeskočit.

Pomocí programu KMail můžete své dopisy šifrovat i podepisovat, což ale neznamená, že i vaše přílohy budou šifrované – ty je třeba zašifrovat zvlášť. Předtím, než budete moci používat šifrování, je potřeba správně nainstalovat a nakonfigurovat PGP nebo GnuPG. Oba tyto balíky naleznete

Obrázek 6.9: Dialog nastavení bezpečnosti

v sérii *sec*. Ohledně detailů nahlédněte do dokumentace k těmto programům, kterou najdete v adresáři `/usr/share/doc/packages/gpg`, nebo si přečtete manuálové stránky (`man gpg` nebo `man pgp`).

Tip

GPG klíč si můžete nechat vygenerovat programem `Kgpg`. Tento program se automaticky spustí při prvním přihlášení do prostředí KDE.

Tip

Požadavky pro PGP a GnuPG

Nejprve vygenerujte nový pár klíčů zadáním následujícího příkazu do terminálového okna:

```
pgp -kg
```

nebo

```
gpg --gen-key
```

Budou vám položeny otázky týkající se typu klíče, délky klíče a data jeho vypršení. Můžete akceptovat přednastavené hodnoty. Nakonec zadáte svoje jméno a email.

Dále je vhodné přidat (popř. pozměnit) následující nastavení GnuPG:

```
charset iso-8859-2 (správná znaková sada pro češtinu)
```

```
keyserver wwwkeys.cz.pgp.net (server veřejných klíčů)
```

```
honor-http-proxy (respektování proměnné prostředí pro proxy server)
```

Nastavení šifrování v KMailu

Klikněte na 'Nastavení' → 'Nastavit: KMail...' a přejděte do sekce 'Identita'. Na záložce 'Pokročilé' vyberte svůj 'Klíč OpenPGP'. V sekci 'Bezpečnost' → 'OpenPGP' se nacházejí tyto důležité položky:

1. Ponechat heslo v paměti: Pokud toto povolíte, KMail si bude až do konce relace pamatovat vaše heslo, takže jej nebudete muset vždy zadávat při šifrovacích operacích.
2. Stále šifrovat pro sebe: Povolte tuto možnost, abyste mohli číst své odeslané zašifrované dopisy.
3. Zobrazit zašifrovaný/podepsaný text po vytvoření: Pokud je povoleno, bude vám zobrazen čistý text poté, co jej podepíšete nebo zašifrujete.

V sekci 'Editor', na záložce 'Všeobecné' klikněte na zaškrtnuté políčko 'Automaticky podepisovat zprávy pomocí OpenPGP'. V tomto momentě budou všechny emaily před odesláním podepsány. Abyste mohli posílat šifrované dopisy, a aby si je příjemce mohl také ověřit, je nejprve třeba dotyčné osobě poslat váš veřejný klíč. Je také dobré publikovat váš veřejný klíč na některém z PGP serverů, například na `http://www.pgp.cz`, kde se také nachází další obecná dokumentace k této problematice.

Podepisování zpráv

Napište svůj email jako obvykle pouze s tím rozdílem, že před odesláním kliknete na ikonu „pera“ na nástrojové liště. Abyste mohli email podepsat, KMail musí znát vaše PGP heslo. Pokud jste ovšem již toto heslo zadali, KMail tento email podepíše a odešle bez dalšího dotazování se. V pořadači ‘Odeslaná pošta’ se můžete poté přesvědčit, zda byl email opravdu podepsán – měl by být označen vaším podpisem.

Posílání veřejných klíčů

Vytvořte novou zprávu pro osobu, která má obdržet váš veřejný klíč (nebo veřejný klíč někoho jiného), a to pomocí nabídky ‘Přiložit’ → ‘Přiložit veřejný klíč’. Nyní můžete email odeslat. Není ovšem nijak zaručeno, že příjemce podepsané zprávy obdrží správný veřejný klíč. Může se stát, že bude dopis na své cestě „odchycen“ a podepsán jiným klíčem. Příjemce by tudíž měl zkontrolovat přiložený klíč oproti takzvanému otisku. Další informace k této problematice naleznete v dokumentaci PGP nebo GnuPG.

Dešifrování zpráv

V programu KMail stačí kliknout na zprávu v seznamu. Poté budete dotázáni na heslo a pokud jej zadáte správně a email byl podepsán vaším veřejným klíčem, KMail zobrazí danou zprávu jako čitelný text. V opačném případě bude email nečitelný a to i samotný soubor, který je uložen na disku – nikdo tedy nebude mít možnost si tento email přečíst bez znalosti odpovídajícího hesla.

Obdržení veřejného klíče

Veřejný klíč můžete obdržet jako přílohu emailu, přes FTP nebo třeba na disketě. Před tím, než jej použijete pro zašifrování emailu pro danou osobu, je třeba klíč zkontrolovat (například pomocí otisku). Potom můžete tento veřejný klíč přidat do své databáze veřejných klíčů, a to pomocí zadání jednoho z příkazů `pgp -ka nazev_souboru` nebo `gpg --import nazev_souboru` z příkazové řádky. Pokud klíč nemá důvěryhodný podpis, nebudete jej moci používat k šifrování emailů.

Použití cizích veřejných klíčů – šifrování zpráv

K odeslání šifrovaného emailu osobě, jejíž veřejný klíč vlastníte, napište opět jako obvykle samotnou zprávu a před odesláním klikněte v nástrojové liště na ikonu se zámek. Nyní může být zpráva odeslána. Pokud KMail najde více odpovídajících veřejných klíčů, dá vám na výběr. Nastane-li jakákoliv chyba při samotném šifrování, budete taktéž informováni. Jak už bylo zmíněno dříve, nebudete si moci takto zašifrovanou zprávu přečíst, pokud jste v nastavení KMailu nepovolili položku 'Vždy šifrovat pro sebe' (sekce 'Bezpečnost').

Další informace

Více informací o programu KMail se dozvíte na jeho domovské stránce na adrese <http://kmail.kde.org>.

Tip

Popis převodu pošty z jiných poštovních programů se často upravuje, protože sleduje vývoj mnoha prohlížečů. Aktuální návody a nástroje naleznete na <http://kmail.kde.org/tools.html>

Tip

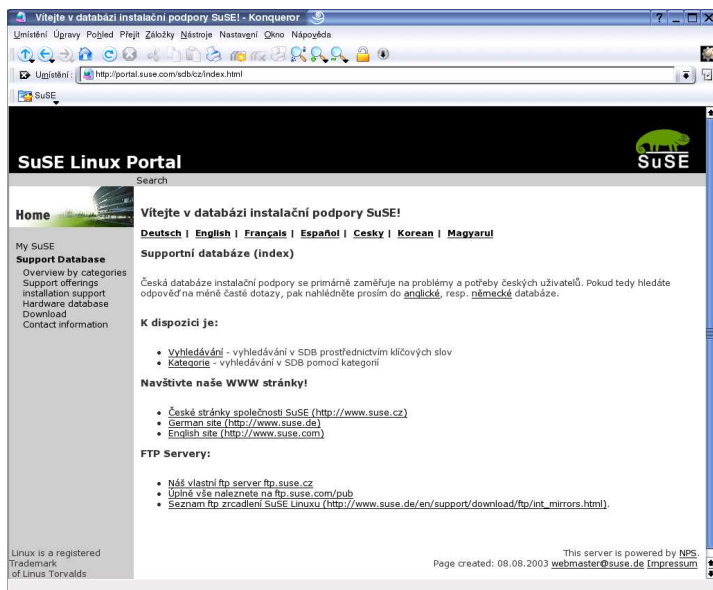
Prohlížeče v Linuxu

Tato kapitola je věnována prohlížečům, které jsou používány v Linuxu. Internetových prohlížečů existuje celá řada, a proto se zde omezíme na rychlé představení pouze několika z nich.

Konqueror	138
Mozilla	138
Galeon	139
Opera	140
Links	142
Textové prohlížeče	145
Závěrem	146

Konqueror

Konqueror je jedním z často využívaných prohlížečů, jehož obliba stoupá spolu s počty uživatelů KDE. Protože má mnohem širší využití, než je pouze internetový prohlížeč, věnujeme se mu v samostatné kapitole (viz kap. *Konqueror* na straně 147).

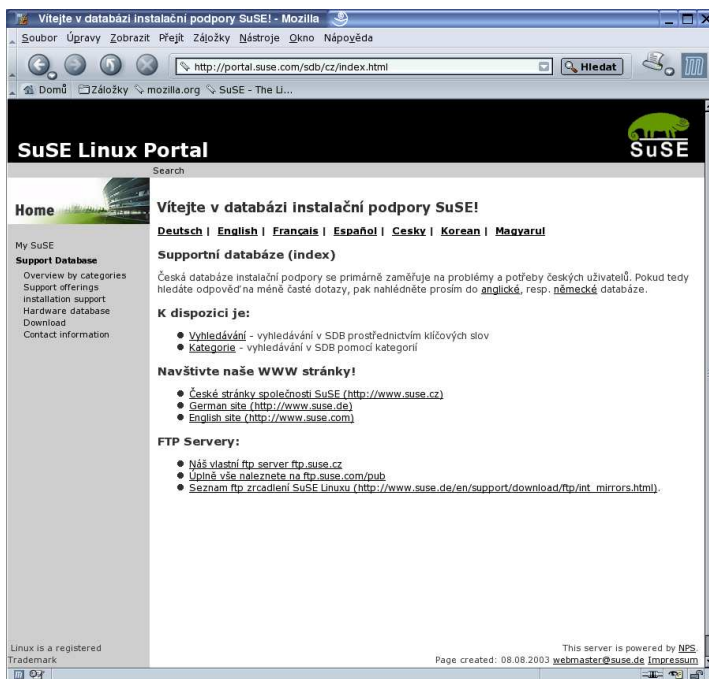

Obrázek 7.1: Konqueror

Mozilla

Mozilla je volně šiřitelný internetový prohlížeč, který je vyvíjen a podporován širokou programátorskou základnou. Od vývoje tohoto open source prohlížeče je pak odvozen produkt Netscape, který je distribuován na komerční bázi. SUSE Linux již neobsahuje Netscape, protože Mozilla je takřka ve všech ohledech lepší.

Součástí programu Mozilla je kromě samotného internetového prohlížeče také poštovní a news klient, nástroj pro psaní html, klient pro chat a mnoho dalšího.

Obrázek 7.2: Základní obrazovka mozilly

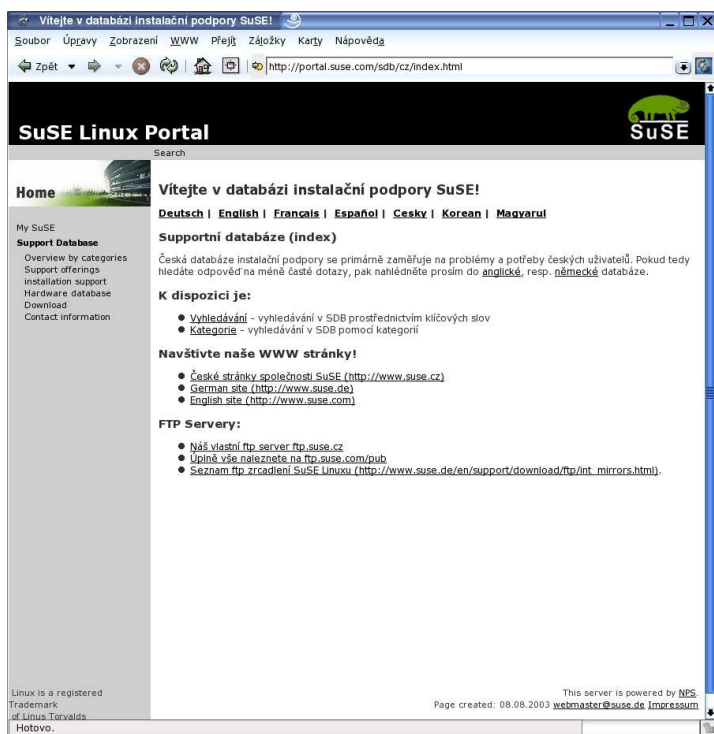
Galeon

V průběhu svého vývoje všechny prohlížeče „bobtnaly“ a snažily se do sebe zahrnout veškeré možné i nemožné funkce a stát se „all-in-one“ nástrojem. To vede ale k tomu, že jsou takové nástroje relativně pomalé, mají velkou spotřebu hardwarových zdrojů a daleko častěji se v tak komplexním softwaru objevují chyby.

Naproti tomu Galeon se drží hesla „The Web, only the Web“. Pro svůj běh využívá renderovací jádro Gecko z mozilly, které se vyznačuje velkou rychlostí bez toho, aby integroval řadu dalších služeb.

Galeon je primárně součástí prostředí GNOME, a proto je i jeho konfigurace velice podobná konfiguraci dalších programů pro GNOME. Blížší informace o Galeonovi naleznete na jeho domovských stránkách

<http://galeon.sourceforge.net> Domovské stránky Galeona
<http://www.gnome.org> Vše o GNOME

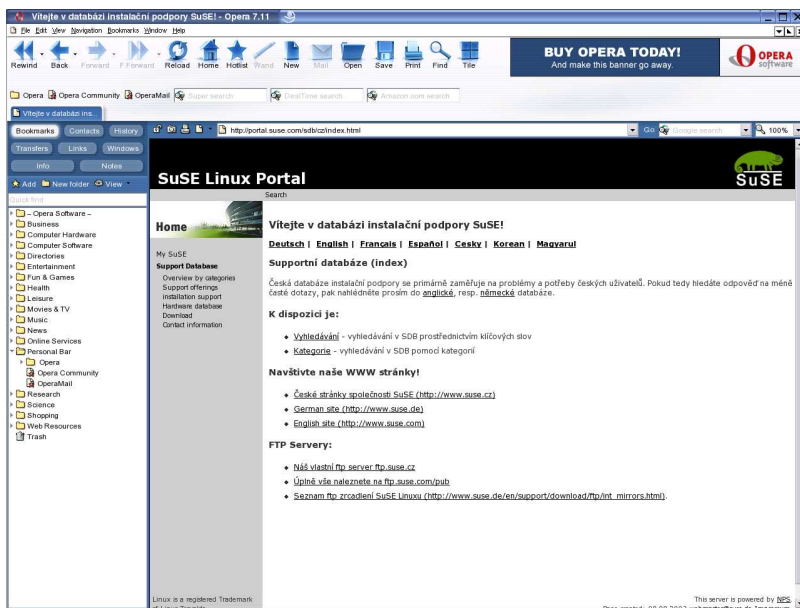

Obrázek 7.3: Základní obrazovka Galeona

Opera

V poslední době se silně prosazuje velmi zajímavý prohlížeč s názvem Opera, který má zcela novou koncepci renderovacího jádra, která mu umožňuje dosahovat výborných výsledků s minimem času.

Zatímco Internet Explorer, Netscape Navigator, Konqueror a další prohlížeče se nustále rozrůstají, je nová verze Opery většinou o trochu menší při soustavném přidávání nových funkcí a vylepšování stávajících. Dlouhou dobu bylo bolestí Opery špatná podpora Latin 2 (ISO-8859-2), tedy východoevropských jazyků. Poslední verze však obsahují výbornou podporu češtiny a dalších jazyků.

Obrázek 7.4: Základní obrazovka Opery

Instalace a konfigurace

Opera je na rozdíl od ostatních prohlížečů komerčním produktem a je tedy umístěna jinde, než ostatní prohlížeče, ale jinak se na instalaci nic nemění – tj. spustit YaST2 → 'Instalovat/Odebrat balíky' a pak 'Hledat' výraz *opera*.

Grafické rozhraní programu Opera je vystavěno nad knihovnou QT, která se stará např. o vykreslování KDE – je tedy velice jednoduchým způsobem možné zapnout podporu antialiasingu i v případě, že používáte jiného správce oken, než jsou KDE. Stačí pouze upravit spouštění opery tak, že se předtím ještě aktivuje volba `export QT_XFT=1` takže celý příkaz vypadá třeba takto

```
export QT_XFT=1;opera
```

Konfigurace prohlížeče se pak provádí obdobně, jako je tomu u dalších programů. Velice užitečná je podpora myši, kde můžete používat různá gesta myši pro ovládání prohlížeče. Např. stiskem pravého tlačítka a posunem myši dolů otevřete nové okno. Pokud držíte pravé tlačítko a táhnete

dolů a doprava, pak okno zavřete – kompletní seznam podporovaných gest naleznete v dokumentaci k programu.

Program `opera` je komerční, a proto jeho neplacená verze obsahuje vpravo nahoře místo, kde se zobrazuje reklamní banner. Ten je sice možné pomocí proxy serveru vypnout, ale k jeho výměně dochází relativně málokdy, proto neomezuje ani uživatele, kteří se připojují přes vytáčenou linku. Další možností je pak pořídit si plnou verzi programu.

Links

Links je výborný prohlížeč pro uživatele, kteří se připojují vytáčenou linkou nebo nemají mnoho paměti/procesorového času. V této kapitole se budeme věnovat grafické verzi Linksu, na textovou variantu se podíváme později.

Upozornění

Links není součástí distribuce, je třeba ho stáhnout, zkompileovat a nainstalovat. Pokud nastanou nějaké problémy, pak se podívejte do README stažených souborů nebo na domovskou stránku projektu.

Upozornění

Links nevykreslí mnoho objektů dokonale a má trochu spartánské ovládání, ale na druhou stranu je minimálně 2x rychlejší, než všechny ostatní grafické prohlížeče.

Instalace a konfigurace

Links se velice rychle vyvíjí, a proto je vždy nejlepší se podívat na domovské stránky projektu

<http://atrey.karlin.mff.cuni.cz/~clock/twibright/links/> a stáhnout si poslední verzi. Zvolte třeba soubor s koncovkou `tar.gz` (`gz` i `bz2` jsou různé druhy komprimace dat) a stáhněte si ho na pevný disk.

Upozornění

Pro kompilaci Linkse budete potřebovat nainstalované programy uvedené na <http://atrey.karlin.mff.cuni.cz/~clock/twibright/links/> včetně jejich vývojářských (`devel`) verzí.

Upozornění

Obrázek 7.5: Základní obrazovka grafické verze Linkse

Zkontrolujte si, že máte nainstalovány potřebné balíky, hlavně překladáč gcc a program make (provedte v YaST2). Pokud to máte, pak můžeme začít s instalací. Přejděte do adresáře, kam jste si stáhli Linkse a měli byste zde mít soubor s koncovkou `tar.gz`. To je zabalený a komprimovaný archív, který je třeba rozbalit příkazem

```
tar xvfz nazev-souboru.tar.gz
```

Poznámka

Pokud chcete být opravdu systémoví, pak přesunete `tar.gz` do adresáře `/usr/src/packages/SOURCES/`, kde ho rozbalíte. Hodí se to také proto, že při odinstalovávání stačí napsat `make uninstall`. Když si necháte adresář se zdroji někde v domovském adresáři, tak ho většinou dříve nebo později smažete.

Poznámka

Nyní se vám v tomto adresáři vytvořil podadresář `nazev-souboru`, do kterého přejděte. Pořád není třeba pracovat jako superuživatel (`root`), to bude třeba až pro vlastní instalaci programů. V tomto adresáři si přečtete

upozornění v README a INSTALL souborech. A začneme:

```
./configure --enable-javascript --enable-graphics --with-x
```

Příkaz `Configure` provede nastavení programu podle vašeho systému, tj. provede kontrolu, zda máte veškerý potřebný software a nastaví požadované volby. `./configure --help` vypíše všechny volby, které jsou k dispozici. Tečka a lomítko na začátku znamená, že se spustí `configure` přímo v tomto adresáři. Po dokončení konfigurace by se měl objevit výstup podobný následujícímu.

```
-----  
Configuration results:
```

```
GPM support:           YES  
SSL support:           NO  
Javascript enabled:    YES  
Graphics enabled:     YES  
Graphics drivers:      FB X  
Image formats:         GIF PNG XBM JPEG TIFF  
xterm for OS/2 support: NO  
"links" executable:    dynamic  
-----
```

Výstup 1: Výstup konfigurace linksu

Pokud by konfigurace neproběhla v pořádku, pak se podívejte, kde došlo k přerušení. Většinou se bude jednat o chybějící software, případně `Links` vyžaduje novější verzi některého programu. Pokud se vám nepodaří najít zjevnou příčinu, pak použijte troubleshooting na domovských stránkách `Linkse` a vyhledávač, do kterého zadáte přímo fragmenty chybového hlášení.

Takže máme zkonfigurovaný program a můžeme začít kompilovat jeho zdrojový kód:

```
make
```

Po dokončení překlada přistoupíme k instalaci čerstvě vytvořených binárních souborů. K této operaci již musíte být bezpodmínečně superuživatel, protože budete zapisovat do adresářů, kam běžný uživatel nemá

přístup:

```
make install
```

A je to. Pokud proběhlo vše v pořádku, tak spusťte Links příkazem `links -g`. Stiskem pravého tlačítka na horním šedém pruhu otevřete dialog, odkud budete ovládat prohlížeč. Je také velice dobré si osvojit základní klávesové zkratky, které vám velmi urychlí práci s browserem.

Textové prohlížeče

Kromě grafických prohlížečů existuje také několik textových. Vyznačují se velkou rychlostí zobrazení informací, minimálními hardwarovými nároky, ale také malou uživatelskou přítulností.

Obrázek 7.6: Základní obrazovka textové verze Linkse

Hlavním představitelem je lynx, který je také součástí distribuce a můžete si ho nainstalovat. Dalším představitelem pak je český prohlížeč links, který jsme instalovali výše. Pokud ho spustíte bez parametru `g`, pak dostanete pouze prázdnou obrazovku, kde kliknutím na imaginární první řádek zobrazíte rozbalovací menu s ovládáním prohlížeče.

Závěrem

Prohlížečů existuje v Linuxu veliké množství, a z důvodů místa jsme zde nemohli zmínit všechny nebo alespoň ten váš oblíbený. Pokud budete chtít zařadit váš prohlížeč do naší dokumentace, pak nám napište na feedback@suse.cz.

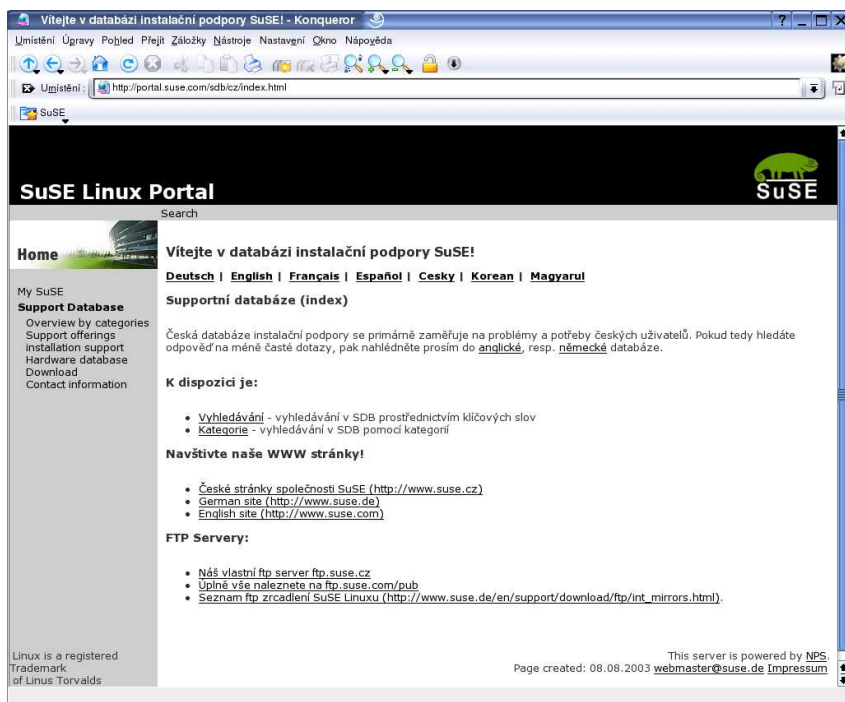
Konqueror

Jedním z nejdůležitějších nástrojů v KDE je Konqueror, který slučuje funkce správce souborů a prohlížeče webu. A ten se vám v této kapitole pokusíme představit.

Spuštění Konqueroru	148
Krátký popis základního okna	148
Základy práce s Konquerorem	150
Konqueror jako správce souborů	152
Konqueror jako webový prohlížeč	157
Konqueror jako prohlížeč souborů	160
Další zdroje informací	160

Spuštění Konqueroru

Konqueror je možné spustit mnoha způsoby. Pokud právě pracujete v KDE, vidíte také lištu s ikonami, z nichž jedna představuje složku s domečkem. Stiskem levého tlačítka myši na této ikoně pak spustíte Konqueror. Nebo ho můžete spustit tak, že stisknete klávesovou kombinaci **(Alt) + (F2)** a do políčka vepíšete příkaz `konqueror`. Na obrázku *Spuštění Konqueroru* na této straně pak můžete vidět program Konqueror.

Obrázek 8.1: Konqueror

Krátký popis základního okna

Základní okno programu Konqueror se dělí na několik částí. Úplně nahoře vidíte lištu okna, která je pro všechny programy v KDE stejná a zobrazuje cestu k aktuálnímu adresáři, dokumentu nebo WWW stránce.

Pod ní se pak nachází hlavní nabídka, která se mění podle toho, zda používáte Konqueror jako WWW prohlížeč nebo správce souborů. Pod ní umístěná nástrojová lišta zobrazuje ikony často používaných operací. Pokud necháte tlačítko myši pár vteřin nad některou z ikon, zobrazí se krátká nápověda pro danou ikonu. Při stisku pravého tlačítka na ploše se zobrazí rozbalovací menu, kde můžete zvolit nejběžnější operace.

Pod nástrojovou lištou se nachází lišta s umístěním, kde můžete přímo dopsat „URL“, což je obecná adresa pro nejrůznější objekty. Tato adresa může být jak internetová (např. `www.suse.cz`) tak i cesta k adresáři na vašem lokálním disku (např. `/home/novak`).

URL se skládá z přenosového protokolu a samotné adresy. Použitelné protokoly jsou:

<code>http</code>	Pro webové stránky.
<code>file</code>	Pro lokální adresáře a soubory.
<code>ftp</code>	Pro soubory na FTP serveru.
<code>smb</code>	Pro přístup na Samba počítače.
<code>man</code>	Pro manuálové stránky.
<code>info</code>	Pro info stránky.
<code>tar</code>	Pro soubory zabalené ve formátu tar.

A existují ještě další. Platné URL je tedy např. `http://www.suse.cz` nebo `file://localhost/opt/kde2`, resp. zkráceně `file:/opt/kde2`.

Uved'te nějaké URL a stiskněte . Symbol \times vlevo od políčka pro URL vyčistí celý řádek. Pokud budete chtít použít dříve zadané URL, stiskněte šipku dolů, která je na konci políčka pro URL (vpravo). Tím otevřete seznam naposledy navštívených URL, anebo si z postranní lišty nalevo vyberte položku 'Historie'.

Pod URL lištou se nachází hlavní okno, kde se zobrazuje obsah adresáře, WWW stránky nebo dokumentu. Můžete toto hlavní okno rozdělit na více částí a zároveň si prohlížet např. WWW stránku a dokument. Bližší informace viz odst. *Různé módy zobrazení* na následující straně.

Stavový řádek, který se nachází úplně dole, vám poskytuje obecné informace. Pokud najedete myší např. na hypertextový odkaz, zobrazí se vám na stavovém řádku URL odkazu, při hledání na lokálním disku se pak zobrazují informace o souborech a adresářích (např. jejich název, velikost a typ). Pokud jste hlavní okno rozdělili, budete mít k dispozici pro každou z částí vlastní stavový řádek, v jehož levé části je malá LED lampa, která signalizuje, které z oken je právě aktivní.

Základy práce s Konquerorem

Nápověda

Existuje více možností, jak vyvolat nápovědu. Nejjednodušší je otevřít na liště s hlavní nabídkou menu 'Nápověda' a v ní potom položku 'Obsah'. Spustí se KDE nápověda, jejíž součástí je také rozsáhlá dokumentace pro Konqueror, včetně křížových odkazů.

Někdy je tato dokumentace příliš podrobná a vy potřebujete informace např. pouze o jedné ikoně. Tu získáte tak, že najedete myší na ikonu a tam ji necháte pár vteřin stát. Poté se zobrazí nápověda. Pokud hledáte podrobnější informace, pak stiskněte **(F1)** (případně zvolte 'Nápověda' a 'Co je toto?') a klikněte na ikonu. Nyní by se mělo zobrazit malé okno, které bude obsahovat detailnější informace. Stiskem levého tlačítka myši okno opět uzavřete.

Různé módy zobrazení

V menu 'Pohled' můžete zvolit 'Režim zobrazení', kde máte na výběr z mnoha možností (pohled s ikonami, vícesloupcový pohled, stromový pohled,...). Viz také obrázek *Různé módy zobrazení* na následující straně.

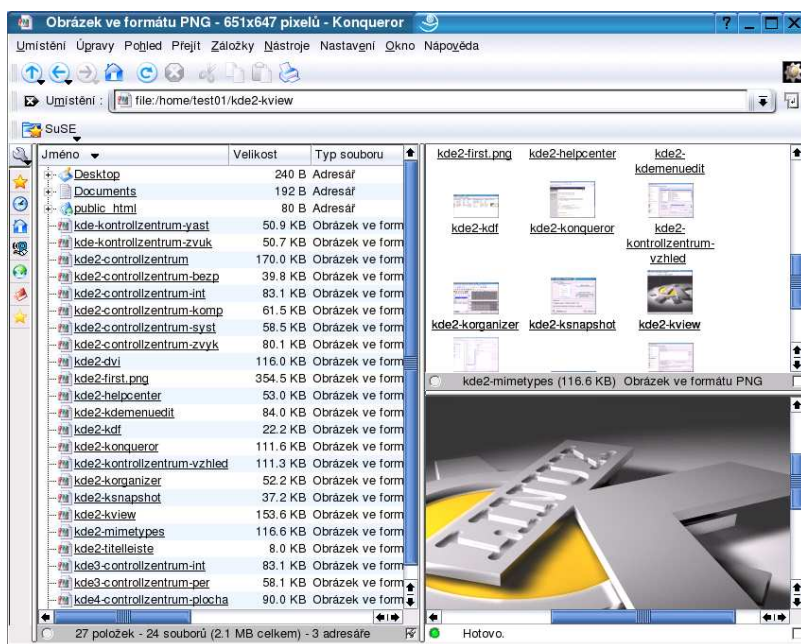
Poznámka

Nezapomeňte, že Konqueror mění obsahy nabídek v závislosti na tom, co právě prohlížíte. Pokud tedy máte např. zobrazenou WWW stránku, nemůžete změnit mód zobrazení, protože ten má smysl měnit pouze při prohlížení lokálního disku.

Poznámka

Nyní se ještě podrobněji zmíníme o detailním a stromovém pohledu, protože oba vypadají, na první pohled, stejně. Rozdíl je v tom, že při použití stromového pohledu je možné prohledávat stromovou strukturu podrobněji, tj. můžete zároveň prohledávat více adresářů. Stromový pohled rozpoznáte tak, že před názvem adresáře je značka + nebo -.

Tuto možnost 'Detailní pohled' nenabízí, ten slouží k rychlému přechodu do jiného adresáře.

Obrázek 8.2: stromový pohled; střed: náhledy; vpravo: prohlížeč obrázků

Dělení oken

Možná jste se již setkali s problémem, kdy si chcete prohlédnout určitý adresář, ale také chcete vidět současnou stránku. Jako řešení poskytuje Konqueror možnost více pohledů (viz obr. *Různé módy zobrazení* na této straně).

Konqueror dokáže okno rozdělit svisle nebo vodorovně. Pro jeho rozdělení je třeba zvolit nabídku 'Okno' a v něm položku 'Rozdělit pohled vertikálně' nebo 'Rozdělit pohled horizontálně'. Pokud zvolíte 'Zobrazit: Emulátor terminálu', pak se součástí Konqueroru stane také konzole, kde máte možnost přímo psát a vykonávat jednotlivé příkazy. Tím máte možnost využít přednosti obou způsobů práce s počítačem, grafického i textového, v jednom okně. Stejným způsobem lze zapnout i postranní lištu (tak, jak je vidět na obrázku *Spuštění Konqueroru* na straně 148), a to pomocí položky 'Zobrazit: Navigační panel'. Takto rozdělené pohledy lze samozřejmě i odstranit ('Okno' → 'Odstranit aktivní pohled').

Pokud si pohled „upravíte“ podle svých potřeb a vkusu, můžete si v menu

‘Okno’ zvolit položku ‘Nastavit profily pohledu’ a uložit svůj profil. Dejte svému profilu název tak, abyste ho mohli v budoucnosti případně opět použít. Pokud použijte např. ‘Uložit profil pohledu ‘Správa souborů’’, pak tento profil přemažete svým profilem.

V menu ‘Okno’ také můžete zvolit ‘Celoobrazkový mód’, což je výhodné zvláště u menších monitorů.

Používání záložek – Tabbed Browsing

Tuto praktickou funkci Konqueror okoukal od prohlížeče Mozilla. Záložky umožňují otevřít několik stránek v jednom okně. Mezi záložkami se pak dá pohodlně přepínat kliknutím myši na příslušný titulek záložky s požadovanou stránkou.

Novou záložku si otevřete pomocí nabídky ‘Okno’ → ‘Nová záložka’ nebo z kontextového menu stránky výběrem položky ‘Otevřít v nové záložce’. Záložky mají vlastní kontextové menu, které otevřete kliknutím pravým tlačítkem myši na titulek záložky. Kontextové menu nabízí následující funkce:

1. Nová záložka: otevření nové prázdné záložky
2. Duplikovat záložku: otevření nové záložky se stejným obsahem
3. Vytrhnout záložku: otevření obsahu záložky v samostatném okně
4. Zavřít záložku: zavření záložky
5. Zavřít ostatní záložky: zavření všech záložek mimo aktuální

Libovolnou záložku můžete zavřít nebo vytrhnout také pomocí nabídky ‘Okno’.

Konqueror jako správce souborů

Pohyb v Konqueroru

Se správcem souborů Konqueror se budete v adresářích lehce pohybovat. Uvedte do URL políčka adresu svého domovského adresáře nebo stiskněte ikonu domečku na ‘Nástrojové liště’. Jednoduchým stiskem tlačítka myši pak můžete přecházet mezi jednotlivými adresáři nebo otevírat různé

druhy souborů. K tomu všemu vám stačí jednoduchý stisk tlačítka myši. A není třeba k tomu používat dvojkliky.

Konqueror vám ale také umožňuje používat pro pohyb kurzorové klávesy. Aktivní soubor nebo adresář je pak zvýrazněn modře (nebo jinou barvou). Stiskem klávesy (**↵**) soubor otevřete nebo přejdete do jiného adresáře. Pokud budete chtít zvolit více souborů, podržte při výběru klávesu (**Alt**).

Pokud se budete chtít vrátit do původního adresáře, můžete použít šipku vlevo na nástrojové liště. Tyto klávesové zkratky (jako u všech dobře „vychovaných“ aplikací v KDE) si lze samozřejmě přizpůsobit – hledejte v ‘Nastavení’ → ‘Nastavení klávesových zkratk’.

Navigační panel

Pro práci se soubory můžete v Konqueroru používat navigační panel. Vyvoláte ho zaškrtnutím položky ‘Zobrazit: Navigační panel’ v nabídce ‘Okno’ nebo stisknutím klávesy (**F9**).

Navigační panel se zobrazí na levé straně hlavního okna a standardně je nastaven na zobrazení stromové struktury kořenového adresáře. V části navigačního panelu se zobrazují pouze adresáře. Soubory uložené ve vybraném adresáři se zobrazí v hlavním okně.

Tip

Navigační panel může sloužit i k procházení záložek, historie prohlížeče Konqueror a procházení sítě. Funkci můžete změnit kliknutím na ikony záložek, které se nachází podle nastavení na pravé nebo levé straně navigačního panelu.

Tip

Odstraňování souborů a adresářů

V KDE můžete soubory nebo adresář odstranit třemi různými způsoby. Ano, čtete správně, třemi různými způsoby!

Označené soubory můžete v menu ‘Úpravy’ buď ‘Smazat’, ‘Přesunout do koše’, anebo ‘Skartovat’. Nejméně destruktivní možností je ‘Přesunout do koše’, odkud můžete soubory nebo adresáře opět vrátit na původní místo. Obsah koše můžete vysypat tak, že na pracovní ploše stisknete pravým tlačítkem myši na ikonu koše a zvolíte ‘Vyprázdnit koš’. Další z možností pak je soubor ‘Smazat’. Tj. zápisy v souborovém systému budou označeny

jako „free“. Takto odstraněné soubory je možné, ale ne vždy, obnovit pouze pomocí speciálních nástrojů. Poslední možností je pak soubor 'Skartovat' tak, že místo na disku je přepsáno náhodnými čísly několikrát po sobě.

Upozornění

Při používání skartace máte takřka úplnou jistotu, že vaše důvěrná data nepadnou do nesprávných rukou. Na druhou stranu neexistuje žádný způsob, jak tyto data případně obnovit. Tento způsob mazání souborů je také časově náročný.

Upozornění

Vícenásobný výběr souborů

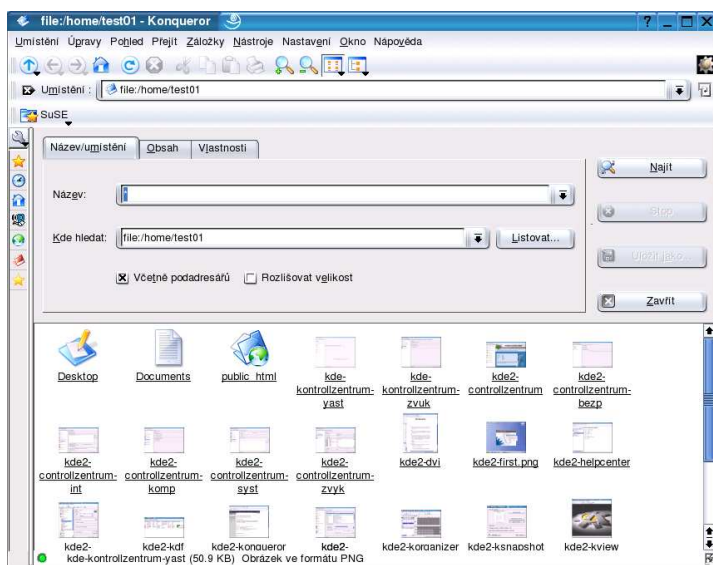
Pokud chcete vybrat více souborů, pak nejjednodušší je označit skupinu tak, že stisknete levé tlačítko myši, držíte a označíte tvořícím se obdélníkem potřebné soubory. U vybraných souborů se probarví název a ikona modře (nebo jinou barvou). Nyní můžete tlačítko myši pustit a provést požadovanou akci (kopírovat, přesouvat, mazat, ...).

Pokud potřebujete označit soubory, které mají např. stejnou příponu, pak vstupte do menu 'Úpravy' a zde vyberte 'Vybrat...'. Následně se zobrazí dialogové okno, kde můžete zadat kritérium pro výběr (* .png označí např. všechny PNG soubory). Pokud k tomuto výběru budete chtít ještě přidat další soubory podle jiného kritéria, pak jednotlivé kroky zopakujte s tímto kritériem.

Hledání souborů

Pokud hledáte soubory, stačí v menu 'Nástroje' zvolit 'Najít soubor. ...' a zobrazí se dialogové okno (viz obrázek *Hledání souborů* na následující straně).

Zde uveďte název souboru a cestu, kde se má začít hledat. Následně zvolte 'Najít'. Uvedený adresář (včetně podadresářů) bude prohledán a budou zobrazeny výsledky hledání. Kromě záložky 'Název/umístění' máte k dispozici také 'Rozsah dat', kde můžete hledat podle stáří dokumentu a pro podrobné vyhledávání pak také záložku 'Upřesnit', kde máte možnost určit typ a obsah hledaného souboru.

Obrázek 8.3: Hledání souboru

Přejmenování souborů

Pokud si přejete soubor přejmenovat, pak stačí na něj pouze najet myší, stisknout pravé tlačítko myši a z rozbaleného menu zvolit položku 'Vlastnosti. . .'. Následně se zobrazí okno s ikonou souboru, kde můžete v políčku změnit název souboru. Kromě názvu můžete také upravit přístupová práva, vzhled ikony, . . . Stiskem 'OK' provedené změny potvrdíte. Jiným způsobem je přejmenování přímo na místě, a to pomocí klávesy (F2).

Používání filtrů

Některé adresáře obsahují tolik souborů, že není možné se v nich rychle orientovat. V takovém případě je vhodné použít k vyhledávání filtr, kterým můžete velmi rychle soubor požadovaných vlastností vyhledat.

Filtr spustíte z nabídky 'Nástroje' → 'Filtr zobrazení'. Zde vyberete, jaký typ souborů se má zobrazit. Po zaškrtnutí požadovaného typu souboru se v hlavním okně zobrazí pouze soubory zvoleného typu.

Prohlížení zabalených souborů

Konqueror má jednu z mnoha zajímavých možností, a to prohlížet zabalené soubory. Pokud tedy používáte soubor s příponou `tar.gz`, můžete na něj kliknout a Konqueror zobrazí jeho obsah tak, jako by se jednalo o běžný adresář.

Máte také možnost z tohoto archívu (zabaleného souboru) kopírovat jednotlivé části. Prozatím není podporováno vkládání souborů *do* archívu. Tato funkce bude s největší pravděpodobností součástí některé z vyšších verzí programu. Další z možností, jak procházet archívy je použít URL archívu začínající `tar :` / a název archívu.

Vytvoření galerie obrázků

Pokud si ukládáte různé obrázky do jednoho souboru, může se velmi brzy stát, že v nich s rostoucím počtem ztratíte přehled. Konqueror vám může v orientaci v obrázcích velmi ulehčit vytvořením HTML souboru, který bude obsahovat malé náhledy obrázků v zadaném adresáři. Stačí Zvolit 'Nástroje' → 'Vytvořit obrázkovou galerii' a spustíte dialog, ve kterém můžete určit, z jakého adresáře se má tento soubor vytvořit a jaké má obsahovat informace. Po potvrzení dialogu se vytvoří soubor `images.html`, který se uloží do aktuálního adresáře.

Rozbalovací menu a pravé tlačítko myši

Pokud si v otevřeném okně Konqueroru necháte zobrazit adresář a najedete myší na některý z podadresářů nebo souborů, můžete stiskem pravého tlačítka myši otevřít rozbalovací menu. Toto menu bude různé podle toho, jaký objekt jste zvolili, ale společné by měly být následující položky:

'Přidat k záložkám'

Pokud některý soubor nebo adresář používáte častěji, pak ho zařadíte mezi záložky. Tato položka tak učiní za vás.

'Otevřít pomocí ...'

Otevře další menu, kde můžete zvolit program (pokud se jedná o soubor), pomocí kterého budete otevírat tento typ souborů (s touto příponou). Samozřejmě můžete název programu vepsat i ručně.

‘Náhled v’

Pokud jste v položce ‘Otevřít pomocí...’ zvolili více programů, pak se vám zobrazí menu, kde si budete moci zvolit program, který budete chtít pro náhled použít.

Konqueror jako webový prohlížeč

Konqueror je možné, kromě mnoha dalšího, použít pro prohlížení webových stránek.

Zobrazení webových stránek

Vepište WWW adresu do lišty s umístěním, např. `www.suse.cz`. Nyní se pokusí Konqueror zobrazit uvedenou adresu. Při uvádění adresy není třeba psát typ protokolu (`http://`), to již program rozpozná sám. Tato funkce se však vztahuje pouze na WWW adresy. Pokud budete chtít navázat spojení s FTP serverem, je třeba vložit před začátek adresy `ftp://` tak, abyste Konqueroru sdělili, jaký má použít protokol.

Ukládání webových stránek a obrázků

I zde máte možnost, jako u jiných prohlížečů, si uložit obsah určité stránky nebo zde uvedené obrázky. Stačí zvolit menu ‘Umístění’, v něm položku ‘Uložit jako...’ a nakonec přiřadit HTML souboru jeho název. Podobně lze uložit i libovolný obrázek z HTML stránky: kliknete na něj pravým tlačítkem a zvolíte ‘Uložit obrázek jako...’.

Pokud jste si nainstalovali dodatečné moduly z balíku „kdeaddons“, tak jste si jistě všimli, že v nabídce ‘Nástroje’ vám přibýlo pár užitečných pomůcek. Jednou z nich je i ta, kterou naleznete pod položkou ‘Archivovat webovou stránku’ a funguje tak, že uloží kompletní HTML stránku i se všemi obrázky do jednoho souboru, který pak můžete třeba poslat svému kamarádovi.

Další užitečnou novinkou v této verzi je možnost posílání stránky (anebo pouze odkazu na ni) elektronickou poštou – najdete v nabídce ‘Umístění’.

Rozšířené hledání na Internetu (klíčová slova)

Velice praktický je Konqueror při vyhledávání na síti. Program obsahuje některé předdefinované vyhledávací servery (které můžete upravit), takže vám stačí uvést v 'Liště s umístěním' zkratku pro vyhledávací server a požadované klíčové slovo. Jako oddělovací znaménko se používá ' : '. Výsledkem je potom seznam stránek, na kterých bylo klíčové slovo nalezeno.

Jak jsme již uvedli výše, je zcela samozřejmé, že máte možnost si tyto zkratky sami určit. To provedete v menu 'Nastavení', kde zvolíte položku 'Nastavit: Konqueror. . . '. Zobrazí se vám okno, kde zvolíte záložku 'Rozšířené prohledávání' a jste u cíle. Zde můžete přidávat, měnit, mazat, importovat a exportovat jednotlivé zkratky. Nezapomeňte ale oddělit i zkratku a hledaný výraz dvojtečkou.

Příklady:

- *gg:KDE* – pomocí vyhledávače Google nalezne na Internetu stránky vztahující se ke KDE
- *fm:xearth* – pokusí se vyhledat na serveru Freshmeat.net program xearth
- *rpmfind:kuickshow* – nalezne v databázi balíků RPM program kuickshow

Záložky – sbírka vašich oblíbených

Pokud používáte některé internetové stránky častěji, je velice otravné neustále dokola psát stejnou internetovou adresu. I zde vám Konqueror může pomoci a to tak, že si můžete vytvořit záložku. Přitom je zcela jedno, zda budete vytvářet záložku pro WWW stránku nebo adresář na lokálním disku.

Pokud budete chtít vytvořit novou záložku, stačí pouze zvolit menu 'Záložky' a zde vybrat položku 'Přidat k záložkám'. Pokud jste již některé záložky vytvořili, můžete si v tomto menu také prohlédnout. Je velice výhodné si jednotlivé záložky tématicky spojit do větších celků, zabráníte tak chaosu a nutnosti prohlížet celý seznam, než narazíte na tu, kterou jste hledali. Ke správě záložek použijte 'Upravit záložky. . . ' a hlavně položku 'Nová složka. . . '.

Java a JavaScript

Neplette si tyto pojmy. Java je objektově orientovaný a platformově nezávislý programovací jazyk spol. Sun. Je často používán pro menší programy (tzv. applety), které jsou spustitelné (např. pro online bankovníctví, chat, elektronické obchodování, ...). JavaScript je interpretovaný skriptovací jazyk, který je používán hlavně pro dynamické zobrazování WWW stránek.

Konqueror umožňuje vypnout nebo zapnout oba tyto jazyky, dokonce je učinit závislými podle jednotlivých domén, tj. některé počítače budou mít umožněný přístup a jiné ne.

Poznámka

Aby bylo možné korektně spouštět applety, je třeba mít nainstalováno přinejmenším „Java Runtime Environment“; balík javarunt, série d.

Pokud se někdy dostanete do situace, kdy budete muset kompilovat zdrojové kódy, můžete jako alternativní řešení použít Java Development Kit (balík java, série d).

Poznámka

Pokud máte zvýšené požadavky na bezpečnost systému, pak se vyplatí Javu a JavaScript vypnout úplně. Některé WWW stránky se vám ale nezbrazí zcela korektně.

Více informací o nastavení Javy v Konqueroru najdete (v angličtině) na adrese <http://www.konqueror.org/konq-java.html>.

Cookies

Cookies jsou textové fragmenty, které jsou používány pro identifikaci uživatele. Pokud budete např. nakupovat prostřednictvím elektronického obchodu, budou některá data uložena a při další návštěvě se už nebudete muset přihlašovat, bude použit váš e-mail, atd. Tyto informace budou načteny právě z cookies. I když je to pohodlné a nevzniká zde žádný problém s bezpečností, je na druhou stranu možné využít informace o vás bez vašeho vědomí.

V menu 'Nastavení' zvolte položku 'Nastavit: Konqueror' a po spuštění okna vyberte záložku 'Cookies'. Zde můžete nastavit, zda budete cookies přijímat nebo ne. Pokud se rozhodnete pro přijímání, můžete ještě nastavit jednotlivé domény, ze kterých budete cookies akceptovat. Tak budete mít větší kontrolu nad svým soukromím.

Proxy

Pokud vám váš poskytovatel připojení dal přístup k proxy serveru, měli byste ho nastavit také v KDE. To má tu výhodu, že vaše stránky jsou rychleji načítány v případě, že k nim přistupuje více uživatelů.

V menu 'Nastavení' zvolte položku 'Nastavit: Konqueror' a po spuštění okna vyberte záložku 'Proxy a vyrovnávací paměť'. Zde vložte proxy pro protokoly HTTP a FTP a odpovídající porty. V položce 'Žádné proxy pro' můžete selektivně zakázat používání proxy pro určité servery. Většinou se zde uvádí localhost, resp. název vašeho linuxového počítače.

Konqueror jako prohlížeč souborů

Kromě adresářů a WWW stránek můžete Konqueror použít také pro prohlížení jednotlivých souborů. Pokud např. kliknete na textový soubor, tak se nespustí odpovídající program, ale text se zobrazí v okně Konqueroru. V současnosti není tato funkce podporována pro všechny druhy souborů, proto je třeba počítat s určitým omezením.

Pokud tedy kliknete pravým tlačítkem myši na soubor, zobrazí se rozbalovací menu. Zde můžete zvolit položku 'Náhled v ...', kde ... znamená odpovídající program. Pomocí 'Otevřít pomocí' můžete použít i jiný program, který dokáže pracovat s tímto typem souboru.

Mějte prosím na paměti, že takto zobrazené dokumenty není možné upravovat.

Další zdroje informací

Bližší informace naleznete na:

<http://czechia.kde.org/>

Vše o KDE.

<http://czechia.kde.org/konqueror>

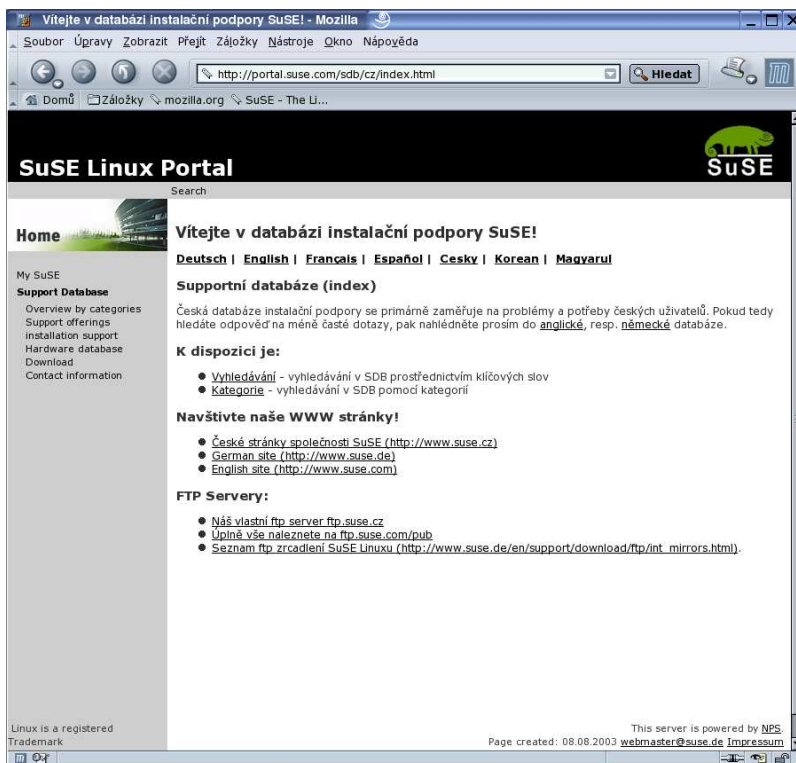
Informace o aplikaci Konqueror.

Prohlížeč Mozilla

Mozilla je volně šiřitelný internetový prohlížeč, který je vyvíjen a podporován širokou programátorskou základnou. Při vývoji tohoto prohlížeče je dbáno na dodržování standardů, rychlost a přenositelnost. Součástí programu Mozilla je kromě samotného internetového prohlížeče také poštovní a news klient, nástroj pro psaní html, klient pro chat a mnoho dalšího.

Okno prohlížeče Mozilla	162
Práce s panely	165
Nastavení	166

Okno prohlížeče Mozilla

Obrázek 9.1: Prohlížeč Mozilla

Okno prohlížeče Mozilla se skládá z několika částí:

- Navigační lišta – navigační nástroje jako např. tlačítko vpřed
- Osobní lišta – úzká lišta pod navigační lištou s nabídkou 'Home', 'Záložky' ...
- Stavový řádek – v pravém dolním rohu, zobrazuje stav procesů Mozilly
- Lišta komponent – v levém dolním rohu, zobrazuje ikony rychlého spouštění dalších modulů Mozilly

- Postranní lišta – lišta s pohodlným přístupem k záložkám a vyhledávání

Kliknutím pravým tlačítkem na okno vyvoláte kontextové menu, které vám pomůže rychle aplikovat požadované funkce.

Hlavní panel

Hlavní panel se skládá z těchto nabídek:

- Soubor
- Úpravy
- Zobrazit
- Přejít
- Záložky
- Nástroje
- Okno
- Nápowěda

‘Soubor’

Zde najdete různé funkce jako otevření, uložení nebo tisk webové stránky či souboru.

‘Úpravy’

Ne každému vyhovuje výchozí nastavení prohlížeče a dalších komponent. Pokud potřebujete změnit nastavení, zvolte nabídku ‘Předvolby’. V následujícím dialogu dostanete možnost nastavit prakticky vše, co lze v Mozille nastavit.

‘Zobrazit’

Zde můžete nastavit, jaké části Mozilly uvidíte, jaké téma se použije u ikon, jak velké písmo se použije k zobrazení stránek a v jakém kódování se zobrazí.

‘Přejít’

Pokud potřebujete navigační nástroje, najdete je v této nabídce. Všechny jsou samozřejmě také k dispozici ve formě ikon na panelu.

‘Záložky’

Záložky jsou jednou z nejužitečnějších pomůcek prohlížečů. Pokud máte pár oblíbených stránek, nemusíte je vždy vyplňovat ručně. Stačí, když si vytvoříte záložku a pak už jen kliknete na její jméno a otevře se vaše oblíbená stránky.

‘Nástroje’

V této nabíce se nachází různí správci. Správci jsou moduly, které vám výrazně usnadní např. vyplňování formulářů, pomohou vám se správou hesel či s přijímáním cookies.

‘Okno’

Zde můžete spustit některou z dalších komponent Mozilly:

- emailového klienta
- editor
- databázi kontaktů

‘Nápověda’

Online nápověda poskytuje celou řadu postupů a rad. Kromě toho zde najdete informace o verzi a také o použitých modulech.

Navigační panel

Na navigačním panelu najdete základní nástroje pro prohlížení stránek. Hned na začátku jsou tlačítka pro pohyb vpřed a vzad mezi prohlíženými stránkami. Hned za nimi následuje tlačítko pro obnovení stránky, které získá aktuální obsah stránky a tím přepíše doposud zobrazovanou stránku. Pokud si prohlížíte stránky, kde se dá očekávat častější změna obsahu např. zpravodajské servery, je toto tlačítko velmi užitečné. Posledním tlačítkem je zastavení načítání stránky.

Uprostřed navigačního panelu najdete textové pole pro zadání adresy stránky nebo vyhledávaného výrazu. Jestliže jste zadali adresu stránky, stačí stisknout klávesu (**Enter**) a Mozilla stránku nalezne. Pokud chcete využít vyhledávací funkce, zadejte řetězec k vyhledávání a stiskněte tlačítko ‘Hledat’.

Pomocí ikony tiskárny můžete vytisknout prohlíženou stránku. Pokud chcete vidět, jak se stránka vytiskne, zvolte v této nabídce ikonu ‘Náhled tisku’. Zcela v pravo najdete znak prohlížeče Mozilla, který bude pomocí animací signalizovat např. stav načítání stránky.

Osobní lišta (Personal Toolbar)

Osobní lištu (Personal Toolbar) si můžete sami nakonfigurovat. Jako výchozí jsou přednastavené:

‘Domů’

Jestliže si přejete nastavit domovskou stránku, kterou vám Mozilla zobrazí při každém spuštění, nastavte ji zde.

‘Záložky’

Záložky internetových i intranetových stránek.

‘The Mozilla Organization’

Domovské stránky projektu Mozilla.

‘SuSE – Simply Change’

Domovská stránka SuSE Linux AG.

Postranní lišta

Postranní lišta se nachází na levé straně okna. Pokud ji nevidíte, máte ji pravděpodobně vypnutou. Její zobrazení nastavíte v ‘Zobrazit’ → ‘Zobrazit/skrýt’ → ‘Postranní lišta’. Rychlejší zobrazení nebo skrytí postranní lišty provedete stisknutím klávesy (F9).

‘Související stránky’

Odkazy na stránky, které tématicky souvisejí s právě prohlíženou stránkou.

‘Hledání’

Odkazy na vyhledávací stránky např. www.google.com.

‘Záložky’

Vaše záložky ve stromové struktuře.

‘Historie’

Odkazy na již navštívené stránky.

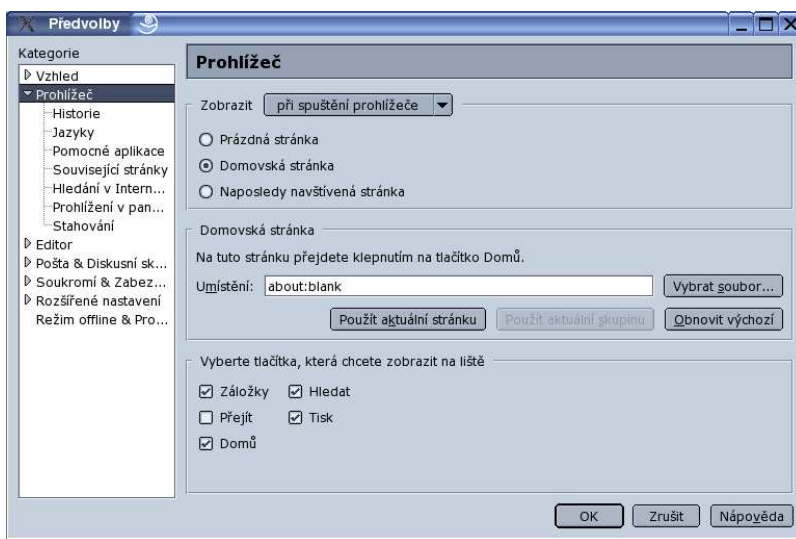
Práce s panely

Mozilla je prohlížeč, který umožňuje mít v jednom okně otevřených víc webových stránek. Není nutné tak pro každý nový dokument otvírat nové

okno. Používá k tomu tzv. panely. Pokud některý odkaz nechcete otevírat v novém okně, ale v panelu již otevřeného okna, klikněte na odkaz pravým tlačítkem myši a zvolte z kontextového menu 'Otevřít odkaz v novém panelu'.

Chování panelů a způsob jejich otevírání můžete nastavit v nabídce 'Úpravy' → 'Předvolby' v sekci 'Prohlížeč' → 'prohlížení v panelech'.

Nastavení

Obrázek 9.2: Nastavení prohlížeče Mozilla

Nastavení prohlížeče provedete v nabídce 'Úpravy' → 'Předvolby'. V dialogu, který se vám po této volbě zobrazí, najdete několik částí.

'Vzhled'

Zde můžete nastavit barevné schéma, téma a jazyky.

'Prohlížeč'

Tato nabídka se skládá z velké části poddialogů, které umožňují nastavit prohlížeč podle vlastního uvážení. Zde si můžete nastavit domácí stránku, na které bude Mozilla vždy začínat. V di-

alogu 'Jazyky' si můžete zvolit jazyky, ve kterých mají být zobrazeny otvírané stránky. Pokud chcete využít ve funkci hledání jiný prohlížeč, než je zvolen jako výchozí, lze ho zde v dialogu 'Hledání v Internetu' předefinovat.

Zajímavým dialogem je 'Prohlížení v panelech', kde můžete nastavit prohlížení několika stránek v jednom okně prohlížeče.

'Soukromí a zabezpečení'

Bezpečnost je nepochybně jednou z nejdůležitějších věcí při nastavení přístupu na Internet. Mozilla vám umožní nastavit některé bezpečnostní prvky již ve svém vlastním nastavení. V žádném případě se však nejedná o plnohodnotnou ochranu, kterou poskytuje firewall.

Zde můžete nastavit chování v souvislosti s přijímáním cookies, nastavení hesla a také ze kterých stránek smí být stahovány obrázky.

Optimální nastavení povoluje cookies jen u důvěryhodných stránek. Doporučujeme zaškrtnout volbu 'Povolit soubory cookie pouze pro stránky jejich původu'. Pokud chcete používání cookie znemožnit úplně, zaškrtněte 'Zakázat soubory cookie'.

V dialogu 'Hlavní heslo' můžete nastavit své hlavní heslo.

'Rozšířené nastavení'

Webové stránky nejsou napsané jen v HTML. Obsahují celou řadu jiných kódů. Jedním z nich je i JavaScript, díky kterému mohou být stránky interaktivní. V dialogu 'Skripty a zásuvné moduly' můžete povolit používání podpory tohoto jazyka a upřesnit jeho chování.

Důležitou položkou je 'Vyrovnávací paměť'. Velikost vyrovnávací paměti ovlivňuje kolik stránek máte uchovaných v historii. Nastavujte paměť velmi opatrně. Normální webové stránky mají poměrně malou velikost a vyrovnávací paměť v řádu několika MB je většinou pro normální práci zcela dostatečná. Jestliže pracujete v síťovém prostředí, můžete vyrovnávací paměť umístit místo do svého domácího adresáře na lokální počítač.

Počestění

Součástí SuSE Linuxu je standardně anglická jazyková mutace s plnou podporou češtiny, tj. můžete číst i psát s podporou ISO-8859-2. Pokud však budete toužit po českých menu, pak je naleznete na <http://www.czilla.cz/>. Nainstalujete je jako uživatel root. Spustíte

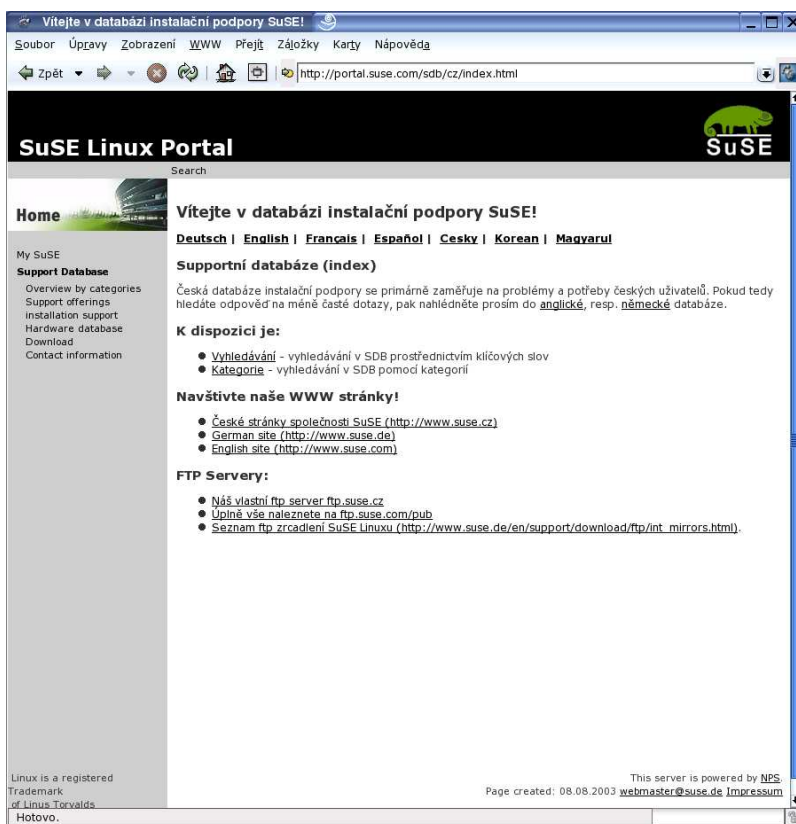
Mozillu a zvolte z hlavní nabídky 'Edit' → 'Preferences' a zde vyberte 'Appearance' → 'Languages/Content'. V následujícím dialogu zvolte 'Czech (cs-CZ) Language Pack' a volbu potvrďte kliknutím na tlačítko 'OK'. Změna nastavení se projeví při dalším spuštění prohlížeče.

Pokud budete chtít používat vyhlazovaná písma v prohlížeči, stačí si je pomocí YOU doinstalovat do systému.

Prohlížeč Galeon

V průběhu času se většina vývojářů zaměřila na prohlížeče, které v sobě budou integrovat všechny služby, které uživatelé na Internetu obvykle používají. Zdaleka ne všichni uživatelé tento postup uvítali. Integrace dalších funkcí často znamenal výrazné zpomalení prohlížeče a samozřejmě vysoká nároky na místo na disku. Galeon se vydal jiným směrem. Jednoduchý, prostý a malý program, který se bude vyznačovat vysokou rychlostí a spolehlivostí.

S Galeonem na Internetu	170
Galeon – optimalizace pro web	171
Používání karet	171
Inteligentní záložky	171
Nastavení	172
Další informace	172

Obrázek 10.1: Prohlížeč Galeon

S Galeonem na Internetu

Galeon se vzhledem podobá všem ostatním prohlížečům. Má hlavní nabídku, panel nástrojů s tlačítky umožňujícími vrátit se v historii o jednu stránku vpřed nebo dozadu. Za tlačítky 'Vpřed' a 'Vzad' najdete tlačítko 'Obnovit', po jehož stisknutí se vám zobrazí nejnovější obsah právě prohlížené stránky. Hned za ním se nachází tlačítko 'Stop', kterým můžete zastavit stahování zvolené stránky. Velmi praktická je funkce zvětšování, která vám umožní zvětšovat nebo zmenšovat podle svého přání velikost písma zobrazené stránky. Pole za funkcí zvětšování slouží k zadání adresy

stránky, kterou si přejete zobrazit.

Galeon – optimalizace pro web

Galeon je samozřejmě navržen tak, aby byl co nejpohodlnější. Pokud používáte standardní konfiguraci, najdete pod panelem nástrojů textová pole vyhledávače Google, slovníku a nabídku 'Bookmarklety'. Bookmarklety jsou jednoduché Javascriptové programy, které vám mohou být velmi nápomocné. Vyzkoušejte je!

Používání karet

Galeon umí v jednom okně zobrazit více webových dokumentů. V některých případech je takové nastavení mnohem praktičtější, než pro každou stránku otevírat vlastní okno. Pokud si nějaký odkaz na stránce přejete otevřít ve stejném okně, klikněte na něj pravým tlačítkem myši a zvolte v kontextové nabídce 'Otevřít v nové kartě'. S jednotlivými kartami můžete dále manipulovat pomocí kontextové nabídky karty, kterou vyvoláte kliknutím pravého tlačítka na titulek karty. Novou prázdnou kartu otevřete pomocí nabídky 'Soubor' → 'Nová karta'.

Mezi jednotlivými kartami lze jednoduše přecházet kliknutím myši na jejich titulky.

Chování karet ovlivníte v nastavení Galeonu v nabídce 'Předvolby' → 'Nastavení', kde vyberete 'Uživatelské rozhraní' a pak 'Karty'.

Inteligentní záložky

Díky integrovanému vyhledávání pod panelem nástrojů je v Galenu hledání na Internetu hračkou. Stačí zadat hledaný výraz do pole 'Google'. Pokud chcete přidat další inteligentní záložku, pomocí volby 'Záložky' → 'Lišta inteligentních záložek' → 'Akce se záložkami' → 'Úpravy' otevřete 'Editor záložek'. V dialogu, který se zobrazí, pak můžete provést úpravy a nastavení podle vlastních potřeb. Novou záložku vytvoříte tak, že přejdete na stránku, která má být v záložce a zvolíte 'Záložky' → 'Přidat záložku do'. Ze seznamu, který se vám nabídne, vyberte umístění,

kam se má záložka přidat. Inteligentní záložky mají navíc zvláštní nastavení adresy, které obsahuje ještě místo pro vyhledávací znak. Tuto zvláštní adresu musíte zadat v 'Editoru záložek', který otevřete výše uvedeným postupem. Pro Google tato adresa vypadá např. takto:
`http://www.google.de/search?q=%s`. Po nastavení uložte záložky pomocí 'Soubor' → 'Uložit'.

Nastavení

Nastavení provedete v nabídce 'Předvolby'. Zde můžete nastavit obecné chování prohlížeče jako je např. použití proxy serveru, stahování obrázků, používání Javy a Javascriptu. V nabídce 'Předvolby' → 'Nastavení' se skrývají další ještě podrobnější nastavení.

Rychle nastavení pro jednotlivé stránky a servery můžete také provést prostřednictvím nabídky 'Nástroje'. Zde Galeon umožňuje správu hesel, kontrolu cookies nebo-li tzv. koláčků nebo také to, zda se webové stránky budou stahovat s nebo bez obrázků.

Další informace

Další informace najdete na domovských stránkách projektu Galeon:
`http://galeon.sourceforge.net`

Nebo také na stránkách projektu GNOME: `http://www.gnome.org`

Část V

Kancelář

OpenOffice.org – univerzální kancelářský balík pro Linux

Tato kapitola popisuje instalaci a základy použití kancelářského balíku OpenOffice.org verze 1.1.

Tento kancelářský balík se po svém otevření široké vývojářské komunitě začal velice rychle vyvíjet. Proto bychom vás chtěli rovnou upozornit na www.openoffice.org, kde naleznete domovskou stránku celého projektu s množstvím novinek a dokumentace. Čeští vývojáři, lokalizační tým a další zájemci se pak sdružují na stránkách oo-cs.sourceforge.net/.

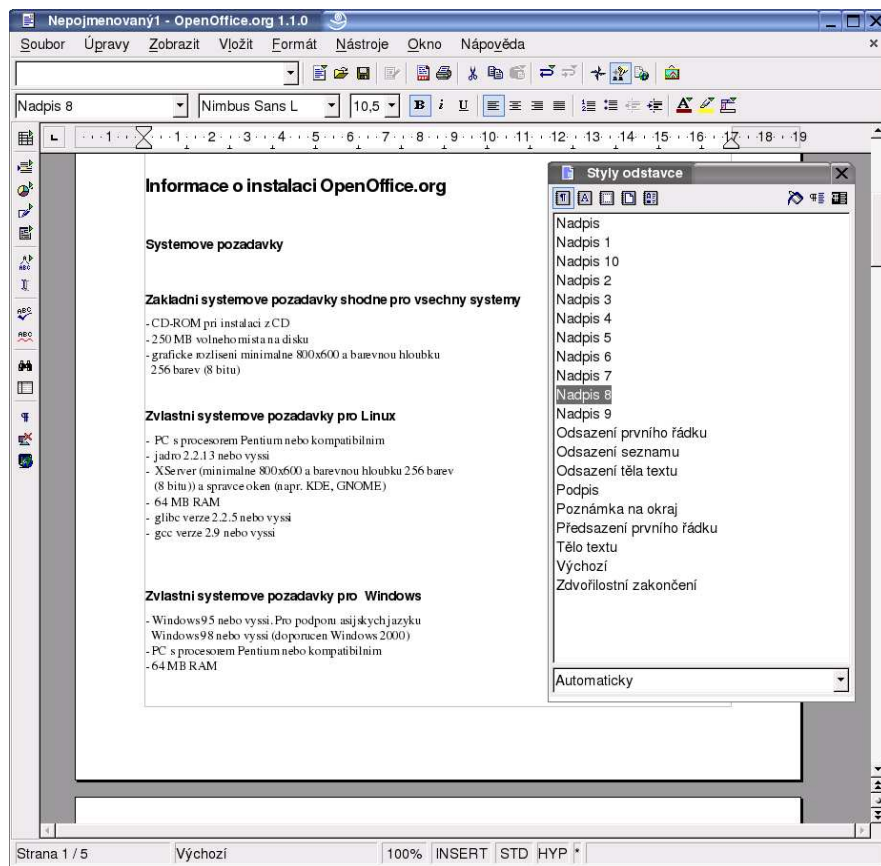
Předpoklady	177
Nahrazení StarOffice programem OpenOffice.org	178
Novinky v programu OpenOffice.org	178
OpenOffice.org Quickstarter	178
Instalace pomocí programu YaST	180
Oprava OpenOffice.org	181
Přehled jednotlivých aplikací	181
Písmo	182
První kroky	182
Textový editor a zpracování textu	183
Tabulkový procesor a práce se sešity	189
Kreslení pomocí Draw	193
Impress pro tvorbu prezentací	195

Konfigurace tiskárny	197
Odinstalování OpenOffice.org	197

Předpoklady

V této kapitole se předpokládá, že již máte funkční linuxovou instalaci včetně grafického prostředí.

Před instalací je vhodné, aby systém již obsahoval balík java. OpenOffice.org používá Javu pro některé rozšiřující funkce.

Obrázek 11.1: Základní obrazovka textového editoru

Nahrazení StarOffice programem OpenOffice.org

Jistě jste zaregistrovali, že společnost SUN vydala novou verzi programu StarOffice. Tato nová verze však již není volně ke stažení, ale je již normálním komerčním produktem, za který je nutné zaplatit. Společnost SUN zároveň stáhla starší verzi StarOffice 5.2, který byl součástí SuSE Linuxu. Cenu StarOffice bychom samozřejmě nyní museli přičíst k ceně naší distribuce a zdražit SUSE Linux. Proto se společnost SuSE rozhodla StarOffice nahradit aplikací OpenOffice.org, která je šířena pod licencí LGPL.

Poznámka

Jméno OpenOffice je registrováno společností SUN. Nikdy jiný proto toto jméno nemůže používat pro své produkty. Program vyvíjený Open Source komunitou, který je součástí SuSE Linuxu, proto používá název OpenOffice.org.

Poznámka

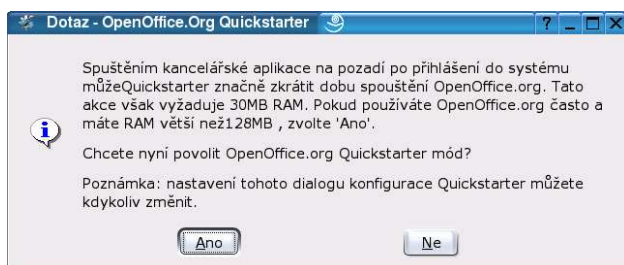
Novinky v programu OpenOffice.org

- Oprava řady chyb. Jejich přesný seznam najdete na stránce projektu OpenOffice.org
http://www.openoffice.org/dev_docs/source/1.0.2/release_not
- Velké zjednodušení instalace. Nyní stačí jen nainstalovat RPM balík s OpenOffice.org. Uživatelskou instalaci provede systém sám
- OpenOffice.org Quickstarter urychlující spouštění OpenOffice.org
- Kompletní nápověda v češtině Vám usnadní práci s aplikací
- Český slovník synonym

OpenOffice.org Quickstarter

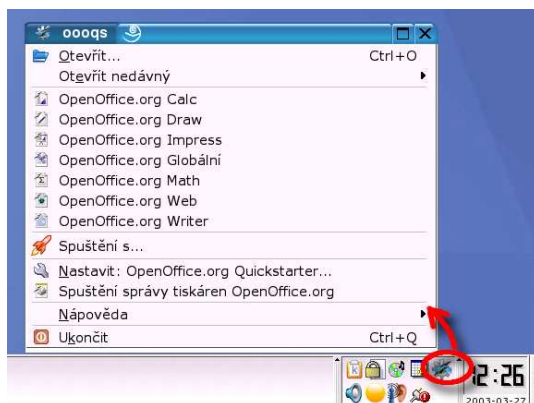
Díky programu Quickstarter můžete rychleji spouštět OpenOffice.org. Zároveň si můžete nakonfigurovat praktičtější přístup ke svým dokumentům i výchozí spouštění jednotlivých modulů programů. Quickstarter máte

již nainstalovaný, pokud jste zvolili standardní instalaci s kancelářským balíkem.

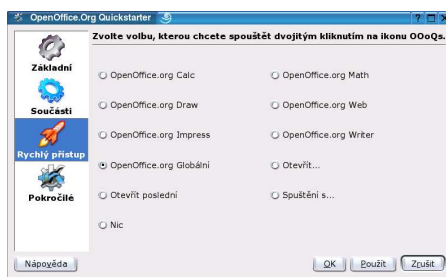
Obrázek 11.2: Úvodní dialog programu Quickstarter

Při prvním spuštění Quickstarter z menu KDE 'Systém' → 'Nástroje' → 'OpenOffice.org Quickstarter' se program zeptá, zda si přejete používat Quickstarter mód. Tato funkce umožňuje již při startu sezení nahrát OpenOffice.org na pozadí a po dvojitém kliknutí na ikonu Quickstarteru OpenOffice.org rychle spustit.

Obrázek 11.3: Program Quickstarter

Po startu programu se v pravé části hlavního panelu objeví jeho ikona. Když na ni kliknete, otevřete menu, které nabízí možnost nakonfigurovat si Quickstarter podle vlastních potřeb. Můžete si zde nakonfigurovat nejen spouštění jednotlivých aplikací, ale také otevírání souborů. V nabídce 'Nastavení' najdete řadu dalších možností, jak si OpenOffice.org přizpůsobit.

Obrázek 11.4: Nastavení programu Quickstarter

Po prvním spuštění z menu bude Quickstarter aktivován při každém spuštění. Pokud ho nechcete používat, zvolte v menu nabídku 'Ukončit'.

OpenOffice.org Quickstarter můžete také různě konfigurovat. Stačí pravým tlačítkem myši kliknout na ikonu Quickstarteru na panelu a vybrat 'Nastavit: OpenOffice.org Quickstarter ...'.

Pomocí programu Quickstarter můžete také nastavovat tiskárny a písma v OpenOffice.org. Pokud dojde k poškození instalace OpenOffice.org, lze z tohoto programu spustit opravu.

Instalace pomocí programu YaST

Poznámka

Pokud jste provedli standardní instalaci s kancelářským balíkem, můžete tuto kapitolu přeskočit. OpenOffice.org máte již nainstalován a po založení uživatele není nutné provádět ani uživatelskou instalaci. Všechna nastavení se provedou automaticky bez nutnosti procházet instalační dialogy.

Poznámka

Instalace probíhá ve dvou krocích:

Českou verzi OpenOffice.org nainstalujete pomocí programu YaST, pokud jste při instalaci již nezvolili profil s kancelářským balíkem.

Instalace programu OpenOffice.org

Spustíte YaST → ‘Instalovat/Odebrat software’ a vyberte balík `OpenOffice.org_org-cs`. Svůj výběr potvrďte. Následně se spustí instalace vlastního balíku. Pokud jste při instalaci systému nainstalovali také kancelářský balík, pak můžete tento krok přeskočit.

Po instalaci můžete spustit OpenOffice.org z příkazové řádky opět příkazem:

```
ooo
```

Pokud chcete v OpenOffice.org používat Javu, musíte ji před instalací OpenOffice.org nainstalovat. OpenOffice.org používá Javu od společnosti SUN.

Oprava OpenOffice.org

Může se stát, že OpenOffice.org přestane z nějakého důvodu korektně pracovat. V takovém případě se můžete pokusit o opravu instalace. Spustíte příkaz:

```
OOo-setup
```

Tak vyvoláte dialog, pomocí kterého můžete instalaci OpenOffice.org opravit nebo rovnou smazat.

Přehled jednotlivých aplikací

OpenOffice.org se skládá z řady aplikací, které mezi sebou úzce spolupracují:

OpenOffice.org Writer	Zpracování textu s editorem vzorců
OpenOffice.org Calc	Tabulkový procesor s programem pro zobrazení grafů
OpenOffice.org Math	Vytváření matematických vzorců
OpenOffice.org Draw	Kreslicí program pro vektorovou grafiku
OpenOffice.org Impress	Prezentace

Tabulka 11.1: Aplikace v OpenOffice.org

Popíšeme zde zejména 'Writer' a 'Calc'. Další informace je možno nalézt například v on-line nápovědě.

Písmo

Uživatelé StarOffice 5.2 s počestěním by pro korektní zobrazení, tisk a export souborů s českými znaky měli používat tato písma:

Arial, Courier New, Times New Roman, Bookman L Ee, Century Schoolbook L Ee, Chancery L Ee, Gothic L Ee, Nimbus Mono L Ee, Nimbus Roman No9 L Ee, Nimbus Sans L Ee a Palladio L Ee.

Uživatelé OpenOffice.org 1.0.1 by měli používat písma Bookman L, Century Schoolbook L, Chancery L, Gothic L, Nimbus Mono L, Nimbus Roman No9 L, Nimbus Sans L a Palladio L bez koncovky Ee.

První kroky

Zde si popíšeme v krátkosti možnosti OpenOffice.org a zodpovíme následující otázky:

1. Kde najdu nápovědu?
2. Jak převedu dokumenty z MS Office 97/2000 do formátu OpenOffice.org?
3. Jak změním nastavení?

Kde najdu nápovědu?

Rozšířené tipy a anglickou nápovědu k OpenOffice.org najdete kdykoli v menu 'Nápověda'. Můžete se rozhodnout, jak má být nápověda podrobná:

- Pro určité téma použijete menu 'Obsah'.

Zde se můžete seznámit s aplikacemi jako jsou 'Writer', 'Calc', 'Impress' atd. tím, že kliknete na jejich názvy. Podrobné texty nápovědy jsou zatím v angličtině

- Pokud ztrácíte přehled, zkuste použít tzv. ‘Pomocníka’. Otevře se okno, které nezavírejte. Kdykoli provedete nějakou akci, pomocník toto své okno aktualizuje a navrhne vám zde nějaký tip (tipy jsou stejně jako nápověda zatím anglicky). Pomocníka aktivujete v menu ‘Nápověda’ → ‘Pomocník’. Zavřením okna pomocníka ukončíte
- Pokud vám stačí stručnější nápověda, zkuste menu ‘Tipy’ nebo ‘Rozšířené tipy’. Při nastavení ‘Tipy’ se zobrazí český vysvětlující text, když kurzorem myši ukážete na příslušný objekt (ikonu, menu) a počkáte dvě vteřiny. Při nastavení ‘Rozšířené tipy’ bude text podrobnější
- Při pochybnostech, zda je či není aktivovaná nějaká funkce nápovědy, klikněte na menu ‘Nápověda’. Aktivované funkce zde uvidíte zaškrtnuté
- Používat pomocníka se hodí zejména v období učení OpenOffice.org. Později bývá přehlednější pracovat bez něj.

Jak převedu dokumenty z MS Office 97/2000 do formátu OpenOffice.org

Dokumenty formátu MS-Office 97, resp. MS-Office 2000 nebo XP OpenOffice.org bez problémů podporuje. Stačí vybrat v menu ‘Soubor’ → ‘Otevřít’ a vybrat příslušný soubor. V případě, že se nepodaří bezchybně určit, o jaký formát jde, objeví se dialog při importu dokumentů, kde můžete typ souboru upřesnit.

Jak změním nastavení?

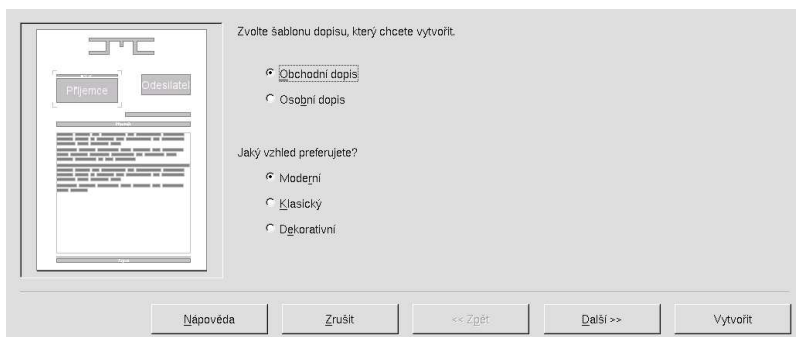
Všechna nastavení OpenOffice.org najdete na jednom místě. Zvolte ‘Nástroje’ → ‘Volby’ a otevře se Vám okno, kde uvidíte na levé straně seřazené komponenty OpenOffice.org a v pravé části jejich vlastnosti.

Textový editor a zpracování textu

Vytvoření textu s použitím průvodce

Máte-li o textu své představy, či již máte nějakou předlohu na papíře, můžete použít průvodce, což je malý program, který shromáždí vaše údaje a vytvoří z nich hotový text podle zadané šablony.

Pokud chcete například vytvořit obchodní dopis, kliknete na menu 'Soubor' → 'Průvodce'. Objeví se menu, ve kterém kliknete na 'Dopis'. Tím se vám otevře dialog podle obr. *Vytvoření textu s použitím průvodce* na této straně.

Obrázek 11.5: Průvodce v OpenOffice.org

Kliknutím na menu 'Další' se dostanete na další stránku. Pokud byste si přáli údaje znovu opravit, kliknete na 'Zpět'. Menu 'Přerušit dialog' zavře a pomocí menu 'Nápověda' vám ukáže pomocník nápovědy anglický vysvětlující text.

- Průvodce se vás bude dotazovat na různá nastavení vzhledu. Ne všechny parametry jsou povinné. V kterékoli fázi toho můžete nechat a přikázat vytvořit váš dopis kliknutím na 'Vytvořit'
- Rozhodněte se, zda chcete psát obchodní nebo osobní dopis. Nabízejí se tři styly: 'Moderní', 'Klasický' a 'Dekorativní'
- V dalším menu můžete vložit grafické logo na určené místo
- Dále zadáte odesílatele a určíte pozici a velikost pole pro odesílatele
- Podobně pro adresáta v případě, že zvolíte obchodní dopis
- Datum, předmět dopisu (Věc), stránkování atd.
- Zápatí a okraje
- Záhloví
- Informace o dokumentu, jméno souboru atd.

- Který zásobník papíru pro tisk první a další stránky, kdy tisknout logo a odesílatele

Na závěr klikněte na 'Vytvořit'. Kostra dopisu je tím hotová, stačí ještě doplnit jeho obsah a vše je hotovo.

Všimněte si ještě dalších průvodců, např. pro fax, agendy, sdělení, prezentace atd.

Psaní textu bez průvodce

Nový textový dokument vytvoříte jednoduše kliknutím na menu 'Soubor' → 'Nový' → 'Textový soubor' nebo začnete rovnou psát do prázdného otevřeného okna. Zde můžete psát vlastním stylem.

Tip

Texty vám může formátovat 'Stylista'.

Tip

Jak se označí text?

Pokud chcete označit text, klikněte na zvolené místo. Klikněte znovu a podržte přitom tlačítko. Táhněte kurzorem myši přes znaky, slova, řádky, odstavce apod. Označený text se zobrazí v inverzi.

Po výběru pusťte tlačítko. Nyní můžete kliknutím pravým tlačítkem myši vyvolat tzv. kontextové menu

Kliknutí pravým tlačítkem myši otevře kontextové menu.

V kontextovém menu můžete měnit písmo, velikost, styl a mnoho dalšího. Vyzkoušejte si to, nemůžete tím nic zkazit.

Jak pracuje Stylista

Stylista nabízí možnost rychle a snadno formátovat text. Obrázek ukazuje jeho dialogové okno. Spustíte je tak, že zvolíte z menu 'Formát' a pak 'Stylista'.

Styl je souhrn předem definovaných specifikací uložených pod jménem. Můžete v něm zadat odsazení odstavců, barvu, velikost písma atd.

Tip

Stylistu spustíte klávesou (F11) nebo ho vyberte z menu 'Formát' → 'Stylista'.

Tip

Formátování textu pak probíhá buď natvrdo nebo šetrně:

Tvrdé formátování:

Části textu je *rovnou* přiřazen určitý textový atribut. O *tvrdé* formátování se jedná proto, že v případě více postupných změn je již obtížné vrátit úpravy zpět. Hodí se proto spíše pro menší texty, je však rychlé a intuitivní.

Šetrné formátování:

Text se neformátuje přímo, ale je mu přiřazen určitý styl. Ten se pak dá snadno modifikovat. Po změně tohoto stylu se automaticky aktualizuje i formátování dokumentu, kde byl použit. Tato metoda je vhodná zejména pro větší textové dokumenty (disertace, knihy atd.). Není sice tak intuitivní, ale vyplatí se pro pozdější rozsáhlé změny ve formátování. Je nezbytná, vydáváme-li tentýž dokument současně ve více úpravách.

Po spuštění okna se Stylistou se vám otevře dialog podobný obr. ??, kde je v jeho záhlaví osm ikon:

Styly odstavce

Odsazování a mezery, rozdělování slov, tabulátory, zarovnání, písma, iniciály

Znakové styly

Písmo, jeho velikost, jazyk

Styly rámců

Pozice, ukotvení, rámeček

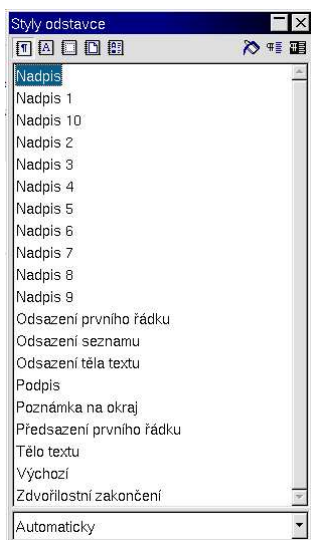
Styly stránky

Záhlaví, zápatí, okraje, sloupce

Styly číslování

Číslování odrážek, druhy číslování, členění, grafika, pozice, volby

Na pravé straně záhlaví Stylisty pak naleznete:

Obrázek 11.6: StarWriter – Stylista

Režim vyplňování formátu

Zapnutím této ikony se vám změní ukazatel myši a po zvolení stylu klepáním na jednotlivé odstavce měníte jejich styl. Tato volba se hodí především pro formátování dokumentu po jeho napsání

Nový styl z výběru

Touto ikonou vytvoříte nový styl, který převeze svou charakteristiku z aktuálního odstavce, bloku nebo znaku

Aktualizovat styl

Nahradí právě vybraný styl za ten, který má aktuální odstavec v textu

Vytvoření nového stylu

Vlastní styl vytvoříte takto:

1. Formátujte nějaký odstavec podle vašich představ
2. Klikněte levým tlačítkem myši ve Stylistovi na menu 'Nový styl z výběru' (vpravo od misky s barvou).

3. Dejte vašemu stylu jméno a klikněte na OK

Nyní můžete použít váš styl pro jiné odstavce pod právě zadaným jménem. Potřebujete-li později změnit nějaké detaily stylu, vyberte jeho jméno a klikněte pravým tlačítkem myši na menu 'Změnit'. V následujícím dialogu provedete požadovanou úpravu.

Jak vložit tabulku

Tabulku vytvoříte kliknutím na 'Vložit' → 'Tabulka. . .'. Následně se otevře dialog 'Vložit tabulku', kde můžete určit název tabulky a počet řádků a sloupců.

Další možností je použít ikonu 'Vložit', která se nachází přímo vedle horního pravítka a podržet na ní levé tlačítko myši. Za chvíli se rozbálí menší lišta, kde je, kromě jiného, k dispozici také 'tabulka' a automaticky se také otevírá náhled počtu řádků a sloupců. Stačí pak pouze označit jejich potřebný počet a pustit levé tlačítko myši.

Požadujete-li například tabulku se dvěma sloupci a dvěma řádky, zabarvíte myši požadovaná čtyři pole v mřížce. Dalším kliknutím myši na příslušné místo v textu se tam vloží tabulka.

Tip

Ikona 'Vložit' se mění podle toho, co jste naposledy vložili. Můžete na ni proto rychle kliknout a vyvolat požadovanou akci, aniž byste zdlouhavě otevírali rozbalování menu.

Tip

Jak vložit obrázek

Obrázky se dají vkládat podobně jako v předchozím odstavci z nástrojové lišty (druhá ikona zleva). Jinak můžete použít menu 'Vložit', 'Obrázky', 'Ze souboru. . .'.

Otevře se vám dialogové okno. Zvolte odpovídající soubor. Kliknete-li na okno po pravé straně, objeví se náhled. U větších souborů to může chvíli trvat.

Když obrázek vyberete, vloží se na pozici kurzoru. Kliknutím na něj ho aktivujete, což poznáte tak, že se kolem něj objeví osm malých čtverečků. Nyní můžete v kontextovém menu použít příkaz 'Obrázky'. Objeví se dialog pro nastavení popisu obrázku, ohraničení a mnoho dalšího.

Chcete-li změnit velikost obrázku, klikněte přímo na něj. Na všech stranách a vrcholech se objeví malé zelené čtverečky. Klikněte na jeden z nich a táhněte ho myší zvoleným směrem. Objeví se tečkovaný rámeček. Když pustíte myš, obrázek se vyškáluje podle vaší změny.

Pokud nechcete měnit velikost obrázku, ale pouze jeho umístění, klikněte kdekoli na obrázek a přesuňte ho myší.

Tabulkový procesor a práce se sešity

‘Calc’ je tabulkový procesor v OpenOffice.org. Spustíte ho snadno pomocí menu ‘Soubor’ → ‘Nový’ → ‘Tabulka’.

Po startu vám ‘Calc’ nabídne prázdný sešit, rozdělený na řádky a sloupce: řádky mají arabské číslování shora dolů a sloupce jsou seřazeny abecedně zleva doprava.

Na průsečíku řádky a sloupce leží buňka, která je tak definovaná jednoznačnou adresou: například buňka B3 je ve druhém sloupci a na třetí řádce, což uvidíte vlevo nahoře vedle řádky pro vstup údajů. Každá buňka může (ale nemusí) mít obsah – číslo, text, datum, čas, měnu – ale zejména vzorec.

Tip

Buňka, která je označena tlustým černým rámečkem, je v danou chvíli aktivní.

Tip

Kurzorovými klávesami nebo kliknutím myši se můžeme přesouvat na další buňky. Takto aktivní buňku lze pak dále zpracovávat.

Změna atributů buňky

Chcete-li do buňky něco zapsat, můžete psát přímo. Text se zarovná vlevo a čísla vpravo. Zápis potvrdíte klávesou (↵). Pro změnu formátování buněk otevřete pravým tlačítkem myši kontextové menu. Kliknutí na položku ‘Formát buněk’ vám otevře okno, kde můžete nastavit čísla, písmo, zarovnání, okraje, pozadí a ochranu buněk

- ‘Čísla’: Zde můžete vybrat kategorii jako např. procenta, měnu, datum, čas atd. Formát určuje počet míst za desetinnou čárkou a/nebo počáteční nuly.

- ‘Písmo’: Typ, styl a velikost písma.
- ‘Efekty pro písmo’: Podtržení, škrtnutí, reliéf, stín písma.
- ‘Zarovnání’: Horizontální a/nebo vertikální pozice obsahu buňky.
- ‘Okraje’: Rámec okolo buňky. Stínování, styly a tloušťky čar.
- ‘Pozadí’: Barva pozadí buňky.
- ‘Ochrana buňky’: Zamknutí buňky proti přepisu.

Tip

Pro formát data používá OpenOffice.org jako výchozí americkou normu, tj. měsíc/den/rok. Formát změníte v menu Styl dialogu pro nastavení atributů buňky.

Tip

Příklad pro Calc: Měsíční výdaje

Výpočty se provádějí s použitím vzorců. Data pro vzorce se zadávají do buněk. S buňkami se pak počítá podle jejich adres (souřadnic).

Následující silně zjednodušený příklad ukazuje výpočet měsíčních výdajů:

	A	B
1		Měsíc
2	Výdaje	Leden
3	Telefon	300
4	Benzin	1000
5	Součet	1300

Obrázek 11.7: Příklad sešitu pro Calc

V buňce B3 je poplatek za telefon za leden a buňka B4 zachycuje výdaje za benzin. Obě položky potřebujete sečíst. Do buňky B5 proto uložíte vzorec:

=B3+B4

V buňce B5 se pak objeví výsledek. Tak funguje jednoduchá kalkulace a vše ostatní je již od tohoto principu odvozeno. Pokud změníte některé číslo (například po překlepu), výsledek se automaticky aktualizuje.

Kromě základních matematických operací poskytuje 'Calc' velké množství dalších funkcí, jejichž přehled, rozdělený podle kategorií, vám podá přímo menu 'Vložit' → 'Funkce'.

Sešit není problém rozšířit: chcete-li vložit další položku mezi *Benzin* a *Suma*, klikněte pravým tlačítkem myši na řádku *Suma*. Otevře se kontextové menu, kde zvolíte 'Vložit buňky', 'Celý řádek'. Před řádku *Suma* se vloží nová řádka a vy můžete psát dál.

Zkuste si to na dosavadním jednoduchém příkladě a zadejte do buňky B6 vzorec

```
= SUM(B3:B5)
```

Jiná možnost, jak zadat totéž, je kliknout na symbol Σ vedle vstupní řádky a zadat rozsah ručně. Tento vzorec sečte všechny řádky mezi buňkami B3 a B5 včetně jich samých. To je jistě praktické u dlouhých součtů, kde se tak žádný sčítanec nevynechá. Rozsah je určen počáteční a koncovou buňkou, oddělenými dvojtečkou. Rozsahů je možno zadat i více. Jsou pak od sebe odděleny středníkem. Například vzorec

```
= SUMA(B3:B5;D3:D5)
```

pak sečte všechno mezi B3 a B5 a k tomu přidá všechno mezi D3 a D5. Původní zápis téhož by byl

```
= B3+B4+B5+D3+D4+D5
```

'Calc' se nejlépe naučíte vlastními pokusy. Zkuste přitom používat nápovědu nebo literaturu, nevíte-li, jak dál.

Vytváření grafů

Tabulku z předchozího příkladu rozšíříme o další položky. Připíšeme do řádky 2 ještě další měsíce, takže sešit bude vypadat podle obr. *Vytváření grafů* na následující straně:

Nyní označte rozsah A2 až E5. Text se zobrazí v inverzi. Pro vytvoření grafu z této časové řady klikněte na menu 'Vložit' → 'Graf...'. Objeví se dialogové okno. Zde můžete ještě výběr pozměnit (např. když počáteční buňka do časové řady nepatří, protože je nadpisem). Pak klikněte na 'Další'.

Uprostřed vidíte dostupné typy grafů. Můžete zde volit mezi spojnicovým, sloupčovým, koláčovým a dalšími. Vlevo vidíte náhled.

	A	B	C	D	E
1		Měsíc			
2	Výdaje	Leden	Únor	Březen	Duben
3	Telefon	300	430	350	600
4	Benzin	1000	800	1200	1500
5	Součet	1300	1230	1550	2100

Obrázek 11.8: Příklad časové řady pro graf

Pro náš příklad se nejlépe hodí spojnicový graf. Kliknutím myši na 'Další' můžete ještě vybrat variantu spojnicového grafu: se symboly či bez nich, kumulativní, procentní nebo aproximaci kubickým splajnem. Zvolíme typ se symboly, to je v pořadí čtvrtá ikona.

Dále aktivujte Zobrazit textové objekty v náhledu, tím se ukážou popisky na ose X a hodnoty na ose Y. Na pravou stranu se přidá legenda.

Další stránka vám umožní zadat titulek diagramu Přehled výdajů a pojmenování os X a Y. Pro osu Y zde zvolíme Kč. Osa X je standardně deaktivovaná – můžete k ní připsat libovolný text.

Kliknutím na tlačítko Vytvořit se graf objeví ve vašem sešitu, jak ukazuje obr. *Vytváření grafů* na následující straně.

Další příklad: Import tabulek

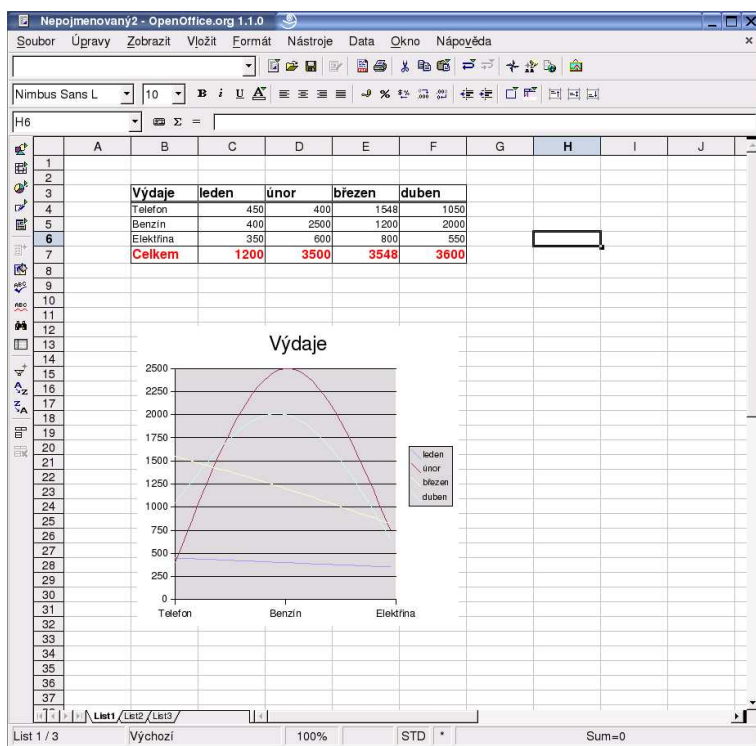
Existuje řada situací, kdy je třeba importovat data pro 'Calc' ve formě nějaké tabulky – např. burzovní data, telefonní tarify, seznamy atd.

'Calc' vám na to poskytuje dvě možnosti:

1. Import s použitím schránky

Předpokládejme, že chcete importovat burzovní data. Do webového prohlížeče zadáte vaši oblíbenou stránku a na ní myší označíte žádanou tabulku. Podle typu prohlížeče zvolte příkaz, kterým se označený text uloží do schránky 'clipboard' – například v prohlížeči pod OpenOffice.org je to menu 'Úpravy' → 'Kopírovat'.

V OpenOffice.org otevřete nový dokument v menu 'Soubor' → 'Nový' → 'Sešit'. Zvolte buňku, od které chcete text vložit. V menu 'Upravit' klikněte na 'Vložit'. Tabulka se tak vloží do sešitu se všemi údaji o formátování, odkazy atd.

Obrázek 11.9: Výsledný graf časové řady

2. Import s použitím filtru

Máte-li již soubor ve formátu HTML, který byste rádi importovali do 'Calc', postupujte přes menu 'Soubor' → 'Otevřít' → 'Typ souboru' → 'HTML OpenOffice.org Calc'. K navigaci v seznamu použijte kurzorové šipky.

Nyní zadejte jméno souboru, klikněte na 'Otevřít' a tabulka se importuje.

Kreslení pomocí Draw

'Draw' umožňuje pracovat s vektorovou grafikou. Nejprve zde vysvětlíme, o co se jedná. Grafické objekty lze totiž v zásadě popsat dvěma způsoby:

První způsob popisu je zadat výčet bodů objektu, tj. jeho bitmapu. Ta se pak uloží přesně ve formátu GIF nebo PNG či ztrátově ve formátu JPG. Problémem je, že takový objekt lze těžko přesně zachovat při zvětšování či zmenšování obrázku.

Druhý způsob popisu grafického objektu je zadání jeho matematického popisu: například u úsečky je to její počáteční a koncový bod, tloušťka, barva a styl. Tím se také významně šetří paměť. Obvyklé formáty takového obrázku jsou index, AI atd. Takovému zápisu se právě říká vektorová grafika.

Kreslení grafických prvků

Pro vytvoření nového obrázku klikněte na nabídku 'Soubor' → 'Nový' → 'Kresba'.

Vlastnosti grafických prvků, které dává 'Draw' uživateli k dispozici, jsou volitelné – například tloušťka čáry, její druh, barva, výplň atd.

Zkuste nakreslit obdélník: Na levé straně vidíte panel nástrojů. Vyberte si zde pátý symbol shora, plný obdélník, klikněte na něj myší a podržte tlačítko. Otevře se malé menu s vyplněnými a nevyplněnými obdélníky a čtverci, z nichž některé mají navíc zakulacené rohy.

Zvolte plný obdélník. Ukazatel myši se změní na křížek. Klikněte na pracovní plochu a táhněte myší vpravo dolů. Obdélník bude sledovat myš. Po dosažení požadované velikosti myš pustte.

Pokud chcete změnit barvu obdélníku, aktivujte ho kliknutím. Ve všech jeho vrcholech a na všech jeho stranách se objeví malé zelené čtverečky, za které můžete táhnout myší a změnit tak jeho velikost.

Kliknutím pravým tlačítkem myši se vám otevře kontextové menu. Zvolte zde položku 'Oblast. . .', která vám otevře dialogové okno s různými možnostmi nastavení. Můžete zde experimentovat. Pokud jste s volbou výplně spokojeni, klikněte na 'OK'. Alternativou je kliknout na druhém panelu nástrojů přímo na konkrétní barvu (vpravo vedle misky s barvou).

Panel nástrojů obsahuje ještě více grafických prvků, jako jsou kružnice, elipsy, čáry a dokonce i 3D prvky. Vyzkoušejte si, jaké možnosti poskytují. Nezapomeňte též na nápovědu, pokud byste nevěděli, jak dál.

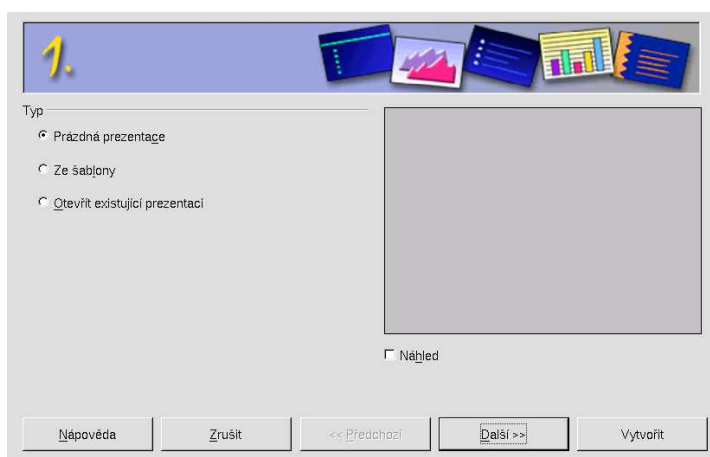
OpenOffice.org standardně ukládá pouze do vlastního grafického formátu. Pokud chcete kresbu uložit například jako bitmapu, musíte ho do tohoto formátu exportovat. To uděláte pomocí nabídky 'Soubor' → 'Exportovat. . .'

Impress pro tvorbu prezentací

Prezentace slouží ke strukturování faktů v logické posloupnosti a k jejich podání ve vizuálně přitažlivé podobě. 'Impress' to podporuje řadou užitečných šablon.

Vytvoření prezentace pomocí průvodce

Použijte menu 'Soubor' → 'Průvodce' → 'Prezentace'. Otevře se vám okno podle obr. *Vytvoření prezentace pomocí průvodce* na této straně:

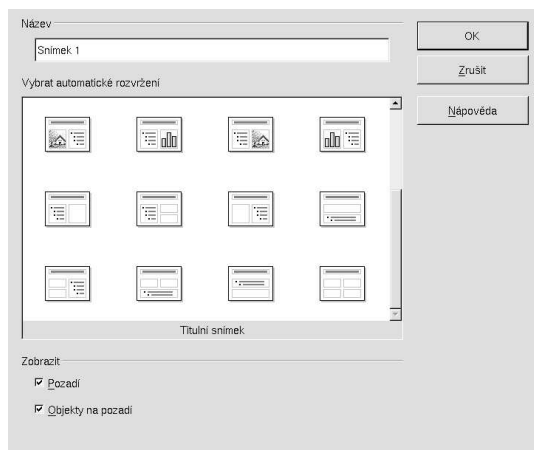
Obrázek 11.10: Vytvoření prezentace pomocí průvodce

Hotová prezentace se spouští z menu 'Prezentace' → položka 'Prezentace'. Kliknutím levým tlačítkem myši postupně přecházíte na další snímek. Prezentaci můžete ukončit či přerušit klávesou **(Esc)**.

Vložení snímku

Chcete-li přidat snímek k vaší prezentaci, můžete to udělat v menu Vložit, Snímek. Otevře se vám dialogové okno podle obr. *Vložení snímku* na následující straně.

Zde můžete dát snímku jméno a zvolit jeho úpravu. Kliknutím na 'Ok' se snímek vloží, kliknutím na 'Přerušit' se nepoužije.

Obrázek 11.11: Vložení snímku v Impress

Šablony

Pokud chcete používat šablony a nechce se Vám je vytvářet, můžete si je již hotové stáhnout ze stránky projektu OO Extras www.ooextras.org. Aby OpenOffice.org mohl s těmito šablonami pracovat, musíte mu říct, kde je najde. To uděláte pomocí nabídky 'Nástroje' → 'Volby' → OpenOffice.org → 'Cesty', kde vyhledáte položku 'Šablony'.

Pokud jste nenašli žádnou, která by vyhovovala vašim požadavkům, a přesto byste rádi nějakou šablonu pro určitý účel chtěli používat, máte dvě možnosti. Můžete šablonu importovat z jiných programů (např. MS Office a StarOffice) nebo si vytvořit šablonu vlastní.

Import šablon

Import šablon je nesmírně jednoduchý. Spustíte OpenOffice.org a otevřete šablonu z jiného kancelářského balíku. Pak takto otevřený dokument uložíte pomocí nabídky 'Soubor' → 'Uložit jako...' jako šablonu OpenOffice.org.

Konfigurace tiskárny

Aby bylo možné z OpenOffice.org tisknout, je nutné nejdříve nakonfigurovat tiskárnu. OpenOffice.org má pro konfiguraci tiskárny zvláštní program, který se nazývá Spadmin. Tento program spustíte tak, že se v emulátoru konzole přepnete do adresáře OpenOffice.org a zadáte příkaz:

```
./spadmin
```

Pak zvolíte nabídku 'Nová tiskárna...' a Přidat tiskárnu. Do příkazové řádky vložte příkaz pro vaši tiskárnu. Například pokud máte tiskárnu, kterou jste konfigurovali pomocí programu YaST, pak se bude jmenovat lp. Příkaz pro toto zařízení pak bude:

```
lpr -Plp
```

Dále zvolte příslušný typ tiskárny a dejte 'Dokončit'.

Odinstalování OpenOffice.org

Pokud z nějakého důvodu chcete OpenOffice.org odinstalovat, spustěte jako normální uživatel nejdřív program 'Setup', který najdete v adresáři OpenOffice.org. Použijte příkaz:

```
./OOo-setup
```

Pak zvolte 'Odstranit', potvrďte a v dalším dialogu zaškrtněte 'Smazat všechny soubory' a potvrďte tlačítkem 'Odstranit'.

Tímto postupem odstraníte individuální uživatelskou instalaci. Odinstalování OpenOffice.org jako programu proveďte pomocí programu YaST.

Další informace

OpenOffice.org je vyvíjen v rámci projektu OpenOffice.org, o kterém najdete další informace na <http://cs.openoffice.org/>.

Pokud se zajímáte o další vývoj či podporu OpenOffice.org, informujte se na <http://cs.openoffice.org/>.

Dotazy a chyby týkající se české lokalizace směrujte na e-mailovou adresu openoffice@suse.cz.

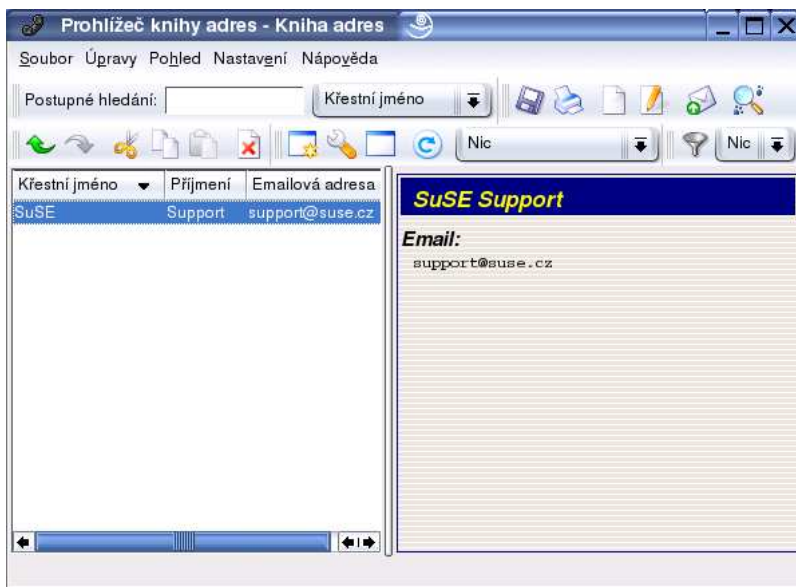
Adresář KDE – spracování kontaktů

Díky adresáři prostředí KDE získáte rychlý a komfortní přístup ke svým kontaktům. Adresář prostředí KDE umožňuje jak přístup k lokálnímu adresáři, tak k adresářům LDAP serverů. Kompatibilitu s ostatními aplikacemi ještě zvyšuje možnost exportu a importu kontaktů do formátu vCard.

Okno adresáře KDE	200
Vytvoření nového kontaktu	200
Vytvoření distribučního seznamu	201
Prohledávání dat	202

Okno adresáře KDE

Adresář KDE spustíte pomocí hlavní nabídky, z plánovače KOrganizer nebo z poštovního klienta KMail. Adresář lze spustit i příkazem `kaddressbook`. Okno programu se skládá z hlavní nabídky, nástrojové lišty, vlevo okna s tabulkou kontaktů a vpravo s oknem, kde jsou zobrazeny další informace o vybraném kontaktu.

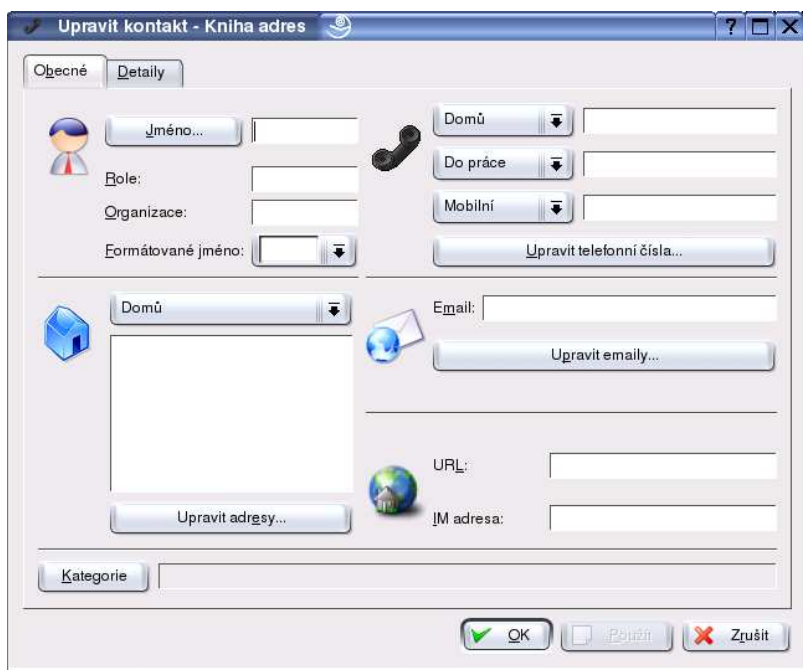

Obrázek 12.1: Adresář prostředí KDE

Vytvoření nového kontaktu

Nový kontakt do adresáře vložíte pomocí 'Soubor' → 'Nový kontakt', popřípadě kliknutím na ikonu prázdného listu na nástrojové liště.

V následujícím dialogu v záložce 'Obecné' pak vyplňte údaje o novém kontaktu, jako např. jméno, titul, adresu, telefon a email. Pro usnadnění pozdějšího vyhledávání můžete zadat také kategorii. Na výběr je pět výchozích kategorií (Přítel, Rodina, Zaměstnání, Zákazník, Škola).

Obrázek 12.2: Vytvoření nového kontaktu

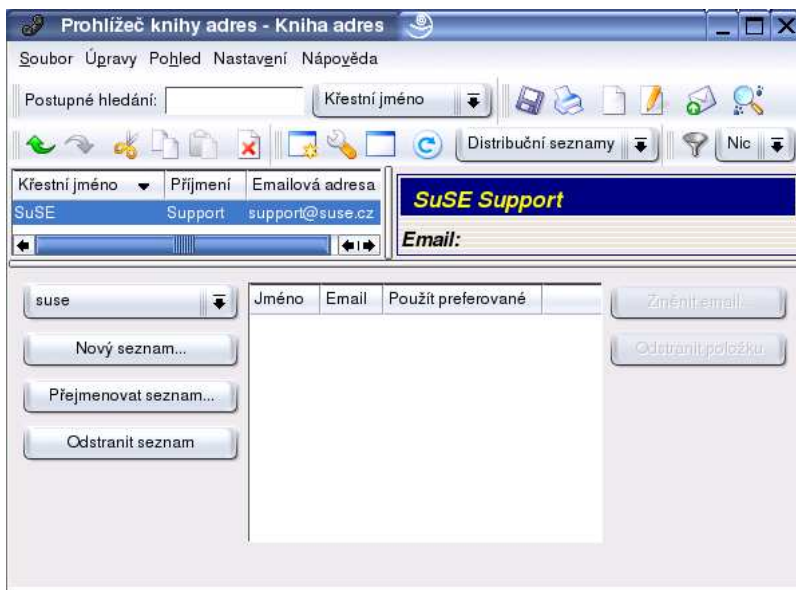
V záložce 'Detaily' můžete informace o novém kontaktu dále upřesnit. Mimo zadání data narození máte možnost napsat i krátkou poznámku. Po vyplnění všech údajů nový kontakt uložíte kliknutím na tlačítko 'OK'. Úspěšně uložený kontakt se objeví v seznamu kontaktů v hlavním okně programu.

Vytvoření distribučního seznamu

Distribuční seznamy jsou velmi užitečné v případě, že často zasíláte emaily na mnoho různých adres, které se však nemění, např. oznámení o novém výrobku všem prodejčům. Z adresáře pak nemusíte pracně vybírat jméno po jménu, ale pouze jméno distribučního seznamu, jehož členům si určitý email přejete zaslat. Vytvoříte si tedy distribuční seznam prodejci, do něj vložíte adresy všech prodejců a při příštím zasílání již nemusíte pracně volit jednoho prodejce po druhém.

Distribuční seznam si zobrazíte volbou 'Nastavení' → 'Zobrazovat lištu s vlastnostmi' a zatrhnete 'Distribuční seznamy'. Ještě jednodušeji distribuční seznamy zobrazíte volbou 'Distribuční seznamy' v pop-up nabídce na nástrojové liště vedle ikony 'Obnovit'.

Nový seznam vytvoříte kliknutím na tlačítko 'Nový seznam'. Program vás požádá o jméno nového seznamu. Do nově vytvořeného seznamu přidáte členy jednoduchým přetažením z okna kontaktů. Pokud některý z kontaktů již v seznamu nechcete, označte ho a klikněte na tlačítko 'Odstranit položku'.

Obrázek 12.3: Vytvoření distribuovaného seznamu

Prohledávání dat

Adresář KDE nabízí tři základní způsoby vyhledávání:

- Seřazení kontaktů v lokálním adresáři
Data můžete abecedně seřadit podle jména, příjmení nebo emailu. Stačí kliknout na příslušný nadpis v okně seznamu kontaktů a seznam se setřídí vzestupně a po dalším kliknutí sestupně.

- Vyhledávání podle počátečních písmen a čísel (lišta s písmeny)

Tuto funkci aktivujete pomocí 'Nastavení' → 'Zobrazovat lištu s písmeny'. Lišta s písmeny se zobrazí na pravé straně. Po kliknutí na písmeno se označí první kontakt, který na toto písmeno začíná.

- Vyhledávání v adresáři LDAP

Abyste mohli tuto funkci používat, musíte mít nejdříve přístup k adresáři na LDAP serveru. Ten nastavíte v nabídce 'Nastavení' → 'Nastavit: Kniha adres' a výběrem nabídky 'LDAP'. Kliknutím na tlačítko 'Přidat hostitele', vyvoláte dialog vložení nového serveru. Zadejte jméno LDAP serveru, port a Base DN (Distinguished Name).

Dialog vyhledávání v LDAP adresáři spustíte kliknutím na ikonu lupy na nástrojové liště.

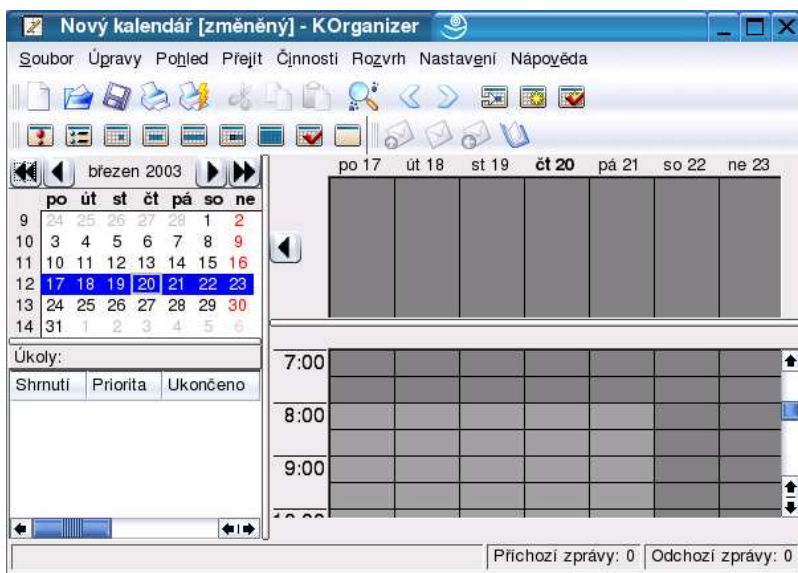
Plánování s KOrganizerem

Program KOrganizer nabízí snadno ovladatelnou a velmi rozsáhlou správu schůzek a úkolů. Díky velkému množství nastavení budete mít vždy přehled o svých schůzkách, úkolech a lhůtách. Pokud provedete správně nastavení, nikdy se vám již nestane, že byste zapoměli na něčí narozeniny nebo zapoměli na schůzi.

Spuštění programu KOrganizer	206
Nastavení programu KOrganizer	206
Lišta nástrojů	207
Kalendář	208
Události	208
Úkoly	209
Kategorie	209
Účastníci	210
Tisk	210
Knihy adres	210
Práce s myší	210
Nápověda	211

Spuštění programu KOrganizer

Program KOrganizer můžete spustit z hlavního menu KDE nebo příkazem `korganizer`. Po spuštění uvidíte hlavní okno programu, které je rozděleno do několika částí. Skládá se z hlavní nabídky, z panelu nástrojů a několika oken. Nejvýznamnější a největší je okno vpravo dole s časovým rozdělením aktuálního dne. Vedle něj najdete okno zobrazující souhrn úloh. Nad úlohami se nachází kalendář.

Obrázek 13.1: Program KOrganizer

Nastavení programu KOrganizer

Než začnete s programem KOrganizer pracovat, je vhodné provést jeho nastavení. Nastavení provedete v nabídce 'Nastavení' → 'Nastavit: KOrganizer'.

V pravé části dialogu najdete seznam jednotlivých oddělení nastavení:

‘Osobní’

Zde nastavíte své jméno a emailovou adresu. Tyto údaje se budou používat při zasílání a získávání nových událostí. Jestliže si nepřejete používat jako poštovního klienta KMail, proveďte zde příslušné nastavení.

‘Čas a datum’

V této části nastavte časovou zónu, ve které se nacházíte a začátek a konec své pracovní doby.

‘Písma’

Jestliže si přejete jednotlivé pohledy odlišit, můžete to udělat například typem písma.

‘Barvy’

Mnohem rychlejší a na první pohled viditelnější odlišení představují barevná nastavení. Velmi dobře se uplatní především u kategorií. Hned na první pohled tak uvidíte, zda se v následujících hodinách budete věnovat obchodnímu jednání nebo zda vás čeká návštěva lékaře.

‘Pohledy’

Položka ‘Pohledy’ v hlavní nabídce není tak docela jednou pro vždy určená. Zde můžete nastavit např. od jaké hodiny se má zobrazovat denní plán.

‘Skupinové plánování’

Zde nastavíte zasílání plánovače.

‘Skupinové plánování’

Potřebujete-li posílat odpovědi v době nepřítomnosti, proveďte nastavení zde.

Mimo hlavního nastavení nabízí program KOrganizer i další možnosti. Zvláštní pozornost věnujte nabídce ‘Nastavení’ → ‘Nastavit moduly’, kde máte možnost zvolit, které přídatné moduly má program používat. Velmi užitečný je např. modul ‘Modul svátků v kalendáři’, který importuje z kalendáře národní svátky a zobrazí je v plánovači.

Lišta nástrojů

Nástrojová lišta v KOrganizeru může být různě měněna. Změnit můžete zobrazené ikony nebo jejich velikost, ale také pozici nebo velikost lišty. Nabídku, která vám změny umožní, vyvoláte kliknutím pravým tlačítkem myši na plochu lišty.

Kalendář

KOrganizer obsahuje integrovaný kalendář s možností náhledů událostí. Můžete si v něm nastavit zobrazení libovolného měsíce, týdne či dne. Obsah pravého okna kalendáře nastavíte pomocí nabídky 'Pohled', kde můžete volit z následujících možností:

- Seznam – zobrazí seznam událostí dne
- Den – zobrazí den po hodinách
- Pracovní týden – zobrazí pouze pracovní dny
- Týden – zobrazí celý týden včetně soboty a neděle
- Další 3 dny – zobrazí následující tři dny po aktuálním dnu
- Měsíc – v hlavním okně zobrazí celý měsíc
- Seznam úkolů – zobrazí pouze seznam úkolů
- Žurnál – zobrazí zápisník se záznamy daného dne

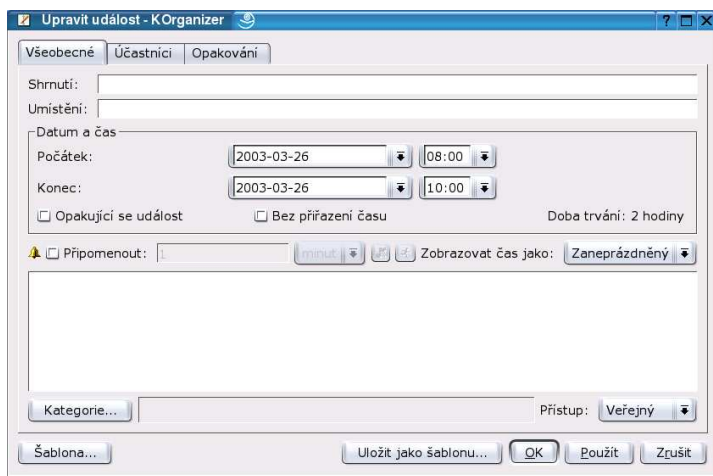
K nastavení pohledu můžete využít také příslušné ikony na panelu nástrojů.

Události

Novou událost vložíte pomocí nabídky 'Činnosti' → 'Nová událost'. V následujícím dialogu můžete zadat mimo data také místo, účastníky a dobu trvání. Pokud se má událost opakovat, můžete zadat také periodu opakování. Nezapomeňte však nejdříve v záložce 'Obecné' opakování povolit.

Mimo standardního postupu pomocí nabídky můžete novou událost vložit také dvojitým kliknutím na den, ve kterém se má událost odehrát. Tento postup vyvolá stejný dialog jako v předešlém případě. Jeho výhoda však spočívá v tom, že můžete pomocí tažení myši označit dobu trvání a nemusíte ji již zadávat ručně.

Účastníky události lze vkládat přímo nebo pomocí adresáře v záložce 'Účastníci'. Ručně účastníka vložíte tak, že kliknete na tlačítko 'Nový'. V seznamu účastníků se objeví nevyplněný účastník. V textových polích pod seznam můžete pak zadat jeho jméno, stav a funkci. Při výběru účastníka z adresáře klikněte na 'Kniha adres' a vyberte účastníka ze seznamu.

Obrázek 13.2: Dialogové okno pro nastavení nové události

Úkoly

Nový úkol vložíte kliknutím pravým tlačítkem v okně souhrnu úkolů. Z kontextové nabídky pak vyberte 'Nový úkol'. V dialogu nastavení můžete nastavit počátek a vypršení úkolu, v procentech vykonanou práci a prioritu. Po potvrzení úkolu stisknutím tlačítka 'OK' se nový úkol objeví v seznamu úkolů. Spolu se jménem úkolu se v seznamu objeví také procento vyknání a nastavená priorita. Pokud se na úkolu spolu s vámi podílí i další pracovníci, použijte k jejich vyplnění záložku 'Účastníci'.

Kategorie

Úkoly a termíny můžete zařadit do různých kategorií. Je možné je zařadit i do více kategorií najednou. Kategorii nastavíte pro vytváření nového termínu nebo úkolu kliknutím na tlačítko 'Kategorie'. Pokud vám nevyhovuje žádná z přednastavených kategorií, není problém vložit novou. Použijte tlačítko 'Upravit kategorii'. V následujícím dialogu můžete kategorie přidávat, měnit a také mazat.

Účastníci

Jména účastníků můžete zadávat z adresáře prostředí KDE. Stačí, když v záložce 'Účastníci' v dialogu 'Nový úkol' nebo 'Nová událost' kliknete na tlačítko 'Kniha adres' a zvolíte jména účastníků. Účastníci mohou mít v úkolech a událostech různé role (účastník, volitelný účastník, pozorovatel nebo vedoucí). Mimo role můžete nastavit také 'Stav'. Jestliže si přejete, aby zvolení účastníci svou roli potvrdili, zatrhněte 'Vyžadovat odpověď'. Roli můžete kdykoliv změnit.

Tisk

Pomocí nabídky 'Soubor' → 'Tisknout' vyvoláte dialog, ve kterém můžete určit, jaké období a jaký pohled se mají použít k tisku. Čas můžete zadat buď ručně, nebo pomocí kalendáře, který se otevře kliknutím na datum. Samozřejmostí je možnost zobrazení náhledu. Pokud jej chcete využít, zvolte 'Soubor' → 'Náhled před tiskem'. Pro náhledy před tiskem prostředí KDE používá aplikace KGhostView. Jestliže chcete, aby byl náhled správně zobrazen, ujistěte se, že máte tuto aplikaci správně nakonfigurovanou. Jestliže si nepřejete tuto aplikaci používat, můžete si nastavit jakoukoliv jinou libovolnou aplikaci pomocí nabídky 'Soubor' → 'Tisknout'. Zde stisknete tlačítko 'Možnosti systému' a vyberete položku 'Náhled'. V dialogu nastavení povolte externí prohlížeč a zadejte příkaz, kterým se bude spouštět.

Kniha adres

Knihu adres nebo-li adresář prostředí KDE spustíte pomocí nabídky 'Soubor' → 'Kniha adres'. Z adresáře můžete využívat v KOrganizeru již vložené kontakty nebo do něj naopak nové kontakty vkládat pomocí nabídky 'Soubor' → 'Nový kontakt'. O používání adresáře prostředí KDE se více dovíte v kapitole ?? na straně ??.

Práce s myší

Změny v termínech můžete velmi rychle provést metodou "táhni a pusť". Stačí termín pomocí pravého tlačítka uchopit a přesunout na jinou hod-

inu. Termíny můžete přesouvat i mezi dny a týdny. Změnit můžete také jen začátek nebo konec termínu. Stačí najet na začátek nebo konec myši a popotáhnout na požadovaný čas.

Nápověda

Jestliže si s něčím nebudete vědět rady, prostředí KDE nabízí rozsáhlou nápovědu. Jednou z částí této nápovědy je i kapitola o KOrganizeru. Vyvoláte ji jednoduše volbou nabídky 'Nápověda' → 'Příručka aplikace KOrganizer' v hlavní nabídce.

Evolution

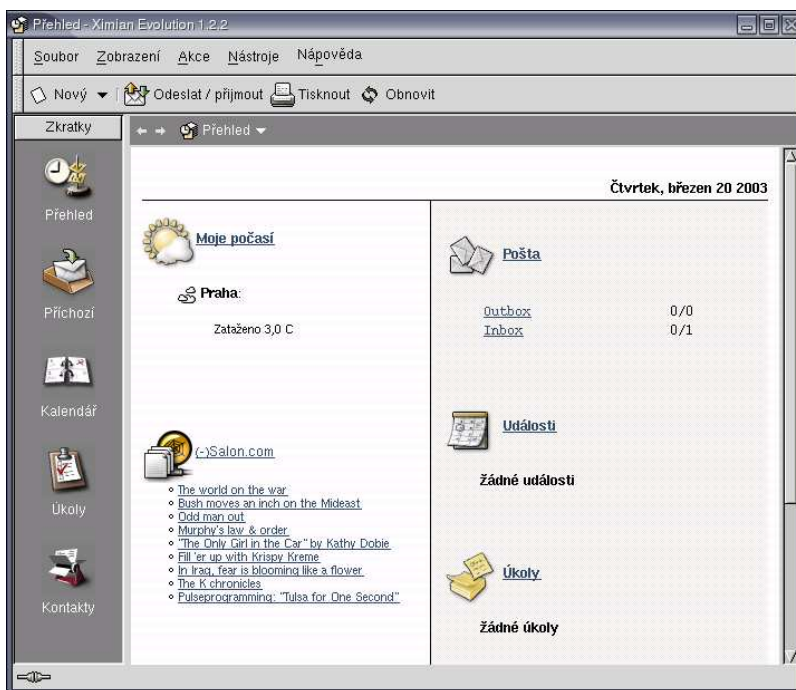
Evolution je groupwarové řešení od Ximianu. Poskytuje obecné poštovní funkce spolu s nástroji pro správu vašeho pracovního dne. Můžete s pomocí tohoto produktu kontrolovat své schůzky, zaškrtnout si důležitá data v kalendáři a tříbit svůj seznam kontaktů.

Spuštění programu	214
Konfigurace programu Evolution	215
Importování pošty z jiných prohlížečů	220
Pracovní prostředí	220
Mail	221
Kalendář	224
Kontakty	224
Přístup k adresářům	225
Další informace	226

Spuštění programu

Evolution není standardní součástí operačního systému SuSE. Pro instalaci proto použijte YaST2 a ve výběru balíku hledejte *evolution*. Po výběru základního balíku pak budou všechny ostatní nainstalovány automaticky.

Program Evolution je nativně určen pro pracovní plochu GNOME. Pokud ale máte k dispozici potřebné knihovny, pak spustíte Evolution kdekoliv. Při spouštění z GNOME zvolte 'Programy' → 'Aplikace' → 'Evolution'. V menu SuSE ho naleznete v záložce 'Internet' → 'Nástroje'. Při spouštění z konzole napište `evolution &`.

Obrázek 14.1: Úvodní obrazovka

Konfigurace programu Evolution

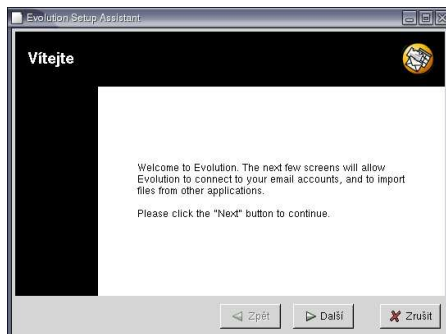
Při prvním startu programu Evolution se zobrazí konfigurační nástroj, který vás bude provázet první konfigurací programu. Zde vyplňte odpovídající položky, jako je vaše jméno a e-mailová adresa. Samozřejmě máte vždy možnost se ke konfiguraci vrátit později.

Je hlavně třeba nastavit způsob přístupu k poště ('POP' a 'IMAP'). Potřebné informace získáte na stránkách poskytovatele připojení nebo od správce systému. Po nastavení příjmu pošty nakonfigurujete i odesílání. Pokud přistupujete k vzdálenému serveru, pak zvolte 'SMTP'.

Konfigurace probíhá v několika krocích:

1. Uvítání

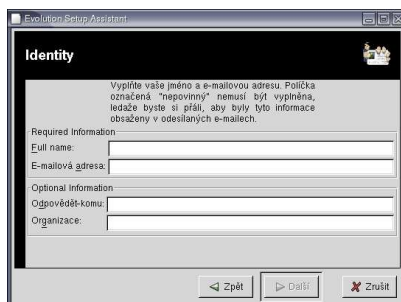
Tento dialog Vás uvítá do aplikace. Můžete jej bez obav přejít stisknutím tlačítka 'Další'.

Obrázek 14.2: Úvodní dialog konfigurace

2. Nastavení identity

Zde nastavíte základní údaje o své identitě.

Obrázek 14.3: Identita

3. Receiving Email 1

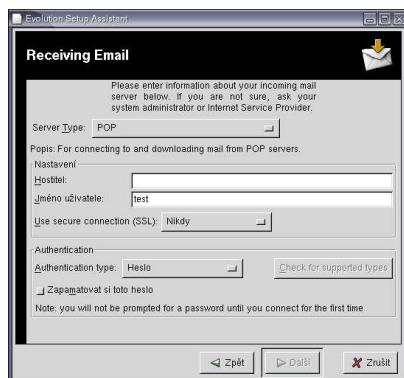
Zde zvolíte typ příjmu emailů.

Obrázek 14.4: Nastavení příjmu emailů

4. Receiving Email 2

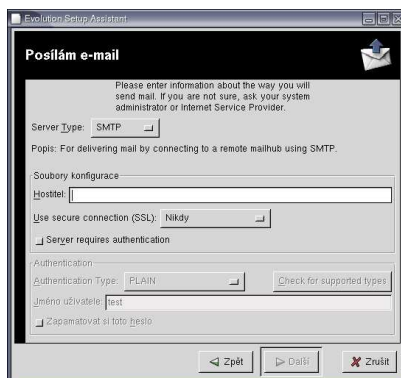
Upřesnění nastavení. Jeho vzhled bude závislý na volbě v předešlém dialogu.

Obrázek 14.5: Nastavení příjmu emailů

5. Posílám Email

Nastavení odesílání emailů.

Obrázek 14.6: Nastavení odesílání emailů

6. Account Managment

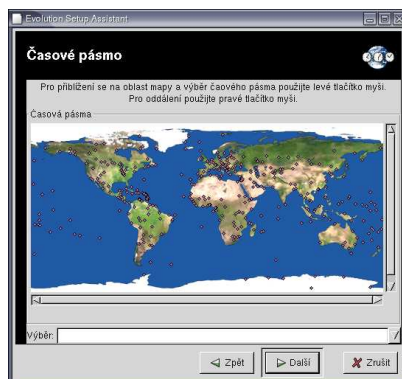
Zde můžete nastavit své konto.

Obrázek 14.7: Account Managment

7. Časové pásmo

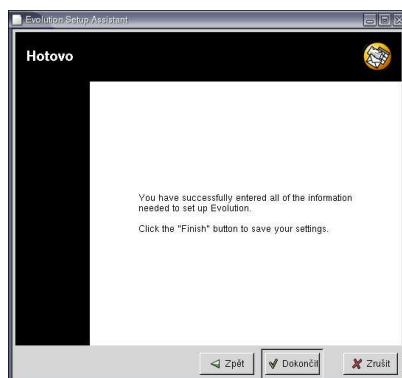
Volba časového pásma.

Obrázek 14.8: Nastavení časového pásma

8. Dokončení

Konfiguraci ukončíte kliknutím na tlačítko 'Dokončit'.

Obrázek 14.9: Dokončení konfigurace

Název vaší schránky je přednastaven na vaše uživatelské jméno, ale máte možnost zde uvést jiný název. V dalším okně pak zvolíte časovou zónu, která je třeba pro kalendářové funkce. Celou proceduru pak ukončíte tlačítkem 'Ukončit'.

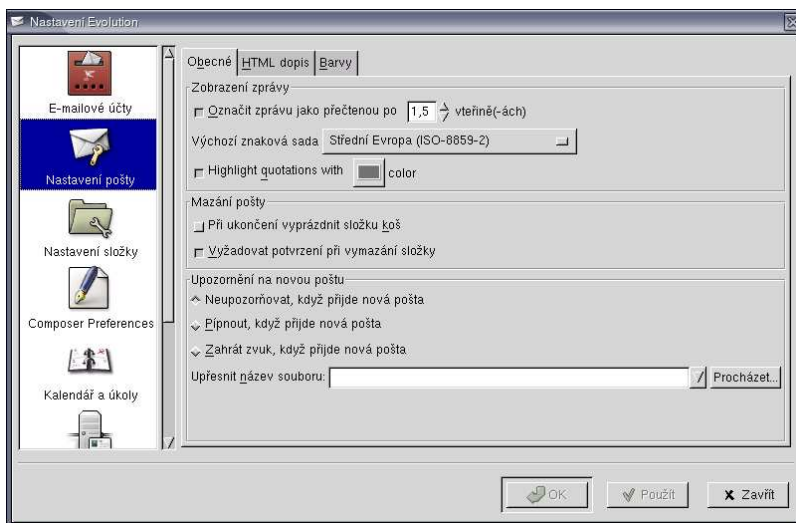
Importování pošty z jiných prohlížečů

Evolution dokáže importovat poštu z jiných poštovních programů, jako je např. Netscape nebo KMail. Import můžete provést z menu 'Soubor' → 'Importovat'. Pro KMail nebo muTT použijte 'Importovat jednotlivé soubory', pro Netscape pak 'Importovat data a nastavení starších programů'. Bližší informace naleznete v nápovědě.

Pracovní prostředí

Pracovní prostředí vypadá jako na obrázku *Spuštění programu* na straně 214. Pokud budete požadovat podrobnější informace o ikoně, pak ji vyberte pravým tlačítkem a otevřete kontextovou nápovědu.

Pracovní prostředí můžete kdykoliv změnit pomocí nabídky 'Nástroje' → 'Settings'.

Obrázek 14.10: Nastavení prostředí

Na levé straně okna programu se nachází 'Zkratky':

Přehled

V přehledu se rychle dovíte všechny potřebné informace ke své práci. Od novinek na svých oblíbených serverech, před termíny schůzek až po aktuální předpověď počasí.

Příchozí

V této části najdete nově příchozí poštu. Můžete ji uspořádat podle data příchodu, předmětu nebo příchozí adresy.

Kalendář

Kalendář Vám poskytne rychlou pomůcku pro plánování. V menu můžete snadno měnit dny i měsíce.

Úkoly

Nástroj na plánování a uspořádání úkolů.

Kontakty

Zde najdete svůj adresář. Otevřete ho buď kliknutím na ikonu nebo pomocí kontextového menu.

Mail

Odesílání a příjem emailů nakonfigurujete v programu Evolution pomocí nabídky 'Nástroje' → 'Settings'.

Konfigurace

Základní konfiguraci provedete pomocí nabídky 'E-mailové účty'. Zde můžete pomocí tlačítka 'Přidat' přidávat nové účty, tlačítkem 'Úpravy' je upravovat nebo je tlačítkem 'Smazat' mazat.

Jestliže si některý účet nepřejete používat, ale jeho konfiguraci nechcete smazat, můžete ho deaktivovat tlačítkem 'Zakázat'.

Upozorňování a další nastavení

V nabídce 'Nastavení pošty' je možné nastavovat další vlastnosti chování. V poli 'Upozornění na novou poštu' v záložce 'Obecné' nastavíte jakým způsobem bude Evolution upozorňovat na příchod nových zpráv. Pokud často dostáváte emaily v HTML formátu, bude se vám hodit možnost ovlivnit jejich zobrazování v záložce 'HTML dopis'. Barevné rozlišení emailů podle typů nastavíte v záložce 'Barvy'.

Odesílání emailů

Novou prázdnou zprávu vytvoříte kliknutím na ikonu 'Nový' na hlavní nástrojové liště programu Evolution. Zobrazí se nová prázdná zpráva. Do pole 'Komu:' napište emailovou adresu příjemce. Kliknutím na pole 'Komu:' vyvoláte adresář. Do pole 'Předmět' napište krátký souhrn, čeho se email bude týkat.

Evolution může vytvářet emaily v čistém textu nebo HTML formátu. Formát odesílaného emailu můžete nastavit v 'Nástroje' → 'Settings' → 'Composer Preferences' v záložce 'Obecné'. Pokud chcete posílat emaily ve formátu HTML, zaškrtněte 'Psát zprávy v HTML formátu'.

Email odešlete kliknutím na ikonu 'Poslat'. Jestliže jste zprávu rozepsali, ale nechcete jí odeslat, můžete ji pomocí nabídky 'Soubor' → 'Uložit' nebo 'Uložit koncept' uložit a vrátit se k jejímu dopsání později.

Složky

Složky jsou velmi praktickým nástrojem pro uspořádání jednotlivých zpráv podle tématu. Zobrazíte je volbou nabídky 'Zobrazení' → 'Lišta složek'. Pokud používáte IMAP účet, zobrazí se také složky tohoto účtu. Složky POP účtu se uloží a pak zobrazí v 'Místních složkách'. Mimo emailových složek uvidíte také složku kalendáře a kontaktů.

Nastavní složek provedete pomocí nabídky 'Nástroje' → 'Settings' → 'Nastavení složky'.

Vytváření nových je velmi jednoduché. Klikněte pravým tlačítkem myši na lištu se složkami a z kontextového menu vyberte 'Vytvořit novou složku'. Složky můžete vkládat pro rychlejší přístup do lišty zkratk. Stačí, když v kontextovém menu vyberete nabídku 'Přidat do zkratkové lišty'.

K složkám můžete přistupovat i mimo lištu složek z nabídky 'Soubor' → 'Složka'.

Filtry

Evolution poskytuje celou řadu možností, jak filtrovat emaily . Pomocí filtrů můžete emaily automaticky přesouvat do jednotlivých složek nebo rovnou mazat. Evolution nabízí dva různé postupy jak vytvořit filtr: filtr definovaný pravidly nebo filtr vytvořený ze zprávy.

Filtr definovaný pravidly

Zvolte 'Nástroje' → 'Filtry ...'. Dialog, který se objeví, umožňuje vytváření, mazání a úpravu již vytvořených filtrů. Nový filtr vytvoříte kliknutím na tlačítko 'Přidat'.

Do pole 'Název pravidla' zadejte jméno filtru. Pak zvolte pravidla filtru. Nastavení filtru ukončíte stisknutím klávesy 'OK'.

Filtr ze zprávy

Zvolte 'Nástroje' → 'Vytvořit filtr ze zprávy ...'. Můžete si vybrat z filtrů podle předmětu, odesílatele, příjemců a podle poštovní konference.

Po zvolení typu filtru se objeví dialog pravidel filtru, kde můžete nový filtr podle potřeb doopravit. Filtr uložíte kliknutím na tlačítko 'OK'.

Virtuální složky

Evolution umožňuje vytvářet virtuální složky. Virtuální složky jsou složky vytvářené podle určených kritérií např. filtru. Obsah složek se však nepřesouvá do virtuálních složek, ale zůstává v původních složkách.

Virtuální složku vytvoříte volbou 'Nástroje' → 'Editor virtuální složky ...'. Vyvoláte tak dialog podobný zadání pravidel filtru. Nastavte zde novou virtuální složku a potvrďte tlačítkem 'OK'. Stejně jako u filtrů můžete virtuální složky vytvářet přímo z emailů. Virtuální složku z emailu vytvoříte pomocí nabídky 'Nástroje' → 'Ze zprávy vytvořit virtuální složku ...'.

Upozornění

Pokud smažete email z virtuální složky, bude smazán také ze své stálé složky.

Upozornění

Kalendář

Vkládání událostí

Nový termín nastavíte kliknutím na ikonu 'Nový'. V dialogu události v záložce 'Událost' nastavte časové údaje a potřebné údaje. Nezapomeňte nastavit také kategorii, velmi si tím usnadníte pozdější hledání v událostech. V záložce 'Přípomínka' lze nastavit upozornění na začátek události. V případě, že se bude událost opakovat, lze opakování nastavit v záložce 'Opakování'. Po zadání všech potřebných nastavení událost uložíte výběrem 'Soubor' → 'Uložit a zavřít'.

Schůzky

Schůzku si můžete dohodnout pomocí nabídky 'Schůzky' v dialogu nastavení události. Po nastavení události a jejím uložení a uzavření se automaticky odešle email všem účastníkům.

Kontakty

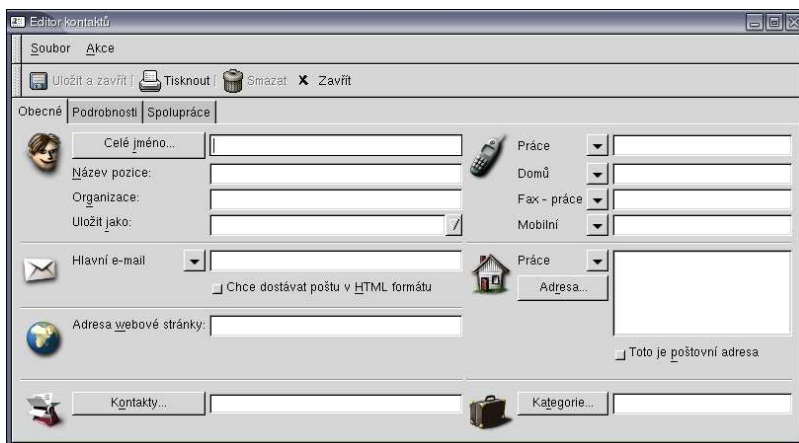
Vložení kontaktu

V programu Evolution je možné mimo informací o jménu a adrese samozřejmě ukládat i další kontaktní informace. K těmto informacím se můžete kdykoliv při psaní emailu dostat kliknutím na tlačítko 'Komu:'. Zde vyberte ze seznamu adresu a vložíte ji do požadovaného pole. Výběr ukončíte kliknutím na tlačítko 'OK'.

Nový kontakt vytvoříte kliknutím na ikonu 'Nový' v 'Kontaktech'. V dialogu nového kontaktu napíšete potřebné údaje a uložíte je výběrem ikony 'Uložit a zavřít'.

Seznam kontaktů

Jestliže pravidelně posíláte některé typy emailů na několik adres a tyto adresy jsou vždy stejné, můžete odesílat email na všechny tyto adresy najednou pomocí tzv. seznamu kontaktů. Zvolte v 'Kontaktech' nabídku 'Nový', vyplňte jméno kontaktu a stiskněte tlačítko 'Kontakty...' v dolní

Obrázek 14.11: Dialog vložení kontaktu

části. Vyberte z adresáře všechny adresy, na které se bude email zasílat a kontakt uložte.

Po nastavení seznamu kontaktů stačí uvést do pole 'Komu:' pouze vybrat jméno tohoto kontaktu a email se zašle na všechny v něm udané adresy.

Tip

Pokud kliknete pravým tlačítkem na kontakty, zobrazí se kontextové menu, které obsahuje položku 'Seznam kontaktů'.

Tip

Zpracování kontaktů

Jednou uložené kontakty můžete pomocí jejich kontextového menu dále upravovat, kopírovat do jiných složek, tisknout nebo přeposílat.

Kontextové menu také obsahuje nabídku 'Smazat'. Jestliže tuto nabídku zvolíte, kontakt se vymaže z adresáře.

Přístup k adresářům

Evolution může díky podpoře LDAP protokolu přistupovat k různým typům adresářů, např. k adresářům SuSE Linux OpenExchange serveru

nebo Microsoft Exchange serveru. Evolution umožňuje jak zápis do těchto adresářů, tak jejich úpravu.

Konfigurace LDAP přístupu

Vyberte 'Nástroje' → 'Settings' → 'Directory Preferences'. Zde stisknete tlačítko 'Přidat', který spustí průvodce připojením LDAP.

Pomocí tlačítek 'Úpravy' můžete změnit již jednou nastavený adresář a prostřednictvím tlačítka 'Smazat' lze již nakonfigurované adresáře odstranit.

Další informace

Evolution má obsáhlé a podrobné stránky s nápovědou, kde naleznete podrobnosti o konfiguraci jednotlivých programů a služeb. Další užtečné informace naleznete pak na domovských stránkách <http://www.ximian.com>.

Textový editor KWrite

Pomocí textového editoru KWrite můžete velmi snadno upravovat textové soubory. Vedle jednoduchých textových souborů můžete bez problémů díky zvýraznění syntaxe upravovat také např. HTML texty. V následující kapitole bude stručně tento program popsán.

Základní informace	228
Hlavní panel	228
Kate	234

Základní informace

Program KWrite můžete spustit z hlavní nabídky nebo pomocí příkazu `kwrite`. Příkaz můžete napsat do příkazové řádky emulátoru textové konzole.

KWrite lze spustit také prostřednictvím kontextové nabídky, kterou vyvoláte kliknutím pravým tlačítkem myši na ikoně libovolného textového souboru.

KWrite podporuje metodu "Táhni a Pust". Díky tomu lze myší provádět různé jednoduché úpravy textu. Myši můžete také přenášet části textu mezi jednotlivými aplikacemi KDE.

Hlavní panel

Hlavní panel programu KWrite se skládá z těchto nabídek:

'Soubor'

Pomocí této nabídky můžete ukládat, tisknout či exportovat soubory.

'Úpravy'

Zde můžete vybrat operaci, kterou budete provádět s textem.

'Pohled'

Kwrite umožňuje používat různé typy zobrazení. V této nabídce můžete nastavit, jaké si přejete používat.

'Záložky'

Nastavení záložek.

'Nástroje'

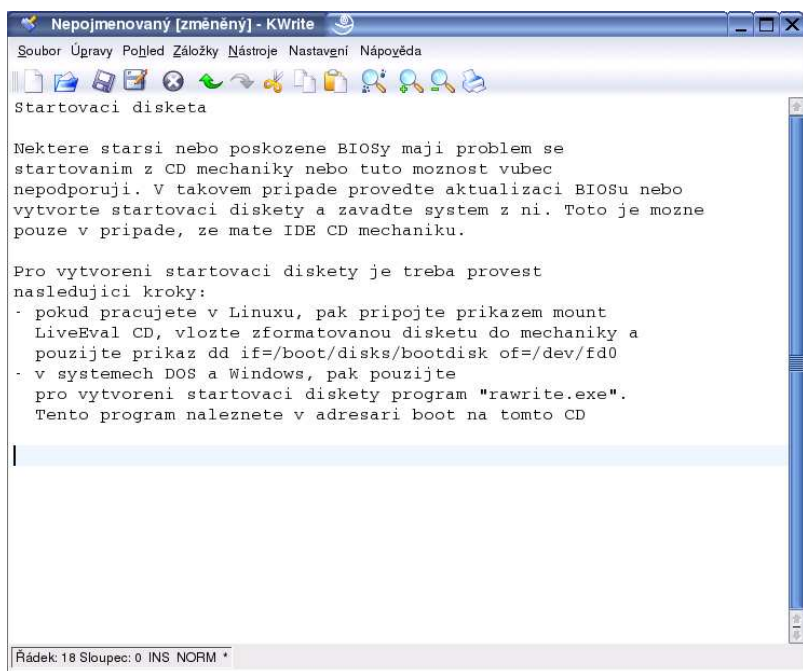
V této nabídce můžete nastavit např. zalomení nebo vložení komenáře.

'Nastavení'

Zde můžete nastavit chování programu.

'Nápověda'

Obligátní menu s nápovědou (standardní pro celé KDE)

Obrázek 15.1: Textový editor KWrite

Nabídka Soubor

Většina položek této nabídky je dostupná také pomocí klávesových zkratk. Ty jsou u těch nejhlavnějších napsané hned za názvem položky. Pokud vás zajímají klávesové zkratky dalších položek, najdete je v nabídce.

‘Nový (Ctrl) + (N)’

Tato položka otevře nový prázdný textový soubor. KWrite neumí pracovat s několika soubory v jednom okně. Pro každý soubor otevře nové okno.

‘Otevřít (Ctrl) + (O)’

Již existující soubor otevřete pomocí této nabídky.

‘Otevřít nedávný’

Jestliže jste již určitý soubor nedávno editovali, není nutné volat znovu celý dialog otevírání souboru a soubor hledat v adresáři, kde je uložen. Stačí zvolit tuto nabídku a soubor zvolit ze seznamu.

‘Uložit (Ctrl) + (S)’

Volbou této položky soubor uložíte. Pokud jde o nový, doposud neuložený soubor, vyvoláte dialog uložení, kde můžete zvolit jméno souboru a místo uložení.

‘Uložit jako’

Jestliže chcete uložit již existující soubor pod jiným jménem, zvolte tuto položku.

‘Znovu načíst’

Může se stát, že během vaší činnosti někdo soubor změnil. Abyste pracovali s aktuální verzí, musíte soubor znovu načíst. K tomu použijete tuto položku.

‘Exportovat’

KWrite umožňuje jednoduchý export do jiných typů souborů. Pokud chcete soubor exportovat např. do HTML, použijte tuto položku.

‘Tisknout (Ctrl) + (P)’

Zde spustíte tiskový dialog.

‘Zavřít (Ctrl) + (W)’

Právě editovaný soubor zavřete volbou této položky. Pokud zvolíte ‘Zavřít’, nedojde k ukončení programu KWrite.

‘Ukončit (Ctrl) + (Q)’

Zde ukončíte běh programu KWrite.

Úpravy

Žádný textový editor by nebyl tím správným textovým editorem, kdyby neobsahoval nástroje pro manipulaci s textem.

‘Zpět’

Zruší provedenou položku a vrátí text do původního stavu, než byla provedena.

‘Znovu’

Provede stejnou operaci ještě jednou.

‘Vyjmout’

Vyjme označený text.

‘Kopírovat’

Vloží označený text do schránky.

‘Vložit’

Vloží vyjmutý nebo kopírovaný text.

‘Vybrat vše’

Označí celý dokument.

‘Zrušit výběr’

Zruší výběr.

‘Přepnout blokový výběr’

Přepnet se z/do blokového výběru.

‘Přepnout vkládání’**‘Najít’**

Najde zadaný text.

‘Najít další’

Najde další text po prvním nalezeném textu odpovídajícího zadání.

‘Najít předchozí’

Najde předchozí text po prvním nalezeném textu odpovídajícího zadání.

‘Nahradiť’

Nahradí určitý text zadaným řetězcem.

‘Přejít na řádku’

Umístí kurzor na zadanou řádku.

Pohled

V této nabídce můžete změnit pohled programu KWrite. Lze zde aktivovat nebo deaktivovat zalomení, nastavit zobrazení číslování řádek nebo kódování textu.

Záložky

Především u rozsáhlých dokumentů je dobré používat záložky, které vám umožní pohybovat se od jedné části ke druhé.

Textem opatřeným záložkami se můžete pohybovat pomocí kombinací kláves (Alt) + (Page ↓) a (Alt) + (Page ↑)

Nástroje

V této nabídce najdete důležité nástroje pro formátování svých dokumentů.

‘Režim zvýraznění’

Editor KWrite je určen jak pro psaní běžných textů, tak pro editaci zdrojových souborů různých programovacích jazyků. Abyste se v napsaném textu lépe orientovali, můžete si nastavit zvýrazňování pro různé jazyky. Na výběr máte např. z C++, Pascal, Java atd.

‘Konec řádku’

Jestliže chcete psát texty, které budou čitelné také na jiných platformách, musí mít tyto textové soubory správné zakončení řádek. Jaké zakončení (Unix, Windows/DOS nebo Macintosh)použijete, můžete nastavit zde.

‘Odsazení’

Pro lepší orientaci v textu můžete použít odsazení. Jestliže chcete odsazení vrátit zpět, použijte klávesovou zkratku (Ctrl) + (↑) + (I).

Nastavení

‘Zobrazit nástrojovou lištu’

Pokud chcete mít pod hlavní nabídkou pruh ikon se základními nástroji, zaškrtněte.

‘Zobrazit stavovou lištu’

Zaškrtnutí této nabídky povede k zobrazení informací o pozici dokumentu v levém spodním rohu okna.

‘Zobrazovat cestu’

Jestliže chcete vždy vědět, který soubor máte otevřený a kde je uložen, zaškrtněte. Na titulku okna se pak bude zobrazovat celá cesta k souboru. Pokud tuto volbu necháte nezaškrtnutou, bude se zobrazovat pouze jméno souboru.

‘Vybrat editor’

KWrite umožňuje výběr editoru, kterým si přejte upravovat data. Výběr provedete v této nabídce.

‘Nastavit editor’

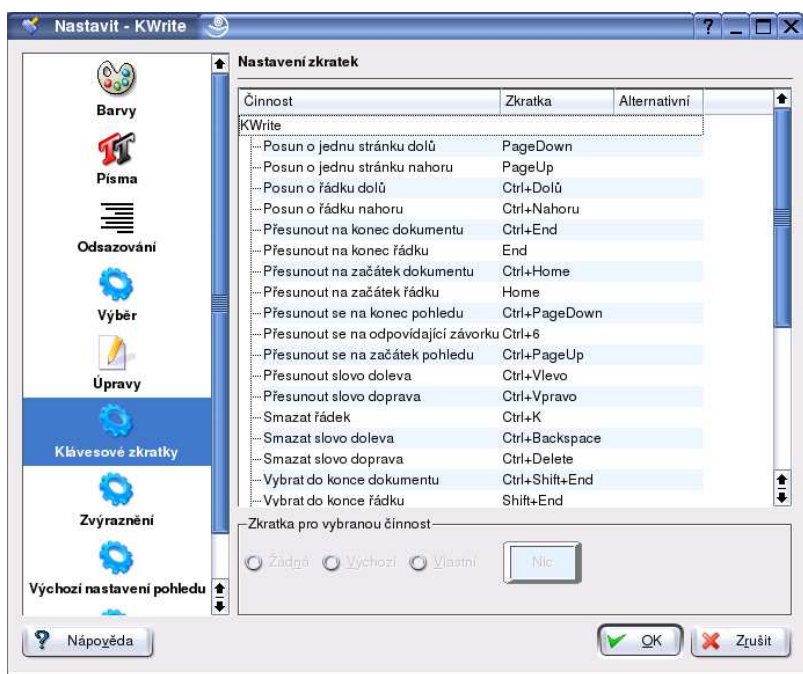
Zde provedete obvykle nastavení chování editoru např. barvy a typu použitého písma.

‘Nastavení klávesových zkratek’

Jako všechny větší aplikace v prostředí KDE umožňuje i KWrite vlastní nastavení klávesových zkratek. Jestliže chcete používat jiné zkratky, než výchozí, proveďte nastavení zde.

‘Nastavení nástrojových lišt’

Výchozí nastavení obsahuje ikony nejčastěji používaných nástrojů. Ne každý však používáme stejné operace, pokud potřebujete mít rychle přístupné i jiné nástroje, můžete je do lišty vložit v této nabídce.

Obrázek 15.2: Nastavení textového editoru KWrite

Nápověda

Z nabídky ‘Nápověda’ je dostupný manuál k aplikaci KWrite, tipy dne a nástroj ‘Co to je?’, který můžete spustit také současným stisknutím kláves + . Po spuštění ‘Co to je?’ se u kurzoru objeví otazník. Kliknutím na

libovolný prvek se zobrazí bublina s rozšířenou nápovědou. Po zobrazení nápovědy se kurzor vrátí do normálního módu.

Kate

Více funkcí než editor KWrite nabízí editor Kate. Ten je založen na stejných komponentech jako KWrite, ale může najednou pracovat s více soubory.

Acrobat Reader – prohlížeč PDF souborů

Acrobat Reader od společnosti Adobe je program určený ke čtení a tisku souborů ve formátu PDF (Portable Document Format). Tento program je možné používat mimo jiné také jako plugin prohlížeče Netscape.

Spuštění programu	236
Otevření PDF dokumentu	237
Navigace v dokumentu	237
Tisk dokumentu	238
Vytváření PDF souborů	238

Program Acrobat Reader je součástí standardní instalace. V současné době je možné ho používat na mnoha operačních systémech včetně Windows a Macintosh. Pro systém Linux je v současné době bohužel k dispozici pouze v anglickém jazyce.

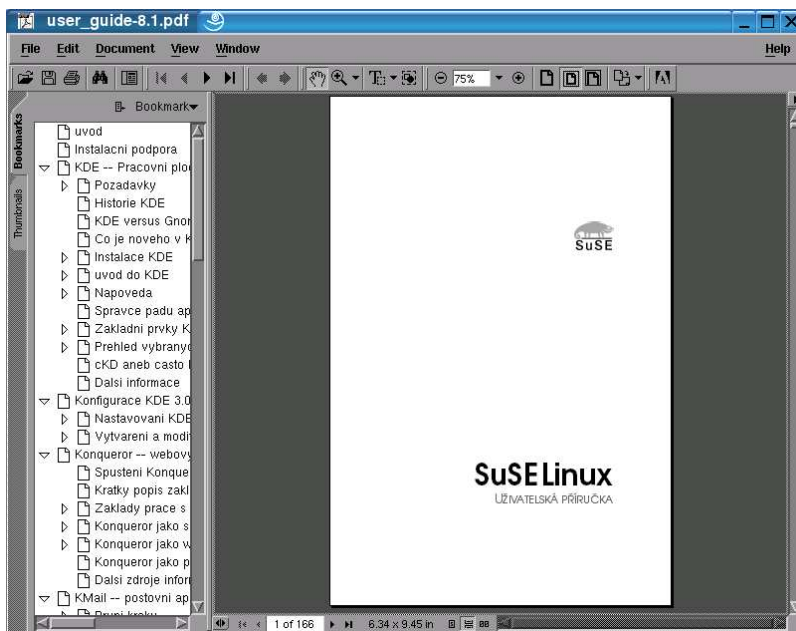
Tip

SuSE Linux nabízí i další prohlížeče PDF souborů např. gv nebo v prostředí KDE program KGhostView.

Tip

Spuštění programu

V grafickém prostředí KDE stačí v hlavní nabídce zvolit 'Kancelář' → 'prohlížeč' → 'Acrobat Reader' nebo vyvoláním okna současným 'Spustit příkaz' stisknutím kláves (Alt) + (F2) a a zadáním příkazu 'acroread'.

Obrázek 16.1: Program Acrobat Reader

Program lze spustit také z emulátoru textové konzole příkazem:

```
acroread
```

Otevření PDF dokumentu

Otevřít PDF dokument můžete několika způsoby.

Pokud pracujete v KDE, stačí např. v Konqueroru vyhledat PDF soubor, který si chcete přečíst, kliknout pravým tlačítkem na ikonu dokumentu a zvolit 'Otevřít pomocí'. Z nabídky programů vyberte 'Acrobat Reader'.

Tip

Jestliže chcete k otvírání PDF souborů používat v prostředí KDE pouze program Acrobat Reader, můžete všechny PDF soubory asociovat s tímto souborem. Klikněte pravým tlačítkem na ikonu PDF souboru, zvolte 'Otevřít pomocí' → 'Ostatní', do pole 'Otevřít pomocí' napište příkaz `acroread` a ve spodní části zaškrtněte položku

'Zapamatovat si asociaci s aplikací'. Kliknutím na tlačítko 'OK' potvrďte nastavení. Nyní můžete PDF soubory spouštět v Acrobat Readeru tak, že pouze kliknete na jejich ikonu.

Tip

PDF soubor lze samozřejmě otevřít i tak, že nejdřív spustíte Acrobat Reader a z něj požadovaný soubor. Stačí, když z hlavní nabídky programu Acrobat Reader vyberete 'File' → 'Open' a vyhledáte soubor, který si chcete prohlédnout.

Navigace v dokumentu

Jako v každém textovém dokumentu se i v PDF souboru můžete pohybovat po jednotlivých stránkách. Stačí myší táhnout lištu dolů nebo nahoru. Po jednotlivých stránkách můžete listovat pomocí šipek.

PDF soubor není jen prostý text. Správně vytvořený PDF soubor obsahuje záložky (Bookmarks), náhledy stránek (Thumbnails) a odkazy. PDF dokument může obsahovat také odkazy na webové stránky. Pokud na takové odkazy kliknete, upozorní Vás program, že jste nezadali žádný prohlížeč

webových stránek a nabídne vám možnost jeho nastavení. Pak v něm obraz zobrazí.

Tip

Jestliže si chcete dokument zobrazit v celé okně a skrýt část se záložkami a náhledy stránce, stiskněte klávesu (F2). Záložky znovu zobrazíte dalším stisknutím klávesy (F6). Dialog vyhledávání vyvoláte současným stisknutím kláves (Ctrl) + (F).

Tip

Tisk dokumentu

Dialog tisku vyvoláte volbou 'File' → 'Print' nebo kliknutím na ikonu tiskárny na panelu nástrojů.

Můžete tisknout na tiskárnu nebo do souboru. Pokud chcete tisknout na tiskárnu, zaštrněte v dialogu tisku 'Printer Command' a zadejte příkaz k tisku. Příkaz k tisku bude obsahovat příkaz lpr a jméno fronty tiskárny. Pokud jste tiskárnu pojmenovali např. barevne, bude příkaz vypadat takto:

```
lpr -Pbarevne
```

Tip

Příkaz tisku může být i volání programu kprinter. Pokud do pole napíšete 'kprinter', vyvoláte standardní tiskový dialog prostředí KDE.

Tip

Vytváření PDF souborů

Poznámka

Program AcrobatReader neumožňuje vytváření PDF souborů. Je určen pouze pro jejich čtení.

Poznámka

PDF soubory můžete vytvářet velmi snadno pomocí tiskového filtru, kdy při tisku zvolíte tisk do souboru PDF, nebo programu ps2pdf

Část VI

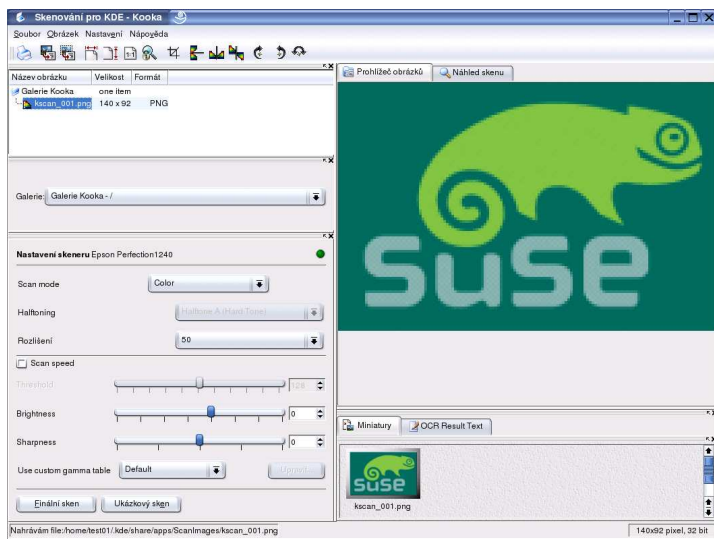
Multimédia

Skenovací program Kooka

Kooka je KDE program pro pohodlné skenování, který využívá knihovnu SANE, která musí být instalována. Nejdříve se v krátkosti seznámíme s programem a pak uvedeme některé tipy pro skenování.

Proč Kooka?	242
Úvodní obrazovka	243
Menu	244
Naskenování obrázku	245
Naskenování výběru z obrázku	246
Ukládání	247
Rady pro skenování	247

Kromě známých nástrojů pro skenování, jako je SANE a xscanimage, je k dispozici také Kooka. Konfigurace skeneru pomocí YaST je popsána v Příručce systémového administrátora.

Obrázek 17.1: Program Kooka

Velmi důležité informace o používání skenerů v Linuxu naleznete na internetových stránkách

<http://www.mostang.com/sane>

kde je kromě seznamu podporovaných zařízení také kompletní manuál ke knihovně SANE. Než si koupíte skener, měli byste se rozhodně podívat na tyto stránky.

Proč Kooka?

Kooka kombinuje jednoduchost ovládání programu xscanimage a množství funkcí, které jsou součástí XSane. Navíc pak jeho vzhled je stejný jako u dalších KDE aplikací, takže nebudete mít problémy při jeho ovládání.

Obsahuje také podporu rozpoznávání textu (OCR = Optical Character Recognition) prostřednictvím programu gOCR. K tomu je ale třeba instalovat gOCR a můžete ho použít pro rozpoznávání textu. Poté můžete jednoduchým kliknutím otevřít rozpoznaný text v editoru Kate a zde ho dále upravovat.

Úvodní obrazovka

Tento program spustíte buď výběrem z KDE panelu, nebo příkazem kooka. Další možností je pak vytvořit zástupce přímo na pracovní ploše. Po spuštění se vám nejdříve otevře dialog s nastavením skeneru, kde si vyberete zařízení, které chcete použít a potvrdíte výběr tlačítkem 'OK'. Pak se otevře hlavní dialog, který je rozdělen na dvě části, vlevo je ovládání a vpravo se ve dvou záložkách obrázky zobrazují.

Tip

Pokud nechcete, aby se dialog s výběrem skeneru zobrazoval při každém spuštění programu, zaškrtněte v dialogu výběru zařízení 'Neptat se při startu, vždy používat toto zařízení.'

Tip

Obrázek 17.2: Výběr skeneru před spuštěním programu

Menu

Hlavní nabídka

Hlavní nabídka obsahuje položky 'Soubor', 'Obrázek', 'Nastavení' a 'Nápověda'.

'Soubor'

Tato nabídka obsahuje pouze jednu položku 'Tisknout...', která umožňuje tisk naskenovaného obrázku.

'Obrázek'

Zde najdete všechna nastavení týkající se manipulace se skenovaným obrázkem.

'Nastavení'

Zde můžete nastavit chování a vzhled programu. V této nabídce najdete mimo jiné tyto položky:

- Nastavení klávesových zkratk. . . – Pokud jste zvyklí používat vlastní klávesové zkratky, můžete je nastavit pomocí této nabídky
- Nastavení nástrojových lišt. . . – V této nabídce můžete určit, které ikony se budou zobrazovat na panelu nástrojů
- Nastavit: Kooka. . . – Zde můžete ovlivnit, jak se bude program chovat při startu a zda bude zobrazen asistent při ukládání obrázku

'Nápověda'

Zde najdete nápovědu k programu KOOKA a prostředí KDE.

Panel nástrojů

Ve výchozím nastavení budou na panelu zobrazeny následující ikony:

- Tisknout. . . – Tisk naskenovaného obrázku
- Aplikovat OCR – Spuštění rozpoznávání textu

- Aplikovat OCR na výběr – Spuštění rozpoznávání textu pro
- Roztáhnout na šířku – Roztažení naskenovaného obrázku do šířky
- Roztáhnout na výšku – Roztažení naskenovaného obrázku do výšky
- Původní velikost – Nastavení originální velikosti obrázku
- Nastavit zoom – Přiblížení obrázku
- Vytvořit z výběru – Nastavení velikosti naskenovaného obrázku vzhledem ke skenovanému obrázku
- Zrcadlit obrázek vertikálně – Obrácení obrázku vertikálně
- Zrcadlit obrázek horizontálně – Obrácení obrázku horizontálně
- Zrcadlit obrázek v obou směrech – Obrácení obrázku všemi směry. Orientaci lze nastavit pomocí kontextového menu, které vyvoláte kliknutím pravým tlačítkem myši na ikonu
- Rotovat obrázek ve směru hodinových ručiček – Rotace o 45 stupňů po směru hodinových ručiček
- Rotovat obrázek proti směru hodinových ručiček – Rotace o 45 stupňů proti směru hodinových ručiček
 - Otočení obrázku o 180 stupňů

Naskenování obrázku

Obrázek naskenujete následujícím způsobem:

1. Spustíte program Kooka
2. Vložíte obrázek do skeneru
3. V levé části určené ovládání nastavíte v položce 'Nastavení skeneru' požadovaný mód v poli 'Scan mode' a rozlišení v 'Rozlišení'. Dostupné módy jsou:
 - Binary – barvy černá a bílá
 - Gray – odstíny šedi
 - Color – barevný

Rozlišení můžete zvolit libovolné v závislosti na schopnostech vašeho skeneru. Čím větší rozlišení nastavíte, tím déle bude skenování trvat.

4. Stiskněte tlačítko 'Finální sken'. Tím zahájíte skenování.
5. V asistentovy uložení nastavte formát, pod kterým si budete přát obrázek uložit a potvrďte svou volbu stisknutím tlačítka 'OK'.

Naskenovaný obrázek se pak objeví v záložce 'Gallery' a zároveň v pravé části v náhledu.

Naskenování výběru z obrázku

V případě, že je obrázek menší, než plocha určená ke skenování, místa mimo obrázek se ve výsledném naskenovaném obrázku zobrazí jako bílá plocha. Tuto plochu samozřejmě můžete později oříznout v libovolném programu určeném na úpravu obrázků. Kooka však umožňuje naskenovat pouze obrázek. Tento postup je vhodný také v případě, že chcete z obrázku naskenovat jen výřez. Postup je následující:

- Spustíte program Kooka
- Vložíte obrázek do skeneru
- V levé části určené ovládání nastavte v položce 'Nastavení skeneru' požadovaný mód v poli 'Scan mode' a rozlišení v 'Rozlišení'. Dostupné módy jsou:
 1. Binary – barvy černá a bílá
 2. Gray – odstíny šedi
 3. Color – barevný

Rozlišení můžete zvolit libovolné v závislosti na schopnostech vašeho skeneru. Čím větší rozlišení nastavíte, tím déle bude skenování trvat.

- Stiskněte tlačítko 'Finální sken'. Tím zahájíte skenování.
- Stiskněte tlačítko 'Ukázkový sken'. Tím vytvoříte náhled skenování.
- V pravé části se objeví náhled obrázku. Vyberte pomocí tažení levého tlačítka myši oblast, kterou si přejete naskenovat.
- Stiskněte tlačítko 'Finální sken'.

- V asistentovy uložení nastavte formát, pod kterým si budete přát obrázek uložit a potvrďte svou volbu stisknutím tlačítka 'OK'.

Naskenovaný obrázek se objeví v 'Galerii' až po stisknutí tlačítka 'Finální sken'.

Ukládání

Metoda pro ukládání obrázků je trochu jiná, než na jakou jste zvyklí. Když zvolíte 'Galerie', zobrazí se naskenované obrázky, které jsou fyzicky uloženy v `~/ .kde/share/apps/ScanImages/`.

První naskenované obrázky/texty jsou nazývány `kscan_0001`, `kscan_0002`, atd. Tato složka je vnímána jako pracovní. Pokud chcete obrázky uložit na jiné místo (třeba do domovského adresáře), použijte techniku „táhni a pusť“ nebo kontextové menu, které vyvoláte kliknutím pravým tlačítkem myši na položku obrázků v záložce 'Gallery'.

Bližší informace o programu Kooka naleznete např. na

<http://kooka.kde.org>

Rady pro skenování

Jaké dpi nastavit?

Pokud skenujete jednoduché fotky, které si chcete prohlížet na obrazovce, pak vám bude stačit od 75 do 100 ppi. Monitor má většinou standardní rozlišení 75 dpi, takže vyšší ppi znamená pouze, že obrázek zabere více místa na disku, ale na monitoru nic lepšího neuvidíte.

Pokud si nejste jisti, zda budete chtít obrázek později upravovat, pak byste měli použít 150 ppi. Vyšší rozlišení opět nemá význam.

Pokud chcete obrázek v poměru 1:1 pro tisk, pak se většinou doporučuje nastavit rozlišení na 1,6 až dvojnásobek rozlišení tiskárny. Standardní laserová tiskárna má 75 lpi. Pokud máte takovou tiskárnu, pak skenujte s rozlišením 120 až 150 ppi. Když budete vystavovat obrázky na Internetu, pak v každém případě bude stačit 75 ppi.

Pokud chcete při tisku zvětšovat skenovaný obrázek, pak budete skutečně potřebovat vysoké ppi (nebo v případě, že vaše tiskárna zvládá opravdu

vysoká rozlišení). Problémem pak je, že skener není schopen takto vysoké rozlišení vytvořit a je pak generováno softwarově. Pokud budete chtít např. 5x zvětšit obrázek, pak budete potřebovat minimálně 750 dpi, ale spíš více.

Poznámka

Rozlišení tiskárny se udává většinou v dpi ("dots per inch"), velikost rastru v tiskárny lpi ("lines per inch") a rozlišení skeneru v ppi ("pixels per inch").

Poznámka

Jak správně nastavit kontrast a jas?

Je třeba mít na paměti, že zobrazení na monitoru je sice podobné tisku, ale ne zcela. Obecně je možné doporučit nastavení vyšších hodnot pro černobílý nebo barevný tisk. Nemusíte je ale nastavovat přímo při skenování – to je možné udělat i později v grafickém editoru (např. v GIMPu).

Moiré?

Při skenování např. knih, časopisů a novin se mohou vytvářet z jednotlivých bodů mapy, které se nazývají moiré. KOOKA zatím neobsahuje filtr, který by toto moiré odstranil. To můžete ale udělat v GIMPu, kde zvolíte 'Vylepšení'. Daní za odstranění je pak mírné rozostření výsledného obrázku.

Tip

Pokud se vám tyto mapy často vytvářejí, pak můžete zkusit otočit předlohu o 5 až 10 procent a znovu naskenovat. Výsledný obrázek pak můžete otočit zpět např. v GIMPu.

Tip

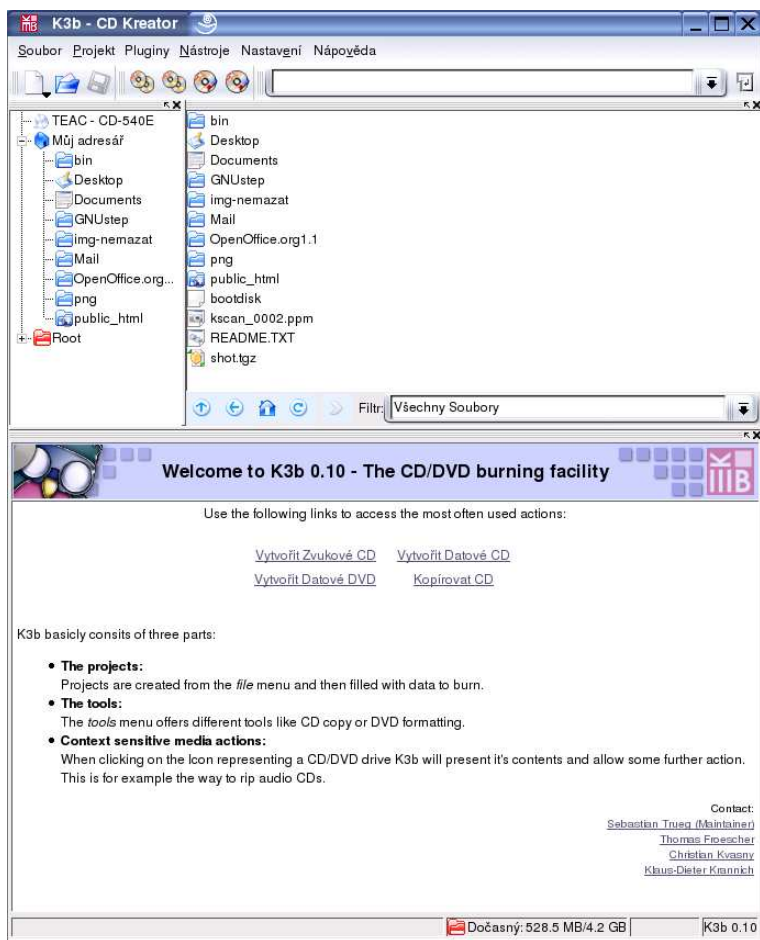
K3b - vypalovací program pro KDE

K3b je velice rozsáhlý program pro vytváření vlastních CD a DVD. Kromě běžných funkcí obsahuje další volby, které vám výrazně ulehčí práci s multimédií. Program naleznete v KDE menu 'Multimédia' → 'CD'. V dalším textu zmíníme nejdůležitější funkce a pracovní postupy při vypalování.

První spuštění	250
Nastavení	251
Vytvoření datového CD	252
Vytvoření datového DVD	252
Vypalování médií	252
Vytváření hudebního CD	254
Kopírování CD	254

První spuštění

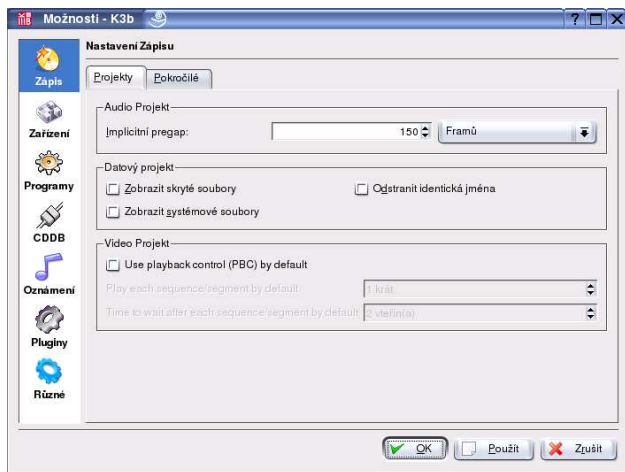
Po spuštění programu se zobrazí hlavní okno programu, kde si můžete vybrat akci, kterou chcete pomocí programu provést. Program k3b umožňuje vypalování datových, hudebních a smíšených CD a vypalování DVD.

Obrázek 18.1: Program K3b

Nastavení

Pokud vám nevyhovuje automatické nastavení, můžete samozřejmě provést změnu. Dialog nastavení vyvoláte volbou 'Nastavení'.

Obrázek 18.2: Nastavení K3b

Nastavení k3b se skládá z několika částí:

- Zápis – nastavení výchozích parametrů zápisu
- Zařízení – nastavení vypalovacího zařízení
- Programy – nastavení cest k programům potřebným k vypalování
- CDDb – nastavení CDDb serveru
- Oznámení – nastavení oznámení po ukočení akce
- Pluginy – nastavení pluginů
- Různé – další nastavení

Vytvoření datového CD

Vytváření datových CD je velice jednoduché. Zvolte 'Soubor' → 'Nový projekt' → 'Nový datový CD projekt'. Zde můžete použít jednoduché přetažení jednotlivých souborů a následně zvolte 'Vypálit'. Otevře se dialog, který obsahuje 5 záložek, jež obsahují různé volby pro vypalování.

Vytvoření datového DVD

Vytváření datových DVD je velice jednoduché. Zvolte 'Soubor' → 'Nový projekt' → 'Nový datový DVD projekt'. Zde můžete použít jednoduché přetažení jednotlivých souborů a následně zvolte 'Vypálit'. Otevře se dialog, který obsahuje 5 záložek, jež obsahují různé volby pro vypalování.

Vypalování médií

Nejdůležitější volby pro vypalování najdete v záložce 'Zápis'. Jestliže máte v systému více vypalovacích mechanik, lze zde zvolit, kterou k vypalování použijete. Zde také nastavíte mód zápisu. DAO (Disk-At-Once) zajistí, že během vypalování nedojde k přerušení laseru. Tento mód je vhodný při vypalování audio CD. TAO (Track-At-Once) naopak přerušení paprsku laseru dovoluje. RAW mód bude zapisovat bez datových oprav. Pokud si nejste jisti, kterou volbu si přejte použít, zvolte 'Auto'. Program k3b si provedete

všechna potřebná nastavení sám v závislosti na typu projektu, který si přejete vypálit.

Níže jsou uvedeny volby, které je zde možné nastavit:

- ‘Simulovat zápis’ – tato funkce slouží pro zjišťování nejlepšího nastavení. Vše probíhá jako při vypalování, pouze není aktivován zapisovací laserový paprsek.
- ‘On-the-fly zápis’ – vypálí data, která nebyla předem vytvořena v tzv. image souboru. Pokud nemáte mechaniku zabraňující podtečení zásobníku (BURN PROOF) a výkonný počítač, pak tuto možnost nepoužívejte. Obecně je třeba být připraven při používání této funkce na to, že se vám nepodaří všechna média vypálit hned napoprvé.
- ‘Burnfree’ – Při tomto způsobu zápisu si vypalovací program dokáže uložit místo, kde ukončil při načítání zásobníku, a znovu po krátkém přerušení pokračovat ve vypalování. Při vypalování audio CD se tato vlastnost doporučuje vypnout, jinak se může stát, že na místech, kde došlo k přerušení zápisu, budou slyšitelné krátké mezery nebo jiné zvukové poruchy.
- ‘Pouze vytvořit image’ – Vytvoří pouze image. To je potom možné vypálit
- ‘Odstranit image’ – ISO image bude smazán po vypálení média.

Poznámka

Image, také nazývaný „ISO-Image“ je soubor, který obsahuje vše, co bude vypáleno na médium.

Poznámka

Další nastavení, které se vám může hodit, najdete v záložce ‘Nastavení’. Pokud chcete vytvořit neuzavřené CD, na které můžete později ještě připsávat, zaškrtněte nabídku ‘Začít multisession’.

Pokud chcete, aby se u připojených CD objevoval jejich název a obsahovala další údaje jako jméno autora, vypalovací aplikaci, máte možnost toto vše nastavit v záložce ‘Popisek svazku’. Samotný popisek lze velmi snadno nastavit i v náhledu projektu. Po dvojitém kliknutí na nápis CDROM se tato položka otevře k editaci a vy ji můžete jednoduše změnit.

Záložka ‘Souborový systém’ nabízí možnost nastavit rozšíření souborového systému vypalovaného CD. Klasickým formátem pro systém

Windows je rozšíření Joliet. Pro platformu Linux je pak charakteristické rozšíření Rock Ridge, které však není podporované ve starší verzích systému Windows. Jestliže chcete vypalovat DVD, máte možnost vytvářet UDF struktury.

Další nastavení můžete provést v záložce 'Pokročilé'.

Po nastavení všech voleb vypalování spustíte stisknutím tlačítka 'Zapsat'. Spuštění zápisu lze po určitou dobu ještě přerušit, aniž by došlo k poškození média stisknutím tlačítka 'Přerušit'.

Vytváření hudebního CD

V zásadě nejsou větší rozdíly mezi vytvářením zvukového a datového CD. Stejně jako u datového CD zvolte z menu 'Soubor'. V tomto případě 'Nový zvukový CD projekt'. Jednotlivé skladby je možné přetáhnout na cílové médium. Předpokladem je, že data jsou uložena jako MP3, WAV nebo Ogg Vorbis.

Volby jsou zde stejné jako u datového CD, co se ale hodí je volba 'Track at once', která mezi jednotlivé skladby vkládá dvouvteřinové mezery.

Kopírování CD

Ke kopírování obsahu CD slouží ikona 'Kopírovat CD' na nástrojové liště. V následujícím dialogu pak nastavíte mechaniky pro čtení, resp. vypalování. Pokud vyberete volbu 'on-the-fly', pak ušetříte čas, ale výsledek není tak jistý, jako když necháte vytvořit do nějakého /tmp adresáře ISO image a ten pak vypálíte.

Upozornění

Pokud máte jak čtecí tak zapisovací mechaniku na jednom kabelu, může se stát, že dostupná bude pouze jedna z mechanik. Pokud tomuto problému chcete předejít, umístěte každé zařízení na jiný kabel.

Upozornění

Další informace

Kromě zde popsaných hlavních funkcí nabízí K3b daleko více, což však již přesahuje rozsah této příručky. Patří sem např. vytváření DVD kopií, načítání zvukových dat do WAV formátu, přepisování CD nebo informace o integrovaném hudebním přehrávači.

Podrobnější informace o K3b naleznete

`/usr/share/doc/packages/k3b/README`

`http://k3b.sourceforge.net`

Lokálně umístěná nápověda

Domovské stránky projektu

Digitální fotoaparáty v Linuxu

V Linuxu existuje pro zpracování a správu digitálních fotografií více aplikací. Jednou z nejkvalitnějších je program `gPhoto2`. `gPhoto2` patří k těm aplikacím, které se spouštějí z příkazové řádky, ale má celou řadu grafických nadstavb jako např. `gtKam`, `Kamera` nebo `GnoCam`. Služeb tohoto programu využívá také prohlížeč `Konqueror`. V této kapitole si ukážeme především práci s programy `gtKam` a `Digikam`.

Připojení fotoaparátu	258
Konqueror	258
Program <code>gtKam</code>	259
Digikam	260
Další informace	261

Tip

Kompletní seznam podporovaných fotoaparátů najdete na stránce <http://www.gphoto.org/cameras.html>. Pokud již máte program gPhoto 2 nainstalovaný, získáte seznam podporovaných fotoaparátů zadáním příkazu: `gphoto2 --list-cameras`.

Tip

Připojení fotoaparátu

Nejsnadněji a nejrychleji připojíte digitální fotoaparát k počítači prostřednictvím USB. Tento způsob připojení však musí být fotoaparátem podporován. Další podmínkou je zakoupení správného propojovacího kabelu.

Poznámka

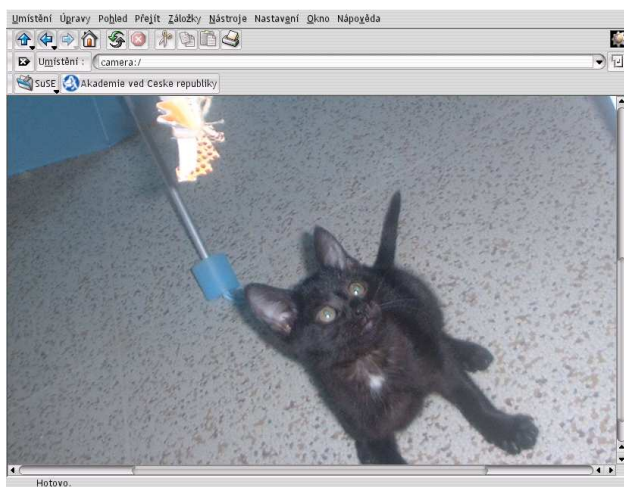
USB přenos dat je energeticky dost náročný, a proto je dobré předtím připojit fotoaparát přes adaptér do elektrické sítě.

Poznámka

Po splnění všech podmínek jednoduše připojte USB kabel jednou stranou do počítače a druhou do fotoaparátu. Na ploše KDE se Vám objeví nové zařízení - fotoaparát. Některé fotoaparáty je navíc nutné přepnout do zvláštního datového módu. Všechny důležité informace týkající se připojení vašeho fotoaparátu získáte v jeho technické dokumentaci.

Konqueror

KDE uživatelé mají možnost přistupovat k digitálním fotoaparátům podporujícím standard USB storage prostřednictvím správce souborů Konqueror. Stačí připojit fotoaparát do USB portu a na pracovní ploše se zobrazí ikona fotoaparátu. Pro přístup k fotoaparátu pak klepněte dvakrát na obrazovku. Otevře se Konqueror, kde by jako URL mělo být `camera: /`. Projděte adresářovou strukturu fotoaparátu, až naleznete fotky. Pak už můžete standardním způsobem soubory překopírovat.

Obrázek 19.1: Prohlížení programem Konqueror

Program gTKam

Instalace programu gTKam

Pomocí program YaST nainstalujte balík gtkam. Všechny důležité balíky, které tento program vyžaduje ke své práci, se s ním nainstalují automaticky.

Nastavení a používání programu gTKam

gTKam je rychlé grafické prostředí, které je kompatibilní se všemi správci oken a podporuje stahování a správu fotek. Pro zpracování pak můžete použít program The GIMP.

Připojte fotoaparát a zapněte ho. Pak spusťte program gTKam příkazem `gtkam` a zvolte 'Camera' a 'Add camera'. Pak klikněte na tlačítko 'Detect'. Pokud se rozpoznávání nepovede, zvolte port ručně.

Hlavní okno programu se skládá ze tří částí. Hlavní nabídka nahoře nabízí nejdůležitější funkce, v levém okně pak najdete seznam připojených fotoaparátů a v pravém seznam obrázků podle nastavení s nebo bez náhledů. Obrázky uložíte pomocí nabídky 'File' → 'Save Photos'. Pokud si fotografie

přejete smazat, zvolte 'File' → 'Delete Photos'. Program ukončíte výběrem 'File' → 'Quit'.

Svůj fotoaparát najdete v levém okně. Kliknutím na znak + můžete procházet adresářovou strukturu fotoaparátu. Přesná adresářová struktura může být u každého modelu jiná. Adresář s fotografiemi poznáte podle toho, že se v pravém okně objeví indexované obrázky. Jestliže si přejete vidět náhledy obrázků, zaškrtněte 'View Thumbnails' v liště nástrojů pod hlavní nabídkou. Pokud tuto nabídku nezaškrtnete, zobrazí se v pravém okně pouze indexy obrázků bez náhledů.

Obrázky v pravém okně můžete pomocí myši označit. Jestliže chcete označit všechny obrázky najednou, stiskněte klávesy (⇧) + (A). Označené obrázky pak můžete pomocí nabídek mazat a ukládat.

Digikam

Digikam je program od Renchi Raju určený pro stahování obrázků z vašeho fotoaparátu v prostředí KDE. Po otevření programu se objeví okno skládající se ze tří částí. V levém okně se zobrazí adresářová struktura vašeho domovského adresáře, v pravém okně náhledy obrázků a ve spodním okně složky digitálního fotoaparátu.

Než začnete s programem pracovat, musíte nastavit používaný fotoaparát. To uděláte pomocí nabídky 'Nastavení' → 'Preference'. Otevře se okno se dvěma záložkami:

'Nastavení alba'

nastavení fotoaparátu

'Nastavení fototaparátu'

nastavení chování programu Digikam

V nabídce 'Nastavení fotoaparátu' najdete tlačítko 'Autodetekce'. Po jeho stisknutí program vyhledá a nastaví váš fotoaparát. Jestliže autodetekce proběhne neúspěšně, nastavte fotoaparát manuálně v seznamu fotoaparátů. Může se stát, že svůj fotoaparát v seznamu vůbec nenajdete, v takovém případě vyberte příbuzný model. Nabídka 'Nastavení alba' umožňuje nastavit umístění alba, kam se mají fotografie ukládat, jak se bude chovat SlideShow a jaký program se použije na zobrazení fotografií. Nastavení uložíte kliknutím na tlačítko 'OK'.

Fotoaparát s programem propojíte buď dvojitým kliknutím na ikonu v levém okně nebo pomocí nabídky 'Fotoaparát' → 'Připojit'.

Obrázky z fotoaparátu do zvoleného alba uložíte pomocí nabídky 'Fotoaparát' → 'Stáhnout obrázky'. Pokud chcete uložit jen některé obrázky, nejdříve je myší označte a pak teprve použijte nabídku k uložení, kde zvolte dále 'Vybrané'.

Další informace o programu najdete v jeho nápovědě nebo na stránce <http://digikam.sourceforge.net/>.

Další informace

Další informace o používání digitálních kamer v Linuxu naleznete na následujících internetových stránkách:

- <http://www.gphoto.org> — Informace o gPhoto, gPhoto2 a grafickém rozhraní pro gPhoto2
- <http://www.thekompany.com/projects/gphoto/> — Informace o programu Kamera
- <http://www.stud.uni-karlsruhe.de/~urc8/GnoCam/> — Informace o programu GnoCam

Grafický editor GIMP

GIMP (GNU Image Manipulation Program) je program pro úpravu rastrové grafiky. Pokud chcete retušovat fotografie či upravovat obrázky z Internetu či pro Internet, je pro vás GIMP nejlepší volbou. Jakmile se s GIMPem blíže seznámíte, nebude pro vás problém vytvářet své vlastní obrázky. Jako normální uživatel při tom nejspíš ani nevyužijete všechny vlastnosti tohoto programu. Můžete kreslit volnou rukou nebo využít předdefinovaných tvarů. Vybrat si přitom můžete z celé řady různých štětců a výplní. Pokud s grafickými programy pracujete častěji, lze samozřejmě pracovat s tabletem.

Grafické formáty	264
Používáme GIMP	265
Typy a triky	274
Další informace	279

Grafické formáty

GIMP byl napsán jako program pro práci s rastrovými obrázky. Ty se skládají z malých barevných bodů, které dohromady tvoří obrázek. Obrázek přes celou obrazovku, která má rozlišení 800x600, obsahuje 800x600 takových bodů. Tedy 480,000 samostatných různobarevných teček. Když si uvědomíte, o jak velký počet jde, jistě vás už nepřekvapí, že rastrové obrázky jsou značně objemné. Obrázek musí obsahovat informace o poloze a barvě každého bodu, takže velikost obrázku může snadno překročit 1 MB. Z toho důvodu se začaly hledat a používat kompresní mechanismy, které objemnost obrázků zmenšují.

Některé formáty rastrové grafiky:

XCF Formát GIMPu. Podporuje práci s vrstvami a mnoho dalších funkcí GIMPu.

BMP Formát operačního systému Windows. Nepoužívá kompresi. Výhodou tohoto formátu je, že obrázek rychle otvírá a ukládá, ale soubor s obrázkem může být značně velký.

GIF „Graphics Interchange Format“ byl vyvinut speciálně pro použití v prostředí Internetu. Z licenčních důvodů ho v současné době některé programy nepodporují.

PNG „Portable Network Graphics“ je nyní již velmi populární náhrada za formát GIF. Nabízí výhody komprese bez ztráty informací a je volně dostupný. Není však podporován všemi prohlížeči.

PSD Tento formát je používán v profesionální aplikaci Adobe Photoshop. Podporuje práci s více vrstvami.

TIFF „Tagged Image File Format“ Je dalším formátem používaným v profesionálních aplikacích. Zvláště oblíbený je v oblasti tisku.

JPEG Kompresní metoda „Joint Photographic Experts Group“ nabízí velké zmenšení objemu obrázku. Ztráta informací je závislá na zvoleném kompresním faktoru. Jde o ideální formát k používání na Internetu.

Tip

Vždy si své obrázky uložte nejdřív ve formátu XCF. Jejich úprava pak bude mnohem jednodušší.

Tip

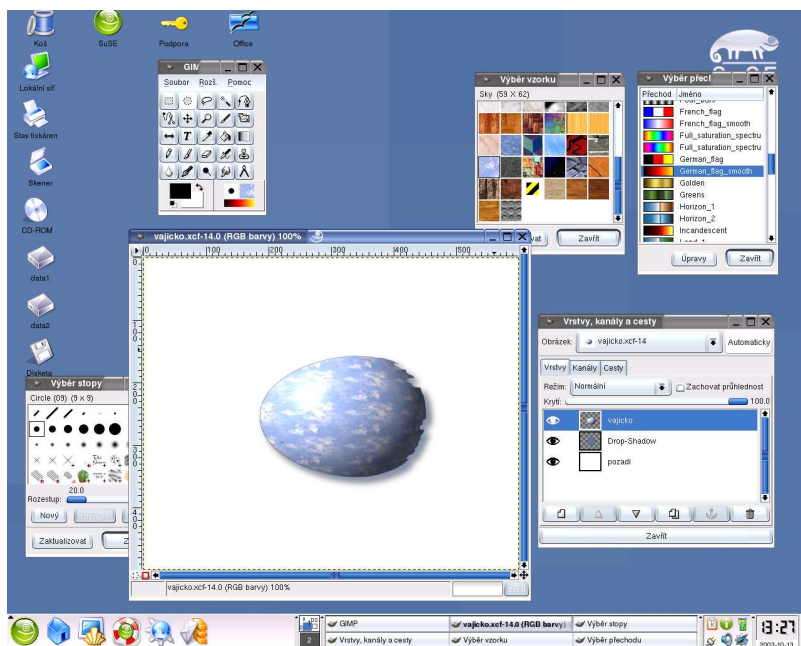
Vektorová grafika

Na rozdíl od rastrových obrázků nejsou v souborech s vektorovými obrázky uloženy údaje o každém bodu. Místo toho se ukládají informace o úsečkách, tvarech, plochách a jejich vzájemném uspořádání. Tento formát mimo jiné používá například OpenOffice Draw.

Používáme GIMP

Instalace

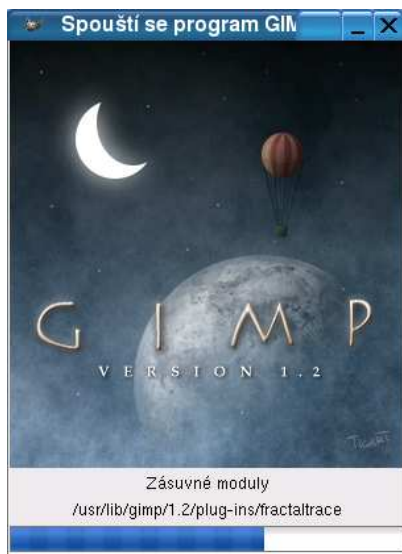
GIMP je součástí standardní instalace SuSE Linuxu.

Obrázek 20.1: Program GIMP v prostředí KDE

Nejjednodušší způsob, jak GIMP spustit, je prostřednictvím hlavního menu KDE. V libovolném grafickém prostředí ho můžete také spustit z příkazové řádky příkazem:

`gimp.`

Obrázek 20.2: Start programu GIMP

Nástroje

Po spuštění GIMPu se Vám na ploše objeví malé hlavní okno s nástroji. Nabídka nástrojů obsahuje všechny základní funkce, které potřebujete při práci s obrázky. Nyní si jednotlivé funkce a jejich ikony popíšeme podrobněji.

Nabídka na liště

Funkce podnabídkou nabídky 'Soubor' jsou:

1. Vytvoření nového obrázku
2. Otevření existujícího obrázku

3. Vytvoření screenshotu (screenshot je obrázek toho, co vidíte na monitoru)
4. Nastavení základních parametrů
5. Rychlý přístup k obrázkům, které jste upravovali naposledy

V nabídce 'Rozš.' najdete:

1. Moduly
2. Plug-iny — dodatečné zvláštní funkce GIMPU
3. Skripty
4. Webový prohlížeč

Nabídka 'Pomoc' pak poskytuje celou řadu možností, jak se dostat k nápovědě programu.

Ikony nástrojů

Nástroje výběru

Při úpravě obrázku můžete pracovat s celou jeho plochou nebo jen jeho malou částí. GIMP vám umožňuje zvolit, na kterou část se má jaká operace vztahovat. Oblasti výběru můžete ubírat pomocí klávesy Control popř. s klávesou Alt výběr přesouvat.

Nástroje transformace

Tyto nástroje se používají při změně výběru. Obsahuje několik funkcí včetně ořezu.

Kreslicí nástroje

Kreslicí nástroje jsou reprezentovány perem, tužkou, štětcem, rozprašovačem a rozmazáváním prstem.

Poslední základní částí jsou ikony výběru barvy a pozadí, stopy, vzorku a přechodu.

Tip

Kliknutím na ikonu nástroje tento nástroj zpřístupníte. Dvojitým kliknutím pak otevřete nastavení těchto nástrojů. Některé dialogy vypadají na první pohled složité, ale nebojte se experimentovat.

Tip

Nástroje výběru

Výběr čtvercové oblasti Výběr čtvercové oblasti je nejjednodušší nástroj výběru. Stisknete levé tlačítko myši, táhnete a pak tlačítko pustíte. Uvidíte obdélník ohraničený přerušovanou čarou. Právě jste vytvořili obdélníkovou oblast výběru. Pokud budete během výběru držet klávesu Shift, vytvoříte bez námahy dokonalý čtvercový výběr.

Výběr eliptické oblasti Tento nástroj se používá stejně jako čtvercový výběr. Pokud budete držet při výběru klávesu Shift, vytvoříte dokonalý kruhový výběr.

Volný výběr oblasti Tento nástroj je zvláště užitečný při práci s fotografií. Jde o výběr, který můžete vytvářet podle vlastního uvážení zcela nepravidelně a podle ruky. Zmáčkněte levé tlačítko myši a povedete kurzor podle svého přání.

Výběr spojitých oblastí Výběr spojitých oblastí vybere oblast, která má shodnou barvu jako bod, na který jste klikli.

Výběr oblastí ohraničených Beziérovou křivkou Beziérovky křivky umožňují vyjmout zvláštní části nebo objekty obrázku. Pomocí jednotlivých bodů můžete objekty přesně označit. Používání tohoto nástroje vyžaduje určitý cvik.

Výběr dle obrysů obrázku Výběr podle okrajů. Výběr můžete ovlivnit nastavením nástroje.

Nástroje transformace

Přesun vrstev a výběrů Pokud zvolíte tento nástroj, můžete jím přesouvat výběry na jiná místa.

Zvětšení a zmenšení Nejde o skutečný nástroj transformace, protože se při něm vzhled obrázku nijak nemění. Obrázek se pouze přiblíží nebo vzdálí. Zvětšení provedete kliknutím na obrázek. Zmenšení se provede, když současně s kliknutím na obrázek budete držet klávesu Control.

Pokud chcete zvětšit nebo zmenšit skutečné rozměry obrázku, klikněte na obrázek pravým tlačítkem myši. Tím vyvoláte kontextové menu. Pak zvolte Obrázek a Velikost obrázku... V dialogu, který se objeví, pak nastavte požadované hodnoty.

Ořez obrázků nebo nastavení velikosti plátna Ořez a změna velikosti plátna. Vyberte tuto funkci a postupujte jako u vytváření obdélníkového výběru. Oblast určená k ořezu bude orámována plnými čarami. Upravte výběr a zvolte Ořez. Pokud se vám výběr nepodaří, můžete použít klávesovou kombinaci Control+z, která obrázek vrátí do původního stavu.

Rotace, změna velikosti, naklánění, perspektiva Základní nastavení tohoto nástroje je rotace. Pokud chcete použít jinou funkci, vyvolejte nabídku nástroje.

Překlopení vrstvy nebo výběru Jednoduchý nástroj, který vertikálně nebo horizontálně překlopí výběr. Vertikální překlopení se provádí se současným držením klávesy Control.

Pokud nástroje transformace aplikujete na výběr, pozměněný výběr do obrázku začleníte klávesovou zkratkou Control+h.

Kreslicí nástroje

Přidání textu do obrázku Při volbě tohoto nástroje a kliknutí na plochu se otevře okno, kde můžete nastavit vlastnosti vkládaného textu. Text, který se má zobrazit, pište do okna pod vlastnosti.

Upozornění

Pokud text nevložíte do samostatné vrstvy, bude později nemožné jej dále upravovat. Více informací najdete v sekci *Vrstvy* na straně 272.

Upozornění

GIMP nabízí relativně velmi jednoduchý nástroj pro práci s textem. Čistě teoreticky by to znamenalo, že byste efekty jako stínování museli vytvářet ručně. Díky skriptům Fu nebo Filtrům to ale není nutné. Skripty Fu najdete v kontextovém menu.

Nasátí barvy z obrázku Díky tomuto nástroji můžete volit barvu podle výběru z obrázku. Díky tomu můžete například bez problémů zabarvovat skvrny při retuši fotografií.

Vyplňování barvou nebo vzorkem Tímto nástrojem můžete vyplňovat s minimální námahou ohraničené plochy. Stačí na výběr kliknout myší.

Vyplňování barevným přechodem Vyplňování plochy barevným nebo černobílým přechodem. Přechod nastavíte zmáčknutím levého tlačítka myši a tažením kurzoru. Tento nástroj vyžaduje určitou zručnost, zvlášť pokud chcete používat průhledný přechod.

Kreslení ostrých tahů tužkou Tužka je jeden ze základních nástrojů kreslení podle ruky. Barvu tužky určíte v dolní části hlavního okna volbou barvy popředí. Zvolit si můžete také druh stopy. Pokud chcete tužkou nakreslit rovnou čáru, podržte klávesu Shift, stiskněte levé tlačítko myši a táhnete kurzor do požadované délky.

Kreslení neostrých tahů štětcem Štětec se používá stejně jako tužka. Poskytuje však mnohem jemnější tahy.

Kreslení neostrých tahů štětcem

Mazání do barvy pozadí nebo průhlednosti Pokud chcete nějaký tah smazat, použijte tento nástroj. U mazání různých druhů stop si můžete zvolit použitou stopu. Mazání objemnějších čar tak bude rychlejší.

Kreslení neostrých tahů štětcem U tohoto nástroje můžete volit různou hodnotu tlaku a podle toho měnit vzhled rozprašování. Zvláště efektivní je při používání tabletu.

Kreslení neostrých tahů štětcem

Kreslení s použitím vzorků nebo částí z obrázků Tento nástroj je šikovní především u retušování fotografií. Základní nastavení je z obrázku a velikost razítka odpovídá vybranému bodu. Volbu vzorku z obrázku provedete kliknutím levým tlačítkem myši a současným držením klávesy Control. Po puštění klávesy Control můžete vzorek nanášet stejně jako barvu při práci se štětcem. Pokud chcete použít vzorek, proveďte nejdříve nastavení ve vlastnostech nástroje a pak zvolte požadovaný vzorek.

Kreslení neostrých tahů štětcem

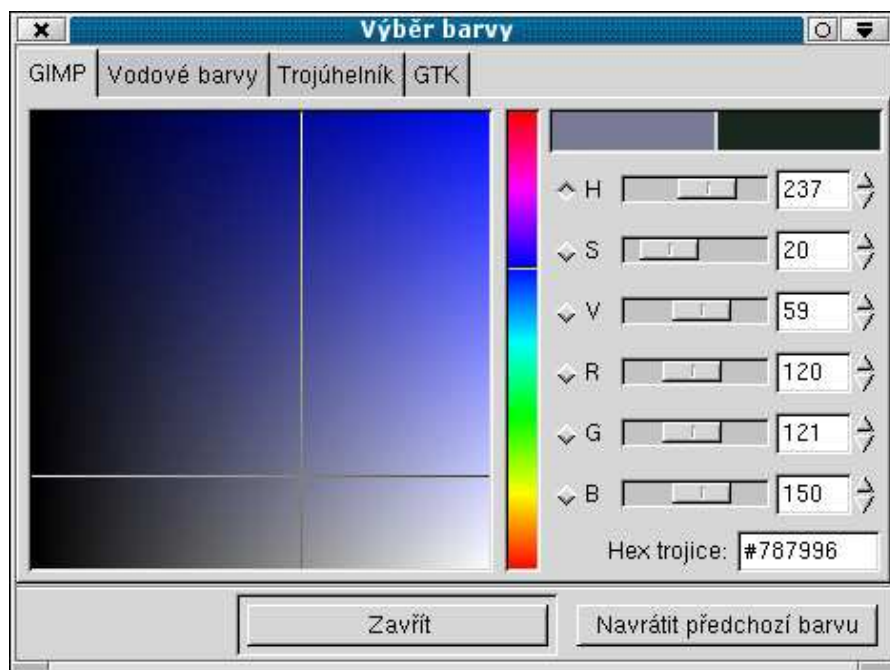
Rozostření nebo zaostření Tento nástroj se používá především na ruční doostřování či zvýrazňování kontrastů částí obrázku.

Kreslení perem Pero se používá podobně jako štětec a tužka. Pomocí vlastností nástroje můžete nastavovat sklon tahu, velikost a úhel. Má však omezený tvar stop.

Zesvětlování nebo ztmavnutí Zesvětlování nebo ztmavnutí se provádí stejně jako byste kreslili. V místech tahu kurzoru se objeví světlejší nebo tmavší pruhy. Pokud vám zesvětlení případně ztmavnutí nevyhovuje, můžete nastavit požadované hodnoty ve vlastnostech nástroje.

Rozmazávání Obrázek se rozmazává tak, že stisknete levé tlačítko a kurzorem provádíte rozmazávání. Pokud vám nastavení nevyhovuje, upravte jej pomocí vlastností nástroje.

Měření vzdáleností a úhlů Nástroj měří úhel a vzdálenost dvou bodů. Pokud chcete, aby byly údaje zobrazovány, nastavte ve vlastnostech tohoto nástroje Použít informační okno.

Obrázek 20.3: výběr barvy a pozadí, stopy, vzorku a přechodu

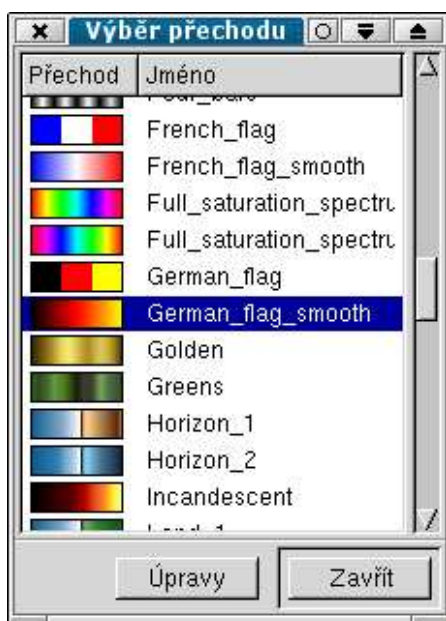
Výběr barvy najdete v hlavním okně vlevo dole. Můžete nastavit barvu popředí a pozadí. Každá má své vlastní okno. Kliknutím na okno vyvoláte dialog výběru barvy.

Napravo od výběru barvy se nachází výběr stopy, vzorku a přechodu. Jejich dialogy vyvoláte opět kliknutím levého tlačítka na jejich ikony.

Vrstvy

Práce s vrstvami je jednou z výhod, kterou dnes poskytují všechny lepší grafické programy. Pokud chcete, aby byl váš obrázek uchováván i s informacemi o vrstvách, uložte ho do nativního formátu GIMPu XCF.

Dialog, který vám umožní vytvářet a spravovat jednotlivé vrstvy vyvoláte pomocí kontextového menu, vyberete Dialogy a Vrstvy, kanály a cesty. Zobrazí se Vám dialog, kde uvidíte uspořádání svého obrázku a vlastnosti jednotlivých vrstev.

Obrázek 20.4: Výběr přechodu

Režimy

GIMP používá tři základní režimy - RGB, odstíny šedi a indexovaný. RGB je určen pro barevné obrázky, odstíny šedé pro černobílé a indexovaný pro

obrázky ve formátu GIF. Protože byl GIMP vyvinut především pro úpravu webové grafiky a nikoliv pro tiskové úpravy, neobsahuje režim CMYK. K použitému režimu se váží některé vlastnosti:

- Pouze u režimu RGB je možné použít všechny filtry. Velká část je použitelná také v režimu odstínů šedi. Při práci s indexovaným režimem převed'te obrázek nejdřív do RGB režimu.
- Převod do indexovaného režimu je možný pouze při ukládání souboru. Můžete jej tedy provést třeba uložením do formátu GIF. Nikdy neupravujte obrázek v indexovaném režimu.
- Více informací o režimech najdete v interní nápovědě.

Typy a triky

V této kapitole se dozvíte některé postupy, které vám usnadní práci s GIMPem jako:

- Příprava obrázku na tisk
- Použití filtrů
- Vkládání textu
- Retušování

Příprava fotografií k tisku

Rádi byste si vytiskli na své barevné tiskárně své fotografie. Už první obrázek má ale nejasné barvy a jsou na něm tmavší fleky. Co s tím?

Jde o jeden ze základních problémů. Barvy a kontrast obrázku se totiž často značně liší od výstupu s tiskárny. Obrázek na monitoru bývá jasnější a barevnější. Stejný barvený výstup na monitoru i s tiskárny získáte pouze s použitím profesionálních tiskařských nástrojů. Pokud chcete kvalitně tisknout i v GIMPu, držte se následujících doporučení:

Před tiskovou úpravou obrázku si vytvořte jeho zálohu. Až upravený obrázek uložíte, nebude již možné ho vrátit do původního stavu. Pro úpravu obrázku máte k dispozici v kontextovém menu nabídku 'Obrázek' a v ní 'Barvy'.

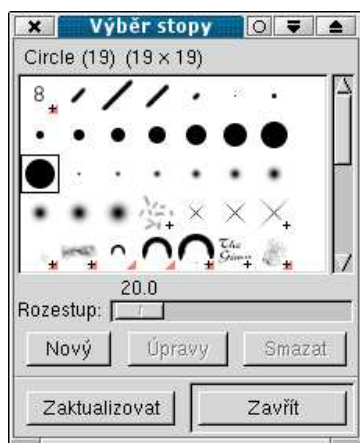
Dialog úrovní barev najdete v kontextovém menu v nabídce 'Obrázek', 'Barvy', 'Úrovně...'. Zobrazuje vstupní a výstupní hodnoty barev (viz. obrázek *Příprava fotografií k tisku* na následující straně). Nastavením v tomto dialogu můžete opravovat pohodlně jak jas tak kontrast.

Úpravu celého obrázku můžete provádět pomocí filtrů. Filtry určené k úpravě obrázků před tiskem jsou přístupné prostřednictvím kontextového menu v nabídce 'Filtry' → 'Vylepšení'. Efekt filtru můžete před jeho použitím vidět v náhledu v dialogu jeho vlastností.

U nekvalitního obrázku používejte filtry velmi opatrně. Dávejte přednost nabídce 'Warp Sharp'.

U úpravy částí obrázku používejte nástroj 'Zesvětlování nebo ztmavnutí' z hlavního okna GIMPu. Aby byl výsledek co nejlepší, zvolte takovou stopu, která má co nejméně ostré hrany.

Před tiskem pak ořízněte obrázek do požadované velikosti a vytiskněte.

Obrázek 20.5: Výběr stopy

Speciální efekty

V kontextovém menu (vyvoláte je kliknutím pravým tlačítkem myši na obrázek) najdete v nabídkách 'Filter' nebo 'Script-fu' celou řadu nástrojů pro úpravu obrázku včetně jednoduchých zvláštních efektů. O jejich použití se více dovíte v interní nápovědě.

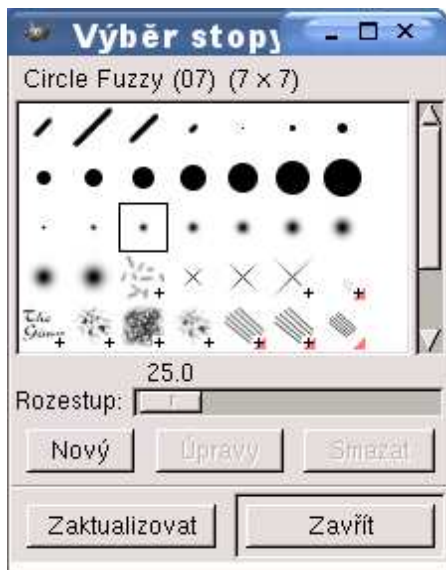
Vkládání textu

Vkládání textu je díky nabídce v hlavním menu velmi jednoduché. Vkládaný text má automaticky barvu definovanou barvou popředí. V dialogu vkládání textu nastavíte požadovaný typ písma a jeho velikost. Text můžete z obrázku odstranit pomocí nabídky 'Vrátit' pouze do uložení souboru. Pokud chcete s textem pracovat, uložte jej do samostatné vrstvy.

Korekce červených očí

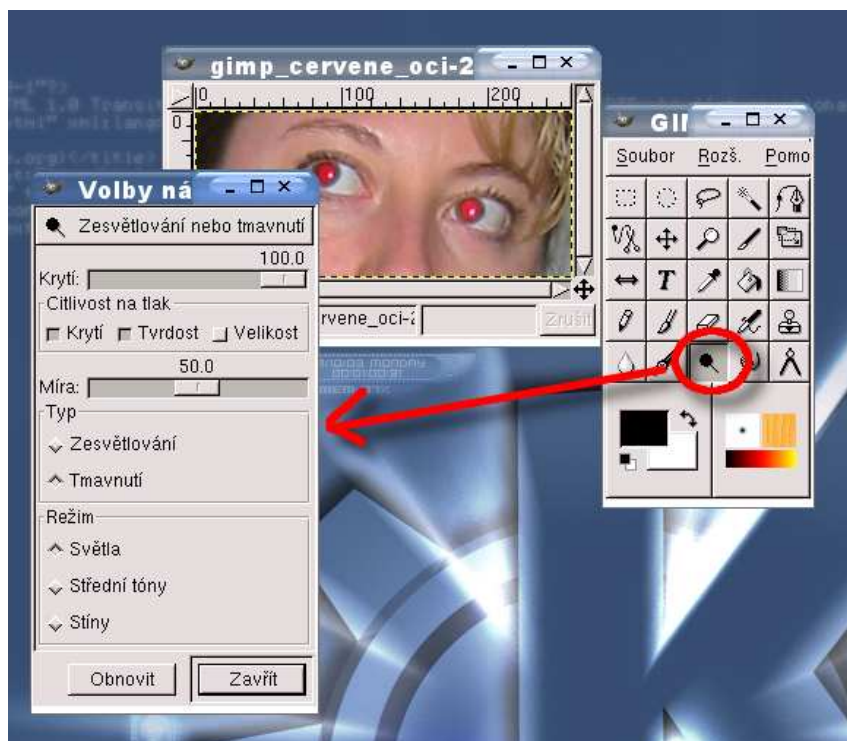
Červené oči jsou jedním z nepříjemných problémů spojených s fotografováním a ne vždy je možné se jim vyhnout. Jejich odstranění je však díky GIMPu rychlé a jednoduché. Následující postup patří k těm nejjednodušším. Nezachovává však původní barvu očí, ale přebarví je na hnědo. Postupujte následujícím způsobem:

1. Otevřete si fotografii s červenýma očima a pomocí kontextového menu 'Zobrazení' → 'Zvětšení', které vyvoláte kliknutím pravým tlačítkem myši na plochu obrázku, fotografii přiblížte. Obvykle postačuje přiblížení 4:1.
2. Dvojitým kliknutím na ikonu 'Stopy' v hlavní nabídce programu GIMP vyberte vhodnou stopu. Nejvhodnější je s neostrými okraji. Velikost stopy přizpůsobte původní velikosti očí.

Obrázek 20.6: Dialog výběru stopy

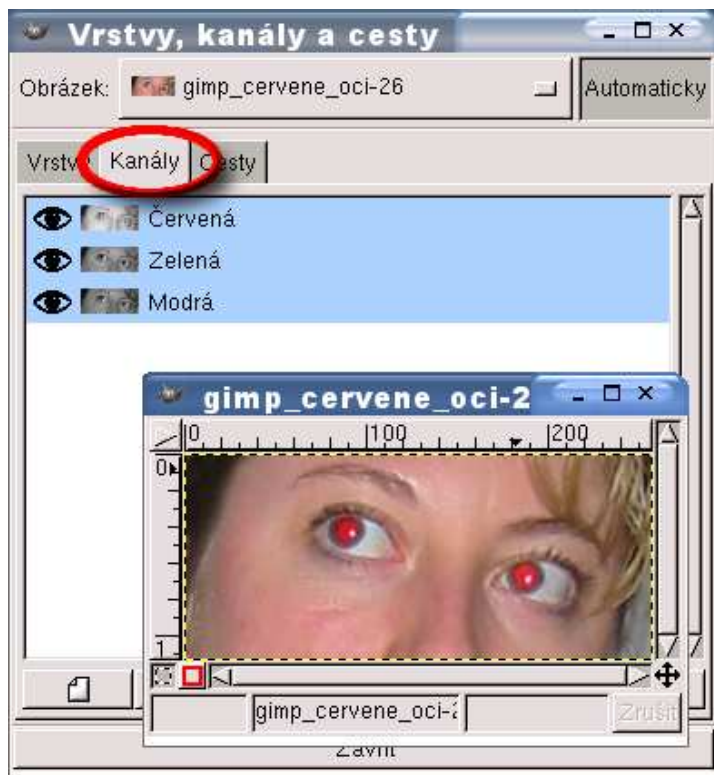
3. Dvojitým kliknutím na ikonu 'Zesvětlování nebo tmavnutí' vyvolejte dialog tohoto nástroje a nastavte ho na tmavnutí.

Obrázek 20.7: Nastavení ztmavnutí

Po nastavení zvolte tlačítko 'Zavřít'. Pokud stisknete tlačítko 'Obnovit', nastaví se původní hodnoty a vaše nastavení se smaže.

4. Pomocí kontextového menu 'Dialogy' → 'Vrstvy, kanály a cesty' otevřete dialog vrstev. Přejděte do záložky 'Kanály' a kliknutím na červený a modrý kanál je vypněte. Obrázek se zbarví do zelena.

Obrázek 20.8: Nastavení kanálů

5. Opatrně přejíždějte kurzorem po ploše očí a ztmavujte je. Efekt ztmavování můžete průběžně kontrolovat zapínáním kanálů barev.

Tento postup může mít v případě silně červených očí jen malý efekt. V takovém případě vypněte zelenou a modrou vrstvu a úpravy provádějte přímo v červené.

Retušování

Pro retušování se nejčastěji používá razítko (viz. Kreslení s použitím vzorků nebo částí z obrázků). Před jeho použitím je vhodné:

- Nastavit štětec na stopu s neostrým okrajem a střední velikost
- Nastavit zobrazení obrázku na větší hodnotu
- Otevřít si pro kontrolu druhou kopii stejného obrázku ve skutečné velikosti
- Průběžně si ukládat jednotlivé fáze úpravy obrázku pod různými jmény. Budete se tak moci vrátit k libovolnému bodu úpravy.

Další informace

Více informací o programu GIMP najdete na webové stránce
stránce <http://www.gimp.cz> nebo na anglických stránkách
<http://www.gimp.org>.

Zvuk v Linuxu

Operační systém Linux nabízí celou řadu programů pro práci se zvukem. V závalu programů je velmi složité najít aplikaci požadované funkce. Základní přehled programů pro práci se zvukem najdete v této kapitole.

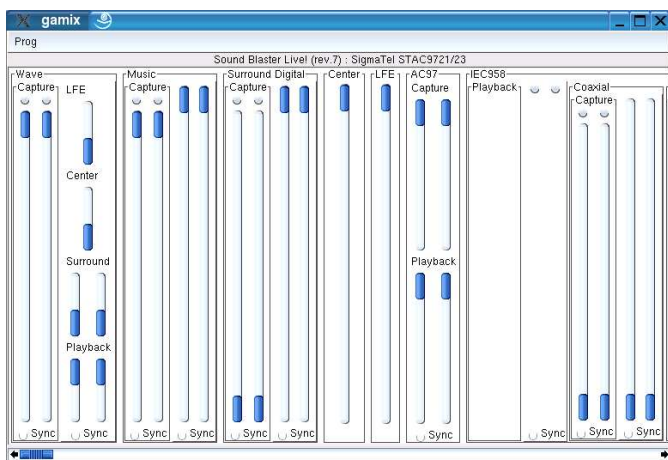
Směšovače	282
Přehrávače	285
Vytváření zvukových souborů	287
Rádio	288
MIDI	288

Směšovače

Pokud jste provedli úspěšnou konfiguraci programem YaST2, pak používáte ALSA ovladač jako modul jádra. Ten vytváří rozhraní mezi zvukovou aplikací a zvukovou kartou. Rozsah funkcí, které máte k dispozici je tedy závislý na používané zvukové kartě. Většinou máte k dispozici aspoň jeden stereo kanál pro zvukový vstup a výstup.

gamix

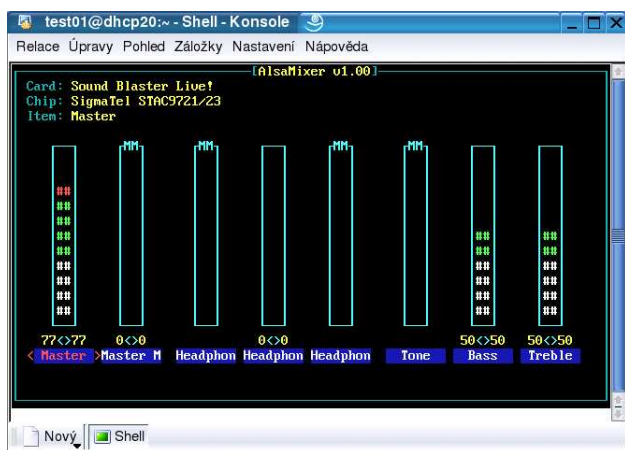
Pokud používáte více než jednu zvukovou kartu, můžete je nastavit pomocí tohoto programu.

Obrázek 21.1: Program Gamix

alsamixer

alsamixer používá textové znaky pro simulaci grafického prostředí v textovém režimu.

Obrázek 21.2: Alsamixer

Upozornění

alsamixer nepracuje s některými typy zvukových karet. Následující popis se vztahuje na zvukové karty splňující standard AC-97. Pokud používáte karty s čipem Envy24 (=ice1712), použijte mixér `envy24control`.

Upozornění

Klávesou **(M)** je možné zapínat nebo vypínat jednotlivé kanály a mezerníkem potom určit kanál pro vstup.

Program můžete ukončit klávesou **(Esc)** a bližší informace naleznete na manuálových stránkách, které si můžete nechat zobrazit příkazem:

```
man alsamixer
```

KMix – směšovač prostředí KDE

KMix je velice propracovaný směšovač. Můžete ho spustit prostřednictvím menu 'Multimédia' → 'Nastavení hlasitosti'.

Další možností je použít příkazovou řádku a příkaz

```
kmix &
```

Po spuštění se KMix zapustí do hlavního panelu v podobě ikony ampliony

Obrázek 21.3: Program KMix

vedle údaje o času. Kliknutím na jeho ikonu můžete nastavit hlasitost zvukového výstupu. Detailnější nastavení vyvoláte pomocí kontextového menu, které vyvoláte kliknutím na ikonu programu pravým tlačítkem myši, a výběrem položky 'Zobrazit okno se směšovači'.

Okno se směšovači

Základní kanály pro zvukový výstup jsou 'Hlasitost', 'Pcm' a 'CD'. 'Hlasitost' ovládá celkovou hlasitost, zatímco 'Pcm', 'CD' a další se starají pouze o jednotlivé kanály. PCM kanál většinou odpovídá nastavení na vašem přehrávači. Pokud tedy změníte nastavení PCM kanálu, projeví se to také na přehrávači. Popisky pro jednotlivé stupnice si můžete zapnout v 'Nastavení' → 'Nastavit: KMix'. Zde zaškrtněte položku 'Zobrazovat popisky'.

Nad každou stupnicí máte také zelenou diodu, která musí být rozsvícena. Pokud tomu tak není, pak je celý kanál vypnutý. Tzn. že pokud máte např. vypnutou stupnici 'Volume', tak i když si v přehrávači nastavíte hlasitost na plný výkon, tak neuslyšíte ani pípnutí. Pod některými stupnicemi jsou také červené diody, které určují vstup při nahrávání. Proto je také možné mít zapnutý pouze jeden druh vstupu najednou. Zcela dole pak najdete velkou stupnici označenou jako 'Vyrovnávání levá/pravá'. Ta slouží pro optimální nastavení hlasitosti do levých nebo pravých sluchátek, resp. reproduktorů.

GNOME-Mixer-Applet

Jestliže pracujete v prostředí GNOME, použijte pro nastavení hlasitosti applet na hlavním panelu. Applet na panel umístíte pomocí nabídky panelu.

amix – směšovač pro textovou konzoli

Směšovač, který používá pouze příkazovou řádku, je `amixer` a i k tomuto programu máte k dispozici manuálové stránky. Přehled jednotlivých voleb získáte příkazem:

```
amixer -h
```

Přehrávače

Pro Linux existuje nepřeberné množství programů, které umožňují přehrávat různé zvukové formáty. Nejlepší kvalitu přehrávání určitého formátu dosáhnete správného přehrávače, který byl právě pro určený formát navržen.

kscd – přehrávač AudioCD

Obrázek 21.4: Program KScd

Pro přehrávání audio CD můžete použít program `kscd`, který najdete v K panelu v položce 'Multimédia', kde je 'CD přehrávač'. Ten obsahuje také podporu pro CD databázi (CDDb). Jeho ovládání je zcela intuitivní a v případě problémů můžete zavolat na pomoc nápovědu v KDE. Pokud

si pustíte své oblíbené CD a z reproduktorů nic neuslyšíte, pak si zkontrolujte v počítačové skříni, zda máte propojenu CD mechaniku se zvukovou kartou.

Načtení AudioCD v Konqueroru

Vedle zvláštních programů určených k načtení obsahu AudioCD můžete použít také Konqueror. Postup je jednoduchý. Do CD mechaniky vložte CD, spusťte Konqueror a do pole 'Umístění' napište:

```
audiocd:/
```

Po několika vteřinách se zobrazí obsah CD. Pokud obdržíte chybové hlášení, překontrolujte, zda jste členy skupiny disk.

Hned po načtení obsahu CD se Konqueror spojí CDDb serverem, kde zjistí titul CD. Pokud se na serveru titul CD nenachází, můžete ho získat přímo z nosiče. Načtené soubory můžete převést do formátů MP3 a ogg-vorbis.

WorkMan

Pokud nepracujete v prostředí KDE ani GNOME, můžete k přehrávání AudioCD použít WorkMan.

GNOME-CD-Player-Applet

Pro přehrávání AudioCD můžete v prostředí GNOME použít CD-Player-Applet. Tento applet umístíte na panel pomocí nabídky panelu.

XMMS – přehrávač formátů MP3-, WAV-, OGG- a streamů

Jedním z nejrobusnějších přehrávačů v prostředí systému Linux je program XMMS. Ovládání programu je jednoduché. Stačí kliknout na ikonu menu v levém horním menu. V nabídce pak vyberete 'Hrát ze souboru', 'Hrát z adresáře' nebo 'Hrát z adresy'.

Upozornění

Pokud XMMS nenajde žádnou nakonfigurovanou zvukovou kartu, přesměruje automaticky výstup na Disk-Writer-Plugin. V takovém případě je zvuk zapisován ve formátu WAV na disk a průběh přehrávání je rychlejší než při klasickém přehrávání.

Upozornění

Obrázek 21.5: Program XMMS

V nabídce 'Volby' → 'Nastavení' vyvoláte dialog, kde můžete nastavit I/O pluginy a další vlastnosti přehrávače.

FreeAmp – přehrávač formátů MP3-, OGG- a streamů

FreeAmp je přehrávač, který je k dispozici pro celou řadu platform včetně Linuxu. Vzhled pomocí tohoto prohlížeče je možné různě měnit.

Vytváření zvukových souborů

KRec

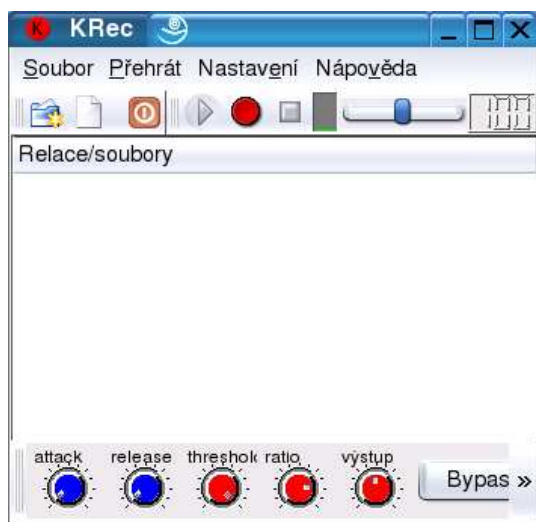
Pokud máte mikrofón a chcete si vytvářet vlastní nahrávky, použijte program KRec. Nezapomeňte si pročíst nápovědu, která se zobrazí po spuštění programu.

NoteEdit

Program NoteEdit je jeden z nejlepších linuxových programů určených k notovému záznamu v grafickém prostředí. Pomocí tohoto programu můžete nejen zapisovat noty, ale také vytvářet MIDI soubory.

Program spustíte příkazem: `noteedit`

V souboru `/usr/share/doc/packages/noteedit/examples` najdete příklady záznamů, které si můžete otevřít a otestovat.

Obrázek 21.6: Program KRec

Pomocí nabídky 'TSE3' → 'Midi in' můžete importovat MIDI soubor. Více informací o tomto programu ~~noteedit~~ najdete v jeho dokumentaci uložené v adresáři `/usr/share/doc/packages/noteedit`.

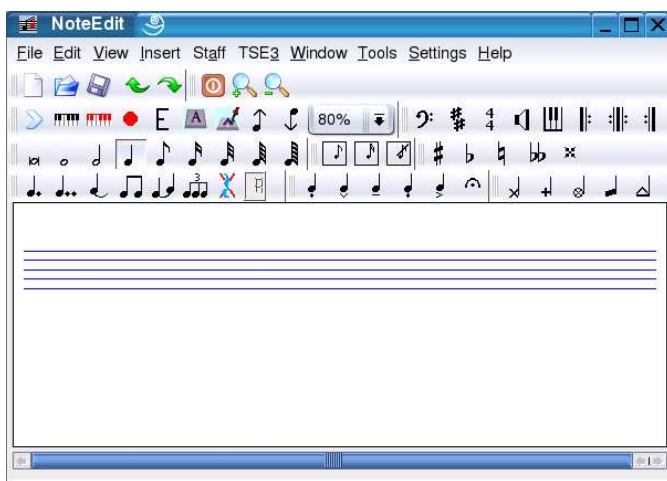
Rádio

kradio

Program kradio je rozhraní pro rozhlasový přijímač na televizní kartě. Kradio najdete v SuSE menu /mto 'Multimedia'.

MIDI

Kromě možnosti přehrávat PCM data vám dávají mnohé zvukové karty možnost použít také MIDI funkce. Stav podpory MIDI funkcí jednotlivými zvukovými kartami je velice rozdílný. Také ALSA obsahuje velké rozdíly při podpoře jednotlivých karet.

Obrázek 21.7: Program NoteEdit

Mnoho zvukových karet používá externí MIDI port pro připojení MIDI zařízení, jako jsou různé klávesové nástroje, syntetizéry apod. Pokud ALSA podporuje MIDI port vaší zvukové karty, můžete pomocí tohoto programu vytvářet a přehrávat MIDI soubory. Základní informace o tom, zda vaše zvuková karta podporuje MIDI, získáte tak, že v ovládacím centru KDE zvolíte položku 'Zvuk' → 'MIDI'. Zde můžete vybrat MIDI zařízení, které bude použito pro přehrávání MIDI souborů. Na příkazové řádce si můžete nechat vypsat MIDI zařízení, která máte právě k dispozici spolu s interními čísly ALSA portů pomocí příkazu `pmidi -l`. Např. u karty „Soundblaster

Obrázek 21.8: Program KRadio

Live!“ vypadá seznam zhruba následovně:

Port	Client name	Port name
72:0	External MIDI 0	MIDI 0-0
73:0	Emul0k1 WaveTable	Emul0k1 Port 0
73:1	Emul0k1 WaveTable	Emul0k1 Port 1
73:2	Emul0k1 WaveTable	Emul0k1 Port 2
73:3	Emul0k1 WaveTable	Emul0k1 Port 3

Výstup 2: `pmidi -l`

V prvním sloupci jsou uvedeny interní čísla portů, prostřednictvím kterých přistupuje ALSA ovladač k zařízení. Ostatní sloupce slouží pro identifikaci zařízení. Kromě již zmíněného externího MIDI portu se v seznamu objevuje také několik wavetable portů. Příkazem `pmidi -p 73:0 mysong.mid` si můžete nechat např. přehrát MIDI soubor na jednom z uvedených portů. Mnoho zvukových karet (např. Soundblaster AWE a Live!) mají vlastní interní wavetable syntetizér. Ten převádí MIDI na slyšitelné zvuky.

Tato MIDI data je možné poslat wavetable syntetizéru prostřednictvím externích MIDI kláves nebo interním programem (MIDI přehrávač nebo sekvencer). U zvukových karet AWE a Live! je třeba inicializovat wavetable syntetizér pomocí tzv. soundfontu předtím, než uslyšíte zvukový výstup. Pro vlastníky těchto karet je inicializace popsána v následujícím odstavci.

timidity++ – softwarový wavetable syntetizér

Ne všechny zvukové karty disponují wavetable syntetizérem, pomocí kterého je možné přehrávat MIDI soubory pomocí soundfontu. V tom případě vám pomůže wavetable syntetizér `timidity++`. Spustíte tento program na pozadí jako klient pro ALSA sekvencer příkazem:

```
timidity -iA -B2,8 -Os &
```

Upozornění

Pokud spustíte `timidity`, pak se nesmíte nacházet v adresáři `/usr/share/timidity`.

Upozornění

Poté se objeví hlášení kde je, mimo jiné, uveden MIDI port, pomocí kterého je možné přistupovat k syntetizéru (např. pomocí programu

```
vkeybd --addr 128:0):
```

```
Opening sequencer port: 128:0 128:1
```

Konfigurační soubor se nazývá `/usr/share/timidity/timidity.cfg`. Odpovídající manuálové stránky můžete zobrazit pomocí `man timidity.cfg` a dokumentaci k samotnému programu naleznete v `/usr/share/doc/packages/timidity`, resp. `/usr/share/doc/packages/timidity/C`.

Vhodné opravy pro jednotlivé nástroje naleznete na

<http://www.stardate.bc.ca/eawpatches/html/default.htm>

Na této internetové stránce naleznete soubor `eawpats-full-10.rar`. Tento soubor je sice 22 MB velký, ale obsahuje úplnou sadu nástrojů GM/GS/XG. Abyste mohli použít opravy s `timidity`, je třeba postupovat následujícím způsobem. Přihlaste se jako uživatel `root` a vytvořte adresář `/usr/share/timidity/eawpats`. Soubor `eawpats-full-10.rar` zkopírujte do tohoto adresáře a použijte zde příkaz `unrar x eawpats-full-10.rar`, kterým soubor rozbalíte. Potom je ještě třeba upravit soubor `timidity.cfg` v adresáři `/usr/share/timidity/`.

```
dir /usr/share/timidity/eawpats
source timidity.cfg
```

Také `eawpats-full-10.rar` obsahuje soubor s názvem `timidity.cfg`, který se po rozbalení nachází v adresáři `eawpats`. Ten je třeba připojit příkazem `source`. V tomto souboru jsou důležité pouze následující řádky. Všechny ostatní můžete klidně smazat.

```
source gravis.cfg
source gsdrums.cfg
source gssfx.cfg
source xgmap2.cfg
```

Pro ukončení programu použijte příkaz `killall timidity`.

Velice působivá demonstrace možností MIDI souboru je např.

první věta Brahmovy symfonie č.1, kterou naleznete na

<http://www.classicalarchives.com/brahms.html>.

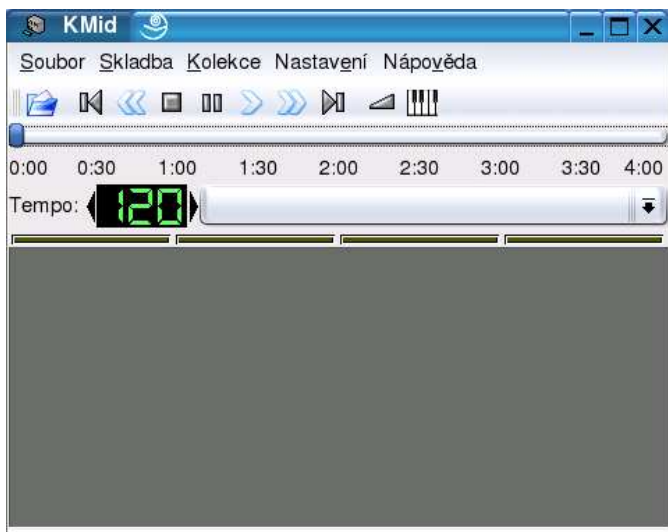
Pokud chcete místo Gravis Instrument Patches použít soundfonts, pak je třeba upravit soubor `/usr/share/timidity/timidity.cfg`. Abyste mohli používat Vintage Dreams soundfonts spolu s `timidity++`, stačí přidat

do souboru `timidity.cfg` jediný řádek:

```
soundfont /usr/share/sounds/sf2/Vintage_Dreams_Waves_v2.sf2
```

Bližší informace k tomuto tématu naleznete v souboru `/usr/share/doc/packages/timidity/C/README.sf`.

KMid

Obrázek 21.9: Program KMid

Na K panelu v položce 'Multimédia' nalezte 'Přehrávač Midi/Karaoke'. Různé MIDI soubory můžete nalézt na Internetu, je jich tam nepřehledné množství. Jedna z adres, kde můžete začít hledat je např. <http://www.midi.net>. Rozsáhlý archív klasické MIDI hudby pak naleznete na <http://www.classicalarchives.com>.

Podrobnou nápovědu k programu `kmid` získáte po stisku (F1). I u tohoto programu je třeba zvolit správné midi porty v menu 'Nastavení' → 'Nastavení MIDI'.

Za povšimnutí také stojí 'Okno kanálů', které můžete aktivovat na nástrojové liště. V okně kanálů jsou všechny změny zobrazovány graficky na více klávesnicích a můžete zde měnit nástroje. Je možné, že bude třeba přesunout obraz více napravo tak, aby bylo možné vidět jednotlivé body.

KMidi – timidity v KDE

Obrázek 21.10: Program KMidi

kmidi resp. TiMidity-synth je MIDI přehrávač, který používá timidity pro tvorbu zvuků z wavetable. Tyto programy je možné spustit z K panelu, kde se nachází ve složce 'Multimédia' pod názvem 'Midi synth', resp. 'TiMidity-synth'. Konfigurační soubor `timidity.cfg` naleznete v adresáři `/opt/kde2/share/apps/kmidi/config/`.

Pokud jste si instalovali opravy GM/GS/XG nástrojů tak, jak bylo popsáno v odstavci o timidity++, můžete je nyní používat také v kmidi nebo v TiMidity-synth. Přihlaste se jako uživatel `root` a přejděte do adresáře `/opt/kde2/share/apps/kmidi/config/`. Přejmenujte potom soubor `timidity.cfg`. Příkazy

```
cd /opt/kde2/share/apps/kmidi/config/  
ln -s /usr/share/timidity/timidity.cfg .  
ln -s /usr/share/timidity/eawpats .
```

vytvoříte potřebné symbolické odkazy.

Filmy a TV

Operační systém Linux nabízí celou řadu multimediálních programů. V závalu programů je velmi složité najít aplikaci požadované funkce. Základní přehled multimediálních programů najdete v této kapitole.

TV	296
AleVT – teletext	297
MPlayer – přehrávání DVD a filmů	298

TV

Konfigurace TV karty je integrována v programu YdST. Pokud je karta rozpoznána, automaticky se nastaví. V opačném případě je nutné zadat její typ ručně.

TV program můžete sledovat pomocí program `motv`. Další aplikací určenou ke sledování televizního signálu je program `KWinTV`.

`motv` – televize

Program `motv` vznikl z programu `xawtv`. Spustíte ho z menu KDE nebo příkazem:

```
motv.
```

Po spuštění programu se otevře okno televize. Menu programu vyvoláte kliknutím pravým tlačítkem myši na plochu okna programu.

Ladění

V menu 'Nastavení' → 'Přístup' můžete zvolit zdroj videosignálu. Pokud zvolíte televizi, musíte nastavit také program. To můžete udělat pomocí automatického vyhledávání. Po vyhledání se údaje o programu uloží do souboru `.xawtv` ve vašem domovském adresáři.

Tip

Pokud nechcete spouštět vyhledávání programu, můžete ho přeskočit klávesovou zkratkou (**Ctrl**) + Šipka nahoru. Pomocí šipka vpravo popř. šipka vlevo můžete nastavení doladit.

Tip

Zvuk

Audio výstup TV karty propojte s Line vstupem zvukové karty. U TV karty je pak možné ovládat hlasitost.

Nastavení obrazu

Televizní obraz obvykle používá poměr 4:3. V menu 'Nástroje' → 'Poměr stran' můžete nastavit poměr stran. Pokud zvolíte poměr 4:3 (tento poměr je přednastavený), budou se poměry stran zachovávat i v případě změny velikosti okna.

Pomocí klávesy **F** nebo nabídky 'Nástroje' -> 'Celoobrazovkový režim' můžete nastavit celoobrázkové zobrazení.

Tip

Soubor .xawtv se uloží automaticky po volbě 'Uložit'. V tomto souboru se mimo konfigurace ukládá i nastavení programů. Více informací získáte v manuálové stránce xawtvrc.

Tip

Přidání do panelu

Programy, které používáte spolu s motv, můžete automaticky spouštět z tohoto programu pomocí klávesových zkratk, např. gamix a AleVT.

Programy propojené s motv musí být zapsány v souboru .xawtv. Zápis by měl vypadat asi takto:

[launch] Gamix = Ctrl+G, gamix AleVT = Ctrl+A, alevt

Za jménem programu je uvedena klávesová zkratka, kterou se bude spouštět. Přes nabídku [launch] pak můžete tyto programy spouštět i z menu motv.

AleVT – teletext

AleVT je dekodér teletextu a videotextu a prohlížeč pro ovladač btv (/dev/vbi) a X11. Podporuje více oken, stránkovou vyrovnávací paměť, vyhledávání podle regulárních výrazů, má vestavěný manuál, atd.. Obsahuje také program pro získání času z teletextu.

Program spustíte z hlavního menu KDE 'Multimedia' → 'Video' → 'alevt' nebo z příkazové řádky příkazem:

```
alevt
```

Program zobrazuje textové stránky programu, který je zrovna zobrazován v okně televizního programu např. motv.

MPlayer – přehrávání DVD a filmů

Obrázek 22.1: Program MPlayer

Jedním z nejlepších programů je MPlayer. Umožňuje přehrávat filmy jak pomocí příkazů z příkazové řádky tak příjemného grafického rozhraní. Tento program s grafickým rozhraním spustíte buď z menu KDE nebo příkazem:

```
gmplayer
```

Jestliže chcete program spustit bez grafického ovládacího rozhraní, použijte příkaz:

```
mplayer
```

Verze programu MPlayer použitá v distribuci SuSE Linuxu obsahuje podporu pouze pro volně dostupné filmové formáty. Postup, jak přehrát i jiné formáty najdete dokumentaci programu MPlayer v souboru `/usr/share/doc/packager/MPlayer`.

Část VII

Přílohy

Klávesové zkratky

Psaní zvláštní znaků

Klávesová zkratka	Znak
Alt + V	zavináč
Alt + e	euro

Klávesové zkratky prostředí KDE

Klávesová zkratka	Význam
Alt + Ctrl + k	přepínání klávesnice (tato zkratka funguje jen když máte nastaveno několik různých klávesnic)
Alt + F1	Hlavní menu KDE
Alt + Ctrl + D	Minimalizace všech oken, zobrazí se vyčištěná plocha
Alt + Ctrl + Del	Odhlášení

Tabulka B.1: pokr. na další str... .

(Alt) + (Ctrl) + (Shift) + (Del)	Odhlášení bez potvrzování
(Alt) + (Ctrl) + (PageUp)	Restart počítače
(Alt) + (Ctrl) + (PageDown)	Vypnutí počítače
(Alt) + (Ctrl) + (L)	Uzamknout obrazovku
(Alt) + (Ctrl) + (Backspace)	Restart X serveru
(Alt) + (F2)	Spustit příkaz
(Alt) + (F5)	Zobrazení seznamu oken
(Ctrl) + (Esc)	Zobrazení správce úloh
(Alt) + (Ctrl) + (Esc)	Zabít okno
(Alt) + (F4)	Zavřít okno
(Alt) + (Tab)	Procházet okny
(Ctrl) + (Tab)	Procházet plochy

Přípony souborů

Koncovky souborů mají v systému Linux trochu jinou úlohu, než v jiných operačních systémech. Linux totiž koncovky nepotřebuje. Dokáže si soubory “prohlédnout” a z jejich struktury určit, zda jde o podporovaný formát a jak s ním může dál naložit. Přesto koncovky souborů v Linuxu můžete najít. Koncovky mají soubory formátů, které původně vznikly pro jiné operační systémy, a soubory vytvořené multiplatformními programy (např. OpenOffice). Kupodivu se s koncovkami můžete setkat i u souborů, které mají kořeny čistě v UNIXu či Linuxu. Důvodem jsou uživatelé. Je totiž mnohem přehlednější si některé typy souborů, třeba shellové skripty, označit zvláštní koncovkou.

V systému, který nepoužívá koncovky, ovšem i uživatel občas potřebuje zjistit, s jakým typem souboru má tu čest. Pro tento případ tu je příkaz `file`.

Použití tohoto příkazu je velmi snadné. Pokud chcete zjistit např. typ souboru `text`, stačí napsat:

```
file text
```

Systém pak vypíše hlášení o typu souboru. V našem případě toto:

```
README: ASCII English text
```

Příkaz `file` nabízí celou řadu dalších možností výpisu typu souboru. Více se o jeho používání dočtete v manuálových stránkách (`man file`). V následující tabulce najdete nejčastěji vyskytující se přípony v prostředí Linuxu, jejich význam a případně i aplikaci, kterou se dají otevřít.

Přípona	Popis
avi	– film. Zkratka z anglického Audio Video Interleaved. Formát AVI sám o sobě není komprimovaný, tj. originální AVI soubor je velmi velký. Aby došlo k jeho zmenšení, používají se encodéry (kodeky). Dva různé AVI soubory mohou používat různé kodeky. V případě, že kodek nemáte, film přehrát nepůjde. Naprostou většinu kodeků si lze bez problémů stáhnout z Internetu. Filmy si můžete spouštět např. programem MPlayer.
bin	– spustitelný soubor. Některé spustitelné soubory mají koncovku bin.
bz	– archiv. Komprese je postup, kdy určitým způsobem např. ze souboru odstraníte určitá data, abyste získali soubor menší. Když pak tato data k takto upravenému souboru vrátíte, získáte soubor původní. Soubor, kterému jste data ubrali, se jmenuje archiv. Archivovat můžete také adresáře. Výsledkem archivace je vždy soubor. Tyto soubory lze otevřít např. programem Ark.
bz2	– archiv. Tyto soubory lze otevřít např. programem Ark.
c	– zdrojový kód. Při kompilaci je dobré odlišit, zda se jedná o zdrojový kód nebo již spustitelný soubor. Proto mají zdrojové kódy koncovku. Zdrojové kódy si můžete prohlédnout v libovolném textovém editoru.
cc	– zdrojový kód. Systém Linux je psán v jazyce C a C++. Zdrojové kódy psané v jazyce C mají koncovku c, kód v objektovém C++ pak cc.
cer	– certifikát. Některé programy vyžadují certifikáty, které se ukládají v souborech s touto koncovkou.
cfg	– konfigurační soubor. Některé konfigurační soubory mají pro lepší orientaci tuto zkratku.
cpp	– zdrojový kód. Zdrojový kód jazyka C++.
csh	– skript. Skript shellového interpreteru C.
css	– soubor s kaskádovými styly. Kaskádové styly se používají při vytváření webových stránek. Umožňují všem stránkám jedné rozsáhlé prezentace dát jednotný vzhled pomocí jediného souboru.

Tabulka B.1: pokr. na další str. . .

deb	– balíček distribuce Debian. Ne všechny distribuce Linuxu používají stejný systém instalace programů. Velká část používá systém RPM. Distribuce nazvaná Debian používá vlastní systém a jeho instalační balíky mají koncovku deb. Balíčky určené pro Debian nelze do SuSE Linuxu instalovat.
doc	– soubor MS Office. Tyto soubory lze otevřít programem OpenOffice.org.
dvi	– DVI soubor. DVI je zkratka z anglického DeVice-Independent. Jde o tiskový na platformě nezávislý formát.
eps	– obrázek. Zkratka z anglického Encapsulated Postscript. Jde o obrázky převedené do tiskového formátu. Obrázky si můžete prohlížet např. programem Kview.
exe	– spustitelný soubor MS Windows. Windows a Linux nejsou binárně kompatibilní. To znamená, že programy určené pro Windows nelze v Linuxu spouštět a naopak. Některé programy však jde spustit v emulátoru Windows, např. Wine.
gif	– obrázek. Zkratka z anglického Graphical Interchange Format. Jde o ztrátový formát umožňující používat vrstvy. Velmi často je používán k drobným webovým animacím. Je však chráněn licencí a tak byl místo něj vyvinut formát GIF. Obrázky si můžete prohlížet např. programem Kview.
gz	– archiv. Tyto soubory lze otevřít např. programem Ark.
h	– hlavičkový soubor. Hlavičkové soubory jsou nutné ke kompilaci programů.
htm	– webová stránka. Webové stránky si můžete prohlédnout v libovolném webovém prohlížeči např. Konqueror.
html	– webová stránka. Webové stránky si můžete prohlédnout v libovolném webovém prohlížeči např. Konqueror.
iso	– obraz média. Obraz média (tzv. ISO image) je soubor, který obsahuje bit po bitu to, co je zapsáno např. na CD. Pokud se jedná o obraz CD, nelze si obsah prostě prohlédnout kliknutím na jeho ikonu. Nejdřív je nutné obraz připojit např. příkazem <code>mount -o loop test.iso /mnt/iso</code> . Tento příkaz připojí test.iso do adresáře /mnt/iso.

Tabulka B.1: pokr. na další str. . .

jpeg	– obrázek. Zkratka z anglického Joint Picture Experts Group. Jde o bitmapový formát se ztrátovou kompresí. Nepodporuje práci s vrstvami, ale poskytuje poměrně kvalitní obrázky. Proto se stal velmi oblíbeným formátem webových stránek a u digitálních fotografií. Obrázky si můžete prohlížet např. programem Kview.
js	– Java script. Soubory s touto koncovkou obsahují Javascript, jazyk, který např. umožňuje různé funkce na webové stránce.
kpt	– Koffice prezentace. Soubor vytvořený programem Kprezenter.
ksh	– skript. Příkaz shellového interpreteru Korn.
ksp	– Koffice tabulka. Soubor vytvořený programem Kspread.
kwd	– Koffice text. Soubor vytvořený programem Kword.
midi	– hudební soubor. MIDI soubory si můžete přehrát pomocí programu Kmid. Musíte však mít zvukovou kartu s podporou MIDI. Pokud takovou kartu nemáte, můžete použít emulaci a program TiMidity.
mov	– film. Soubory QuickTime. Jde o formát společnosti Apple. Filmy si můžete spouštět např. programem MPlayer.
mp3	– hudební soubor. Tyto soubory si můžete přehrát např. programem XMMS.
mpeg	– film. Zkratka z anglického Moving Picture Experts Group. Tento formát se dělí podle kvality na různé typy, např. MPEG-1 svými vlastnostmi vyhovuje ukládání na CD a zveřejňování na webu. Filmy si můžete spouštět např. programem MPlayer.
mpg	– film. Jiná koncovka pro filmy ve formátu MPEG. Filmy si můžete spouštět např. programem MPlayer.
o	– binární spustitelný soubor. Tuto koncovku mají spustitelné soubory po kompilaci.
ogg	– hudební soubor. Tyto soubory si můžete přehrát např. programem XMMS.

Tabulka B.1: pokr. na další str. . .

pdf	– dokument PDF. PDF je zkratka z anglického Portable Document Format. Jde o formát, ve kterém je možné ukládat dokumenty a snadno ho přenášet mezi různými platformami, např. Linux a Windows. Bez zvláštního programu, který prodává společnost Adobe, však již není možné jednou vytvořené PDF soubory dále editovat.
pgp	– pgp klíč. Soubory s touto koncovkou obsahují PGP klíč. PGP klíče se používají např. v elektronické poště.
pl	– perlový skript. Soubor s příkazy jazyka Perl. Tento soubor spustíte kliknutím na jeho ikonu.
png	– obrázek. Zkratka z anglického Portable Network Graphics. Jde o formát, který např. podporuje vrstvy. Vznikl jako náhrada formátu GIF, který je licencovaný. Obrázky si můžete prohlížet např. programem Kview.
pps	– soubor MS Office. Tyto soubory lze otevřít programem OpenOffice.org.
ppt	– soubor MS Office. Tyto soubory lze otevřít programem OpenOffice.org.
ps	– postscriptový soubor. Postscript je zvláštní formát určený pro tisk. Pokud si je chcete prohlédnout, můžete použít například prohlížeč gv.
py	– zdrojový kód. Zdrojový kód jazyka Python.
qt	– film. Soubory QuickTime. Jde o formát společnosti Apple. Filmy si můžete spouštět např. programem MPlayer.
ra	– film. Formát Real Audio. Přehrát lze např. přehrávačem Real Player.
rar	– archiv. Tyto soubory lze otevřít např. programem Ark.
rpm	– balík RPM. Programy se v SuSE Linuxu instalují z RPM balíků. RPM balíky obsahují všechny soubory potřebné pro běh programu. Každý RPM balík je vytvářen pro určitou verzi SuSE Linuxu. Balíky určené pro jednu verzi nelze instalovat na jinou.
rtf	– textový dokument. RTF je zkratka z anglického Rich Text Format. Jde o textový formát, který je přenositelný mezi různými platformami. I po vytvoření do něj lze zapisovat.
sdc	– soubor StarOffice 5.2. Soubory vytvořené v programu StarOffice 5.2 lze otevřít v programu OpenOffice.org.

Tabulka B.1: pokr. na další str... .

sdw	– soubor StarOffice 5.2. Soubory vytvořené v programu StarOffice 5.2 lze otevřít v programu OpenOffice.org.
sh	– skript. Skript je soubor obsahující sadu příkazů, které se po jeho zavolání vykonají. Většina skriptů obsahuje takové příkazy, které se obvykle vykonávají v textovém režimu, proto nemá cenu klikat na jejich ikony. Skript spustíte nejnadhěji v textové konzoli (ikona monitoru s mušlí v KDE).
so	– sdílená knihovna. Programy ke svému chodu potřebují knihovny. Za příponou knihovny může ještě následovat číslo verze. Knihovny jsou čitelné pouze pro programy.
stc	– šablona tabulky OpenOffice.org. Šablony dokumentu OpenOffice.org se po načtení zobrazují jako předvyplněné dokumenty bez jména.
std	– šablona kresby OpenOffice.org
sti	– šablona prezentace OpenOffice.org
stw	– šablona testu OpenOffice.org
swf	– flashový soubor. V mnoha webových prezentacích je dnes používán Macromedia Flash. Pokud máte nainstalovaný plugin, můžete si flashovou prezentaci prohlédnout v některém z webových prohlížečů.
sxc	– tabulka programu OpenOffice.org. Soubor vytvořený programem OpenOffice.org Calc.
sxd	– kresba programu OpenOffice.org. Soubor vytvořený programem OpenOffice.org Draw.
sxi	– prezentace programu OpenOffice.org. Soubor vytvořený programem OpenOffice.org Impress.
sxw	– textový dokument OpenOffice.org. Soubor vytvořený programem OpenOffice.org Word.
tar	– archiv. Tyto soubory lze otevřít např. programem Ark.
tar.gz	– archiv. Tyto soubory lze otevřít např. programem Ark.
tar.Z	– archiv. Tyto soubory lze otevřít např. programem Ark.
tgz	– archiv. Tyto soubory lze otevřít např. programem Ark.
tiff	– obrázek. Z anglického Tagged Image File Format. Obrázky si můžete prohlížet např. programem Kview.

Tabulka B.1: pokr. na další str. . .

tmp	– dočasný soubor. Velká část programů si vytváří tzv. dočasné soubory. Do těch ukládá různá data, která jsou vždy při každém spuštění odlišná. Po ukončení programu se tyto soubory automaticky smažou.
wav	– hudební soubor. Hudební formát operačního systému MS Windows. Tyto soubory si můžete přehrát např. programem XMMS.
xls	– soubor MS Office. Tyto soubory lze otevřít programem OpenOffice.org.
xml	– soubor MS Office. Tyto soubory lze otevřít programem OpenOffice.org.
zip	– archiv. Tyto soubory lze otevřít např. programem Ark.

Slovník pojmů

alias

Nejčastěji je výraz alias používán ve spojitosti s programem *Shell*. Pomocí aliasu je možné zkracovat dlouhé nebo často používané příkazy. Viz informace vztahující se k příkazovému interpretu uvedené v tomto manuálu.

ATAPI

Protokol pro zařízení připojená přes (E)IDE řadič. Z nich se jedná zejména o mechaniky CD typu ATAPI (*CD-ROM*), dále pak mechaniky ZIP, streamery a disketové mechaniky. Všechna tato zařízení jsou Linuxem podporována.

BIOS

V každém PC se nachází malá oblast paměti, kde je tzv. BIOS. Ten obsahuje inicializační a testovací programy pro start systému a dále e pro nejdůležitější zařízení (klávesnice, grafická karta, mechaniky, porty a hodiny). V Linuxu není BIOS aktivní, protože je schopen pracovat pouze v *reálném módu*. Po spuštění jádra, které již pracuje v chráněném módu, se již volání služeb BIOSu nepoužívá. Linuxové *jádro* má k dispozici výkonnější rutiny než BIOS.

bod připojení

Bod připojení je adresář, pod jehož jménem se připojuje diskový oddíl nebo zařízení.

CD mechanika

Existují různé typy mechanik CD. Nejpoužívanější jsou mechaniky *ATAPI* připojené na (E)IDE řadič. Dále to jsou

- mechaniky CD na SCSI řadiči,

- mechaniky CD na paralelním portu a
- starší typy mechanik CD připojené přes vlastní rozhraní nebo přes zvukovou kartu. Zde je třeba použít speciální ovladač!

DDC

DDC je funkce, pomocí které se dokáže počítač dotázat monitoru na jeho vlastnosti. Používají se k tomu dvě linky běžného VGA kabelu tak, aby mohly být informace přenášeny sériově. Pokud tedy chcete používat tuto funkci, pak není možná připojovat monitor přes BNC kabel.

démon

Démon je program, který běží na pozadí a v případě potřeby se aktivuje. Takoví démoni zajišťují např. odezvy na dotazy FTP nebo HTTP, aktivity slotů PCMCIA atd.

device

Česky zařízení – disk, tiskárna, terminál, plotr nebo další zařízení, které může být připojeno k počítači.

DNS

DNS je distribuovaná síťová služba, která zajišťuje, aby si odpovídala doménová jména s IP adresami a dalšími systémovými charakteristikami.

domovský adresář

Domovský adresář („home“) je výchozím místem pro uživatele, který je (kromě administrátora) jediným, kdo má do něj právo zapisovat.

editor

Editory jsou programy pro provádění textových změn v souborech. Známé editory, pracující v textovém módu, jsou např. GNU `emacs` nebo `vi`.

elektronická pošta

Elektronická pošta slouží hlavně pro přenos textových zpráv, kdy zadáte speciální (emailovou) adresu příjemce, kterému je zpráva určena. Kromě textů můžete také posílat např. hudební nebo obrazové dokumenty. Jeho největší předností jsou takřka nulové náklady a skutečnost, že většina zpráv dorazí k příjemci do několika málo minut.

EXT2

používá Linux jako standardní souborový systém. Vyniká vysokým výkonem, používáním dlouhých názvů souborů a přístupových práv.

FTP

FTP je způsob přenosu souborů v systému UNIX z jednoho počítače na druhý. Na tom se podílí FTP server (počítač, který odesílá soubory) a FTP klient (počítač, který soubory přijímá).

grafické uživatelské prostředí resp. rozhraní,

Prostředí resp. rozhraní, pomocí něhož komunikuje uživatel se systémem převážně prostřednictvím počítačové myši, menu, manipulací s obrazovými informacemi apod. Zde se zpravidla minimálně komunikuje se systémem pomocí příkazového řádku.

hustota inodů

Hustota inodů se nastavuje podle průměrné velikosti souborů na disku. Stanoví se při instalaci. Pokud si zde nejste jisti, použijte hodnotu, kterou přednastavil YAST2 (např. 4096).

inode

Datová struktura obsahující informace o souboru. Obsahuje informace o velikosti souboru, o času, kdy byl soubor naposledy modifikován a zpřístupněn, dále identifikační číslo skupiny a uživatele, přístupová práva a ukazatele na diskové bloky obsahující samotný soubor. Každý záznam v adresáři má svoji vlastní strukturu inodů.

interface, rozhraní

Všeobecně se tak nazývá místo, přes které si různé systémy vyměňují informace. Rozhraním je např. klávesnice, kde se střetává člověk a stroj. Je to ale trochu abstraktní. Mnohem konkrétněji můžeme rozlišovat tato rozhraní:

- *hardwarové rozhraní* – přes něj se připojují např. periferní zařízení (paralelní port, SCSI a sériový port).
- *softwarové rozhraní* – určuje, jak spolu programy komunikují.
- *uživatelské rozhraní* – slouží pro komunikaci s uživatelem (např. myš, monitor a klávesnice).

Internet

Celosvětová počítačová síť spojující počítače a lokální počítačové sítě. Ke komunikaci využívá protokol TCP/IP.

IP adresa

Numerická 32 bitová adresa, která se udává čtyřmi čísly oddělenými tečkou (např. 192.168.10.1). Toto číslo je specifické pro každý počítač připojený k síti.

ISP

Internetový poskytovatel, který nabízí uživateli internetové služby.

jádro

Jádro je základem operačního systému. Alokuje zdroje a řídí procesy. Původní linuxovou strategií při tvorbě jádra bylo zachovat jádro co nejjednodušší a nejmenší a zbývající funkce realizovat pomocí externích programů, čehož lze dosáhnout i dnes optimalizací standardního jádra podle uživatelských požadavků na konkrétní instalaci.

konzole

Dříve synonymum pro terminál. V Linuxu jsou tzv. *virtuální konzole*. Ty umožňují používat jednu obrazovku pro více nezávislých, ale souběžných sezení.

Standardní úroveň běhu 3 má 6 virtuálních konzolí ((**Alt**) + (**F1**) až (**Alt**) + (**F6**)). Z grafického prostředí X Window (kde se používá konzole 7) se do textových konzolí dostanete stisknutím kombinace kláves (**Ctrl**) + (**Alt**) + (**F1**) až (**Ctrl**) + (**Alt**) + (**F6**).

kořenový adresář

Nejvyšší adresář *↔ souborového systému*. Na rozdíl od ostatních adresářů souborového systému nemá kořenový adresář žádný nadřazený adresář. Symbol `'.'` v kořenovém adresáři se odkazuje sám na sebe. Kořenový adresář se v Unixu označuje `'/'`.

LAN

Počítačová síť spojující počítače v relativně malé oblasti (například v budově nebo oddělení).

Linux

Vysoce výkonný operační systém podobný UNIXu, který je šířen pod GPL licencí. Název je původem akronym „Linus uniX“ podle svého tvůrce.

LVM

LVM rozšiřuje možnosti operačního systému Linux tak, že přidává další vrstvu mezi fyzická zařízení a I/O rozhraní. Díky této vrstvě máte možnost používat virtuální disky (nebo virtuální diskové oddíly) nezávislé na fyzických zařízeních. Pokud tedy chcete

např. zvětšit /home, přidáte do systému další disk a rozšíříte virtuální diskový oddíl. Bližší informace najdete v souboru `file:/usr/share/doc/packages/lvm/LVM-HOWTO`.

manuálové stránky

Již tradičně se nachází dokumentace v Unixu na manuálových stránkách, které se prohlíží příkazem `man`.

minimální Linux

Při instalaci se spustí nejdříve minimální Linux. Jeho jádro se nahrává z diskety nebo z CD. Disk není v této fázi ještě přístupný. Obraz kořenového adresáře se zkopíruje na RAM disk spolu s dalšími programy (např. `YqST2`). Po prvním přihlášení se spustí `YqST2` a je připraven instalovat skutečný Linux.

MBR

Master boot record (resp. sektor) je první sektor na disku (cylindr 0, hlava 0, sektor 1). Každý disk má MBR, ale ne každý BIOS umí spouštět systém z kteréhokoli disku. Při startování nahraje BIOS obsah MBR do paměti a předá mu řízení. Pak naběhne operační systém ze spustitelného oddílu nebo se nainstaluje zavaděč, např. LILLO.

NFS

Protokol pro přístup k souborovému systému počítače připojeného k síti. Na serveru je v konfiguračním souboru `/etc/exports` určeno, který počítač má přístup k danému adresářovému stromu. Uživatel si potom může tyto adresáře připojit na svůj adresářový strom.

odkaz

Ukazatel na soubor. V operačním systému Linux existují dva druhy odkazů a to pevné a symbolické. Pevný odkaz spojuje jméno souboru s místem na disku, kde je soubor uložen. Symbolický odkaz spojuje jméno souboru se jménem cesty k pevnému odkazu.

odkládací oblast

Nestačí-li operačnímu systému operační paměť, odkládá její déle nepoužívané oblasti na vyhrazenou diskovou oblast. Tím se uměle zvětšuje velikost operační paměti počítače.

operační systém

Operační systém je program, který běží permanentně na pozadí počítače a který umožňuje provádění základních operací. Úkolem operačního systému je správa a přiřazování zdrojů počítače. V Linuxu

přejímá tyto úkoly ➡ *jádro* systému, případně moduly jádro a podporované programy, bez

paměť

Paměť je mozkiem vašeho počítače. V Linuxu se zmiňujeme o dvou druzích paměti:

- *fyzická paměť*: ta je představována velikostí RAM modulů. Typické velikosti jsou např. od 64 MB do 256 MB. Umožňuje rychlý přístup k souborům ve fyzické paměti
- *virtuální paměť*: díky ní může systém považovat některé vyhrazené části disku za součásti operační paměti (viz také ➡ *Swap*).

port (často i rozhraní, interface)

Zvláštní případ rozhraní. Přes port se připojují periferní zařízení (paralelní port, SCSI, USB port, sériový port, atd.).

příkazový interpret

Příkazový interpret vytváří základní rozhraní mezi operačním systémem a jádrem. Umožňuje zadávat příkazy prostřednictvím příkazových řádky. Abyste mohli automatizovat rutinní úlohy, má k dispozici vlastní programovací jazyk. Tyto programy (tzv. skripty) lze považovat za inteligentní dávkové soubory. Jako příkazový interpret se nejčastěji používá *bash*, *tcsh*, historicky např. *sh*.

připojení

Připojením označujeme „namontování“ souborového systému k adresářovému stromu systému. Jako ➡ *bod připojení* slouží ve většině případů prázdný adresář.

pseudoznaky

Oba znaky ``*'`` a ``?'`` označujeme jako pseudoznaky resp. zástupné znaky. Znak ``?'`` nahrazuje libovolný symbol, znak ``*'`` nahradí libovolný nebo také žádný počet symbolů. Pseudoznaky se používají v regulárních výrazech. Příkaz `ls -l obr*` zobrazí např. všechny soubory v aktuálním adresáři, které začínají řetězcem `obr` a následuje libovolný počet (nebo žádný) znaků (např. obrázky, obrazovka, obrat, atd.)

SaX2 a

X2 je nástroj pro konfiguraci grafického prostředí vyvinutý společností SUSE Linux pro pohodlnější práci s tímto operačním systémem.

sít'

Sít' představuje propojení více počítačů. Existují sítě s různou strukturou, podle toho, jak jsou počítače propojeny (např. do kruhu, hvězdy, stromu atd.). Znamé hardwarové standardy pro sítě jsou např. Ethernet, Token Ring nebo ISDN. Ze softwarových protokolů to jsou TCP, UDP, IPX, atd.

soubor

V Linuxu soubor představuje základní koncepci zacházení s daty. Jak je tomu i u jiných systému, slouží soubory v první řadě pro ukládání dat na datových nosičích. Název souboru musí být v adresáři, ve kterém se nachází, jedinečný. Pomocí souborového systému mohou být tyto soubory hierarchicky strukturovány. Kromě běžných souborů existují v Linuxu také zvláštní soubory. Bližší informace o těchto typech souborů vám podají hesla *odkaz* a *device*.

souborový systém

Souborový systém vytváří uspořádané prostředí pro soubory. Existuje velké množství různých souborových systémů, které se odlišují svou strukturou a přednostmi. Některé souborové systémy jsou spojeny s určitými médii.

správce systému

Osoba odpovědná za bezchybný chod systému. Pokud jste jediným uživatelem, jste také správcem systému (`root`) a máte pak neomezená přístupová práva.

startování

Startováním se označuje celý proces od zapnutí počítače až do chvíle, kdy je systém uživateli k dispozici. Pro Linux samotný se tím rozumí proces od spuštění jádra 'Uncompressing linux...' po přihlášení 'login:'.

VESA

Spojením úsilí výrobců grafických karet a monitorů byly definovány různé standardy pro zobrazování. Dostupné video režimy, časování obrazového signálu a různá rozlišení byly standardizovány VESA radou. Bližší informace naleznete na <http://www.vesa.org>

víceúlohový systém

Operační systémy, které dokáží provádět zároveň více než jeden program, označujeme jako víceúlohový systém. Existují dvě formy multitaskingu:

- preemptivní multitasking – operační systém je odpovědný za rozdělování procesorového času jednotlivým úlohám.
- kooperativní multitasking – procesy samy přenechávají procesorový čas jiným úlohám.

Jak je vidět, je první varianta lepší, protože žádný uživatelský proces si nemůže „zabrat“ veškerý procesorový čas. Také Linux využívá preemptivní multitasking.

výzva

Výzva je řetězec uvozující příkazový řádek na terminálu, kterým dává program najevo, že očekává reakci uživatele. Většinou stojí hned za výzvou kurzor. Jakmile se výzva po zadání příkazu objeví znovu, je operační systém (resp. příkazový interpret) připraven pro zadání dalšího příkazu.

WAN

Oproti *LAN* se jedná o *sít'* s velkým plošným rozsahem.

X server

Počítače, na kterých běží X server, mohou používat *grafické prostředí*. Důležitým úkolem X serveru je správa displejů. Většinou má každý terminál právě jeden displej.

YaST2

YaST2 je nástroj pro instalaci a konfiguraci Linuxu vyvinutý společností SUSE Linux pro pohodlnější práci s tímto operačním systémem. Jeho stavebnicová struktura podporuje snadnou rozšiřitelnost a široké možnosti nasazení.

zásobník

Pod pojmem zásobník rozumíme určitý druh vyrovnávací paměti, která umožňuje opakovaný přístup k používaným datům. V Linuxu existuje mnoho druhů zásobníků.

Rejstřík

Symboly

YaST2 318

A

Acrobat Reader 235

Adresář KDE 199

adresáře 20, 21

adresářová struktura 20

alias 311

Alsamixer 282

Amix 285

antialiasing 141

Applety viz KDE, applety

Arial 182

asociace souborů viz KDE, asociace
souborů

ATAPI 311

B

balík

- gpg 123

- java 159, 177

- javarunt 159

- OpenOffice.org_org-cs 181

- sdb_cz 1

- sdb_en 1

BIOS 311

BMP 264

bod připojení 311

Bookman L 182

Bookman L Ee 182

browser 138

burning 249

C

CD

- vypalování 249

CD mechanika 311

Century Schoolbook L 182

Century Schoolbook L Ee 182

Courier New 182

D

DDC 312

démon 312

device 312

digitální fotoaparát

- Konqueror 258

digitální fotoaparáty 257

digitální fotoaparáty.digikam 257

digitální fotoaparáty.gphoto2 257

digitální fotoaparáty.gtkam 257

digitální fotoaparáty.Konqueror 257

distribuce 18

DNS 312

domovský adresář 21, 26, 312

Draw 193

E

e-mail

- Evolution 213

editor 312

elektronická pošta 312

Evolution 213

- importovat poštu 220

- konfigurace 215

- spuštění 214

Excel 183

EXT2 313

F

FAQ	
- KDE	53
file	149
- formats	
· BMP	264
· GIF	264
· XCF	264
files	
- formats	
· JPEG	264
· PNG	264
· PSD	264
· TIFF	264
Film	295
font	
- kancelářský balík	182
ftp	149
- klient	313
- server	313
FTP	313

G

galeon	139
Galeon	169
Gamix	282
GIF	264
GIMP	263
- efekty	275
- filtry	275
- grafické formáty	264
- instalace	265
- korekce červených očí	276
- nástroje	266
- retušování	279
- režimy	272
- text	275
- úprava obrázku	274
- vrstvy	272
- výběr	267, 268
gnome	139
GNOME	89
- aplikace a applety	97
- File Roller	98
- GConf	91
- hry	98
- konfigurace	91
- Náповěda	91
- Nastavení pracovní plochy	91
- Nautilus	95
- Panel	94
- pracovní plocha	96
- přechod na verzi 2	90

- správce oken	91
- spuštění	91
GNU	263
Gothic L	182
Gothic L Ee	182
grafické	
- formáty	264
grafické aplikace	
- ksnapshot	52
- kghostview	51
- Kuickshow	51
grafické prostředí	24
grafické přihlášení	38
grafické uživatelské prostředí	313
graphics	
- GIMP	263
- vector	265
gtKam	
- výběr fotoaparátu	259

H

heslo	26
hlavní nabídka KDE	46
http	149
hustota inodů	313

Ch

Chancery L	182
Chancery L Ee	182

I

image	253
images	
- GIMP	263
- vector	265
import pošty	135
info	149
informace	1
inode	313
interface, rozhraní	313
Internet	313
IP adresa	314
ISP	314

J

jádro	314
JPG	264

K

K Menu	46
K3b	249
kancelářský balík	

- písmo	182	- převod pošty	135
KDE	24	- příjem pošty	119
- applety	48	- příklady filtrů	129
- asociace souborů	82	- přílohy	125
- Dr. Konqi	41	- stav zprávy	124
- Editor nabídek	48	- šifrování zpráv	131, 135
- FAQ	53	- veřejné klíče	134
- Flash plugin	62	- vlákna	128
- historie	36	- vytváření zprávy	125
- hlavní nabídka KDE	46	- vytvoření zprávy	125
- kdf	50	- založení schránky	116
- kdm	38	KMid	292
- kdvi	51	KMidi	293
- kghostview	51	Knix	283
- KMail	115	kompilace	142
- konfigurace	58	Konqueror	
- ksnapshot	52	- cache	61
- Kuickshow	51	- cookies	62
- kwikdisk	50	- Cookies	159
- mini programy	48	- dělení oken	151
- novinky	36	- digitální fotoaparáty	258
- Ovládací centrum	58	- Emulátor terminálu	151
- Pád aplikace	41	- Galerie obrázků	156
- panel	44	- Hledání souborů	154
- plocha	42	- Java	159
- poštovní aplikace	115	- JavaScript	159
- pruh úloh	44	- Klíčová slova	158
- přihlášení	38	- Komprimované soubory	156
- sejmутí obrazovky	52	- Mazání	153
- titulkový pruh	43	- Mód zobrazení	150
KDM	38	- Náповěda	150
kghostview	51	- Odstraňování souborů	153
kicker	44	- okna	151
KInternet	101	- Pomoc	150
klávesnice		- Používání filtrů	155
- euro	20	- používání záložek	152
- přepínání	20	- proxy	63
- zavináč	20	- Proxy	160
- zvláštní znaky	20	- Přejmenování souborů	155
klient		- Rozbalovací menu	156
- ftp	313	- sdílení plochy	63
KMail		- sdílení souborů	63
- adresář	128	- Ukládání WWW stránek	157
- dešifrování zpráv	134	- Výběr souborů	154
- filtry	129	- Zabalené soubory	156
- GnuPG	131	- záložky	152
- identita	116	- Záložky	158
- kontrola pravopisu	126	- Zobrazení	150
- Odesílání pošty	118	- Zobrazení webových stránek	157
- PGP	131	konzole	314
- podepisování zpráv	134	Kooka	241
- pořadače se zprávami	127	- skenování	245
- pravidla filtru	129	- tipy a triky	247

kořenový adresář	20, 314
KPPP	101
KRec	287
kreslicí program	193
kscd	285

L

LAN	314
LGPL	178
links	145
Links	142
Linus Torvalds	18
Linux	18, 314
- distribuce	18
login	24, 26
LVM	314
lynx	145

M

man	149
manuálové stránky	315
Manuálové stránky	40
MBR	315
MIME typy	82
Mini programy ... viz KDE, mini programy	
minimální Linux	315
mozilla	138
Mozilla	161
- čeština	167
MPlayer	298
MS Office	183
Multimédia	
- KMidi	288
- Přehrávače	285
- Rádio	288
- Směšovače	282
- TV	296
- Video	296
- Zvukové soubory	287
mutt	135

N

nápověda	1
Nautilus	95
- pracovní plocha	96
netscape	138
NFS	315
Nimbus Mono L	182
Nimbus Mono L Ee	182
Nimbus Roman No9 L	182
Nimbus Roman No9 L Ee	182
Nimbus Sans L	182

Nimbus Sans L Ee	182
NoteEdit	287

O

obrázek	
- vložení	188
OCR	243
odhlášení	29
- grafické	29
- textové	30
odkaz	315
odkládací oblast	315
Office	183
OpenOffice.org	175
- instalace	180
- kreslicí program	193
- oprava	181
- prezentace	195
- Quickstarter	178
- tabulkový editor	189
- textový editor	183
- tisk	197
opera	140
operační systém	315
operoffice	
- nápověda	182
Outlook	135
Ovládací centrum KDE	58
- bezpečnost	60
- komponenty	64
- lisa	84
- napájení	72
- obrazovka	69
- periférie	68
- pracovní plocha	70
- sdílení plochy	85
- síť	61
- správa systému	73
- tisk	69
- vzhled	75
- YaST	79
- zvuk	80
- zvyklosti	66

P

Palladio L	182
Palladio L Ee	182
paměť	316
panel	44
PATH	3
pdf	235
písmo	
- kancelářský balík	182

plocha	42
PNG	264
podpora	
- registrace	9, 11
- SUSE portál	9
pomoc	1
port	316
pošta	213
powerpoint	195
pracovní plocha	24, 42
práva	27
prezentace	195
prohlížeč	138
proměnná prostředí	
- PATH	3
prostředí	22
- grafické	24
- textové	23
Protokoly	149
pruh úloh	44
překlad programu	142
převod pošty	135
přihlášení	24, 25
- grafické	28
- textové	29
příkazový interpret	316
připojení	316
PSD	264
pseudoznaky	316

Q

QT_XFT	141
--------------	-----

R

root	26
rozpoznávání textu	243

S

SaX2	38, 316
scannování	241
Sdílení plochy	85
sec:evo.window	220
série	
- d	159
server	
- ftp	313
sít'	317
skenování	241
smb	149
soubor	317
souborový systém	317
soubory	20

správa disku	50
správce oken	24
- fvwm2	24
- kwm	24
- WindowMaker	24
Správce pádů aplikací KDE	41
správce systému	317
StarOffice	178
start	19
startování	317
styl	
- vytvoření	187
superuživatel	26
systémové aplikace	
- Editor nabídek	48
- kdf	50
- kwikdisk	50

T

tabulka	
- vložení	188
Tabulkový editor	189
tar	149
tar.gz	142
textové prohlížeče	145
textový editor	183
TIFF	264
Times New Roman	182
titulek	43
titulkový pruh	43
TV	295

U

ukončení	19
umount	21
URL	149
uživatelské jméno	26

V

vector graphics	265
VESA	317
víceúlohový systém	317
výběr	
- GIMP	267
vypalování	249
- datové CD	252
- datové DVD	252
- hudební CD	254
- kopírování CD	254
výzva	318

W

WAN	318
-----------	-----

windowmanager	24
Windows	183
Word	183
WorkMan	286
writer	183

X

X aplikace	24
X klient	24
X server	24, 318

X Window	24
XCF	264
XDM	38
Ximian	213
XMMS	286

Z

zapisování na média	249
zásobník	318
Zvuk	281